

T I T I
L I V I I

HISTORIARUM
VOLUMEN SEPTIMUM.

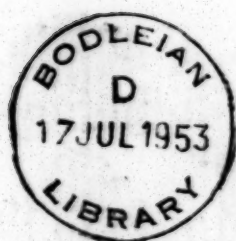

L O N D I N I:

Ex Officinâ J. & R. T O N S O N,
& J. W A T T S.

M D C C X L I X.

C U M P R I V I L E G I O

T. LIVII
HISTORIARUM
LIBER QUADRAGESIMUS TERTIUS.

E P I T O M E.

II. Ratores nonnulli, eo quòd avarè & crudeliter provincias administrâssent, damnati sunt. VII, &c. P. Licinius Crassus proconsul complures in Græcia urbes expugnavit, & crudeliter diripuit. ob id captivi, qui ab eo sub corona venierant, ex senatusconsulto postea restituti sunt. Item à præfectis classium Romanorum multa impotenter in socios facta. XXI, &c. Res præterea à Perseo rege in Thracia prospere gestas continet: victis Dardanis, & Illyrico, cujus rex erat Gentius. Motus, qui in Hispania ab Olonico factus erat, ipso interempto confedit. XVIII. M. Æmilius Lepidus à censoribus princeps in senatu lectus.

LIBER QUADRAGESIMUS TERTIUS.

EAdem æstate, qua in Thessalia equestri pugna vicere Romani, legatus, in Illyricum à consule missus, opulenta duo oppida vi atque armis coëgit in dedicationem; omniaque iis sua concessit, ut opinione clementiæ eos, qui Carnuntum munitam urbem incolebant, alliceret. postquam nec, ut dederent se, compellere, neque capere obsidendo poterat; ne duabus oppugnationibus nequicquam fatigatus miles esset, quas priùs intactas urbes reliquerat, diripuit. Alter consul C. Cassius nec in Gallia, quam sortitus erat, memorabile quicquam gessit: & per Illyricum ducere legiones in Macedoniam vano incepto est conatus. Ingressum hoc iter consulem, senatus ex Aquileiensium legatis cognovit: qui, querentes coloniam suam novam & infirmam, necdum satis munitam, inter infestas nationes Istrorum & Illyriorum esse, quum peterent ut senatus curæ haberet, quo modo ea colonia muniretur; interrogati, vellentne eam rem C. Cassio consuli mandari: responderunt, Cassium Aquileiam indicto exercitu profectum per Illyricum in Macedoniam esse. Ea res primò incredibilis visa. & pro se quisque credere, Carnis forsitan aut Istris bellum illatum. Tum Aquileienses, nihil se ultra scire, nec audire affirmare, quàm

quàm triginta dierum frumentum militi datum : & duces, qui ex Italia itinera in Macedoniam nôssent, conquestos abductosque. Enimvero senatus indignari, tantum consulem ausum, ut suam provinciam relinqueret, in alienam transfiret : exercitum novo periculoso itinere inter exteras gentes duceret, viam tot nationibus in Italiam aperiret. Decernunt frequentes ut C. Sulpicius prætor tres ex senatu nominet legatos, qui eo die proficiscantur ex urbe ; &, quantum accelerare possent, Cassium consulem ubicunque sit persequantur : nuncient, ne bellum cum ulla gente moveat, nisi cum qua senatus gerendum censuerat. Legati hi profecti, M. Cornelius Cethegus, M. Fulvius, P. Marcius Rex. Metus de consule atque exercitu distulit eo tempore muniendæ Aquileiæ curam.

II. Hispaniæ deinde utriusque legati aliquot populorum in senatum introducti. Ii, de magistratuum Romanorum avaritia superbiaque conquesti, nixi genibus ab senatu petierunt, ne se socios scædus spoliari vexarique, quàm hostes, patiantur. Quum & alia indigna quererentur, manifestum autem esset pecunias captas ; L. Canuleio prætori, qui Hispaniam sortitus erat, negotium datum est, ut in singulos, à quibus Hispani pecunias peterent, quinos recuperatores ex ordine senatorio daret, patronosque quos vellent sumendi potestatem faceret. Vocatis in curiam legatis recitatum est senatusconsultum, jussique nominare patronos : quatuor nominaverunt, M. Porcium Catonem, P. Cornelium, Cn. F. Scipionem, L. Æmilium, L. F. Paullum, C. Sulpicium Gallum. Cum M. Titinio primùm, qui prætor A. Manlio, M. Junio consulibus in citeriore Hispania fuerat, recuperatores sumpserunt. Bis ampliatus, teritiò absolutus est reus. Dissensio inter duarum pro-

vinciarum legatos est orta : citerioris Hispaniæ populi M. Catonem & Scipionem ; ulterioris L. Paullum & Gallum Sulpicium patronos sumpserunt. Ad recuperatores adducti à citerioribus populis P. Furius Philus : ab ulterioribus M. Matienus. Ille Sp. Postumio, Q. Mucio consulibus triennio antè, hic biennio priùs, L. Postumio, M. Popillio consulibus, prætor fuerat. Gravissimis criminibus accusati ambo ampliatiq̃ue, quum dicenda de integro causâ esset, excusati exsilii causâ solum vertisse. Furius Præneste, Matienus Tibur exsulatum abierunt. Fama erat, prohiberi à patronis nobiles ac potentes compellare: auxitque eam suspicionem Canuleius prætor, quòd omisâ ea re delectum habere instituit. dein repentè in provinciam abiit, ne plures ab Hispanis vexarentur. Ita præteritis silentio oblitteratis, in futurum consultum ab senatu Hispanis : quod impetrârunt, ne frumenti æstimationem magistratus Romanus haberet ; neve cogeret vicesimas vendere Hispanos, quanti ipse vellet ; & ne præfecti in oppida sua ad pecunias cogendas imponerentur.

III. Et alia novi generis hominum ex Hispania legatio venit. ex militibus Romanis, & ex Hispanis mulieribus, cum quibus connubium non esset, natos se memorantes, supra quatuor millia hominum, orabant, ut sibi oppidum, in quo habitarent, daretur. Senatus decrevit, uti nomina sua apud L. Canuleium profiterentur : eorumque, si quos manumisisset, eos Carteiam ad Oceanum deduci placere. Qui Carteiensium domi manere vellent, potestatem fore, uti numero colonorum essent, agro assignato. Latinam eam coloniam fuisse, libertinorumque appellari. Eodem tempore ex Africa & Gulussa Masinissæ regis filius, legatus patris, & Carthaginienfes venerunt. Gulussa prior in senatum introductus, & quæ missæ erant ad bellum Macedonicum à patre suo exposuit ;

& ,

&, si qua præterea vellent imperare, præstaturum merito populi Romani est pollicitus: & monuit Patres conscriptos, ut à fraude Carthaginiensium cave-
rent. classis eos magnæ parandæ consilium cepisse; specie pro Romanis, & adversus Macedonas: ubi ea parata instructaque esset, ipsorum fore potestatis, quem hostem aut socium habeant. ‘ Egit deinde Ma-
‘ sinissæ causam de agro, de oppidis, quæ ablata sibi
‘ ab eo Carthaginienses quererentur, magnâque con-
‘ tentione inter regulum & legatos Carthaginienses
‘ disceptatum. Quæ ultro citroque jactata sint, quid
‘ à senatu responsum fuerit, in incerto est. Quievit ta-
‘ men velut sopita hæc controversia per aliquot annos.
‘ Renovata postea in acre bellum exarsit, quod adver-
‘ sùs Masinissam à Pœnis susceptum, cum Romanis
‘ gerendum fuit, nec nisi Carthaginis interitu finitum
‘ est. Hoc anno invenimus in annalibus puerum fac-
‘ tum ex virgine sub parentibus, jussuque aruspicum
‘ deportatum in insulam desertam.

‘ IV. Habita sunt à C. Cassio consule *Ante Chr.*
‘ comitia, quibus creati consules sunt A. ^{170.}
‘ Hostilius Mancinus, A. Atilius Serranus. *U.C. 582.*
‘ Prætores inde facti M. Retius, Q. Mænius, L. Hor-
‘ tensius, Q. Ælius Pætus, T. Manlius Torquatus,
‘ C. Hostilius. Decretæ consulibus provinciæ, Italia
‘ & Macedonia. Italia Atilio, Hostilio Macedonia
‘ obvenit. Prætores, Retius urbanam jurisdictionem,
‘ peregrinam Mænius sortitus est. Classis cum ora
‘ maritima Græciæ Hortensio obtigit. Reliquæ præ-
‘ toriæ provinciæ fuere procul dubio, quemadmodum
‘ anno priore, Hispania, Sicilia, & Sardinia. Sed sin-
‘ gulas quinam prætores obtinuerint, silentibus vete-
‘ rum monumentis, certò sciri non potest. Interim P.
‘ Licinius quasi ad bellum, non cum Perseo, sed cum
‘ Græcis gerendum missus esset, inanes adversùs
‘ justum

‘ justum hostem iras in miseros & viribus impares ver-
 ‘ tit, compluresque in Bœotia, ubi hibernabat, ur-
 ‘ bes expugnavit & crudeliter diripuit. Coronei max-
 ‘ imè vexati quum ad senatum confugissent, Patres
 ‘ decreverunt, ut captivi qui sub corona venissent, in
 ‘ libertatem restituerentur. Consulis crudelitatem &
 ‘ avaritiam imitatus est, aut etiam superavit Lucretius
 ‘ prætor, qui classi præerat, adversus socios ferox,
 ‘ hosti spernendus. Siquidem classem ad Oreum
 ‘ stantem adortus repente Perseus, naves onerarias
 ‘ frumentum portantes viginti cepit, reliquas depreffit,
 ‘ & quatuor etiam quinquereimis potitus est. Res
 ‘ quoque prospere gestæ in Thracia à Perseo, quum
 ‘ eò ad Cotyn defendendum adversus Atlefbis &
 ‘ Corragi copias divertisset. Nec verò ipse sibi
 ‘ Cotys defuit, vir bello strenuus, consilio præstans,
 ‘ Thrax genere solo, non moribus. Nam & unicæ
 ‘ sobrietatis ac temperantiæ fuit, idemque clementiâ
 ‘ & moderatione animi planè amabilis.

‘ V. Cuncta Perseo ex voto fluebant. Nam & tunc
 ‘ Epirotarum gens in ejus partes transiit, auctore Ce-
 ‘ phalo, quem tamen ad defectionem necessitas magis
 ‘ compulit, quàm voluntas. Is singulari prudentiâ &
 ‘ constantiâ præditus, tum quoque optimâ mente
 ‘ erat. Deos enim immortales precatus fuerat ut bel-
 ‘ lum inter Romanos & Persea ne conflaretur, neve de
 ‘ summa rerum decerneretur. At exorto bello, statu-
 ‘ erat ex fœderis præscripto Romanos juvare : præter
 ‘ fœderis autem leges nihil ultro facere, neque obse-
 ‘ qui indecorè & turpiter. Turbavit hæc consilia Cha-
 ‘ ropus quidam, ejus Charopi, qui saltum ad Aoum
 ‘ amnem T. Quintio contra Philippum bellanti ape-
 ‘ ruerat, nepos, vilis potentiorum assentator, & mirus
 ‘ calumniarum in optimum quemque artifex. Romæ
 ‘ educatus fuerat, missus ab avo in urbem, ut linguam
 ‘ Ro-

• Romanam literasque perdiceret. Hinc notus carus-
• que plurimis Romanorum, quum revertisset domum,
• naturâ levis, & ingenio pravius, quum & Romani ei
• amicitia faceret animos, principes viros usque alla-
• trabat. Sed primò despiciebatur ab omnibus, nec
• ulla ejus ratio habebatur. Postquam autem bellum
• Perficum conflatum est, quum plena omnia suspi-
• cionum in Græcia essent, multis palam, pluribus
• occultè Perseo studentibus, non destitit Charopus eos
• qui auctoritate inter Epirotas præstabant, apud Ro-
• manos criminari. Et speciem quamdam coloremque
• dabat ejus calumniis ea necessitudo, quæ olim Ce-
• phalo ceterisque eamdem sectam sequentibus cum
• regibus Macedonum fuerat. Jam verò omnia illorum
• dicta factaque malignè explorans, & in pejus semper
• detorquens, veritatemque adjectis detractisque quæ
• voluerat adulterans, fidem criminibus faciebat. Neque
• his tamen commovebantur Cephalus & ii qui eorun-
• dem in republica consiliorum socii erant, freti egregiâ
• conscientiâ illibatæ erga Romanos fidei. Verùm ubi
• illis criminationibus aurem præbere Romanos sense-
• runt, & principes quosdam Ætolorum, quos pariter su-
• spectos fecerant obrectatorum calumniæ, Romam ab-
• ductos, tum demum opus esse crediderunt, ut sibi ipsi
• suisque rebus consulerent. Quum autem nihil succur-
• reret præter regiam amicitiam, cum Perseo societa-
• tem inire coacti sunt, eique gentem suam tradere.

• VI. Romæ A. Hostilius, A. Atilius consules, inito
• magistratu, & peractis quæ divina humanaque in urbe
• & circa urbem fieri à consulibus mos est, in provin-
• cias profecti sunt. Hostilius, cui Macedonia obtige-
• rat, quum in Thessaliam ad exercitum properaret,
• Epirum, quæ nondum apertè defecerat, ingressus,
• parum absuit quin incideret in Persei manus. Theo-
• dotus enim quidam & Philostratus rati sese, si eum

' regi traderent, magnam gratiam apud Persea initu-
 ' ros, & gravissimum in præsentia Romanis damnum
 ' illaturos, ad regem literas dedere, ut quantâ maximâ
 ' posset celeritate accederet. Quòd nisi & Perseum
 ' objecta à Molossis ad Loum amnem mora retardasset,
 ' & consul de imminente periculo monitus ab instituto
 ' itinere deflexisset, vix videtur effugere potuisse. Igi-
 ' tur relicta Epiro navigavit Anticyram, unde in Thef-
 ' saliam contendit. Ibi accepto exercitu ad hostem
 ' perrexerit. Sed nihilo felicius bellum administravit,
 ' quàm priore anno gestum fuerat. Nam & prælio
 ' commissio cum rege pulsus est, & quum primò per
 ' Elimeam vim facere tentasset, deinde per Thessaliam
 ' occultè moliri iter, ubique occurrente Perseo, vano
 ' conatu abstinere coactus est. Nec Hortensius prætor,
 ' cui classis obtigerat, quidquam satis scitè aut fortu-
 ' natè egit, cujus ex rebus gestis nihil ad memoriam
 ' insignius est, quàm crudelis & perfida urbis Abderi-
 ' tarum direptio, quum intoleranda sibi imposita onera
 ' deprecarentur. Igitur Perseus Romanos jam despici-
 ' ens, ac velut otiosus planè & vacuus, corollarii vicem
 ' in Dardanos excursionem fecit, & decem millibus bar-
 ' barorum interfectis, ingentem prædam abduxit.

' VII. Movere hoc anno Celtiberi in Hispania
 ' bellum, instigante novo duce Olonico, Salondicum
 ' quidam vocant. Is summâ calliditate & audaciâ,
 ' hastam argenteam quatiens, velut cælo missam,
 ' vaticinanti similis, omnium in se mentes converterat.
 ' Sed quum pari temeritate, castra prætoris Romani,
 ' uno furiosi consilii socio assumpto, sub noctem ad-
 ' iisset, prætorem videlicet obtruncaturus, juxta ten-
 ' torium ipsum pilo vigilis exceptus est, socius sto-
 ' lidi incepti pœnas luit. Amborum capita præcidi
 ' statim jussit prætor, atque hastis suffixa delectis è
 ' numero captivorum tradi ad suos perferenda. Hi
 ' tan-

tantum pavorem ingressi castra ostentantes capita fecerunt, ut, si admotus extemplo exercitus foret, capi castra potuerint. Tum quoque fuga ingens facta est : & erant qui legatos mittendos, ad pacem precibus petendam, censerent : civitatesque complures eo nuncio audito in deditionem venerunt. quibus purgantibus sese, culpamque in duorum amentiam conferentibus, qui se ultro ad poenam ipsi obtulissent, quum veniam dedisset prætor ; profectus extemplo ad alias civitates, omnibus imperata facientibus, quieto exercitu pacatum agrum, qui paullo ante ingenti tumultu arserat, peragravit. Hæc lenitas prætoris, qua sine sanguine ferocissimam gentem domuerat, eo gratior plebi Patribusque fuit, quo crudeliùs avariùsque in Græcia bellatum, & ab consule Licinio & ab Lucretio prætore, erat. Lucretium tribuni plebis absentem concionibus assiduè lacerabant; quum reipublicæ causâ abesse excusaretur : sed tum adeò vicina etiam inexplorata erant, ut is eo tempore in agro suo Antiati esset, aquamque ex manubiis Antium ex flumine Loracinae duceret. Id opus centum triginta millibus æris locasse dicitur. tabulis quoque pictis ex præda fanum Æsculapii exornavit. Invidiam infamiamque ab Lucretio averterunt in Hortensium successorem ejus Abderitæ legati, flentes ante curiam, querentesque *oppidum suum ab Hortensio expugnatum ac direptum esse. Causam excidii fuisse urbi, quòd, quum centum millia denariùm & tritici quinquaginta millia modium imperaret, spatium petierunt, quo de ea re & ad Hostilium consulem & Romam mitterent, legatos. Vixdum ad consulem se pervenisse, & audisse oppidum expugnatum, principes securi percussos, sub corona ceteros venisse.* Indigna senatui visa : decreveruntque eadem de Abderitiis, quæ de Coronæis decreverant priore anno : eademque pro concione edicere Q. Mænium prætorem jusserunt.

Et legati duo, C. Sempronius Blaesus, Sex. Julius Cæsar, ad restituendos in libertatem Abderitas missi. Iisdem mandatum, ut & Hostilio consuli & Hortensio prætori nunciarent, senatum, Abderitis injustum bellum illatum, conquerique omnes qui in servitute sint, & restitui in libertatem, æquum censere.

VIII. Eodem tempore de C. Cassio, qui consul priore anno fuerat, tum tribunus militum in Macedonia cum A. Hostilio erat, querelæ ad senatum delatæ sunt: & legati regis Gallorum Cincibili venerunt. Frater ejus verba in senatu fecit, questus, Alpinorum populorum agros sociorum suorum depopulatum C. Cassium esse, & inde multa millia hominum in servitutem abripuisse. Sub id tempus Carnorum Istrorumque & Iapidum legati venerunt: *Duces sibi ab consule Cassio primum imperatos, qui in Macedoniam ducenti exercitum iter monstrarent: pacatum ab se tanquam ad aliud bellum gerendum abisse: inde ex medio regressum itinere, hostiliter peragrâsse fines suos: passim rapinasque & incendia facta: nec se ad id locorum scire, propter quam causam consuli pro hostibus fuerint.* Et regulo Gallorum absenti, & his populis responsum est, *Senatum ea, quæ facta querantur, neque scisse futura, neque, si sint facta, probare. Sed indicta causa damnari absentem consularem virum, injurium esse, quum is reipublicæ causa absit.* Ubi ex Macedonia redisset C. Cassius; tum, si coram eum arguere vellent, cognita re senatum daturum operam uti satisfiat. Nec responderi tantum iis gentibus, sed legatos mitti, duos ad regulum trans Alpes, tres circa eos populos placuit, qui indicarent quæ Patrum sententia esset. Munera mitti legatis ex binis millibus æris censuerunt. duobus fratribus regulis hæc præcipua, torques duo ex quinque pondo auri facti, & vasa argentea quinque ex viginti pondo, & duo equi phalerati cum agasonibus, & equestria arma ac sagula:

&c

& comitibus eorum vestimenta liberis servisque. Hæc missa: illa petentibus data, ut denorum equorum iis commercium esset, educendique ex Italia potestas fieret. legati cum Gallis missi trans Alpes, C. Lælius, M. Æmilius Lepidus: ad ceteros populos C. Sicinius, P. Cornelius Blasio, T. Memmius.

IX. Multarum simul Græciæ Asiæque civitatum legati Romam convenerunt. Primi Athenienses introducti: ii *se quod navium habuerint militumque P. Licinio consuli & C. Lucretio prætori misisse* exposuerunt, quibus eos non usos. *frumenti sibi centum millia imperasse: quod quanquam sterilem terram arent, ipsoque etiam agrestes peregrino frumento alerent, tamen, ne deessent officio, confecisse; & alia, quæ imperarentur, præstare paratos esse.* Milesii nihil præstitisse memorantes, si quid imperare ad bellum senatus vellet, præstare se paratos esse, polliciti sunt. Alabandenses templum Urbis Romæ se fecisse commemoraverunt, ludosque anniversarios ei Divæ instituisse: & coronam auream quinquaginta pondo, quam in Capitolio ponerent, donum Jovi optimo maximo attulisse; & scuta equestria trecenta, ea cui jussissent, tradituros. Donum ut in Capitolio ponere, & sacrificare liceret, petebant. Hoc Lampfaceni octoginta pondo coronam afferentes petebant, commemorantes, *Discessisse se à Perseo, postquam Romanus exercitus in Macedoniam venisset, quum sub ditione Persei & antè Philippi fuissent. Pro eo, & quòd imperatoribus Romanis omnia præstitissent, id se tantum orare, ut in amicitiam populi Romani reciperentur: & si pax cum Perseo fieret, exciperentur, ne in regiam potestatem reciperentur.* Ceteris legatis comiter responsum, Lampfacenos in sociorum formulam referre Q. Mænius prætor jussus. munera omnibus in singulos binum millium æris data. Alabandenses scuta reportare ad A. Hostilium consulem in Macedoniam jussi. Et ex Africa

Africa legati simul Carthaginiensium, tritici decie, centum millia & hordei quingenta, indicantes se ad mare devecta habere, ut, quo senatus censuisset, deportarent. *Id munus officiumque suum scire minus esse, quàm pro meritis populi Romani & voluntate sua: sed sæpe aliàs bonis in rebus utriusque populi se gratorum fideliumque socium muneribus functos esse.* Item Masinissæ legati, tritici eandem summam polliciti, & mille & ducentos equites, duodecim elephantos. & si quid aliud opus esset, ut imperaret senatus, æquè propenso animo, ac quæ ipse ultro pollicitus sit, præstaturum esse. Gratia & Carthaginiensibus & regi actæ: rogatique, ut ea quæ pollicerentur, ad Hostilium consulem in Macedoniam deportarent. Legatis in singulos binum millium æris munera missa.

X. Cretensium legatis commemorantibus, se, quantum sibi imperatum à P. Licinio consule esset sagittariorum, in Macedoniam misisse; quum interrogati non infitiarentur, *Apud Persea majorem numerum sagittariorum quàm apud Romanos militare; responsum est: Si Cretenses bene ac gnarviter destinarent potiore populi Romani quàm regis Persei amicitiam habere; senatum quoque Romanum iis tanquam certis sociis responsum daturum esse.* Interea nunciarent suis, placere senatui, dare operam Cretenses, ut quos milites inter præsidia regis Persei haberent, eos primo quoque tempore domum revocarent. Cretensibus cum hoc responso dimissis, Chalcidenses vocati; quorum legatio ipso introitu, ob id quòd Miction princeps eorum pedibus captus lectica est introlatus, ultimæ necessitatis extemplo visa res: in qua ita affecto excusatio valetudinis, aut ne ipsi quidem petenda visa foret, aut data petenti non esset. Quum sibi nihil vivi reliquum præterquam linguam ad deplorandas patriæ suæ calamitates præfatus esset, exposuit, *Civitatis primum suæ benefacta, & vetera, & ea*
quæ

quæ Persei bello præstitissent, ducibus exercitibusque Romanis: tum quæ primò C. Lucretius in populares suos prætor Romanos superbe, avarè, crudeliter fecisset: deinde quæ tum cum maximè L. Hortensius faceret. Quemadmodum omnia sibi, etiam iis quæ patiantur tristiora, patienda esse ducant, potius quàm se dedant Perseo. Quòd ad Lucretium Hortensiumque attineret; scire, tutius fuisse claudere portas, quàm in urbem eos accipere. Quæ exclusissent eos, Emathiam, Amphipolim, Maroneam, Ænum, incolumes esse: apud se templa omnibus ornamentis compilata spoliataque sacrilegis C. Lucretium navibus Antium devexisse: libera corpora in servitutem abrepta, fortunas sociorum populi Romani direptas esse, & quotidie diripi. Nam ex instituto C. Lucretii, Hortensium quoque in tectis hieme pariter atque æstate navales socios habere, & domos suas plenas turba nautica esse. versari inter se conjuges liberosque suos; quibus nihil neque dicere pensi, neque facere.

XI. Arcessere in senatum Lucretium placuit, ut disceptaret coram purgaretque sese. Ceterùm multo plura præsens audivit, quàm in absentem jacta erant: & graviores potentioresque accessere accusatores duo tribuni plebis, M. Juventius Thalna & Cn. Aufidius. Ii non in senatu modò eum lacerârunt, sed in concionem etiam pertracto, multis objectis probris, diem dixerunt. Senatus jussu Chalcidensibus Q. Mænius prætor respondit. *Quæ bene meritos sese, & antè, & in eo bello, quod geratur, de populo Romano dicant, ea & scire vera eos referre senatum, & perinde ac debeant grata esse. Quæ facta à C. Lucretio, fierique ab L. Hortensio, prætoribus Romanis, querantur; ea neque facta, neque fieri voluntate senatus, quem non posse existimare? qui sciat, bellum Perseo & ante Philippo patri ejus intulisse populum Romanum pro libertate Græciæ; non ut ea à magistratibus sociis atque amicis paterentur. Literas se ad*
L.

L. Hortensium prætorem daturos esse : quæ Chalcidenses querantur acta, ea senatui non placere : si quæ in servitutem liberi venissent, ut eos conquirendos primo quoque tempore restituendosque in libertatem curaret : sociorum navalium neminem præter magistros in hospitia deduci æquum censere. Hæc Hortensio jussu senatus scripta. Munera binum millium æris legatis missa, & vehicula Mictioni publicè locata, quæ eum Brundisium commodè perveherent. C. Lucretium, ubi dies quæ dicta erat venit, tribuni ad populum accusârunt, multamque decies centum millium æris dixerunt. Comitibus habitis, omnes quinque & triginta tribus eum condemnârunt.

XII. In Liguribus eo anno nihil memorabile gestum. nam nec hostes moverunt arma, neque consul in agrum eorum legiones induxit : & satis explorata pace ejus anni, milites duarum legionum Romanarum, intra dies sexaginta, quàm in provinciam venit, dimisit. sociorum nominis Latini exercitu maturè in hiberna Lunam & Pisas deducto, ipse cum equitibus Gallie provincie pleraque oppida adiit. Nusquam alibi quàm in Macedonia bellum erat : suspectum tamen & Gentium Illyriorum regem habebant. itaque & octo naves ornatas à Brundisio senatus censuit mittendas ad C. Furium legatum Issam, qui cum præsidio duarum Issensium navium insulæ præerat. duo millia militum in eas naves sunt imposita, quæ Q. Mænius prætor ex senatusconsulto in ea parte Italie, quæ objecta Illyrico est, conscripsit : & consul Hostilius Ap. Claudium in Illyricum cum quatuor millibus peditum misit, ut accolæ Illyrici tutarentur. qui non contentus iis, quas adduxerat, copiis, auxilia ab fociis corrogando, ad octo millia hominum vario genere armavit : peragrataque omni ea regione, ad Lychnidum Dassaretiorum confedit.

XIII. Haud procul inde Uscana oppidum finium plerumque Persei erat. decem millia civium habebat, & modicum, custodiæ causa, Cretensium præsidium. Inde nuncii ad Claudium occulti veniebant. *Si propius copias admovisset, paratos fore qui proderent urbem. Et operæ pretium esse, non se amicosque tantum, sed etiam milites præda expleturum.* Spes cupiditati admota ita occæcavit animum, ut nec ex iis qui venerant quemquam retineret; nec obsides, pignus futuros furto & fraude agendæ rei, posceret; nec mitteret exploratum, nec fidem acciperet: die tantum statuta profectus à Lychnido, duodecim millia ab urbe, ad quam tendebat, posuit castra. Quarta inde vigilia signa movit; mille ferme ad præsidium castrorum relictis: incompofiti longo agmine effusi, infrequentes, quum nocturnus error dissiparet, ad urbem pervenerunt. Crevit negligentia, postquam neminem armatum in muris viderunt. Ceterum ubi primum sub jactu teli fuerunt, duabus simul portis erumpitur: & ad clamorem erumpentium ingens strepitus è muris ortus, ululantium mulierum cum crepitu undique æris: & incondita multitudo, turba immixta servili, variis vocibus personabat. Hic tam multiplex undique objectus terror effecit, ne sustinere primam procellam eruptionis Romani possent. itaque fugientes plures quam pugnantes interempti sunt: vix duo millia hominum cum ipso legato in castra profugerunt. Quo longius iter in castra erat, eo plures fessos confectandi hostibus copia fuit. Ne moratus quidem in castris Appius, ut suos dissipatos fuga colligeret (quæ res palatis per agros saluti fuisset) ad Lychnidum protinus reliquias cladis reduxit.

XIV. Hæc & alia haud prospere in Macedonia gesta, ex Sexto Digitio tribuno militum, qui sacrificii causa Romam venerat, sunt audita. Propter quæ
veriti

veriti Patres, ne quæ major ignominia acciperetur, legatos in Macedoniam, M. Fulvium Flaccum & M. Caninium Rebilum, miserunt, qui comperta quæ agerentur referrent: & ut A. Hostilius consul comitia consulibus subrogandis ita ediceret, uti mense Januario comitia haberi possent, & ut primo quoque tempore in urbem rediret. Interim M. Recio prætori mandatum, ut edicto senatores omnes ex tota Italia (nisi qui reipublicæ causâ abessent) Romam revocaret. Qui Romæ essent, ne quis ultra mille passuum ab Roma abesset. Ea, uti senatus censuit, sunt facta. Comitia consularia ante diem quintum Kalendas Septembres fuere. Creati consules sunt, Q.

Ante Cbr.
169.

U. C. 583.

Marcus Philippus iterum & Cn. Servilius Cæpio. post diem tertium prætores sunt facti, C. Decimius, M. Claudius Marcellus, C. Sulpicius Gallus, C. Marcius Figulus, Ser. Cornelius Lentulus, P. Fonteius Capito. Designatis prætoribus, præter duas urbanas, quatuor provinciæ sunt decretæ; Hispania, & Sardinia, & Sicilia, & classis. Legati ex Macedonia, exacto admodum mense Febuario, redierunt. Hi, quas res ea æstate prospere gessisset rex Perseus, referebant: quantusque timor socios populi Romani cepisset, tot urbibus in potestatem regis redactis. Exercitum consulis infrequentem commentibus vulgò datis per ambitionem esse: culpam ejus rei consulem in tribunos militum, contra illos in consulem conferre. Ignominiam, Claudii temeritate acceptam, elevare eos Patres acceperunt; qui perpauca Italici generis, & magna ex parte tumultuario delectu conscriptos ibi milites amissos referebant. Consules designati, ubi primum magistratum inissent, de Macedonia referre ad senatum jussi: destinatæque provinciæ iis sunt, Italia & Macedonia. Hoc anno interkalatum est: tertio die post Terminalia Kalendæ interkalares fuere. Sacerdotes

dotes intra eum annum mortui, L. Flamininus ‘augur;’ pontifices duo decesserunt, L. Furius Philus & C. Livius Salinator. in locum Furii T. Manlium Torquatum, in Livii M. Servilium pontifices legerunt.

XV. Principio insequentis anni quum consules novi Q. Marcius & Cn. Servilius de provinciis retulissent, primo quoque tempore aut comparare eos inter se Italiam & Macedoniam, aut fortiri placuit. Priusquam id fors cerneret, in incertum, ne quid gratia momenti faceret, in utramque provinciam, quod res desideraret supplementi, decerni. In Macedoniam peditum Romanorum sex millia, sociorum nominis Latini sex millia: equites Romanos ducentos quinquaginta, socios trecentos. Veteres milites dimitti, ita ut in singulas Romanas legiones, ne plus fena millia peditum, trecenti equites essent. Alteri consuli nullus certus finitus numerus civium Romanorum, quem in supplementum legeret. id modo finitum, ut duas legiones scriberet, quæ quina millia peditum & ducenos haberent, equites trecenos. Peditum Latinorum major quàm collegæ decretus numerus: peditum decem millia & sexcenti equites. quatuor præterea legiones scribi iussæ, quæ, si quo opus esset, educerentur. Tribunos his non permissum, ut consules facerent: populus creavit. Sociis nominis Latini sexdecim millia peditum, & mille equites imperati. Hunc exercitum parari tantum placuit, ut exiret si quo res posceret. Macedonia maximè curam præbebat. in classem mille focii navales cives Romani, libertini ordinis ex Italia scribi iussi; totidem ut ex Sicilia scriberentur: &, cui ea provincia evenisset, mandatum, ut eos in Macedoniam, ubicunque classis esset, deportandos curaret. In Hispaniam tria millia peditum Romanorum in supplementum, trecenti equites decreti. Finitus ibi quoque in legiones militum numerus, peditum

tum quina millia, trecenti & triginta equites. Et sociis imperare prætor, cui Hispania obvenisset, jussus quatuor millia peditum, & trecentos equites.

XVI. Non sum nescius, ab eadem negligentia, qua nihil Deos portendere vulgò nunc credant, neque nunciari admodum nulla prodigia in publicum, neque in annales referri. ceterum & mihi, vetustas res scribenti, nescio quo pacto antiquus sit animus: & quædam religio tenet, quæ illi prudentissimi viri publicè suscipienda censuerint, ea pro dignis habere, quæ in meos annales referam. Anagnia duo prodigia eo anno sunt nunciata; facem in cœlo conspectam, & bovem feminam locutam publicè ali: Minturnis quoque per eos dies cœli ardentis species affulserat: Reate imbri lapidavit. Cumis in arce Apollo triduum ac tres noctes lacrimavit. in urbe Romana duo æditui nunciârunt, alter, in æde Fortunæ anguem jubatum à compluribus visum esse: alter, in æde Primigeniæ Fortunæ, quæ in colle est, duo diversa prodigia; palmam in area enatam, & sanguine interdiu pluuisse. Duo non suscepta prodigia sunt, alterum quòd in privato loco factum esset, palmam enatam impluvio suo T. Marcius Figulus nunciabat: alterum, quòd in loco peregrino, Fregellis in domo L. Atrei hasta, quam filio militi emerat, interdiu plus duas horas arsisse, ita ut nihil ejus ambureret ignis, dicebatur. Publicorum prodigiorum causa libri à decemviris aditi, quadraginta majoribus hostiis, quibus Diis consules sacrificarent. & addiderunt, uti supplicatio fieret, cunctique magistratus circa omnia pulvinaria victimis majoribus sacrificarent, populusque coronatus esset. Omnia, uti decemviri præierunt, facta.

XVII. Censoribus deinde creandis comitia edicta sunt. petierunt censuram principes civitatis, C. Valerius Lævinus, L. Postumius Albinus, P. Mucius Scævola,

Scævola, M. Junius Brutus, C. Claudius Pulcher, Ti. Sempronius Gracchus. Hos duos censores creavit populus Romanus. Quum delectus habendi major quàm aliàs propter Macedonicum bellum cura esset, consules plebem apud senatum accusabant, quòd & juniores non responderent: adversus quos C. Sulpicius & M. Claudius tribuni plebis causam egerunt. Non consulibus, sed ambitiosis consulibus delectum difficilem esse, neminem invitum militem ab iis fieri. Id ita ut esse scirent & Patres conscripti; prætores, quibus & vis imperii minor & auctoritas esset, delectum, si ita senatui videretur, perfecturos esse. Id prætoribus magna Patrum consensione, non sine fugillatione consulum, mandatum est. Censores, ut eam rem adjuvarent, ita in concione edixerunt; *Legem censui censendo dicturos esse, ut præter commune omnium civium iusjurandum hæc adjurarent: Tu minor annis sex & quadraginta es, tuque ex edicto C. Claudii, Ti. Sempronii censorum ad delectum prodito; & quotiescunque delectus eris, quem hic censores, magistratum habebunt, si miles factus non eris, in delectu prodibis.* Item quia fama erat, multos ex Macedonicis legionibus, incertis com meatibus per ambitionem imperatorum ab exercitu abesse, edixerunt de militibus P. Ælio, C. Popillio consulibus, postve eos consules in Macedoniam scriptis: *Ut, qui eorum in Italia essent, intra dies triginta censi prius apud sese, in provinciam redirent. qui in patris aut avi potestate essent, eorum nomina ad se ederentur. Missorum quoque causas sese cognituros esse: & quorum ante emerita stipendia gratiosa missio sibi visa esset, eos milites fieri iussuros.* Hoc edicto literisque censorum per fora & conciliabula dimissis, tanta multitudo juniorum Romam convenit, ut ravis urbi turba insolita esset.

XVIII. Præter delectum eorum, quos in supplementum mitti oportebat, quatuor à C. Sulpicio præ-
tore

tore scriptæ legiones sunt, intraque undecim dies delectus est perfectus. Consules deinde fortiti provincias sunt. nam prætores propter jurisdictionem maturius fortiti erant. Urbana C. Sulpicio, peregrina C. Decimio obtigerat: Hispaniam M. Claudius Marcellus, Siciliam Ser. Cornelius Lentulus, Sardiniam P. Fonteius Capito, classem C. Marcius Figulus erat fortitus. consulum Cn. Servilio Italia, Q. Marcio Macedonia obvenit. Latinisque actis, Marcius extemplo est profectus. Cæpione deinde referente ad senatum, quas ex novis legionibus duas legiones secum in Galliam duceret; decrevere Patres, ut C. Sulpicius, M. Claudius prætores ex his quas scripsissent legionibus, quas videretur, consuli darent. Indigné patiente prætorum arbitrio consulem subiectum, dimisso senatu ad tribunal prætorum stans postulavit, ex senatusconsulto destinarent sibi duas legiones. prætores consuli in eligendo arbitrium fecerunt. Senatum deinde censores legerunt: M. Æmilius Lepidus princeps ab tertiis jam censoribus lectus. Septem è senatu ejecti sunt. In censu accipiendo populi, milites ex Macedonico exercitu, qui quàm multi abessent ab signis, census docuit, in provinciam cogeant: causas stipendiis missorum cognoscebant; & cujus nondum iusta missio visa esset, ita jusjurandum adigebant: *Ex tui animi sententia, tu ex edicto C. Claudii, Ti. Sempronii censorum in provinciam Macedoniam redibis, quod sine dolo malo facere poteris?*

XIX. In equitibus recensendis tristis admodum eorum atque aspera censura fuit: multis equos ademerunt. in ea quum equestrem ordinem offendissent, flammam invidiæ adjecere edicto, quo edixerunt, *Ne quis eorum, qui Q. Fulvio, A. Postumio censoribus publica vectigalia aut ultro tributa conduxissent, ad hastam suam accederet, sociusve aut affinis ejus conductionis esset.* Sæpe id querendo

rendo veteres publicani quum impetrare nequissent ab senatu, ut modum potestati censoriæ imponerent; tandem tribunum plebis P. Rutilium, ex rei privatae contentione iratum censoribus, patronum causæ nacti sunt. Clientem libertinum parietem in Sacra via adversus ædes publicas demoliri jusserunt, quòd publico inædificatus esset. appellati à privato tribuni, quum præter Rutilium nemo intercederet, censores ad pignora capienda miserunt: multamque pro concione privato dixerunt. Hic contentione orta, quum veteres publicani se ad tribunal contulissent; rogatio repente sub unius tribuni nomine promulgatur: *Quæ publica vestigalia, ultro tributa, C. Claudius & Ti. Sempronius locassent, ea rata locatio ne esset. de integro locarentur, & ut omnibus redimendi & conducendi promiscuum jus esset.* Diem ad ejus rogationem concilio tribunus plebis dixit, qui postquam venit, ut censores ad dissuadendum processerunt, Graccho dicente, silentium fuit. quum Claudio obstreperetur, audientiam facere præconem jussit. Eo facto, advocatam à se concionem tribunus questus, & in ordinem se coactum, ex Capitolio, ubi erat concilium, abiit. Postero die ingentes tumultus ciere. Ti. Gracchi primùm bona consecravit, quòd in multa pignoribusque ejus, qui tribunal appellasset, intercessioni non parendo, se in ordinem coëgisset. C. Claudio diem dixit, quòd concionem ab se advocasset: & utrique censori perduellionem se judicare pronunciavit, diemque comitiis à C. Sulpicio prætore urbano petiit. Non recusantibus censoribus quo minus primo quoque tempore judicium de se populus faceret, in ante dies VIII & VII Kalend. Octob. comitiis perduellionis dicta dies. Censores extemplo in atrium Libertatis adscenderunt: & ibi signatis tabellis publicis, clausoque tabulario, & dimissis servis publicis, negârunt se prius quidquam publici negotii gesturos,

gesturos, quàm judicium populi de se factum esset. Prior Claudius causam dixit. & quum ex duodecim centuriis equitum octo cenforem condemnassent, multæque aliæ primæ classis, extemplo principes civitatis in conspectu populi annulis aureis positæ vestem mutarunt, ut supplices plebem circumirent. Maximè tamen sententiam vertisse dicitur Ti. Gracchus, quod, quum clamor undique plebis esset, periculum Graccho non esse, conceptis verbis juravit, si collega damnatus esset, non exspectato de se judicio, comitem exilii ejus futurum. Adeò tamen ad extremum spei venit reus, ut octo centuriæ ad damnationem defuerint. Absoluto Claudio, tribunus plebis negavit se Gracchum morari.

XX. Eo anno postulantibus Aquileiensium legatis, ut numerum colonorum augeret, mille & quingentæ familiæ ex senatusconsulto scriptæ, triumvirique, qui eas deducerent, missi sunt, T. Annius Luscus, P. Decius Subulo, M. Cornelius Cethegus. Eodem anno C. Popillius & Cn. Octavius legati, qui in Græciam missi erant, senatusconsultum, Thebis primùm recitatum, per omnes Peloponnesi urbes circumtulērunt, *Ne quis ullam rem in bellum magistratibus Romanis conferret, præterquam quod senatus censuisset.* Hoc fiduciam in posterum quoque præbuerat, levatos se oneribus impensisque, quibus alia aliis imperantibus exhauriebantur. Achaïco concilio Argis agitato, benignè locuti auditique, egregia spe futuri status fidissima gente relicta, in Ætoliam trajecerunt. Ibi nondum quidem seditio erat, sed omnia suspecta, criminumque inter ipsos plena. ob quæ obsidibus postulatis, neque exitu rei imposito, in Acarnaniam inde profecti legati sunt. Thyrii concilium legatis Acarnanes dederunt. Ibi quoque inter factiones erat certamen: quidam principum postulare, ut præsidia in urbes suas inducerentur,

inducerentur, adversus amentiam eorum, qui ad Macedonas gentem trahebant: pars recusare, ne, quod bello captis & hostibus mos esset, id pacatæ & sociæ civitates ignominiae acciperent. Justa deprecatio hæc visa. Larissam ad Hostilium proconsulem (ab eo enim missi erant) legati redierunt. Octavium retinuit secum. Popillium cum mille ferme militibus in hiberna Ambraciam misit.

XXI. Perseus principio hiemis egredi Macedoniae finibus non ausus, ne qua in regnum vacuum irrumperent Romani, sub tempus brumæ, quum inexsuperabiles ab Thessalia montes nivis altitudo facit, occasionem esse ratus frangendi finitimorum spes animosque, ne quid averso se in Romanum bellum periculi subesset, quum à Thracia pacem Cotys, ab Epiro Cephalus repentina defectione à Romanis præstaret, Dardanos recens domuisset bello, solum infestum esse Macedoniae latus, quod ab Illyrico pateret, cernens, neque ipsis quietis Illyriis, & aditum præbentibus Romanis, si domuisset proximos Illyriorum, Gentium quoque regem jam diu dubium in societatem perlici posse; cum decem millibus peditum, quorum pars phalangitæ erant, & duobus millibus levium armatorum, & quingentis equitibus profectus, Stuberam venit. Inde frumento complurium dierum sumpto, jussuque apparatu oppugnandarum urbium sequi, tertio die ad Uscanam (Penestianæ terræ ea maxima urbs est) posuit castra: prius tamen, quàm vim admoveret, missis qui tentarent nunc præfectorum præsidii, nunc oppidanorum animos. erat autem ibi cum juventute Illyriorum Romanum præsidium. Postquam nihil pacati referebant, oppugnare est adortus, & corona eam capere conatus est. quum sine intermissione interdiu noctuque alii aliis succedentes, pars scalas muris, ignem portis inferrent, sustinebant tamen eam tempesta-

tem propugnatores urbis: quia spes erat, neque hie-
 mis vim diutius pati Macedonas in aperto posse, nec
 ab Romano bello tantum regi laxamenti fore, ut pos-
 set morari. Ceterum, postquam vineas agi turesque
 excitari viderunt, victa pertinacia est. nam, præter-
 quam quòd adversus vim pares non erant, ne frumenti
 quidem aut ullius alterius rei copia intus erat, ut in
 nec opinata obsidione. Itaque quum spei nihil ad
 resistendum esset, C. Carvilius Spoletinus & C. Afra-
 nius à præsidio Romano missi, qui à Perseo peterent,
 primò ut armatos suaque secum ferentes abire sineret;
 dein, si id minùs impetrarent, vitæ tantum libertatis-
 que fidem acciperent. Promissum id benigniùs est ab
 rege, quàm præstitum. exire enim sua secum efferen-
 tibus jussis, primùm arma ademit. his urbe egressis,
 & Illyriorum cohors (quingenti erant) & Uscanenses
 se urbemque dederunt.

XXII. Perseus, præsidio Uscanæ imposito, multi-
 tudinem omnem deditorum, quæ prope numero exer-
 citum æquabat, Stuberam abducit. Ibi Romanis
 (quatuor millia autem hominum erant, præter prin-
 cipes) in custodiam civitatum divisus, Uscanensibus
 Illyriisque venditis, in Penestiam exercitum reducit,
 ad Oæneum oppidum in potestatem redigendum: &
 alioqui opportunè situm; & transitus ea est in Labea-
 tes, ubi Gentius regnabat. Prætereunti frequens ca-
 stellum, Draudacum nomine, peritorum quidam re-
 gionis ejus nihil Oæneo capto opus esse ait, nisi in po-
 testate & Draudacum sit. opportunius enim ad omnia
 positum esse. Admoto exercitu omnes extemplo de-
 diderunt sese. Qua spe celeriore deditione erectus,
 postquam animadvertit quantus agminis sui terror
 esset, undecim alia castella eodem metu in potestatem
 redigit. ad perpauca vi opus fuit, cetera voluntate
 dedita: & in his recepti mille & quingenti dispositi
 per

per præsidia milites Romani. Magno usui Carvilius Spoletinus erat in colloquiis, dicendo, nihil in ipsos sævitum. Ad Oæneum perventum est, quod sine iusta oppugnatione capi non poterat; & majore aliquanto quàm cetera juventute, & validum oppidum mœnibus erat. & hinc amnis Artatus nomine, hinc mons præaltus & aditu difficilis cingebat. hæc spem ad resistendum oppidanis dabant. Perseus, circumvallato oppido, aggerem à parte superiore ducere instituit, cujus altitudine muros superaret. quod opus dum perficitur, crebris interim præliis, quibus per excursiones & mœnia sua oppidani tutabantur & opera hostium impediabant, magna eorum multitudo variis casibus absumpta est: & qui supererant, labore diurno nocturnoque & vulneribus inutiles erant. Ubi primum agger injectus muro est, & cohors regia, quos Nicitoras appellant, transcendit; & scalis multis simul partibus impetus in urbem est factus: puberes omnes interfecti sunt: conjuges liberosque eorum in custodiam dedit: prædæ alia militum cessere. Stuberam inde victor revertens ad Gentium legatos, Pleuratum Illyrium, exsulantem apud se, & Aputeum Macedonem à Berœa, mittit. Iis mandat, ut exponerent actus ejus hiemisque acta sua adversus Romanos Dardanofque: adjicerent recentia in Illyrico hibernæ expeditionis opera: hortarentur Gentium in amicitiam secum & cum Macedonibus jungendam.

XXIII. Hi transgressi jugum Scordi montis, per Illyrici solitudines, quas de industria populando Macedones fecerant, ne transitus faciles Dardanis in Illyricum aut Macedoniam essent, Scodram labore ingenti tandem pervenerant. Lissi rex Gentius erat: eo acciti legati, mandata exponentes, benignè auditi sunt: responsum sine effectu tulerunt; *Voluntatem sibi non deesse ad bellandum cum Romanis: ceterum ad conandum id,*

quod velit, pecuniam maximè deesse. Hæc Stuberam retulere regi, tum maximè captivos ex Illyrico vendenti. Extemplo iidem legati, addito Glaucia ex numero custodum corporis, remittuntur, sine mentione pecuniæ, qua una barbarus inops impelli ad bellum poterat. Ancyram inde populatus Perseus, in Penestras rursum exercitum reducit: firmatisque Uscanæ, & circa eam per omnia castella quæ receperat, præfidiis, in Macedoniam sese recipit.

XXI. L. Cœlius, legatus Romanus, præerat Illyrico: qui moveri non ausus, quum in iis locis rex esset, post profectionem demum ejus conatus in Penestris Uscanam recipere, à præsidio, quod ibi Macedonum erat, cum multis vulneribus repulsus, Lychnidum copias reduxit. Inde post dies paucos M. Trebellium Fregellanum cum satis valida manu in Penestras misit, ad obsides ab his urbibus, quæ in amicitia cum fide permanserant, accipiendos. Procedere etiam in Parthinos (ii quoque obsides dare pepigerant) jussit: ab utraque gente sine tumultu exigi. Penestarum obsides Apolloniam, Parthinorum Dyrrachium (tum Epidamni magis celebre nomen Græcis erat) missi. Ap. Claudius, acceptam in Illyrico ignominiam corrigere cupiens, Phanotem Epiri castellum adortus oppugnare, & auxilia Athamanum Thesprotorumque, præter Romanum exercitum, ad sex millia hominum secum adduxit: neque operæ pretium fecit; Cleva, qui relictus à Perseo erat cum valido præsidio, defendente. Et Perseus in Elimeam profectus: &, circa eam exercitu lustrato, ad Stratum vocantibus Epirotis ducit. Stratus validissima tum urbs Ætolia erat. sita est super Ambracium sinum, prope amnem Acheloum. Cum decem millibus peditum eo profectus est, & equitibus trecentis: quos pauciores, propter angustias viarum & asperitatem, duxit. Tertio die quum pervenisset

nisset ad Citium montem, vix transgressus propter altitudinem nivis, locum quoque castris ægre invenit. Profectus inde, magis quia manere non poterat, quàm quòd tolerabilis aut via aut tempestas esset, cum ingenti vexatione, præcipuè jumentorum, altero die ad templum Jovis, quem Nicæum vocant, posuit castra. Ad Arachthum inde flumen itinere ingenti emenso, retentus altitudine amnis, mansit. Quo spatio temporis ponte perfecto, traductis copiis diei progressus iter, obviam Archidamum principem Ætolorum, per quem ei Stratus tradebatur, habuit. Eo die ad finem agri Ætoli castra posita.

XXIV. Inde altero die ad Stratum perventum : ubi, prope Acheloum amnem castris positis, quum exspectaret effusos omnibus portis Ætolos in fidem suam venturos, clausas portas, atque, ipsa ea nocte qua venerat, receptum Romanum præsidium cum C. Popillio legato invenit. Principes, qui præsentis Archidami auctoritate compulsi regem arcessierant, obviam egresso Archidamo segniores facti, locum adversæ factioni dederant, ad Popillium cum mille peditibus ab Ambracia arcessendum. In tempore & Dinarchus, præfectus equitum gentis Ætolorum, cum sexcentis peditibus & equitibus centum venit. Satis constabat, eum, tanquam ad Persea tendentem, Stratum venisse : mutato deinde cum fortuna animo, Romanis se, adversus quos venerat, junxisse. Nec Popillius securior, quàm debebat esse, inter tam mobilia ingenia erat. claves portarum custodiamque murorum suæ extemplo potestatis fecit : Dinarchum Ætolosque cum juventute Stratorum in arcem per præsidii speciem amovit. Perseus, ab imminentibus superiori parti urbis tumultis tentatis colloquiis, quum obstinatos atque etiam telis procul arcentes videret, quinque milia passuum ab urbe trans Petitarum amnem posuit castra.

castra. Ibi consilio advocato, quum Archidamus Epirotarumque transfugæ retinerent, Macedonum principes non pugnandum cum infesto tempore anni censerent, nullis præparatis com meatibus; *quum inopiam prius obsidentes quàm obsessi sensuri essent, maximè quòd hostium haud procul inde hiberna erant*; territus in Aperantiam castra movit. Aperantii eum, propter Archidami magnam in ea gente gratiam auctoritatemque, consensu omnium acceperunt: is ipse cum ostingentorum militum præsidio his est præpositus.

XXV. Rex non minore vexatione jumentorum hominumque, quàm venerat, in Macedoniam rediit. Appium tamen ab obsidione Phanotis, fama ducentis ad Stratum Persei, summovit. Clevas, cum præsidio impigrorum juvenum infecutus, sub radicibus prope inviis montium ad mille hominum ex agmine impedito occidit, ad ducentos cepit. Appius, superatis angustiis, in campo, quem Eleona vocant, stativa dierum paucorum habuit. Interim Clevas assumpto Philostrato, qui Epirotarum gentem habebat, in agrum Antigonensem transcendit. Macedones ad depopulationem profecti. Philostratus cum cohorte sua in insidiis loco obscuro confedit. in palatos populatores quum erupissent ab Antigonea armati, fugientes eos persequentes effusiùs in vallem inessam ab hostibus præcipitant. ibi ad mille occisis. centum ferme captis, ubique prospere gesta re, prope stativa Appii castra movent; ne qua vis fociis suis ab Romano exercitu inferri possit. Appius nequicquam in his locis terens tempus, dimissis Chaonumque & si qui alii Epirotæ erant præfidiis, cum Italicis militibus in Illyricum regressus, per Parthinorum socias urbes in hiberna militibus dimissis, ipse Romam sacrificii causa rediit. Perseus ex Penestaru[m] gente mille pedites, ducentos equites revocatos, Cassandriam, præsidio ut essent, misit.

misit. Ab Gentio eadem adferentes redierunt. nec deinde alios atque alios mittendo tentare eum destitit, quum appareret, quantum in eo præsidii esset: nec tamen impetrare ab animo posset, ut impensam in rem maximi ad omnia momenti faceret.

LIBER XLIV.

E P I T O M E.

I, II, &c. uintus Marcius Philippus per invios saltus penetravit in Macedoniam, compluresque urbes occupavit. XIV. Rhodii misere legatos Romam, minantes, ut Perseo essent auxilio, nisi populus Romanus cum eo pacem atque amicitiam conjungeret. indignè id latum. XVIII, &c. Quum id bellum L. Æmilio Paulo, sequentis anni consuli, iterum mandatum esset; Paullus in concione precatus est, ut, quicquid diri populo Romano immineret, supra domum suam converteretur: & in Macedoniam profectus Perseum vicit, universamque Macedoniam in potestatem redegit. XXXVII. Antequam confligeret, C. Sulpicius Gallus tribunus militum prædixit exercitui, ne miraretur, quod luna nocte proxima defectura esset. XXXI, XXXII. Gentius quoque, rex Illyriorum, quum rebellâisset, ab Anicio prætore victus venit in deditionem, cum uxore & liberis & propinquis Romam missus. XIX. Ab Alexandria legati à Cleopatra & Ptolemæo regibus venerunt, querentes de Antiocho Rege Syriae, quod eis bellum inferret. XXIII, &c. Perseus, sollicitatis in auxilium Eumene

rege Pergami & Gentio rege Illyriorum, quia eis pecuniam, quam promiserat, non dabat, ab eis relictus est.

I.

Rincipio veris, quod hiemem eam qua hæc gesta sunt insecutum est, ab Roma profectus Q. Marcius Philippus consul cum quinque millibus (quod in supplementum legionum secum trajecturus erat) Brundisium pervenit. M. Popillius consularis & alii pari nobilitate adolescentes tribuni militum in Macedonicas legiones consulem secuti sunt. Per eos dies & C. Marcius Figulus prætor, cui classis provincia evenerat, Brundisium venit: & simul ex Italia profecti, Corcyram altero die, tertio Actium Acarnaniæ portum tenuerunt. Inde consul ad Ambraciam egressus, itinere terrestri petit Thessaliam. Prætor, superato Leucata, Corinthium sinum investus, & Creusæ relictis navibus, terra & ipse per mediam Bœotiam, diei unius expedito itinere, Chalcidem ad classem contendit. Castra eo tempore A. Hostilius in Thessalia circa Palæpharsalum habebat; sicut nulla re bellica memorabili gesta, ita ad cunctam militarem disciplinam ab effusa licentia formato milite, & sociis cum fide cultis & ab omni genere injuriæ defensus. Audito successoris adventu, quum arma, viros, equos cum cura inspexisset, ornato exercitu obviam venienti consuli processit. Et primus eorum congressus ex dignitate ipsorum ac Romani nominis, & in rebus deinde gerendis 'summe utilis consuli fuit.' Proconsul enim ad exercitum 'conversus, eum ad rem fortiter gerendam 'hortatus est, eoque consuli tradito Romanam reversus est.' Paucis post diebus consul concionem apud milites habuit. orsus à parricidio Persei perpetrato in fratrem, cogitato in parentem; adjecit post,

Scelere

Scelere partum regnum, veneficia, cædes, latrocinio nefando petitem Eumenem, injurias in populum Romanum, direptiones sociarum urbium contra fœdus: ea omnia quàm Diis quoque inuisa essent, sensurum in exitu rerum suarum. Favere enim pietati fideique Deos, per quæ populus Romanus ad tantum fastigii venerit. Vires deinde populi Romani, jam terrarum orbem complectentis, cum viribus Macedoniæ; exercitus cum exercitibus comparavit. quanto majores Philippi Antiochique opes non majoribus copiis fractas esse?

II. Hujus generis adhortatione accensis militum animis, consultare de summa gerendi belli cœpit. Eo & C. Marcius prætor, à Chalcide classe accepta, venit. Placuit, non ultra morando in Thessalia tempus terere, sed movere extemplo castra, atque pergere inde in Macedoniam: & prætorem dare operam, ut eodem tempore classis quoque invehatur hostium littoribus. Prætor dimisso, consul, menstruum jussu milite secum ferre, profectus decimo post die quàm exercitum acceperat, castra movit: & unius diei progressus iter, convocatis itinerum ducibus, quum, exponerent in consilio, jussisset, qua quisque ducturus esset; summotis iis, quam potissimùm peteret, retulit ad consilium. Aliis per Pythium placebat via: aliis per Cambunios montes, qua priore anno duxerat Hostilius consul: aliis præter Afscuridem paludem. Restabat aliquantum viæ communis: itaque in id tempus, quo prope divortium itinerum castra positura erant, deliberatio ejus rei differtur. in Perræbiam inde ducit, & inter Azorum & Dolichen stativa habuit, ad consulendum rursus, quam potissimùm capefferet viam. Per eosdem dies Perseus, quum appropinquare hostem sciret, quod iter petiturus esset ignarus, omnes saltus insidere præfidiis statuit. In jugum Cambuniorum montium (Volustana ipsi vocant) decem

millia levis armaturæ juvenum cum duce Asclepiodoto mittit: ad castellum quod super Ascuridem paludem erat (Lapathus vocatur locus) Hippias tenere saltum cum duodecim millium Macedonum præsidio jussus. Ipse cum reliquis copiis primo circa Dium stativa habuit. deinde, adeò ut obtorpuisse inops consilii videretur, cum equitibus expeditis, littore nunc Heracleum, nunc Philam percurrebat; eodem inde cursu Dium repetens.

III. Interim consuli sententia stetit eo saltu ducere, ubi propter Oëtolophum diximus regis castra ‘Philippi fuisse.’ Præmitti tamen quatuor millia armatorum ad loca opportuna præoccupanda placuit: queis præpositi sunt M. Claudius, Q. Marcius consulis filius. confestim & universæ copię sequebantur. Ceterum adeò ardua & aspera & confragosa via fuit, ut præmissi expediti biduo quindecim millium passuum ægre itinere confecto castra posuerint: turrim Eudieru, quem cepere, locum appellant. Inde postero die septem milia progressi, tumulto haud procul hostium castris capto, nuncium ad consulem remittunt: perventum ad hostem esse, loco se tuto & ad omnia opportuno consedissee: *ut, quantum extendere iter possit, consequeretur.* Sollicito consuli, & propter itineris difficultatem quod ingressus erat, & eorum vicem, quos paucos inter media præsidia hostium præmiserat, nuncius ad Ascuridem paludem occurrit. Addita igitur & ipsi fiducia est, conjunctisque copiis, castra tumulto qui tenebatur, qua aptissimum ad loci naturam erat, sunt acclinata. Non hostium modò castra, quæ paullo plus mille passuum aberant, sed omnis regio ad Dium & Philam, oraque maris, latè patente ex tam alto jugo prospectu, oculis subjicitur. Quæ res accendit militi animos, postquam summam belli, ac regias omnes copias, terramque hostilem tam è propinquo

propinquo conspexerunt. Itaque quum alacres, protinus duceret ad castra hostium, consulem hortarentur; dies unus fessis labore viæ ad quietem datus est. tertio die, parte copiarum ad præsidium castrorum relicta, consul ad hostem ducit.

IV. Hippias nuper ad tuendum saltum ab rege missus erat: qui, ex quo castra Romana in tumultu conspexit, præparatis ad certamen animis suorum, venienti agmini consulis obuius fuit: & Romani expediti ad pugnam exierant, & hostes. levis armatura erat promptissimum genus ad laceffendum certamen. Congressi igitur extemplo tela coniecerunt: multa utrimque vulnera temerario incurfu & accepta & illata: pauci utriusque partis ceciderunt. Irritatis in posterum diem animis, maioribus copiis atque infestius concursus ab illis, si loci satis ad explicandam aciem fuisset: jugum montis, in angustum dorsum cuneatum, vix ternis ordinibus armatorum in fronte patuit. Itaque, paucis pugnantibus, cetera multitudo, præcipue qui gravium armorum erant, spectatores pugnae stabant. levis armatura etiam per anfractus jugi procurrere, & ab lateribus cum levi armatura conferere, per iniqua atque æqua loca pugnam petere. ac, pluribus ea die vulneratis quam interfectis, prælium nocte diremptum est. Tertio die egere consilio Romanus imperator: nam neque manere in jugo inopi, neque regredi sine flagitio atque etiam periculo. sed cedenti ex superioribus locis instare hostis poterat: nec aliud restabat, quam audacter commissum pertinaci audacia, quæ prudens interdum in exitu est, corrigere. Ventum quidem erat eò, ut, si hostem similem antiquis Macedonum regibus habuisset consul, magna clades accipi potuerit. sed quum ad Diem per littora cum equitibus vagaretur rex, & ab duodecim millibus prope clamorem & strepitum pugnantium audiret:

audiret: nec auxit copias, integros fessis submittendo; neque ipse, quod plurimum intererat, certamini affuit. quum Romanus imperator, major sexaginta annis & prægravis corpore, omnia militaria munera ipse impigre obiret. Egregiè ad ultimum in audacter commissio perseveravit: &, Popillio relicto in custodia jugi, per invia transgressus, præmissis qui repurgarent iter, Attalum & Misagenem, cum suæ gentis utrumque auxiliaribus, præsidio esse saltum aperientibus jubet. ipse, equites impedimenta que præ se habens, cum legionibus agmen cogit.

V. Inenarrabilis labor descendantibus cum ruina jumentorum sarcinarumque: progressis vix dum quatuor millia passuum nihil optabilius esse, quàm redire qua venerant, si possent. Hostilem prope tumultum agmini elephanti præbebant: qui, ubi ad invia venerant, dejectis rectoribus, cum horrendo stridore pavorem ingentem equis maximè incutiebant, donec traducendi eos ratio inita est. Per proclive sumpto fastigio, longi duo validi asseres ex inferiore parte in terra defigebantur; distantes inter se paullo plus quàm quanta belluæ latitudo est. in eos transversi incumbentes tigni, ad tricenos longi pedes, ut pons esset, injungebantur: humusque insuper injiciebatur. modico deinde infra intervallo, similis alter pons: inde tertius, & plures ex ordine, qua rupes abscisæ erant, fiebant. Solido procedebat elephas in pontem: cujus priusquam in extremum procederet, succisis asseribus collapsus pons usque alterius initium pontis prolabi eum leniter cogebat. alii elephanti pedibus insistentes, alii clunibus subfidentes prolabebantur. ubi planicies altera pontis excepisset eos, rursus simili ruina inferioris pontis deferebantur, donec ad æquiores vallem perventum est. Paullo plus septem millia die Romani processerunt: minimum pedibus itineris confectum. plerumque

plerumque provolventes se simul cum armis aliisque oneribus, cum omni genere vexationis processerunt: adeò ut ne dux quidem & auctor itineris infitiaretur, parva manu deleri omnem exercitum potuisse. Nocte ad modicam planiciem pervenerunt: neque an infestus is locus esset, septus undique, circumspiciendi spatium fuit. vix tandem ex insperato stabilem ad insistendum nactis locum, postero quoque die in tam cava valle opperiri Popillium ac relictas cum eo copias necesse fuit: quos & ipsos, quum ab nulla parte hostis terruisset, locorum asperitas hostiliter vexavit. Tertio die conjunctis copiis eunt per saltum, quem incolæ Callipeucen appellant. quarto inde die per æquè invia, sed assuetudine peritiùs, & meliore cum spe, quòd nec hostis usquam apparebat, & mari appropinquabant, digressi in campos, inter Heracleum & Libethrum posuerunt castra peditum: quorum pars major tumulos tenebat. ii vallem, campi quoque partem ubi eques tenderet, amplectebantur.

VI. Lavanti regi dicitur nunciatum, hostes adesse. quo nuncio quum pavidus exsiluisset è solio, victum se sine prælio clamitans proripuit; &, subinde per alia atque alia pavidam consilia & imperia trepidans, duobus ex amicis Pellam, alterum Asclepiodotum, ubi pecunia deposita erat, ex prædiis revocat: omnesque aditus aperit bello. Ipse, ab Dio auratis statuis omnibus raptim, ne præda hosti essent, in classem congestis, ocius demigrare Pydnam cogit: & quæ temeritas consulis videri potuisset (quòd eò processisset, unde invito hoste regredi nequiret) eam non inconsultam audaciam fecit. Duos enim saltus, per quos inde evadere possent, habebant Romani: unum per Tempe in Thessaliam, alterum in Macedoniam præter Dium; quæ utraque regiis tenebantur prædiis. Itaque si dux intrepidus decem dies primam speciem appropin-

propinquantis terroris sustinuiſſet, neque receptus Romanis per Tempe in Theſſaliam, neque commeatibus pervehendis eò patuiſſet iter. Sunt enim Tempe, faltus, etiamſi non bello fiat infeſtus, tranſitu difficilis. nam præter anguſtias per quinque millia, qua exiguum jumento onuſto iter eſt, rupes utrimque ita abſciſæ ſunt, ut deſpici vix ſine vertigine quadam ſimul oculorum animique poſſit. terret & ſonitus & altitudo per mediam vallem fluentis Pencæ amnis. Hic locus tam ſuapte natura infeſtus, per quatuor diſtantia loca præſidiis regis fuit infeſtus. unum in primo aditu ad Gonnum erat: alterum Condylon caſtello inexpugnabili: tertium circa Lapathunta, quem Characa appellant: quartum, viæ ipſi, qua & media & anguſtiſſima vallis eſt, impoſitum; quam decem armatis tueri facile eſt. Intercluſo per Tempe ſimul aditu commeatibus, ſimul reditu; ipſi montes, per quos deſcenderant, repetendi erant. quod ut furto ſefellerant, ita propalam, tenentibus ſuperiora cacumina hoſtibus, non poterant: & experta difficultas ſpem omnem incidiffet. Supererat nihil aliud in temere commiſſo, quàm in Macedoniam ad Dium per medios evadere hoſtes: quod, niſi Dii mentem regi ademiffent, ipſum ingentis difficultatis erat. Nam quum Olympi radices montis paullo plus quàm mille paſſuum ad mare relinquant ſpatium, cujus dimidium loci occupat oſtium latè reſtagnans Baphyri amnis, partem planitiæ aut Jovis templum aut oppidum tenet; reliquum perexiguum foſſa modica valloque claudi poterat, & faxorum ad manum ſilveſtrisque materiæ tantum erat, ut vel murus objici turresque excitari potuerint. Quorum nihil quum diſpexiffet cæcata mens ſubito terrore, nudatis omnibus præſidiis patefactiſque bello, ad Pydnam refugit.

VII. Conſul plurimum & præſidii & ſpei cernens in ſtultiſſia & ſegnitiæ hoſtis, remiſſo nuncio ad Sp.

Lucretium

Lucretium Larissam, ut castella relicta ab hoste, circa Tempe occuparet; præmisso Popillio ad explorandos transitus circa Dium, postquam patere omnia in omnes partes animadvertit, secundis castris pervenit ad Dium: metarique sub ipso templo, ne quid sacro in loco violaretur, iussit. Ipse urbem ingressus, sicuti non magnam, ita exornatam publicis locis & multitudine statuarum, munitamque egregiè, vix satis credere in tantis rebus sine causa relictis non aliquem subesse dolum. Unum diem ad exploranda circa omnia moratus, castra movet: satisque credens paratam frumenti copiam fore, eo die ad annem nomine Mityn processit. Postero die progressus, Agassiam urbem, tradentibus sese ipsis, recepit: & ut reliquorum Macedonum animos sibi conciliaret, obsidibus contentus, sine præsidio relinquere se eis urbem, immunesque ac suis legibus victuros est pollicitus. Progressus inde diei iter, ad Ascordum flumen posuit castra: & quantum procederet longius à Thessalia, eo maiorem rerum omnium inopiam sentiens, regressus ad Dium est: dubitatione omnibus exempta, quid intercluso ab Thessalia patiendum fuisset, cui procul inde abscedere tutum non esset. Perseus, contractis in unum omnibus copiis ducibusque, increpare præfectos præsidiorum, ante omnes Asclepiodotum atque Hippiam: ab his dicere claustra Macedoniae tradita Romanis esse, cuius culpæ reus nemo iustius quàm ipse fuisset. Consuli postquam ex alto conspecta classis spem fecit cum commeatu naves venire, (ingens enim caritas annonæ ac prope inopia erat) ab investis jam portum audit, onerarias naves Magnesiæ relictas esse. Incerto inde quidnam agendum foret (adeò sine ulla ope hostis quæ aggraveret, cum ipsa difficultate rerum pugnandum erat) peropportune literæ à Sp. Lucretio allatæ sunt: castella se, quæ super Tempe essent & circa Philam, tenere

tenere omnia, frumentique in iis & aliarum in usum rerum copiam invenisse.

VIII. His magnopere lætus consul, ab Dio ad Philam ducit; simul ut præsidium ejus firmaret, simul ut militi frumentum, cujus tarda subvectio erat, divideret. Ea profectio famam haudquaquam secundam habuit: nam alii, metu recessisse eum ab hoste, ferebant, quia manenti imperatori prælio dimicandum foret: alii, ignarum belli quæ indies fortuna novaret; ut qui, offerentibus sese rebus, omisisset è manibus ea quæ mox repeti non possent. Simul enim cessit possessione Dii, excitavit hostem: ut tunc tandem sentiret recuperanda esse, quæ prius culpa amissa forent. Audita enim profectio consulis, regressus Dium, quæ disjecta ac vastata ab Romanis erant, reficit: pinnas mœnium decussas reponit, ab omni parte muros firmat: deinde quinque millia passuum ab urbe citra ripam Enipei amnis castra ponit; amnem ipsum transitu perdifficilem pro munimento habiturus. Fluit ex valle Olympi montis, ætate exiguus, hibernis idem incitatus pluviis; & supra rupes ingentes gurgitibus facit; &, intra prorupta in mare evolvendo terram, præaltas voragines, cavatoque medio alveo ripas utrimque præcipites. Hoc flumine Perseus septum iter hostis credens, extrahere reliquum tempus ejus æstatis in animo habebat. Inter hæc consul à Phila Popillium cum duobus millibus armatorum Heracleum mittit. abest à Phila quinque millia ferme passuum, media regione inter Dium Tempeque, in rupe anni imminente positum.

IX. Popillius, priusquam armatos muris admoveret, misit qui magistratibus principibusque suaderent, fidem clementiamque Romanorum quàm vim experiri mallent. nihil ea consilia moverunt, quia ignes ad Enipeum ex regis castris apparebant. Tum terra
marique

marique (& classis appulsa ab littore stabat) simul armis, simul operibus machinisque oppugnari cœpit. Juvenes etiam quidam Romani, ludicro Circensi ad usum belli verso, partem humillimam muri ceperunt. Mos erat tum, nondum hac effusione inducta, bestiis omnium gentium Circum complendi, varia spectaculorum conquirere genera: nec semel quadrigis, semel desultore misso, vix unius horæ tempus utrumque curriculum complebat. Inter cetera sexageni ferme juvenes, interdum plures, ab apparitoribus ludi, armati inducebantur. horum inductio in parte simulacrum decurrentis exercitus erat: ex parte elegantioris exercitii quàm militaris artis, propiorque gladiatorum armorum usum. Quum alios decursus edidissent motus, quadrato agmine facto, scutis super capita densatis, stantibus primis, secundis summissioribus, tertiis magis & quartis, postremis etiam genu nixis, fastigatam, sicut tecta ædificiorum sunt, testudinem faciebant. Hinc quinquaginta ferme pedum spatio distantes duo armati procurrebant, comminatique inter se, ab ima in summa testudinem per densata scuta quum evassent, nunc velut propugnantes per oras extremæ testudinis, nunc in media inter se concurrentes, haud secus quàm stabili solo persultabant. Huic testudini simillima parti muri admota, quum armati superstantes subissent, propugnatoribus muri fastigio altitudinis æquabantur: depulsisque iis, in urbem duorum signorum milites transcenderunt. Id tantùm dissimile fuit, quòd, & in fronte extrema & ex lateribus, soli non habebant super capita elata scuta, ne nudarent corpora; sed prætesta pugnantium more, ita nec ipsos tela ex muro missa subeuntes læserunt, & testudini injecta imbris in modum lubrico fastigio innoxia ad imum labebantur. Et consul, capto jam Heracleo, castra eo promovit; tanquam Dium, atque inde, sum-
moto

moto rege, in Pieriam etiam progressurus. Sed hiberna jam præparans, vias commeatibus subvehendis ex Thessalia muniri jubet, & eligi horreis opportuna loca, testaque ædificari, ubi diversari portantes commeatus possent.

X. Perseus, tandem à pavoro eo, quo attonitus fuerat, recepto animo, malle imperiis suis non obtemperatum esse, quum trepidans gazam in mare dejici Pellæ, Thessalonicæ navalia jusserat incendi. Andronicus, Thessalonicam missus, traxerat tempus; id ipsum quod accidit, pœnitentiæ relinquens locum. incautior Nicias Pellæ projiciendo pecuniæ partem, quòd fuerat nactus: sed in rem emendabilem visus lapsus esse, quòd per urinatores omne ferme extractum est. tantusque pudor regi pavoris ejus fuit, ut urinatores clam interfici jusserit: deinde Andronicum quoque & Nician, ne quis tam dementis imperii conscius existeret. Inter hæc C. Marcius cum classe ab Heracleo Thessalonicam profectus, & agrum pluribus locis expositis per littora armatis latè vastavit, & procurentes ab urbe secundis aliquot præliis trepidos intra mœnia compulit. jamque ipsi urbi terribilis erat, quum, dispositis omnis generis tormentis, non vagi modò circa muros temere appropinquant, sed etiam qui in navibus erant, saxis tormento emicantibus, percutiebantur. Revocatis igitur in naves militibus, omisâque Thessalonicæ oppugnatione, Æniam inde petunt. quindecim millia passuum ea urbs abest, adversus Pydnam posita, fertili agro. Pervastatis finibus ejus, legentes oram, Antigoneam perveniunt. ibi egressi in terram primò & vastârunt agros passim, & aliquantum prædæ contulerunt ad naves: dein palatos eos adorti Macedones, mixti pedites equitesque, fugientes effusè ad mare persecuti, quingentos ferme occiderunt, & non minus ceperunt. Nec aliud quàm
ultima

ultima necessitas, quum recipere se tutò ad naves prohiberentur, animos militum Romanorum, simul desperatione alia salutis, simul indignitate irritavit. Redintegrata in littore pugna est. adjuvare & qui in navibus erant. Ibi Macedonum ducenti ferme cæsi: par numerus captus. Ab Antigonea classis profecta ad agrum Pallenensem, exscensionem ad populandum fecit. Finium is ager Cassandrensiū erat, longè fertilissimus omnis oræ quam prætervecti fuerant. Ibi Eumenes rex, viginti tectis navibus ab Elea profectus, obviū fuit: & quinque missæ à Prusia rege tectæ naves.

XI. Hac virium accessione animus crevit prætori, ut Cassandream oppugnaret. Condita est à Cassandro rege in ipsis faucibus, quæ Pallenensem agrum ceteræ Macedoniae jungunt; hinc Toronaïco, hinc Macedonico septa mari. Eminent namque in altum lingua, in qua sita est: nec minùs quàm in altum magnitudine Atho mons excurrit, obversa in regionem Magnesiæ duobus imparibus promontoriis; quorum majori Posideum est nomen, minori Canastræum. Divisis partibus oppugnare adorti. Romanus, ad Clitas quas vocant, munimenta, cervis etiam objectis ut viam intercluderet, à Macedonico ad Toronaïcum mare perducit. ab altera parte Euripus est: inde Eumenes oppugnabat. Romanis in fossa complenda, quam nuper objecerat Perseus, plurimum erat laboris. Ibi quærenti prætori, quia nusquam cumuli apparebant, quo regesta è fossa terra foret; monstrati sunt fornices, non ad eandem crassitudinem qua veterem murum, sed simplici laterum ordine structos esse. Consilium igitur cepit, transfosso pariete iter in urbem patefacere. fallere autem ita se posse, si, muros à parte alia scalis adortus, tumultu injecto, in custodiam ejus loci propugnatores urbis avertisset. Erant in præsidio Cassandreæ, præter non contemnendam juventutem oppidano-

oppidanorum, octingenti Agrianes, & duo millia Penestorum Illyriorum, à Pleurato inde missi: bellicosum utrumque genus. His tuentibus muros, quum subire Romani summa vi niterentur, momento temporis parietes fornicum perfolli urbem patefecerunt. quòd, si, qui irrupere, armati fuissent, extemplo cepissent. Hoc ubi perfectum esse opus militibus nunciatum est, clamorem alacres gaudio repentè tollunt; aliis parte alia in urbem irrupturis.

XII. Hostes primùm admiratio cepit, quidnam sibi repentinus clamor vellet. postquam patere urbem accepere præfecti præsidii, Pytho & Philippus pro eo, qui occupasset aggredi, opus factum esse rati, cum valida manu Agrianum Illyriorumque erumpunt: Romanosque, qui alii aliunde coibant convocabanturque, ut signa in urbem inferrent, incompósitos atque inordinatos fugant, persequunturque ad fossam: in quam compulsos ruina cumulant. sexcenti ferme ibi interfecti, omnesque prope, qui inter murum fossamque deprehensi erant, vulnerantur. Ita suo ipse conatu perculsus prætor, segnior ad alia factus consilia erat: & ne Eumeni quidem, simul à mari simul à terra aggredienti, quidquam satis procedebat. Placuit igitur utrique, custodiis firmatis, ne quod præsidium ex Macedonia intromitti posset, quoniam vis aperta non processisset, operibus mœnia oppugnare. Hæc parantibus his, decem regii lembi ab Thessalonica cum delectis Gallorum auxiliaribus missi, quum in salo stantes hostium naves conspexissent; ipsi, obscura nocte simplici ordine quàm poterant proximè littus tenentes, intrarunt urbem. Hujus novi præsidii fama abstinere oppugnatione simul Romanos regemque coëgit. circumvecti promontorium, ad Toronem classem apulerunt. Eam quoque oppugnare adorti, ubi valida defendi manu animadverterunt, irritò incepto Demetriadem

metriadem petunt. Ibi quum adpropinquantes repleta mœnia armatis vidissent, prætervecti ad Iolcon classem appulerunt: inde, agro vastato, Demetriadem quoque aggressuri.

XIII. Inter hæc & consul, ne segnis federet tantum in agro hostico, M Popillium cum quinque millibus militum ad Melibœam urbem oppugnandam mittit. sita est in radicibus Ossæ montis, qua parte in Thessaliam vergit, opportunè imminens super Demetriadem. Primus adventus hostium perculit incolas loci: collectis deinde ex nec opinato pavore animis, discurrent armati ad portas ac mœnia, qua suspecti aditus erant: spemque extemplo inciderunt, capi primo impetu posse. Obsidio igitur parabatur, & opera oppugnationum fieri cœpta. Perseus, quum audisset simul Melibœam à consulis exercitu oppugnari, simul classem Iolci stare, ut inde Demetriadem aggredere-tur, Euphranorem quendam ex ducibus cum delectis duobus millibus Melibœam mittit. eidem imperatum, ut, si à Melibœa submovisset Romanos, Demetriadem prius occulto itinere intraret, quàm ab Iolco ad urbem castra moverent Romani. Et ab oppugnatoribus Melibœæ, quum in superioribus locis repente apparuisset, cum trepidatione multa relicta opera sunt, ignisque injectus. ita à Melibœa abscessum est. Euphranor, soluta unius urbis obsidione, Demetriadem extemplo ducit. nec tum mœnia modò, sed agros etiam considerunt se à populationibus tueri posse: & eruptiones in vagos populatores non sine vulneribus hostium factæ sunt. Circumvecti tamen mœnia sunt prætor & rex; situm urbis contemplantes, si qua parte tentare aut opere aut vi possent. Fama fuit, per Cydam Cretensem & Antimachum qui Demetriadi præerat, tractatas inter Eumenem & Persea condiciones amicitia. ab Demetriade certè abscessum est. Eumenes
ad

ad consulem navigat : gratulatus quòd prospere Macedoniam intráisset, Pergamum in regnum abiit. Marcius Figulus prætor parte classis in hiberna Sciathum missa, cum reliquis navibus Oreum Bœotizæ petiit. eam urbem aptissimam ratus, unde exercitibus, qui in Macedonia quique in Theffalia erant, mitti commeatus possent. De Eumene rege longè diversa tradunt. Si Valerio Antiati credas, nec classe adjutum ab eo prætorem esse, quum sæpe eum literis arcessisset, tradit : nec cum gratia ab consule profectum in Asiam ; indignatum, quòd, ut iisdem castris tenderet, permissum non fuerit. ne ut equites quidem Gallos, quos secum adduxerat, relinqueret, impetrari ab eo potuisse. *Attalum fratrem ejus & remansisse apud consulem, & sinceram ejus fidem æquali tenore egregiamque operam in eo bello fuisse.*

XIV. Dum bellum in Macedonia geritur, legati transalpini ab regulo Gallorum (Balanos ipsius traditur nomen, gentis ex qua fuerit non traditur) Romam venerunt, pollicentes ad Macedonicum bellum auxilia. Gratizæ ab senatu actæ, muneraque missa : torquis aureus duo pondo, & pateræ aureæ quatuor pondo, equus phaleratus, armaque equestria. Secundum Gallos Pamphyli legati coronam auream, ex viginti millibus Philippeorum factam, in curiam intulerunt : petentibusque iis, ut id donum in cella Jovis optimi maximi ponere, & sacrificare in Capitolio liceret, permissum : benigneque amicitiam renovare volentibus legatis responsum, & binum millium æris singulis missum munus. Tum ab rege Prusia, & paullo post ab Rhodiis de eadem re longè aliter differentes legati auditi sunt. utraque legatio de pace reconcilianda cum rege Perseo egit. Prusizæ preces magis quàm postulatio fuere, proflentis, & *ad id tempus se cum Romanis stetisse, & quoad bellum foret, staturum. Ceterum, quum ad se à Perseo legati venissent, de finiendo*

cum

cum Romanis bello, & iis pollicitum deprecatores apud senatum futurum; petere, si possent inducere in animum ut finiant iram, se quoque in gratia reconciliatæ pacis posse uti. hæc regii legati. Rhodii, superbè commemoratis erga populum Romanum beneficiis, & pene victoriæ, utique de Antiocho rege, majore parte ad se vindicata, adjecerunt: Quum pax inter Macedonas Romanosque esset, sibi amicitiam cum rege Perseo cæptam. eam se invitos, nullo ejus in se merito, quoniam ita Romanis visum sit in societatem se belli trahere, interrupisse. Tertium se annum multa ejus incommoda belli sentire: mari intercluso inopia insulam premi, amissis maritimis vœtigalibus atque commatibus. Quum id ultra pati non possent, legatos alios ad Persea in Macedoniam misisse, qui ei denunciarent, Rhodiis placere pacem eum componere cum Romanis: se Romam eadem nunciatum missos. Per quos stetisset quo minùs belli finis fieret, adversus eos quid sibi faciendum esset, Rhodios consideraturos esse. Ne nunc quidem hæc sine indignatione legi audirive posse certum habeo. inde existimari potest, qui habitus animorum audientibus ea Patribus fuerit.

XV. Claudius, nihil responsum, auctor est: tantum senatusconsultum recitatum, quo Caras & Lycios liberos esse juberet populus Romanus, literasque extemplo ad utramque gentem ' ut ' scirent indicatum mitti. Qua audita re, principem legationis, cujus magniloquentiam vix curia paullo ante ceperat, corruisse. Alii responsum esse tradunt, Populum Romanum & principio hujus belli haud vanis auctoribus compertum habuisse, Rhodios cum Perseo rege adversus rempublicam suam occulta consilia inisse: & si id antè dubium fuisset, legatorum paullo ante verba ad certum redegissee: & plerumque ipsam se fraudem, etiam si initio cautior fuerit, detegere. Rhodios nuncio in orbe terrarum arbitria belli pacisque agere: Deorum nutu arma sumpturos positurosque

que Romanos esse. jam non Deos fœderum testes, sed Rhodios habituros. Itane tandem iis pareatur, exercitusque de Macedonia deportentur? Visuros esse, quid sibi faciendum sit: quid Rhodii visuri sint, ipsos scire. Populum certè Romanum devicto Perseo, quod propediem sperent fore, visurum, ut pro meritis cujusque in eo bello civitatis dignam gratiam referat. Munus tamen legatis in singulos binum millium æris missum est: quod ii non acceperunt.

XVI. Literæ deinde recitatæ Q. Marcii consulis sunt, Quemadmodum saltu superato in Macedoniam transisset: & ibi & ex aliis locis commeatus à prætore prospectos in hiemem habere, & ab Epirotis viginti millia modium tritici, decem hordei sumpsisse: ut pro eo frumento pecunia Romæ legatis eorum curaretur. Vestimenta militibus ab Roma mittenda esse: equis ducentis ferme opus esse; maximè Numidis: nec sibi in his locis ullam esse copiam. Senatusconsultum, ut ea omnia ex literis consulis fierent, factum est. C. Sulpicius prætor sex millia togarum, triginta tunicarum, & equos deportanda in Macedoniam, præbendaque arbitratu consulis locavit; & legatis Epirotarum pecuniam pro frumento solvit; & Onesimum, Pithonis filium, nobilem Macedonem, in senatum introduxit. Is pacis semper auctor regi fuerat, monueratque, sicut pater ejus Philippus institutum usque ad ultimum vitæ diem servabat, quotidie bis in die fœderis istî cum Romanis perlegendi; ut eum morem, si non semper, crebrò tamen usurparet. Postquam deterrere eum à bello nequii; primò subtrahere sese per alias atque alias causas, ne interesset iis, quæ non probabat, cepit: postremò, quum suspectum se esse cerneret, & prodicionis interdum crimine infimulari, ad Romanos transfugit: magno usui consuli fuit. Ea introductus in curiam quum memorasset, senatus in formulam fo-

ciorum

ciorum eum referri jussit: locum, lautia præberi: agri Tarentini, qui publicus populi Romani esset, ducenta jugera dari, & ædes Tarenti emi: uti ea curaret, C. Decimio prætori mandatum. Censores censum Idibus Decembribus severiùs quàm ante habuerunt: multis equi adempti, inter quos P. Rutilio, qui tribunus plebis eos violenter accusarat: tribu quoque is motus, & ærarius factus. Ad opera publica facienda quum eis dimidium ex vectigalibus ejus anni attributum ex senatusconsulto à quæstoribus esset; Ti. Sempronius ex ea pecunia, quæ ipsi attributa erat, ædes P. Africani pone Veteres ad Vortumni signum, lanienasque & tabernas conjunctas in publicum emit: basilicamque faciendam curavit, quæ postea Sempromia appellata est.

XVII. Jam in exitu annus erat, & propter Macedonici maximè belli curam in sermonibus homines habebant, quos in annum consules ad finiendum tandem id bellum crearent. itaque senatusconsultum factum est, ut Cn. Servilius primo quoque tempore ad comitia habenda veniret. Senatusconsultum Sulpicius prætor ad consulem ' misit, & receptas litteras ' post paucos dies recitavit, quibus ante diem ' certam ' significabat se ' in urbem venturum. & consul maturavit, & comitia eo die, qui dictus erat, sunt perfecta. Consules creati, L. Æmilius Paullus iterum, septimodecimo anno postquam primò consul fuerat, & C. Licinius Crassus. Prætores postero die facti, Cn. Bæbius Tamphilus, L. Anicius Gallus, Cn. Octavius, P. Fonteius Balbus, M. Æbutius Elua, C. Papirius Carbo. Omnia ut maturiùs agerentur, belli Macedonici stimulabat cura. itaque designatos extemplo fortiri placuit provincias; ut, utri Macedonia consuli, cuique prætori classis venisset, sciretur: ut jam

inde cogitarent pararentque quæ bello ufui forent, senatumque confulerent, si qua re consulto opus esset. Latinas, ubi magistratum inissent, quod per religiones posset, primo quoque tempore fieri placere: neque consulem, cui eundum in Macedoniam esset, teneri. His decretis, consulibus Italia & Macedonia, prætoribus, præter duas jurisdictiones in urbe, classis, & Hispania, & Sicilia, & Sardinia provinciæ nominatæ sunt. Consul, Æmilio Macedonia, Licinio Italia evenit. Prætores, Cn. Bæbius urbanam, L. Anicius peregrinam, & si quo senatus censuisset, Cn. Octavius classem, P. Fonteius Hispaniam, M. Æbutius Siciliam, C. Papirius Sardiniam est sortitus.

XVII. Extemplo apparuit omnibus non segniter id bellum L. Æmilium gesturum; præterquam quòd alius vir erat, etiam quòd dies noctesque intentus ea sola, quæ ad id bellum pertinerent, animo agitabat. Jam omnium primum à senatu petiit, ut legatos in Macedoniam mitterent ad exercitus visendos classemque, & comperta referenda, quid aut terrestribus aut navalibus copiis opus esset. Præterea ut explorarent copias regias quantum possent, quaque provincia nostra, qua hostium foret. utrùm intra saltus castra Romani haberent, an jam omnes angustiae exsuperatæ, & in æqua loca pervenissent. qui fideles nobis focii, qui dubii suspensæque ex fortuna fidei, qui certi hostes viderentur: quanti præparati commeatus, & unde terrestri itinere, unde navibus supportarentur: quid ea æstate terra marique rerum gestarum esset. ex his bene cognitis, certa in futurum consilia capi posse ratus. Senatus Cn. Servilio consuli negotium dedit, ut is in Macedoniam quos L. Æmilio videretur legaret. Legati biduo post profecti, Cn. Domitius Ænobarbus, A. Licinius Nerva, L. Bæbius. Bis in exitu anni ejus lapidatum esse, nunciatum est; in

in Romano agro, simul in Veientibus. novendiale factum est. Sacerdotes eo anno mortui sunt, P. Quintilius Varus, flamen Martialis : & M. Claudius Marcellus, decemvir ; in cuius locum Cn. Octavius suffectus. Et jam magnificentia crescente notatum est, ludis Circensibus P. Cornelii Scipionis Naficæ & P. Lentuli ædilium curulium, sexaginta tres Africanas, & quadraginta urfos & elephantos luisse.

XIX. L. Æmilio Paulo, C. Licinio consulibus Idibus Martiis principio insequentis anni, quum in expectatione Patres fuissent, maximè quidnam consul de Macedonia, cujus ea provincia esset, referret ; nihil se habere Paullus quod referret, quum nondum legati redissent, dixit. *Ceterum Brundisii legatos jam esse, bis ex cursu Dyrrhachium ejectos. Cognitis mox, quæ nosci prius in rem esset, relaturum : id fore intra perpaucos dies. Et ne quid profectorem suam teneret, pridie Idus Aprilis esse constitutam diem. Sacrificio rite perfecto, se & Cn. Octavium, simul senatus censuisset, exituros esse, C. Licinio collegæ suo fore curæ se absente, ut, si qua parari mittive ad id bellum opus sit, parentur mittanturque. Interea legationes exterarum nationum audiri posse. Sacrificio rite perfecto, primi Alexandrini legati ab Ptolemæo & Cleopatra regibus vocati sunt. Sordidati, barba & capillo promisso, cum ramis oleæ ingressi curiam, procubuerunt : & oratio quàm habitus fuit miserabilior. Antiochus Syriæ rex, qui obses Romæ fuerat, per honestam speciem majoris Ptolemæi reducendi in regnum, bellum cum minore fratre ejus, qui tum Alexandriam tenebat, gerens, & ad Pelusium navali proelio victor fuerat, & tumultuario opere ponte per Nilum facto transgressus cum exercitu, obsidione ipsam Alexandriam terrebat : nec procul abesse, quin potiretur regno opulentissimo, videbatur. Ea legati querentes orabant senatum, ut*

opem regno regibusque amicis imperio ferret. *Ea merita populi Romani in Antiochum, eam apud omnes reges gentesque auctoritatem esse, ut, si legatos misissent, qui denunciarent, non placere senatui sociis regibus bellum fieri, extemplo abcessurus à mœnibus Alexandria, abducturusque exercitum in Syriam esset. Quod si cunctentur facere; brevi extorres regno Ptolemæum & Cleopatram Romam venturos, cum pudore quodam populi Romani, quod nullam opem in ultimo discrimine fortunarum tulissent. Moti patres precibus Alexandrinorum, extemplo C. Popillium Lænatem, & C. Decimium, & C. Hostilium legatos ad finiendum inter reges bellum miserunt. Priùs Antiochum, dein Ptolemæum adire jussi, & nunciare, ni absistatur bello, per utrum stetisset, eum non pro amico, nec pro socio habituros esse.*

XX. His intra triduum simul cum legatis Alexandrinis profectis, legati ex Macedonia quinquatribus ultimis adeò exspectati venerunt, uti, nisi vesper esset, extemplo senatum vocaturi consules fuerint. Postero die senatus fuit, legatique auditi sunt. Ii nunciant, *Majore periculo, quàm emolumento, exercitum per invidios saltus in Macedoniam inductum. Pieriam, quo processisset, regem tenere: castra castris propeita collata esse, ut flumine Enipeo interjecto arceantur. neque regem pugnandi potestatem facere, nec nostris vim ad cogendum esse. Hiemem etiam asperam rebus gerendis intervenisse. in otio militem alii, nec plus quàm sex dierum frumentum habere. Macedonum dici triginta millia armatorum esse. Si Ap. Claudio circa Lychnidum satis validus exercitus foret, potuisse ancipiti bello distingere regem; nunc & Appium, & quod cum eo præsidii sit, in summo periculo esse; nisi propere aut justus exercitus eò mittatur, aut illi inde deducantur. Ad classem se ex castris profectos, sociorum navalium partem morbo audisse absumptam: partem, maxime qui ex Sicilia fuerint, domos suas abisse, & homines*

mines navibus deesse. qui sint, neque stipendium accepisse, neque vestimenta habere. Eumenem classemque ejus, tanquam vento allatas naves, sine causa & venisse & abisse: nec animum ejus regis constare satis visum. Sicut omnia de Eumene dubia, Attali egregie constantem fidem nunciabant.

XXI. Legatis auditis, tunc de bello referre sese L. Æmilius dixit. Senatus decrevit, *Ut in octo legiones parem numerum tribunorum consules & populus crearent: creari autem neminem eo anno placere, nisi qui honorem gessisset. Tum ex omnibus tribunis militum uti L. Æmilius in duas legiones in Macedoniam, quos eorum velit, eligat; & ut, solenni Latinarum perfectò, L. Æmilius consul, Cn. Octavius prætor, cui classis obtigisset, in provinciam profisciscantur.* additus est his tertius L. Anicius prætor, cujus inter peregrinos jurisdictio erat. eum in provinciam Illyricum circa Lychnidum Ap. Claudio succedere placuit. Delectus cura C. Licinio consuli imposita. is septem millia civium Romanorum, & equites ducentos scribere jussus: & sociis nominis Latini septem millia peditum imperare, quadringentos equites: & Cn. Servilio Galliam obtinenti provinciam literas mittere, ut sexcentos equites conscriberet. Hunc exercitum ad collegam primo quoque tempore mittere in Macedoniam jussus. neque in ea provincia plus quàm duas legiones esse: eas repleri, ut sena millia peditum, trecenos haberent equites. ceteros equites peditesque in præidiis disponi. Qui eorum idonei ad militandum non essent, dimitti. decem præterea millia peditum imperata sociis, & octingenti equites. Id præidii additum Anicio, præter duas legiones, quas portare in Macedoniam est jussus, quina millia peditum & ducenos habentes, trecenos equites: & in classem quinque millia navalium socium sunt scripta. Licinius consul

duabus legionibus obtinere provinciam jussus: eo addere sociorum decem millia peditum, et sexcentos equites.

XXII. Senatusconsultis perfectis, L. Æmilius consul è curia in concionem processit, orationemque talem habuit: *Animadvertisse videor, Quirites, majorem mihi, sortito Macedoniam provinciam, gratulationem factam, quàm quum aut consul essem consalutatus, aut quo die magistratum inissem: neque id ob aliam causam, quàm quia bello in Macedonia, quod diu trahitur, existimâs dignum majestate populi Romani exitum per me imponi posse. Deos quoque huic favisse sorti spero; eosdemque in rebus gerendis affuturos esse. Hæc partim opinari, partim sperare possum. illud affirmare pro certo habeo audeoque, me omni ope adnifurum esse, ne frustra vos hanc spem de me conceperitis. Quæ ad bellum opus sunt, & senatus decrevit, & (quoniam extemplo proficisci placet, neque ego in mora sum) C. Licinius collega, vir egregius, æquè enixè parabit, ac si ipse id bellum gesturus esset. Vos, quæ scripsero senatui aut vobis, credite: rumores credulitate vestra ne alatis, quorum auctor nemo existabit. Nam nunc quidem, quod vulgò fieri hoc præcipue bello animadverti, nemo tam famæ contemptor est, cujus non debilitari animus possit. In omnibus circulis, atque etiam (si Diis placet) in conviviiis sunt, qui exercitus in Macedoniam ducant: ubi castra locanda sint sciant, quæ loca præsidiis occupanda: quando aut quo saltu intranda Macedonia; ubi horrea ponenda: qua terra, mari subvehantur commeatus: quando cum hoste manus conferendæ, quando quiescendum sit. Nec, quid melius faciendum sit, modò statuunt; sed, quidquid aliter quàm ipsi censuere factum est, consulem veluti dicta die accusant. Hæc magna impedimenta res gerentibus sunt. nec enim omnes tam firmi & constantis animi contra adversum rumorem esse possunt, quàm Fabius fuit: qui suum imperium minui per*

per vanitatem populi maluit, quàm secunda fama malè rem gerere. Non sum is, qui non existimem admonendos duces esse: imò eum, qui de sua unius sententia omnia gerat, superbum judicio magis quàm sapientem. Quid ergo est? Primum à prudentibus, & propriè rei militaris peritis, & usu doctis, monendi imperatores: sunt deinde ab his qui intersunt gerendis ' rebus, qui ' loca, qui hostem qui temporum opportunitatem vident, qui in eodem velut navigio participes sunt periculi. Itaque si quis est, qui quod è republica sit suadere se mihi in eo bello, quod gesturus sum, confidat; ne deneget operam reipublicæ, & in Macedoniam mecum veniat. nave, equo, tabernaculo, viatico etiam à me juvabitur. Si quem id facere piget, & otium urbanum militiæ laboribus præoptat; è terra ne gubernaverit. Sermonum satis ipsa præbet urbs. loquacitatem suam contineat: nos castrensibus consiliis contentos futuros esse sciat. Ab hac concione, Latinis, quæ pridie Kalendas Aprilis fuerunt, in monte sacrifício rite perpetrato, protinus inde & consul & prætor Cn. Octavius in Macedoniam profecti sunt. Traditum est memoriæ, majore quàm solita frequentia prosequentium consulem celebratum. ac prope certa spe ominatos esse homines finem esse Macedonico bello, maturumque reditum cum egregio triumpho consulis fore.

XXIII. Dum hæc in Italia geruntur, Perseus, quod jam inchoatum perficere, quia impensa pecuniæ facienda erat, non inducebat in animum, ut Gentium Illyriorum regem sibi adjungeret; hoc, postquam intrâsse saltum Romanos, & adesse discrimen ultimum belli animadvertit, non ultra differendum ratus; quum per Hippiam legatum trecenta argenti talenta pactus esset, ita ut obsides ultro citroque darentur, Pantauchum misit ex fidissimis amicis ad ea perficienda. Medeone Labeatidis terræ Pantauchus regi

Illyrio occurrit : ibi & jusjurandum ab rege & obsides accepit. missus & à Gentio est legatus, nomine Olympio, qui jusjurandum à Perseo obsidesque exigeret. Cum eodem ad pecuniam accipiendam missi sunt & auctore Pantaucho, qui Rhodum legati cum Macedonibus irent : Parmenio & Morcus destinantur. quibus ita mandatum, uti jurejurando obsidibusque & pecunia accepta tum demum Rhodum proficiscerentur : duorum simul regum nomine incitari Rhodios ad bellum Romanum posse. adjunctam civitatem, penes quam unam tum rei navalis gloria esset, nec terra nec mari spem relicturam Romanis. Venientibus Illyriis, Perseus, ab Enipeo amni ex castris cum omni equitatu profectus, ad Diurnum occurrit. Ibi ea quæ conveniant circumfuso agmine equitum facta : quos adesse fœderi sancitæ cum Gentio societatis volebat rex ; aliquantum eam rem ratus animorum iis adjecturam. & obsides in conspectu omnium dati acceptique : & Pellam ad thesauros regios missis qui pecuniam acciperent, qui Rhodum irent cum Illyriis legatis, Thessaloniciæ conscendere jussi. Ibi Metrodorus erat, qui nuper ab Rhodo venerat : auctoribusque Dinone & Polyarato principibus civitatis ejus, affirmabat, Rhodios paratos ad bellum esse. is princeps junctæ cum Illyriis legationis datus est.

XXIV. Eodem tempore ad Eumenem & ad Antiochum communia mandata, quæ subicere conditio rerum poterat. *Natura inimica inter se esse liberam civitatem & regem. Singulos populum Romanum aggredi, & quod indignius sit, regum viribus reges oppugnare. Attalo adjutore patrem suum oppressum. Eumene adjuvante, & quadam ex parte etiam Philippo patre suo, Antiochum oppugnatum : in se nunc & Eumenem & Prusiam armatos esse. Si Macedoniæ regnum sublatum foret, proximam Asiam esse : quam jam ex parte, sub specie liberan-*

liberandarum civitatum, suam fecerint : deinde Syriam. Jam Prusiam Eumeni honore præferri, jam Antiochum victorem præmio belli ab Ægypto arceri. Hæc cogitantem providere jubebat, ut aut ad pacem secum faciendam compelleret Romanos, aut perseverantes in bello injusto communes duceret omnium regum hostes. Ad Antiochum aperta mandata erant, ad Eumenem per speciem captivorum redimendorum missus legatus erat : verum occultiora quædam agebantur, quæ in præsentia invisum quidem & suspectum Romanis Eumenem falsis gravioribus ‘ criminibus onerabant. ’ Proditor enim ac prope hostis habitus, dum inter se duo reges captantes fraude & avaritia certant. Cydas erat Cretensis, ex intimis Eumenis : hic prius ad Amphipolim cum Chimaro quodam populari suo, militante apud Persea, inde postea ad Demetriadem, semel cum Menecrate quodam, iterum cum Antimacho, regis ducibus, sub ipsis mœnibus urbis collocutus fuerat. Eropon quoque, qui tum missus est, duabus ad eundem Eumenem jam ante legationibus functus erat. Quæ colloquia occulta & legationes infame quidem erant : sed, quid actum esset, quidve inter reges convenisset, ignorabatur. Res autem ita se habuit.

XXV. Eumenes neque favit victoriæ Persei, neque bello eum invadere animo habuit : non tam quia paternæ inter eos inimicitiae erant, quam ipsorum odiis inter se accensæ. Non ea regum æmulatio, ut æquo animo Persea tantas adipisci opes tantamque gloriam, quanta Romanis victis eum manebat, Eumenes visurus fuerit. Cernebat, & Persea jam inde ab initio belli, omni modo spem pacis tentasse, & indies magis, quo propior admoveretur terror, nihil neque agere aliud, neque cogitare. Romanos quoque, quia traheretur diutius spe ipsorum bellum, &

ipſos duces & ſenatum non abhorrere à finiēdo tam incommodo ac difficili bello. Hac utriuſque partis voluntate explorata, quod fieri etiam ſua ſponte tædio validioris, metu infirmioris credebat poſſe, in eo ſuam operam venditare concilianda gratia magis cupiit. Nam modò ne juvaret bello Romanos terra marique, modò pacis patrandæ cum Romanis paciſcebatur mercedem, ne bello intereſſet, mille & quingena talenta. in utroque non fidem modò ſe, ſed obſides quoque dare paratum eſſe oſtendebat. Perſeus ad rem inchoandam promptiſſimus erat cogente metu, & de obſidibus accipiendis ſine dilatione agebat, conveneratque ut accepti Cretam mitterentur. Ubi ad pecuniæ mentionem ventum erat, ibi hæſitabat: & utique alteram in tanti nominis regibus turpem ac ſordidam; & danti & magis accipienti, mercedem eſſe. Malebat in ſpem Romanæ pacis non recuſare impenſam, ſed eam pecuniam perfectæ re daturum: interea Samothracæ in templo depoſiturum. Ea inſula quum ipſius ditionis eſſet, videre Eumenes nihil intereſſe, an Pellæ pecunia eſſet: id agere, ut partem aliquam præſentem ferret. ita nequicquam inter ſe captati, nihil præter infamiam movere.

XXVI. Nec hæc tantum Perſeo per avaritiam eſt dimiſſa res, quum pecuniam tutam & pacem habere per Eumenem, quæ vel parte regni redimenda eſſet, ac receptus protrahere inimicum mercede onuſtum, & hoſtes merito ei Romanos poſſet facere: ſed etiam Gentii regis parata ſocietas, & tum Gallorum, effuſorum per Illyricum, ingens agmen oblatum avaritia dimiſſum eſt. Veniebant decem millia equitum, par numerus peditum, & ipſorum jungentium curſum equis, & in vicem prolapſorum equitum vacuos capientium ad pugnam equos. Hi pacti erant, eques
denos

denos præsentēs aureos, pedes quinos, mille dux eorum. Venientibus his Perseus, ab Enipeo ex castris profectus obviam cum dimidia copiarum parte, denunciare per vicos urbesque, quæ viæ propinquæ sunt, cœpit; ut commeatus expedirent, frumenti, vini, pecorum ut copia esset. ipse equos, phalerasque, & sagula, donum principibus ferre; & parum auri, quod inter paucos divideret: multitudinem credens trahi spe posse. Ad Almanam urbem pervenit, & in ripa fluminis Axii posuit castra. circa Desudabam in Mædica exercitus Gallorum confederat, mercedem pactam opperiens. Eò mittit Antigonum ex purpuratis unum, qui juberet multitudinem Gallorum ad Byzanzora (Pæoniæ is locus est) castra movere, principes ad se venire frequentes. septuaginta quinque millia ab Axio flumine & castris regis aberant. Hæc mandata ad eos quum pertulisset Antigonus, adjecissetque, per viam quanta omnium præparata cura regis copia multitudini foret, quibusque muneribus principes advenientes, vestis, argenti, equorumque excepturus rex esset, de his quidem se coram cognituros respondent. illud quod præsens pepigissent, interrogant, ecquid aurum, quod in singulos pedites equitesque dividendum esset, secum adduxisset? Quum ad id nihil responderetur, Clondicus regulus eorum, *Abi, renuncia ergo, inquit, regi, nisi aurum obsidesque accepissent, nusquam inde Gallos longius vestigium moturos.* Hæc relata regi quum essent, advocato consilio, quum, quid omnes suasuri essent, appareret, ipse, pecuniæ quàm regni melior custos, institit de perfidia & feritate Gallorum differere. *Multorum jam antè cludibus expertum, periculosum esse tantam multitudinem in Macedoniam accipere, ne graviores eos socios habeant, quàm hostes Romanos.* Quinque millia equitum

tum sat esse, quibus & uti ad bellum possent, & quorum multitudinem ipsi non timeant.

XXVII. Apparebat in omnibus mercedem multitudinis timere, nec quicquam aliud: sed quum suadere consulenti nemo auderet, remittitur Antigonus qui nunciaret, quinque millium equitum opera tantum uti regem: contemnere multitudinem aliam. Quod ubi audivere barbari, ceterorum quidem fremitus fuit, indignantium se frustra excitos sedibus suis: Clondicus rursus interrogat, ecquid ipsis quinque millibus, quod convenisset, numeraret? Quum adversus id quoque misceri ambages cerneret, inviolato fallaci nuncio (quod vix speraverat ipse posse contingere) retro ad Istrum, perpopulati Thraciam qua vicina erat viæ, redierunt. Quæ manus, quieto sedente rege ad Enipeum, adversus Romanos Peræbiæ saltum in Thessaliam traducta, non agros tantum nudare populando potuit, ne quos inde Romani commeatus expectarent, sed ipsas excindere urbes, tenente ad Enipeum Perseo Romanos, ne urbibus fociis opitulari possent. Iphis quoque Romanis de se cogitandum fuisset: quando neque manere amissa Thessalia, unde exercitus alebatur, potuissent, neque progredi, quum ex adverso castra Macedonum essent. Quo facto Perseus Romanorum animos confirmavit, & Macedonum qui ea pependerant spe, haud mediocriter debilitavit. Eadem avaritia Gentium regem sibi alienavit: nam, quum trecenta talenta Pellæ missis à Gentio numerâisset, signare eos pecuniam passus est. Inde decem talenta ad Pantauchum missa, eaque præsentia dari regi iussit: reliquam pecuniam signatam Illyriorum signo, portantibus suis præcipit parvis itineribus veherent. dein, quum ad finem Macedoniæ ventum esset, subsisterent
ibi,

ibi, ac nuncios ab se opperirentur. Gentius, exigua^a parte pecuniæ accepta, quum assidue à Pantaucho ad laceffendos hostili facto Romanos stimularetur, M. Perpernam & L. Petillium legatos, qui tum forte ad eum venerant, in custodiam conjecit. Hoc audito Perseus, contraxisse eum necessitates ratus ad bellum utique cum Romanis, ad revocandum qui pecuniam portabat misit: velut nihil aliud agens, quam ut quanta maxima posset præda ex victo Romanis reservaretur. Et ab Eumene Eropon, ignotis quæ occultè acta erant, rediit. De captivis actum esse & ipsi evulgaverant: & Eumenes consulem, vitandæ suspicionis causa, certiore fecit.

XXVIII. Perseus, post reditum ab Eumene Eroponis spe dejectus, Antenorem & Calippum præfectos classis cum quadraginta lembis (adjectæ ad hunc numerum quinque pristæ erant) Tenedum mittit; ut inde sparsæ per Cycladas insulas naves, Macedoniam cum frumento petentes, tutarentur. Cassandreæ deductæ naves, in portus primùm qui sub Atho monte sunt, inde Tenedum placido mari quum trajecissent, stantes in portu Rhodias apertas naves, Eudamumque præfectum earum, inviolatas, atque etiam benignè appellatos dimiserunt. Cognito deinde in latere altero quinquaginta onerarias suarum, stantibus in ostio portus Eumenis rostratis, quibus Damius præerat, inclusas esse; circumvectis propere ac summotis terrore hostium navibus, onerarias, datis qui prosequerentur decem lembis, in Macedoniam mittunt: ita ut in tutum profecti redirent Tenedum. Nono post die ad classem jam ad Sigéum stantem redierunt. Inde Subota (insula est interjecta Eleæ & Atho) trajiunt. Fortè postero die quàm Subota classis tenuit, quinque & triginta naves, quas hippagogos vocant, ab Elea profectæ cum equitibus Gallis equisque, Phanas

nas promontorium Chiorum petebant, unde transmittere in Macedoniam possent: Attalo ab Eumene mittebantur. Has naves per altum ferri quum ex specula fignum datum Antenori esset, profectus à Subotis, inter Erythrarum promontorium Chiumque, qua arctissimum fretum est, iis occurrit. Nihil minùs credere præfecti Eumenis, quàm Macedonum classem in illo vagari mari: nunc Romanos esse, nunc Attalum, aut remissos aliquos ab Attalo ex castris Romanis Pergamum petere. Sed quum jam appropinquantium forma lemborum haud dubia esset, & concitatio remorum, directæque in se proræ, hostes appropinquare aperuissent; tunc injecta trepidatio est, quum resistendi spes nulla esset, inhabilique navium genere, & Gallis vix quietem ferentibus in mari. Pars eorum, qui propiores continenti littori erant, in Erythream enârunt: pars velis datis ad Chium naves ejecere, relictisque equis effusa fuga urbem petebant. Sed propius urbem lembi accessuque commodiore quum exposuissent armatos, partim in via fugientes Gallos adepti Macedones ceciderunt, partim ante portam exclusos: clausurant enim Chii portam, ignari qui fugerent aut sequerentur. Octingenti ferme Gallorum occisi, ducenti vivi capti: equi, pars in mari fractis navibus, absumpti: partim nervos succiderunt in littore Macedones. viginti eximiæ equos formæ cum captivis eisdem decem lembos, quos ante miserat, Antenor devehere Thessalonicam jussit, & primo quoque tempore ad classem reverti: Phanis se eos expectaturum. Triduum ferme classis ad urbem stetit. Phanas inde progressi sunt, & spe celerius reversis decem lembis evecti, Ægeο mari Delum trajecerunt.

XXIX. Dum hæc geruntur, legati Romani, C. Popillius & C. Decimius & C. Hostilius, à Chalcide profecti, tribus quinquereuibz Delum quum venissent,

sens, lembos ibi Macedonum quadraginta, & quinque regis Eumenis quinquereemes invenerunt. Sanctitas templi insulæque inviolatos præstabat omnes. Itaque permixti Romanique & Macedones, & Eumenis navales socii, in templo, inducias religione loci præbente, versabantur. Antenor Persei præfectus, quum aliquas alto præferri onerarias naves ex speculis significatum foret, parte lemborum ipse insequens, parte per Cycladas disposita, præterquam si quæ Macedoniam peterent omnes aut supprimebat, aut spoliabat naves: quibus poterat Popillius, aut Eumenis naves, succurrebat: sed vestri nocte binis aut ternis plerumque lembis Macedones fallebant. Per id fere tempus legati Macedones Illyrique simul Rhodum venerunt, quibus auctoritatem addidit, non lemborum modò adventus passim per Cycladas atque Ægeum vagantium mare, sed etiam conjunctio ipsa regum Persei Gentique, & fama cum magno numero peditum equitumque venientium Gallorum. Et jam quum accessissent animi Dinoni ac Polyarato, qui Persei partium erant, non benignè modò responsum regibus est, sed palam pronunciatum, bello finem se auctoritate sua imposituros esse. itaque ipsi quoque reges æquos adhiberent animos ad pacem accipiendam.

XXX. Jam veris principium erat, novique duces in provinciam venerant. consul Æmilius in Macedoniam, Octavius Oreum ad classem, Anicius in Illyricum, cui bellandum adversus Gentium. Patre Pleurato rege Illyriorum & matre Eurydica genitus, fratres duos, Platorem utroque parente, Caravantium matre eadem natum, habuit. Hoc propter ignobilitatem paternam minùs suspecto, Platorem occidit: & duos amicos ejus, Etritum & Epicadum, impigros viros, quo tutiùs regnaret. Fama fuit, Honuni Dardanorum principis filiam Etutam pacto fratri eum invidisse; tanquam

tanquam his nuptiis adjungenti sibi Dardanorum gentem. & similis id vero fecit ducta ea virgo, Platore interfecto. Gravis deinde dempto fratris metu popularibus esse cœpit: & violentiam insitam ingenio intemperantia vini accendebat. Ceterum, sicut antedictum est, ad Romanum incitatus bellum, Lissum omnes copias contraxit: quindecim millia armatorum fuerunt. Inde fratre in Caviorum gentem, vi aut terrore subigendam, cum mille peditibus & quinquaginta equitibus misso, ipse ad Bassaniam urbem quinque millia ab Lisso ducit. Socii erant Romanorum. itaque per missos nuncios prius tentati, obsidionem pati quam dedere sese maluerunt. Caravantium in Caviis Durnium oppidum advenientem benignè accepit: Caravantis altera urbs exclusit. & quum agros eorum effusè vastaret, aliquot palati milites agrestium concursu interfecti sunt. Jam & Ap. Claudius, adsumptis ad eum exercitum quem habebat Bulinorum & Apolloniatium & Dyrrhachinorum auxiliis, profectus ex hibernis, circa Genusuum amnem castra habebat; audito fœdere inter Persea & Gentium, & legatorum violatorum injuria accensus, bellum haud dubiè adversus eum gesturus. Anicius prætor eo tempore Apolloniæ, auditis quæ in Illyrico gererentur, præmissisque ad Appium literis, ut se ad Genusuum opperiretur, triduo & ipse in castra venit: &, ad ea quæ habebat auxilia assumptis Parthinorum juventutis duobus millibus peditum & equitibus ducentis, (peditibus Epicadus, equitibus Agalsus præerat,) parabat ducere in Illyricum, maximè ut Bassanitas solveret obsidione. tenuit impetum ejus fama lemborum vastantium maritimam oram. Octoginta erant lembi, auctore Pantaucho missi à Gentio ad Dyrrhachinorum & Apolloniatium agros populandos. Tum classis ad oram haud procul Apolloniâ stabat. Huc recurrit
Anicius,

‘ Anicius, ac brevi assequutus Illyrios prædatores,
 ‘ congressusque cum eis, & perlevi negotio victor,
 ‘ aliquot naves hostium cepit, ceteras repetere Illyri-
 ‘ cum coegit. Inde in castra ad Genusum regressus,
 ‘ ad Bassanitarum auxilium properavit. Non sustinuit
 ‘ famam adventantis prætoris Gentius, solutâque ob-
 ‘ sidione Scodram se contulit tam trepidâ fugâ, ut ne
 ‘ totum quidem exercitum abduceret. Magna pars
 ‘ copiarum, quæ, si dux præsens confirmasset animos,
 ‘ morari Romanos poterant amo'to eo tradiderunt se.

XXXI. Deinceps & urbes regionis ejus idem faciebant, adjuvante inclinationem animorum clementia in omnes & justitia prætoris Romani. Ad Scodram inde ventum est, id quod belli caput fuerat: non eò solùm, quòd Gentius eam sibi ceperat, velut regni totius arcem, sed etiam quòd Labeatium gentis munitissima longè est & difficilis aditu. Duo cingunt eam flumina, Clausala latere urbis, quod in orientem patet, præfluens; Barbana ab regione occidentis ex Labeatide palude oriens. hi duo amnes confluentes incidunt Oriundi flumini; quod ortum ex monte Scodro, multis & aliis auctum aquis, mari Hadriatico infertur. Mons Scodrus, longè altissimus regionis ejus, ab oriente Dardaniam subjectam habet, à meridie Macedoniam, ab occasu Illyricum. Quanquam munitum situ naturali oppidum erat, gensque id tota Illyriorum & rex ipse tuebatur; tamen prætor Romanus, quia prima succefferant prospere, fortunam totius rei principia secuturam esse ratus, & repentinum valiturum terrorem, instructo exercitu ad mœnia succedit. Quòd si clausis portis muros portarumque turres dispositis armatis defendissent, vano cum incepto mœnibus pepulissent Romanos. Nunc porta egressi prælium loco æquo majore animo commiserunt, quàm sustinuerunt. pulsi enim & fuga conglobati, quum
 ducenti

ducenti amplius in ipsis faucibus portæ cecidissent, tantum intulerunt terrorem, ut oratores extemplo ad prætorem mitteret Gentius Teuticum & Bellum principes gentis, per quos inducias peteret, ut deliberare de statu rerum suarum posset. Triduo in hoc dato, quum castra Romana quingentos ferme passus ab urbe abessent, navem conscendit, & flumine Barbana navigat in lacum Labeatum, velut secretum locum petens ad consultandum: sed, ut apparuit, falsa spe excitus, Caravantium fratrem multis millibus armatorum actis ex ea regione, in quam missus erat, adventare. qui postquam evanuit rumor, tertio post die navem eandem secundo amni Scodram demisit: præmissisque nunciis, ut sibi appellandi prætoris potestas fieret; copia facta, in castra venit. Et principium orationis ab accusatione stultitiæ orsus suæ, postremò ad preces lacrimasque effusus, genibus prætoris accedens, in potestatem sese dedit. Primò, bonum animum habere iussus, ad coenam etiam invitatus, in urbem ad suos rediit, & cum prætore eo die honorificè est epulatus: deinde in custodiam C. Cassio tribuno militum traditus, vix gladiatorio accepto decem talentis ab rege rex, ut in eam fortunam recideret.

XXXII. Anicius, Scodra recepta, nihil prius quàm requisitos Petillium Perpernamque legatos ad se duci iussit: quibus splendore suo restituto, Perpernam extemplo mittit ad comprehendendos amicos cognatosque regis; qui, Medeonem Labeatium gentis urbem profectus, Etlevam uxorem cum filiis duobus, Scerdi. leto Pleuratoque, & Caravantium fratrem Scodram in castra adduxit. Anicius bello Illyriæ intra triginta dies perfecto, nuncium victoriæ Perpernam Romam misit: & post dies paucos Gentium regem ipsum cum parente, conjuge, liberis, ac fratre, aliisque principibus Illyriorum. Hoc unum bellum prius perpetratum,

tum, quàm cœptum, Romæ auditum est. Quibus diebus hæc agebantur, Perseus quoque in magno terrore erat, propter adventum simul Æmilii novi consulis, quem cum ingentibus minis adventare audiebat, simul Octavii prætoris. Nec minus terroris à classe Romana & periculo maritimæ oræ habebat. Thessalonicae Eumenes & Athenagoras præerant cum parvo præsidio duorum millium cetratorum. Eo & Androclen præfectum mittit; jussu sub ipsis navalibus castra habere. Æniam mille equites cum Antigono misit ad tutandam maritimam oram: ut quocunque litore applicuisset naves hostium audissent, extemplo ferrent agrestibus opem. quinque millia Macedonum missa ad præsidium Pythii & Petræ, quibus præpositi erant Histæus & Theogenes & Milo. His profectis ripam munire Enipei fluminis aggressus est; quia sicco alveo transiri poterat. Huic ut omnis multitudo vacaret, feminae, ex propinquis urbibus coactæ, cibaria in castra afferebant: miles jussus ex propinquis silvis ligna petere. Inde structum vallum, propugnacula excitata, adjectis turribus dispositisque ubique tormentis, ita ripam defendebant, ut penetrare hostis sine gravi certamine & periculo non posset. Sic tutum se adversus omnem Romanorum impetum fore confidebat, sedendoque & segni morâ languescens, tum sumptibus exhaustos hostes tandem tædium tam difficilis belli capturum. Paulus contra, quo diligentius & cautiùs omnia apud Macedonas provisæ & custodita cernebat, eo acriùs curam intendere, in omnes partes versare animum, si quo consilio frustrari hostium spem haud de nihilo sanè conceptam posset. Ceterum præsens tum malum angebat, aquarum penuria. Exaruerat penè proximum flumen, nisi quòd juxta ipsum mare exigua & corrupta manabat aquula.

• XXXIII. Consul, quum missi circa propinqua loca nullam aquam inveniri renunciarent, postremò sequi se utrarios ad mare, quod minus trecentos passus aberat, jussit: & in littore alios alibi modicis intervallis fodere. montes ingentis altitudinis spem faciebant, eo magis quia nullos apertos evergerent rivos, occultos continere latices, quorum venæ in mare permanentes undæ miscerentur. Vix deducta summa arena erat, quum scaturigines turbidæ primo & tenues emicare, dein liquidam multamque fundere aquam, velut Deum dono, cœperunt. Aliquantum ea quoque res duci famæ & auctoritatis apud milites adjecit. Jussis deinde militibus expedire arma, ipse cum tribunis primisque ordinibus vadit ad contemplandos transitus; qua descensus facilis armatis, qua in ulteriorem ripam minimè iniquus adscensus esset. His satis exploratis, illa quoque primùm, ut ordine ac sine tumultu omnia in agmine ad nutum imperiumque ducis fierent, providit. Ubi omnibus simul pronunciaretur quod fieret, neque omnes exaudirent: incerto imperio accepto, alios ab se adjicientes, plus eo quod imperatum sit; alios minus facere. clamores deinde dissonos oriri omnibus locis, & prius hostes, quàm ipsos, quid paretur scire. Placere igitur, tribunum militum primo pilo legionis secretum edere imperium: illum & dein singulos proximo cuique in ordine centurioni dicere, quid opus facto sit; sive à primis signis ad novissimum agmen, sive ab extremis ad primos perferendum imperium sit. Vigiles etiam novo more scutum in vigiliam ferre vetuit: non enim in pugnam vigilem ire, ut armis utatur, sed ad vigilandum, ut, quum senserit hostium adventum, recipiat se, excitetque ad arma alios. Scuto præ se erecto stare galeatos: dein, ubi fessi sint, innixos pilo capite super marginem scuti posito sopitos stare: ut fulgentibus

bus armis procul conspici ab hoste possint, ipsi nihil provideant. Stationum quoque morem mutavit. armati omnes, & frenatis equis equites diem totum perstabant. id quum æstivis diebus urente assiduo sole fieret, tot horarum æstu & languore ipsos equosque fessos integri sæpe adorti hostes, vel pauci plures vexabant. itaque ex matutina statione ad meridiem decedi, & in postmeridianam succedere alios jussit: ita nunquam fatigatos recens hostis aggredi poterat.

XXXIV. Hæc quum ita fieri placere concione advocata pronunciasset; adjecit urbanæ concioni convenientem orationem. *Unum imperatorem in exercitu providere & consulere quid agendum sit debere; nunc per se, nunc cum iis quos advocaverit in consilium. qui non sint advocati, eos nec palam nec secretò jactare consilia sua. Militem hæc tria curare debere, corpus ut quàm validissimum & perniciosissimum habeat, arma apta, cibum paratum ad subita imperia: cetera scire de se Diis immortalibus & imperatori suo curæ esse. in quo exercitu milites, consul, & imperator rumoribus vulgi circumogatur, ibi nihil salutare esse. Se quod sit officium imperatoris provisurum, ut bene gerendæ rei occasionem eis præbeat. illos nihil quod futurum sit quærere: ubi datum signum sit, tum militarem operam navare.* Ab his præceptis concionem dimisit: vulgò etiam veteranis fatentibus, se illo primùm die, tanquam tirones, quid agendum esset in re militari, didicisse. Non sermonibus tantùm his, cum quanto assensu audissent verba consulis, ostenderunt: sed rerum præsens effectus erat. Neminem totis mox castris quietum videres: acuere alii galeas bucculasque, scuta alii loricasque tergere: alii aptare corpori arma, experiri que sub his membrorum agilitatem: quater alii pila, alii micare gladiis, mucronemque intueri. ut facilè quis cerneret, ubi primùm conferendi manum cum hoste data occasio esset,

aut

aut victoria egregia, aut morte memorabili inituros bellum. Perseus quoque quum adventu consulis, simul & veris principio strepere omnia moverique apud hostes, velut novo bello, cerneret, mota à Phila castra in adversa ripa posita, nunc ad contemplanda opera sua circumire ducem, haud dubiè transitus speculantem; ‘ nunc ea omnia intentissimâ curâ apparare, ‘ quæ ad vim faciendam oppugnandaque castra usui ‘ esse possent; nihil omittere quod sive adversus hostem, sive ad suorum adjuvandas vires magno duci ‘ conandum faciendumque esset: & ipse, tanquam in ‘ summæ rei jam discrimen venturus, acuere militum ‘ animos, firmare opera magis ac magis, nunquam ‘ satis provisâ omnia, tutam munitamque ripam credere. Tamen in acerrimo utrimque ardore quieta ‘ per aliquantum temporis stativa fuere: nec unquam ‘ tantos exercitus tam in propinquum collatis castris ‘ tam tranquillos confedisse memoriæ proditum est. ‘ Interim fama nunciat victum in Illyrico Gentium ‘ regem ab Anicio prætore, ipsumque cum domo tota ‘ & universa ditione in potestate Romanorum esse.

XXXV. Quæ res Romanis auxit animos: Macedonibus regique eorum haud mediocrem attulit terrorem. Et primò suppressere in occulto famam ejus rei est conatus; missis qui Pantauchum inde venientem appropinquare castris vetarent: sed jam & pueri quidam visi ab suis erant inter obsides Illyrios ducti: & quo quæque accuratiùs curantur, eo facilius loquacitate regionum ministrorum emanant. Sub idem tempus Rhodii legati in castra venerunt, cum iisdem de pace mandatis, quæ Romæ ingentem iram Patrum excitavere. Multò iniquioribus animis à castrensi consilio auditi sunt. Itaque quum alii præcipientes sine responso ‘ censerent’ agendos castris, pronunciavit, post diem quintumdecimum se responsum daturum.

Interim,

Interim, ut appareret quantum pacificantium Rhodiorum auctoritas valuisset, consultare de ratione belli gerendi cœpit. Placebat quibusdam, & maximè majoribus natu, per Enipei ripam munitionesque vim facere. confertis & vim facientibus resistere Macedonas non posse; ex tot castellis aliquanto altioribus ac munitioribus, quæ validis præfidiis insedissent, priore anno dejectos. aliis placebat, Octavium cum classe Thessalonicam petere, & populatione maritimæ oræ distringere copias regias: ut, altero ab tergo se ostendente bello, circumactus ad interiorem partem regni tuendam, nudare aliqua parte transitus Enipei cogeretur. Ipsi natura & operibus inextuperabilis ripa videbatur: &, præterquam quòd tormenta ubique disposita essent, missilibus etiam meliùs & certiore ictu hostes uti audierat. Alio spectabat mens tota ducis: dimissoque consilio Perræbos mercatores, Schœnum & Menophilum, notæ & fidei jam sibi & prudentiæ homines, arcessitos secretò percunctatur, quales ad Perræbiam transitus sint. Quum loca non iniqua esse dicerent, præfidiis autem regis obsideri, spem cepit, si nocte improvise valida manu aggressus nec opinantes esset, dejici præfidia posse. Jacula enim & sagittas, & cetera missilia in tenebris, ubi quid petatur procul provideri nequeat, inutilia esse: gladio cominus geri rem in permixta turba, quo miles Romanus vincat. His ducibus usus, prætorem Octavium arcessitum, exposito quid pararet, Heracleum cum classe petere jubet, & mille hominibus decem dierum cocta cibaria habere. Ipse P. Scipionem Nasicam, Q. Fabium Maximum filium suum cum quinque delectis millibus Heracleum mittit, velut classem conscensuros, ad maritimam oram interioris Macedoniæ, quod in consilio agitatum erat, vastandam. Secretò indicatum, cibaria his præparata ad classem esse, ne
quid

quid eos moraretur. Inde iussi duces itineris ita dividere viam, ut quarta vigilia tertio die Pythium adoriri possent. Ipse postero die, ut distineret regem ab circumspectu rerum aliarum, prima luce medio in alveo cum stationibus hostium prælium commisit. pugnatumque utrimque est levi armatura: nec gravioribus armis in tam inæquali alveo pugnari poterat. Descensus ripæ utriusque in alveum trecentorum ferme passuum erat: medium spatium torrentis, alibi aliter cavati, paullo plus quàm mille passus patebat. Ibi in medio, spectantibus utrimque ex vallo castrorum, hinc rege, hinc consule cum suis legionibus, pugnatum est. Missilibus procul regia auxilia meliùs pugnabant; cominus stabiliior & tutior, aut parma aut scuto Ligustino, Romanus erat. Meredie fere receptui cani suis consul iussit. ita eo die diremptum prælium est, haud paucis utrimque interfectis. Sole orto postero die, irritatis certamine animis, etiam acriùs concursus est: sed Romani, non ab his tantùm, cum quibus contractum certamen erat, sed multo magis ab ea multitudine, quæ disposita in turribus stabat, omni genere missilium telorum ac faxis maximè vulnerabantur. Ubi propiùs ripam hostium subissent, tormentis missa etiam ad ultimos perveniebant. Multo pluribus eo die amissis, consul paullo seriùs recepit suos. Tertio die prælio abstinuit, degressus ad imam partem castrorum; veluti per devexum in mare brachium transitum tentaturus. Perseus, quod in oculis erat, id tantùm cogitans, ad repellendum eâ parte hostem omnem curam intendebat, nihil aliud sollicitus. Interim P. Nasica cum attributa sibi manu versùs mare Heracleum profectus, postquam eò pervenit, iussis corpora curare militibus, noctem expectavit. Tum vera consulis mandata præcipuis ducum exposuit, ac primis se intendentibus tenebris flexo

flexo ad montem itinere, ad Pythium, ut imperatum erat, copias silentio ducit. Ubi ventum ad summum cacumen est, quod decem amplius stadia in altitudinem assurgit, fatigatis militibus aliquid requietis datum. Hoc jugum, ut antè dictum est, Milo, & Histiaëus, & Theogenes à Perseo missi cum quinque millibus Macedonum obtinebant: sed tanta negligentia regiis ducibus erat, ut nemo adventare Romanos senserit. Sopitos aggressus Nafica de iugo facilè deiecit, si Polybio fides. Ipse enim Nafica in epistola ad quemdam regum longè aliter rem narrat. *Montem arduo ascensu fuisse, sed incustoditum, ita ut saltum occupare nullo negotio potuisset, nisi transfuga Cretensis ex iis quos secum ducebat, ad Persea cucurrisset, eumque docuisset quid ageretur. Regem ipsum quidem mansisse in castris, sed misisse duo Macedonum, decem auxilium millia, Milone duce, ad occupandum saltum. Cum his acerrimâ pugnâ in summo iugo concursum esse, atque inter alia sese à Thrace milite ferro appetitum, quem ipse adaetâ per pectus hastâ transfixerit. Victos tandem Macedonas loco cessisse, Milonemque ipsum turpissimâ fugâ abiectis armis salutî consuluisse. Romanis fugientes persequentibus facilis & sine ullo periculo in plana descensus fuit.*

XXXVI. Hoc rerum statu Perseus ambigere quid facto opus. Quum apertâ jam per saltum viâ metueret ne circumiretur à Romanis, omnino necesse erat, ut aut ad Pydnam recedens hostem ibi expectaret, sub muris munitæ urbis minore periculo certaturus; aut copiis per urbes Macedoniae dispersis, coniectisque in loca munitiora frugibus atque pecoribus, populatos agros & nudum hosti relinqueret solum. Anceps fluctuabat inter hæc duo consilia regis animus. Amici tutius quoque id quod honestius foret rati, hortabantur ut pugnae casum

' experiretur. Eum & numero præstare militum, &
 ' verò etiam virtuti credere debere, quam ingentem
 ' animis accensura quoque essent illa validissima & sanc-
 ' tissima apud homines ad fortiter pugnandum incitamenta,
 ' aræ, foci, sacra, inter quæ & pro quibus dimicandum
 ' esset; & parentes ac conjuges; rex denique ipse inspec-
 ' tans, seseque in partem discriminis offerens. His mo-
 ' tus rex ad pugnam sese comparavit, & quum retro-
 ' cessisset ad Pydnam, simul castra locat, simul instruit
 ' aciem, suum cuique ductorum munus locumque
 ' assignat, tanquam statim ex itinere dimicaturus.
 ' Regio erat hujusmodi: campus explicandæ phalan-
 ' gi, cui apertâ & æquabili planitie opus est, oppor-
 ' tunus; non ita tamen, ut facilè promoveri posset:
 ' perpetui deinde colles, qui levi armaturæ tum re-
 ' fugiendi, tum circumcurfandi copiam præberent.
 ' Amnes duo, Æsonem alterum, alterum Leucum
 ' incolæ appellant, quamvis tenui tum fluere aquâ,
 ' aliquid tamen negotii facessere Romanis posse vide-
 ' bantur. Æmilius, junctis cum Nasica copiis, rectâ
 ' ad hostem ire pergit. Verùm ad conspectum exer-
 ' citûs & numero & robore militum validissimi, &
 ' egregiè instructi & parati ad pugnam, stupefactus
 ' substitit, multa secum reputans.'

XXXVII. ' Tempus' anni post circumactum solsti-
 tium erat: hora diei jam ad meridiem vergebat: iter
 multo pulvere & incalescente sole factum erat. lassitudo & sitis jam sentiebatur, & meridie instante magis accessurum utrumque apparebat. Statuit sic affectos recenti atque integro hosti non objicere. Sed tantus ardor in animis ad dimicandum utrinque erat, ut consuli non minore arte ad suos eludendos quàm ad hostes opus esset. Nondum omnibus instructis, instabat tribunis militum ut maturarent instruere: circumibat ipse ordines, animos militum hortando in pugnam accendebat.

accendebat. Ibi primò alacres signum poscebant. deinde, quantum incretceret æstus, & vultus minus vigentes & voces segniores erant, & quidam incumbentes scutis nixique pilis stabant. Tum jam apertè primis ordinibus imperat, metarentur frontem castrorum, & impedimenta constituerent. Quod ubi fieri milites sensere, alii gaudere palam quòd fessos viæ labore flagrantissimo æstu non coëgisset pugnare. legati circa imperatorem ducesque externi erant, inter quos & Attalus, omnes approbantes, quum pugnaturum consulem credebant. neque enim ne his cunctationem aperuerat suam. Tunc mutatione consilii subita, quum alii filerent, Nasica unus ex omnibus ausus est monere consulem, *ne hostem quidem ludificatos priores imperatores, fugiendo certamen manibus emittere. Vereri ne nocte abeat, sequendus maximo labore ac periculo in intima Macedoniæ; exercitusque, sicut prioribus ducibus, per calles saltusque Macedonicorum montium vagando circumagatur. Se magnopere suadere, dum in campo patenti hostem habeat, aggrediatur nec oblatam occasionem vincendi amittat.* Consul nihil offensus libera admonitione tam clari adolescentis: *Et ego, inquit, animum istum habui, Nasica, quem tu nunc habes: Et quem ego nunc habeo, tu habebis. Multis belli casibus didici, quando pugnandum, quando abstinendum pugna sit. Non operæ sit stanti nunc in acie docere, quibus de causis hodie quiesse melius sit. rationes alias reposcito, nunc auctoritate veteris imperatoris contentus eris.* Conticuit adolescens. haud dubiè videre aliqua impedimenta pugnae consulem, quæ sibi non apparerent.

XXXVIII. Paullus, postquam metata castra impedimenta que collocata animadvertit, ex postrema acie triarios primos subducit: deinde principes, stantibus in prima acie hastatis, si quid hostis moveret: postremò hastatos, ab dextro primùm cornu singu-

lorum paullatim signorum milites subtrahens. Ita pedites, equitibus cum levi armatura ante aciem hosti oppositis, sine tumultu abducti: nec ante, quàm prima frons valli ac fossa perducta est, ex statione equites revocati sunt. Rex quoque, quum sine detrectatione paratus pugnare eo die fuisset, contentus, quòd per hostem moram fuisse pugnae scirent, & ipse in castra copias reduxit. Castris permunitis C. Sulpicius Gallus tribunus militum secundae legionis, qui praetor superiore anno fuerat, consulis permisso ad concionem militibus vocatis pronuntiavit, *nocte proxima, ne quis id pro portento acciperet, ab hora secunda usque ad quartam horam noctis lunam defecturam esse. id quia naturali ordine statis temporibus fiat, & sciri ante & praedici posse. Itaque quemadmodum, quia certi solis lunaeque & ortus & occasus sint, nunc pleno orbe, nunc senescente exiguo cornu fulgere lunam non mirarentur; ita ne obscurari quidem, quum condatur umbra terrae, trahere in prodigium debere.* Nocte, quam pridie Nonas Septembres infecuta est dies, edita hora luna quum defecisset, Romanis militibus Galli sapientia prope divina videri: Macedonas, ut triste prodigium, occasum regni perniciemque gentis portendens movit: nec aliter vates. clamor ululatusque in castris Macedonum fuit, donec luna in suam lucem emerfit. Postero die tantus utrique ardor exercitui ad concurrendum fuerat, ut & regem & consulem suorum quidam, quòd sine praelio discessum esset, accusarent. Regi prompta defensio erat; non eo solum, quòd hostis prior apertè pugnam detrectans in castra copias reduxisset: sed etiam, quòd eo loco signa constituisset, quo phalanx, quam inutilem vel mediocris iniquitas loci efficeret, promoveri non posset. Consul, ad id quòd pridie praetermisisset pugnandi occasionem videbatur, & locum dedisse hosti, si nocte abire

abire vellet, tunc quoque per speciem immolandi terere videbatur tempus, quum luce prima signum propositum pugnae ad exeundum in aciem fuisset. Tertia demum hora, sacrificio rite perpetrato, ad consilium vocavit; atque ibi, quod rei gerendae tempus esset, loquendo & intempestivè consultando videbatur quibusdam extrahere: post sermones tamen consul orationem habuit.

XXXIX. P. Nasica egregius adolescens, ex omnibus unus, quibus hesternae die pugnari placuit, denudavit mihi suum consilium: idem postea, ita ut transisse in sententiam meam videri posset, tacuit. Quibusdam aliis, absentem carpere imperatorem, quam praesentem monere, melius visum est. Et tibi, P. Nasica, & quicumque idem, quod tu, occultius senserunt, non gravabor reddere dilatae pugnae rationem. Nam tantum abest, ut me hesternae quietis permiteat, ut servatum à me exercitum eo consilio credam. in qua me opinione esse, ne quis sine causa vestrum credat, recognoscat agendum mecum, si videtur, quam multa pro hoste & adversus nos fuerint. Jam omnium primum, quantum numero nos praesent, neminem vestrum nec antè ignorasse, & hesterno die implicatam intuentes aciem animadvertisse certum habeo. Ex hac nostra paucitate quarta pars militum praesidio impedimentis relicta erat: nec ignavissimum quemque relinqui ad custodiam sarcinarum scitis. Sed fuerimus omnes: parvum hoc tandem esse credimus, quod ex his castris, in quibus hac nocte mansimus, exituri in aciem hodierno aut summum crastino die, si ita videbitur, Diis bene iurantibus, sumus? Nihilne interest, utrum militem, quem neque viae labor hodie neque operis fatigaverit, requietum, integrum in tentorio suo arma capere jubeas, atque in aciem plenum virium, vigentem & corpore & animo educas: an longo itinere fatigatum, & onere fessum, madentem sudore, ardentibus siti faucibus, ore atque oculis repletis pul-

vere, torrentem meridiano sole, hosti objicias recenti, quieto, qui nulla re ante consumptas vires ad prælium adferat? Quis, pro Deum fidem! ita comparatus, vel iners atque imbellis, fortissimum virum non vicerit? Quid quod hostes per summum otium instruxerant aciem, reparaverant animos, stabant compositi suis quisque ordinibus: nobis tunc repente trepidandum in acie instruenda erat, & incompositis concurrendum?

XL. At Hercule aciem quidem inconditam inordinatamque habuissimus: castra munita, provisam aquationem, tutum ad eam iter præsidii impositis, explorata circa omnia, an nihil nostri habentes præter nudum campum in quo pugnaremus? Majores vestri castra munita, portum ad omnes casus exercitus ducebant esse: unde ad pugnam exirent, quo jactati tempestate pugnae receptum haberent. ideo, quum munimentis ea sepissent, præsidio quoque valido firmabant: quod qui castris exutus erat, etiamsi pugnando acie vicisset, pro victo haberetur. Quam multi exercitus, quibus minus prospera pugnae fortuna fuit, intra vallum compulsi, tempore suo, interdum momento post eruptione facta, victorem hostem perpulerunt? patria altera est militaris hæc sedes, vallumque pro mœnibus, & tentorium suum cuique militi domus ac penates sunt. Sine ulla sede vagi dimicassimus, ut quo victores nos reciperemus? His difficultatibus & impedimentis pugnae illud opponitur: Quid si hostis hac interposita nocte abisset, quantum rursus sequendo eo penitus in ultimam Macedoniam exhauriendum laboris erat? Ego autem neque mansurum eum, neque in aciem copias educiturum fuisse certum habeo, si cedere hinc statuisset. quanto enim facilius abire fuit quum procul abessemus, quam nunc quum in cervicibus sumus? Nec falleret nos, nec interdiu nec nocte abeundo. Quid autem est nobis optatius, quam ut quorum castra præalta fluminis ripa tuta, vallo insuper septa ac crebris turribus oppugnare adorti sumus, eos
relictis

relictis munimentis agmine effuso abeuntes in patentibus campis ab tergo adoriamur? Hæ dilatæ pugnae ex hesterno die in hodiernum causæ fuerunt. Pugnare enim & ipsi mihi placet; & ideo, quia per Enipeum amnem septa ad hostem via erat, alio saltu dejectis hostium præfidiis novum iter aperui. neque prius, quàm debellavero, abfistam.

XLI. Post hanc orationem silentium fuit; partim traductis in sententiam ejus, partim verentibus ne quicquam offendere in eo, quod utcumque prætermissum revocari non posset. Ac ne illo ipso quidem die, aut consule aut rege (rege, quòd nec fessos ut pridie ex via, neque trepidantes in acie instruenda & vixdum compositos aggressurus erat: consule, quòd in novis castris non ligna, non pabulum convectum erat; ad quæ petenda ex propinquis agris magna pars militum è castris exierat) neutro imperatorum volente, Fortuna, quæ plus consiliis humanis pollet, contraxit certamen. Flumen erat haud magnum propius hostium castris, ex quo & Macedones & Romani aquabantur. præfidiis ex utraque ripa positis, ut id facere tutò possent. Duæ cohortes à parte Romanorum erant, Marrucina & Peligna: duæ turmæ Samnitium equitum, quibus præerat M. Sergius Silus legatus: & aliud pro castris stativum erat præsidium sub C. Cluvio legato, tres cohortes, Firmana, Nestina, Cremonensis; duæ turmæ equitum, Placentina & Æscernina. Quum otium ad flumen esset, neutris laceffentibus, hora circiter quarta jumentum, è manibus curantium elapsum, in ulteriorem ripam effugit. quòd quum per aquam ferme genu tenus altam tres milites sequerentur, Thraces duo id jumentum ex medio alveo in suam ripam trahentes; altero eorum occiso, receptoque eo jumento, ad stationem suorum se recipiebant. Ostin-

gentorum Thracum præsidium in hostium ripa erat. ex his pauci primò ægre passi popularem in suo conspectu cæsum, ad persequendos interfectores fluvium transgressi sunt: dein plures, postremò omnes, & cum præsidio quod à parte Romanorum ripam defendebat, manum conferunt. Non defunt auctores, qui ipsius Paulli jussu equum detractò freno impulsum scribant in hostilem ripam, emissosque qui retraherent, ut hostes pugnam priores lacefferent. Etenim quum viginti cæsis hostiis litatum non esset, tandem læta vigesimæ primæ exta aruspices ita renunciaverant, ut Romanis non laceffentibus, sed defendentibus sese, victoriam promitterent. Ceterum, sive consilio ducis, sive casu, ab hoc certè initio commissæ pugna, aliis super alios ad ferendam suis opem utrimque advolantibus, brevi ita accensa est, ut duces cogerentur descendere in universum summæ rei discrimen. Æmilius enim, tumultu concurrentium audito, prætorio egressus, postquam cæcum ruentium ad arma impetum revocare aut sistere nec facile nec tutum videbatur, utendum ardore militum & casum in occasionem vertendum putavit. Educit itaque copias castris, & ordines interequitans hortatur ut expetitam tantopere pugnam pari ardore capefferent. Simul Nasica præmissus ad explorandum, quo in statu res essent inter primam cientes pugnam, adventare instructo exercitu Perseum nunciavit.

XLII. Primi Thraces incedebant, truci vultu, corpore procero, splendentibus miro candore clypeis lævam protecti. Humerum utrumque nigra vestiebat chlamys: ab dextro immanem pondere frameam identidem coruscabant. juxta Thracas constitere mercede conducta auxilia, diverso inter se pro diversis nationibus armatu habituque: in his

&

& Pæones fuere. Subibat agmen Macedonum ip-
 forum, quam Leucaspidem phalangem appellabant:
 delecti quotquot robore ac virtute præstabant, ful-
 gentes auratis armis sagisque puniceis. Ea media
 acies fuit. Hos sequebantur, quos ab æreis luci-
 disque clypeis Chalcaspidas dicebant, aut Aglaspi-
 das. Hæc phalanx juxta alteram in dextro cornu
 locata est. Præter hanc utramque phalangem,
 quod præcipuum robur erat Macedonici exercitûs,
 cetrati, Macedones & ipsi, sarissas gerentes quem-
 admodum phalangitæ, cetera leviùs armati, in cor-
 nua divisi erant, ante reliquam aciem projecti &
 eminentes. Fulgebat campus armorum splendore:
 clamoribus cohortantium sese invicem vicini colles
 personabant. Harum omnium copiarum prodeun-
 tium in pugnam ea fuit celeritas & audacia, ut qui
 primi interfecti sunt, ad ducentos & quinquaginta
 passus à Romanis castris caderent.

XLIII. Progrediebatur interim Æmilius: utque
 adspexit quum reliquos Macedonas, tum eos qui
 in phalangem contributi erant, partim clypeis,
 partim cetris ex humero detractis, inclinatisque
 uno signo sarissis, excipientes Romanorum impe-
 tum, admiratus & illam densatorum agminum fir-
 mitatem, & vallum protentis sarissis horrens, stu-
 pore simul ac terrore perculsus est, tanquam non
 aliud unquam tam terribile spectaculum conspica-
 tus: ac postea id sæpius commemorare & præ se
 ferre solitus est. Tum verò sedulò dissimulans per-
 turbati animi motum, vultu sereno ac securâ fronte,
 & capite & corpore intecto aciem instruebat. Jam
 pugnabant Peligni adversùs oppositos sibi cetratos,
 quumque diu multumque connisi perrumpere con-
 fertum agmen non possent, Salius, qui Pelignos du-
 cebat, arreptum signum in hostes misit. Hic in-

gens accensum certamen est, dum hinc Peligni ad recipiendum signum, hinc Macedones ad retinendum summâ ope nituntur. Illi prælongas Macedonum hastas aut ferro incidere, aut umbone impellere, aut nudis etiam interdum manibus avertere. Hi ambabus firmiter comprehensas tantâ vi adigere in temere ac furore cæco ruentes, ut transfossis scutis loricisque, transfixos etiam homines super capita projicerent. Sic profligatis Pelignorum primis ordinibus, cæduntur quoque qui post illos steterant: atque etsi nondum confessâ fugâ, pedem referebant tamen montem versùs, Olocrum indigenæ vocant.

XLIV. Hic verò exarsit Æmilio dolor, ut etiam ex indignatione paludamentum scinderet. Nam & in ceteris locis videbat cunctari suos, timidèque accedere ad illam velut ferream sepem, quâ undique acies Macedonica inhorrebat. Sed animadvertit peritus dux non stare ubique confertam illam hostium velut compagem, eamque dehiscere identidem quibusdam intervallis, sive ob inæqualitatem soli, sive ob ipsam porrectæ in immensum frontis longitudinem, dum qui superiora occupare conantur ab inferiora tenentibus, vel tardiores à citatioribus, & progredientes à subsistentibus, instantes denique hosti ab impulsis, inviti licet, necessariò divelluntur. Ergo ut omnino rumperet ordinem hostium, & inexpugnabilem illam universæ phalangis vim in multa minutatim prælia carperet, imperat suis, ut intenti quacunque rimas agere hostilem aciem viderint, illuc quisque impetu inferantur, seque cuneatim in hiantia vel tantillum spatia insinuantes strenuè rem agant. Hoc edito imperio, & per totum exercitum circumlato, ipse alteram è legionibus in prælium ducit.

XLV. Movebat imperii majestas, gloria viri, ante omnia ætas, quòd major sexaginta annis juvenum munia in parte præcipua laboris periculique capeſſebat. Intervallum, quod inter cetratos & phalangem erat, implevit legio, atque aciem hostium interrupit. A tergo cetratis erat, frontem adverſus clypeatos habebat: aglaſpides appellabantur. Secundam legionem L. Albinus conſularis ducere adverſus leucaſpidem phalangem juſſus: ea media acies hostium fuit. In dextrum cornu, unde circa fluvium commiſſum prælium erat, elephantes inducti, & ala ſociorum: & hinc primùm fuga Macedonum eſt orta. Nam ſicut pleraque nova commenta mortalium in verbis vim habent, experiendo, quum agi, non quemadmodum agantur ediſſeri oportet, ſine ullo effectu evaneſcunt; ita tum elephanti in acie nomen tantum ſine uſu fuerunt. Elephantorum impetum ſubſecuti ſunt ſocii nominis Latini, pepuleruntque lævum cornu. In medio ſecunda legio immiſſa diſſipavit phalangem. nèque ulla evidentior cauſſa victoriæ fuit, quàm quòd multa paſſim prælia erant, quæ fluctuantem turbârunt primò, deinde diſjecerunt phalangem: cujus confertæ & intentis horrentis haſtis intolerabiles vires ſunt. Si carptim aggrediendo circumagere immobilem longitudine & gravitate haſtam cogas, confuſa ſtræ implicantur: ſi verò ab latere, aut ab tergo aliquid tumultus increpuit, ruinæ modo turbantur. ſicut tum adverſus catervatim incurrentes Romanos, & interrupta multifariam acie, obviam ire cogebantur: & Romani, quacunque data intervalla eſſent, inſinuabant ordines ſuos. Qui, ſi univerſa acie in frontem adverſus inſtructam phalangem concurriffent, quòd Pelignis principio pugnae incautè congreſſis adverſus cetratos evenit, induiſſent ſe haſtis, nec confertam aciem ſuſtinuiſſent.

XLVI. Ceterùm sicut peditum passim cædes fiebant, nisi qui abjectis armis fugerunt; sic equitatus prope integer pugna excessit. Princeps fugæ rex ipse erat. jam à Pydna cum sacris alis equitum Pelham petebat. confestim Costocus sequebatur, Odrysarumque equitatus. ceteræ quoque Macedonum alæ integris abibant ordinibus: quia interjecta peditum acies, cujus cædes victores tenebat, immemores fecerat sequendi equites. Diu phalanx à fronte, à lateribus, ab tergo cæsa est: postremò, qui ex hostium manibus elapsi erant, inermes ad mare fugientes, quidam aquam etiam ingressi, manus ad eos, qui in classe erant, tendentes suppliciter vitam orabant: & quum scaphas concurrere undique ab navibus cernerent, ad excipiendos sese venire rati, ut caperent potius quàm occiderent, longiùs in aquam, quidam etiam natantes, progressi sunt. Sed quum hostiliter è scaphis cæderentur, retro qui poterant nando repetentes terram, in aliam fœdiorem pestem incidebant. elephanti enim, ab rectoribus ad littus acti, exeuntes obterebant elidebantque. Facile conveniebat Romanis, nunquam una acie tantum Macedonum interfectum. Cæsa enim ad viginti millia hominum sunt: ad sex millia, qui Pydnum ex acie perfugerant, vivi in potestatem pervenerunt: & vagi e fuga quinque millia hominum capta. Ex victoribus ceciderunt non plus centum, & eorum multo major pars Peligni. vulnerati aliquanto plures sunt. Quòd si maturiùs pugnari cœptum esset, ut satis diei victoribus ad persequendum superesset, deletæ omnes copiæ forent: nunc imminens nox & fugientes textit, & Romanis pigritiam ad sequendum locis ignotis fecit.

XLVII. Perseus ad Pieriam silvam via militari frequenti agmine equitum & regio comitatu fugit.
Simul

Simul in silvam ventum est, ubi plures diversæ semitæ erant, & nox appropinquabat; cum perpaucis maximè fidis via divertit. Equites sine duce relictî, alii aliâ in civitates suas dilapsi sunt: perpauci inde Pellam celerius, quàm ipse Perseus, quia recta expedita via ierant, pervenerunt. Rex ad mediam ferme noctem terrore & variis difficultatibus viæ vexatus est. In regia Perseo, qui Pellæ præerat Euctus, regique pueri præsto erant. contra ea amicorum, qui alii alio casu servati ex proelio Pellam venerant, quum sæpe arcessiti essent, nemo ad eum venit. tres erant tantum cum eo fugæ comites; Euander Cretensis, Neon Bœotius, & Archidamus Ætolus. cum iis, jam metuens, ne, qui venire ad se abnuerent, majus aliquid mox auderent, quarta vigilia profugit. Secuti eum sunt admodum quingenti Cretenses. petebat Amphipolim: sed nocte à Pella exierat, properans ante lucem Axium amnem trajicere; eum finem sequendi, propter difficultatem transitus, fore ratus Romanis.

XLVIII. Consulem, quum se in castra victor recepisset, ne sincero gaudio frueretur, cura de minore filio stimulabat. P. Scipio is erat, Africanus & ipse postea, deleta Carthagine, appellatus, naturalis consulis Paulli, adoptione Africani nepos. Is septimum decimum tunc annum agens, quod ipsum curam augebat, dum effusè sequitur hostes, in partem aliam turba ablatus erat: &, seriùs quum redisset, tunc demum recepto sospite filio, victoriæ tantæ gaudium consul sensit. Amphipolim quum jam fama pugnae pervenisset, concursusque matronarum in templum Dianæ, quam Tauropolon vocant, ad opem exposcendam fieret; Diodorus, qui præerat urbi, metuens, ne Thraces, quorum duo millia in præsidio erant, urbem in tumultu diriperent, ab subornato ab se per fallaciam

fallaciam in tabellarii speciem, literas in foro medio accepit. Scriptum in iis erat, *ad Emathiam classem Romanam appulsam esse, agrosque circa vexari: orare praefectos Emathiae, ut praesidium adversus populatores mittat.* His lectis, hortatur Thracas, *ut ad tuendam Emathiae oram proficiantur. magnam eos eadem praedamque palatis passim per agros Romanis facturos.* Simul elevat famam adversae pugnae: *quae si vera foret, alium super alium recentes ex fuga venturos fuisse.* per hanc causam Thracibus ablegatis; simul transgressos eos Strymonem vidit, portas clausit.

XLIX. Tertio die Perseus, quàm pugnatum erat, Amphipolim venit. inde oratores cum caduceo ad Paullum misit. Interim Hippias & Milo & Pantauchus, principes amicorum regis, Berceam, quò ex acie confugerant, ipsi ad consulem profecti, Romanis dedunt: hoc idem & aliae deinceps metu percussae parabant facere. Consul, nunciis victoriae Q. Fabio filio & Lentulo & Q. Metello cum literis Romam missis, spolia jacentis hostium exercitus peditibus concessit: equitibus praedam circumjecti agri, dum ne amplius duabus noctibus à castris abessent. Ipse propius mare ad Pydnam castra movit. Bercea primum, deinde Thessalonica, & Pella, & deinceps omnis ferme Macedonia intra biduum dedita. Pydnæi, qui proximi erant, nondum miserant legatos: multitudo incondita plurium simul gentium, turbaque quæ ex acie fuga in unum compulsæ erat, consilium & consensum civitatis impendebat: nec clausæ modò portæ, sed etiam inædificatæ erant. Missi Milo & Pantauchus sub muros ad colloquium Solonis, qui praesidio erat: per eum emittitur militaris turba. oppidum deditum militibus datur diripiendum. Perseus, una tantum spe Bisaltarum auxilii tentata, ad quos nequicquam miserat legatos, in concionem processit,

cessit, Philippum secum filium habens : ut & ipsos Amphipolitanos, & equitum peditumque, qui aut semper secuti, aut fuga eodem delati erant, adhortando animos confirmarent. Sed aliquotiens dicere incipientem quum lacrimæ præpedissent ; quia ipse dicere nequii, Euandro Cretensi editis quæ agi cum multitudine vellet, de templo descendit. Multitudo, sicut ad conspectum regis fletumque tam miserabilem & ipsa ingemuerat lacrimaveratque, ita Euandri orationem aspernabatur : & quidam ausi sunt media ex concione succlamare, *Abite hinc, ne, qui pauci sumus, propter vos pereamus.* Horum ferocia vocem Euandri clausit. Rex in domum se recepit, pecuniaque & auro argentoque in lembos, qui in Strymone stabant, delatis, & ipse ad flumen descendit. Thracæ, navibus se committere non ausi, domos dilapsi, & aliæ militaris generis turbæ. Cretenses spem pecuniæ secuti. &, quoniam in dividendo plus offensio-num quàm gratiæ erat, quinquaginta talenta iis posita sunt in ripa diripienda. Ab hac direptione quum per tumultum naves conscenderent, lembum unum in ostio amnis multitudine gravatum merferunt. Galepsum eo die, postero Samothracam, quam petebant, perveniunt : ad duo millia talentum pervecta eo dicuntur.

L. Paullus, per omnes deditas civitates dimissis qui præessent, ne qua injuria in nova pace victis fieret, retentisque apud se caduceatoribus regis, P. Nasicam, ignarus fugæ regis, Amphipolim misit cum modica peditum equitumque manu. simul ut Sinticen evastaret, & ad omnes conatus regi impedimento esset. Inter hæc Melibœa à Cn. Octavio capitur diripiturque : ad Æginium, ad quod oppugnandum Cn. Anicius legatus missus erat, ducenti eruptione ex oppido facta amissi sunt ; ignaris Æginienfibus debel-

debellatum esse. Consul, à Pydna profectus, cum toto exercitu die altero Pellam pervenit: &, quum castra mille passus inde posuisset, per aliquot dies ibi stativa habuit; situm urbis undique adspiciens, quàm non sine caussa delectam esse regiam advertit. Sita est in tumulto, vergente in occidentem hibernum. cingunt paludes inexsuperabilis altitudinis, æstate & hie-
me; quas restagnantes faciunt lacus. In ipsa palude, qua proxima urbi est, velut insula eminet aggeri operis ingentis imposita: qui & murum sustineat, & humore circumfusæ paludis nihil lædatur. Muro urbis conjuncta procul videtur. divisa est intermurali amni, & eadem ponte juncta: ut nec oppugnante externo aditum ab ulla parte habeat: nec, si quem ibi rex includat, ullum nisi per facillimæ custodiæ pontem effugium. Et gaza regia in eo loco erat: sed tum nihil præter trecenta talenta, quæ missa Gentio regi, deinde retenta fuerant, inventum est. Per quos dies ad Pellam stativa fuerunt, legationes frequentes, quæ ad gratulandum convenerant, maximè ex Thessalia, auditæ sunt. Nuncio deinde accepto Persea Samothracam trajecisse, profectus à Pella consul quartis castris Amphipolim pervenit. Effusa omnis obvia turba, cuivis indicio erat, non bono ac justo rege ‘orbatos, sed impotenti domino liberatos
‘sibi Amphipolitanos videri. Ingressus urbem Paullus
‘quum divinis rebus operaretur, sacrificiumque solenne
‘faceret, de cælo tacta subito ara arsit: sic interpre-
‘tantibus omnibus acceptissima diis dona consulis esse,
‘quæ etiam cœlesti flammâ consecrarentur. Non diu
‘moratus Amphipoli consul, simul ad persequendum
‘Persea, simul ut per omnes gentes quæ ditionis ejus
‘fuerant victricia arma circumferret, Odomanticon
‘regionem ultra Strymonem amnem petiit, & ad
‘Siras castra posuit.’

LIBER XLV.

EPI TOME.

VI. Erseus ab Æmilio Paulo in Samothracia captus est. XI. &c. Quum Antiochus, Syriæ rex, Ptolemæum & Cleopatram, Ægypti reges, obsideret, & missis ad eum à senatu legatis, qui juberent, ab obsidione socii regis abstinere, editisque mandatis consideratum se ille, quid faciendum esset, respondisset; unus ex legatis Popillius virga regem circumscriptit: jussitque, antequam circulo excederet, responsum daret. qua asperitate effecit, ut Antiochus bellum omitteret. XIII. Legationes gratulantium populorum ac regum in senatum admittæ. XX. Rhodiorum, quia eo bello contra populum Romanum fuerant, exclusa. XXI. postero die, quum de eo quæreretur, ut iis bellum indiceretur; causam in senatu patriæ suæ legati egerunt. nec tanquam hostes, nec tanquam socii dimissi. XXXI, &c. Macedonia in provinciæ formam redacta. XXXV, &c. Æmilius Paullus, repugnantibus militibus suis propter minorem prædam, & contradicente Servio Sulpicio Galba, triumphavit: & Perseum cum tribus filiis ante currum dixit. XLII. cujus triumpho lætitia, ne solida ei contingeret, duorum filiorum funeribus insignita est: quorum alterius mors patris triumphum præcessit, alterius secuta est. Lustrum conditum est à censoribus. Censa sunt civium capita trecenta duodecim millia, octingenta quinque. XLVI. Prusias, Bithyniæ rex, Romam, ut senatui gratularetur ob victoriam ex Macedonia partam, venit: & Nicomedem

Nicomedem filium senatui commendavit. Rex, plenus adulationis, libertum se populi Romani dicebat.

I.

Victoriæ nuncii, Quintus Fabius & Lucius Lentulus & Quintus Metellus, quanta potuit adhiberi festinatio, celeriter Romam quum venissent, præcerptam tamen ejus rei lætitiā invenerunt. Quarto post die quā cum rege est pugnatum, quum in circo ludi fierent, murmur repenti populi tota spectacula pervasit; *pugnatum in Macedonia, & devictum regem esse.* Dein fremitus increbuit: postremo clamor plaususque, velut certo nuncio victoriæ allato, est exortus. Mirari magistratus, & querere auctorem repentinæ lætitiæ: qui postquam nullus erat, evanuit quidem tanquam incertæ rei gaudium; omen tamen lætum infidebat animis. Quod postquam veris nunciis Fabii Lentulique & Metelli adventu firmatum est, cum victoria ipsa, tum augurio animorum suorum lætabantur. Et aliter traditur Circensis turbæ non minùs similis veri lætitiæ: ante diem decimum Kalend. Octobres, ludorum Romanorum secundo die, C. Licinio consuli, ad quadrigas mittendas escendenti, tabellarius, qui se ex Macedonia venire diceret, ‘ reddidisse ’ laureatas literas dicitur. quadrigis missis consul currum conscendit: &, quum per circum reveheretur ad foros publicos, laureatas tabellas populo ostendit. Quibus conspectis, repenti immemor spectaculi populus in medium decurrit. eò senatum consul vocavit, recitatisque tabellis, ex auctoritate Patrum pro foris publicis denunciavit populo: L. Æmiliū collegam signis collatis cum rege Perseo pugnasse; Macedonum exercitum cæsum fuscumque; regem cum paucis fugisse; civitates omnes Macedoniae in ditionem populi Romani

mani venisse. His auditis, clamor cum ingenti plausu ortus: ludis relictis, domos magna pars hominum ad conjuges liberosque lætum nuncium portabant. Tertius decimus dies erat ab eo, quo in Macedonia pugnatum est.

II. Postero die senatus in curia habitus, supplicationesque decretæ. & senatusconsultum factum est, ut consul, quos præter milites sociosque navales conjuratos haberet, dimitteret: de militibus sociisque navalibus dimittendis referretur, quum legati ab L. Æmilio consule, à quibus præmissus tabellarius esset, 'venissent.' Ante diem sextum Kalend. Octobris, hora fere secunda legati urbem ingressi sunt, ingentem secum occurrentium, quacumque ibant, prosequentiumque trahentes turbam, in forum ad tribunal perrexerunt. Senatus fortè in curia erat: eo legatos consul introduxit. Ibi tantum temporis retenti, dum exponerent, *quantæ regiæ copiæ peditum equitumque fuissent, quot millia ex his cæsa, quot capta forent; quàm paucorum militum jactura tanta hostium strages facta; quàm cum paucis rex fugisset: existimari Samothraciam petiturum, paratam classem ad persequendum esse. neque terra, neque mari elabi posse.* Eadem hæc paullo post in concionem traducti exposuerunt. renovataque lætitia, quum consul edixisset, *ut omnes ædes sacræ aperirentur, pro se quisque ex concione ad gratias agendas ire Diis:* ingentique turba, non virorum modò, sed etiam feminarum, conferta tota urbe Deorum immortalium templa. Senatus revocatus in curiam, supplicationes ob rem egregiè gestam ab L. Æmilio consule in quinque dies circa omnia pulvinaria decrevit, hostiisque majoribus sacrificari jussit. Naves, quæ in Tiberi paratæ instructæque stabant, ut, si rex posset resistere, in Macedoniam mitterentur, subduci, & in navalibus collocari: socios navales dato annuo stipendio dimitti, &

cum

cum his omnes qui in consulis verba juraverant: & quod militum Corcyrae, Brundisii, ad mare Superum, aut in agro Larinati esset, (omnibus his locis dispositus exercitus fuerat, cum quo, si res posceret, C. Licinius collegae ferret opem) hos omnes milites dimitti placuit. Supplicatio pro concione populi indicta est ex ante diem quintum Idus Octob. cum eo die in quinque dies.

III. Ex Illyrico duo legati, C. Licinius Nerva & P. Decius, nunciârunt, exercitum Illyriorum caesum: Gentium regem captum in ditione populi Romani & Illyricum esse. Ob eas res gestas ductu auspicioque L. Anicii praetoris senatus in triduum supplicationes decrevit, ut Latinae edictae à consule sunt in ante quartum & tertium & pridie Idus Novembr. Tradidere quidam, legatos Rhodios nondum missos, post victoriam nunciatam, velut ad ludibrium stolidae superbiae, in senatum vocatos esse. Ibi Agesipolim principem eorum ita locutum: *Missos esse legatos ab Rhodiis ad pacem inter Romanos & Persea faciendam: quod id bellum grave atque incommodum Graeciae omni, sumptuosum ac damnosum ipsis Romanis esset. Fortunam pertene fecisse, quando, finito aliter bello, gratulandi sibi de victoria egregia Romanis opportunitatem dedisset. Haec ab Rhodio dicta. Responsum ab senatu esse; Rhodios nec utilitatem Graeciae, neque cura impensarum populi Romani, sed pro Perseo legationem eam misisse. Nam si ea fuisset cura, quae simularetur, tum mittendos legatos fuisse, quum Perseus, in Thessalia exercitu inducto, per biennium Graecas urbes, alias obsideret, alias denunciatione armorum terreret. Tum nullam pacis ab Rhodiis mentionem factam. Postquam, superatos saltus transgressosque in Macedoniam Romanos audirent, & inclusum teneri Persea, tunc Rhodios legationem misisse; non ad ullam aliam rem, quam ad Persea ex imminente periculo eripiendum. cum hoc responso legatos dimissos.*

IV.

IV. Per eosdem dies & M. Marcellus ex provincia Hispania decedens, Marcolica nobili urbe capta, decem pondo auri & argenti ad summam festerii decies in ærarium retulit. Paullus Æmilius consul quum castra, ut supra dictum est, ad Siras terræ Odomanicæ haberet, quum literas ab rege Perseo per ignobiles tres legatos cerneret, & ipse illacrimâsse dicitur forti humanæ: quod qui paullo ante, non contentus regno Macedonia, Dardanos Illyriosque oppugnâsset, Bastarnarum excivisset auxilia; is tum amisso exercitu, extorris regno, in parvam insulam compulsus, supplex, fani religione, non viribus suis, tutus esset. Sed postquam, *Regem Persea consuli Paullo salutem*, legit; miserationem omnem stultitia ignorantis fortunam suam exemit. Itaque quanquam in reliqua parte literarum minimè regiæ preces erant, tamen sine responso ac sine literis ea legatio dimissa est. Sensit Perseus, cujus nominis obliviscendum victo esset: itaque alteræ literæ, cum privati nominis titulo missæ, & petiere & impetravere, ut aliqui ad eum mitterentur, cum quibus loqui de statu & conditione suæ fortunæ posset. Missi sunt tres legati, P. Lentulus, A. Postumius Albinus, A. Antonius, nihil ea legatione perfectum est: Perseo regium nomen omni vi amplectente; Paullo, ut se suaque omnia in fidem & clementiam populi Romani permitteret, contendente.

V. Dum hæc aguntur, classis Cn. Octavii Samothracam est appulsa. Is quoque, præsentī admoto terrore, modò minis, modò spe perlicere, ut se traderet, quum conaretur; adjuvit in hoc eum res, seu casu contracta, seu consilio. L. Atilius illustris adolescens quum in concione esse populum Samothracum animum advertisset; à magistratibus petiit, ut sibi paucis alloquendi populi potestatem facerent. Permissio, *Utrum nos, hospites Samothraces, verè accepimus an falsò,*
facrum

sacram hanc insulam, & augusti totam atque inviolati soli esse? Quum creditæ sanctitati assentirentur omnes, Cur igitur, inquit, pollutam homicida sanguine regis Eumenis violavit? &, quum omnis præfatio sacrorum eos, quibus non sint puræ manus, sacris arceat, vos penetralia vestra contaminari cruento latronis corpore finetis? Nobilis fama erat apud omnes Græciæ civitates, Eumenis regis per Euandrum Delphis prope perpetrata cædes. Itaque, præterquam quòd in potestate Romanorum sese insulamque totam & templum cernebant esse, ne immeritò quidem ea sibi exprobari rati, Theondam, qui summus magistratus apud eos erat (regem ipsi appellant) ad Persea mittunt, qui nunciaret, argui cædis Euandrum Cretensem. esse autem judicia apud sese more majorum comparata, de iis, qui incestas manus intulisse intra terminos sacratos templi dicantur. Si consideret Euander, innoxium se rei capitalis argui, veniret ad causam dicendam: si committere se iudicio non auderet, liberaret religione templum, ac sibimet ipse consulere. Perseus evocato Euandro, iudicium subeundi nullo pacto auctor esse: nec causam, nec gratiam parem fore. Suberat & ille metus, ne damnatus auctorem se nefandi facinoris protraheret. reliqui quid esset, nisi ut fortiter moriatur? Nihil palam abnuere Euander: sed quum, veneno se malle mori quàm ferro, dixisset; occultè fugam parabat. quod quum renunciatum regi esset, metuens, ne tanquam à se subtracto poenæ reo iram Samothracum in se converteret, interfici Euandrum iussit. Qua perpetrata temere cæde, subiit ex templo animum, in se nimirum receptam labem, quæ Euandri fuisset: ab illo Delphis vulneratum Eumenem, ab se Samothracæ Euandrum occisum. ita duo sanctissima in terris templa se uno auctore sanguine humano violata. Hujus rei crimen, corrupto pecunia Theonda, avertitur, ut renunciaret populo, Euandrum sibi ipsum mortem conscivisse.

VI. Ceterum tanto facinore in unicum relictum amicum, ab ipso per tot casus expertum, proditumque quia non prodiderat, omnium ab se abalienavit animos. Pro se quisque transire ad Romanos: fugæque consilium capere solum prope relictum coegerunt: Oroandemque Cretensem, cui nota Thraciæ ora erat, quia mercaturas in ea regione fecerat, appellat, ut se sublatum in lembum ad Cotym deveheret. Demetrium est portus in promontorio quodam Samothracæ; ibi lembus stabat. Sub occasum solis deferuntur, quæ ad usum necessaria erant: deferitur & pecunia, quanta clam deferri poterat. Rex ipse nocte media, cum tribus consciis fugæ, per posticum ædium in propinquum cubiculo hortum, atque inde maceriam ægre transgressus, ad mare pervenit. Oroandes jam tum, dum pecunia deferretur, primis tenebris solverat navem, ac per altum Cretam petebat. Postquam in portu navis non inventa est, vagatus Perseus aliquamdiu in littore, postremò timens lucem jam appropinquantem, in hospitium redire non ausus, in latere templi prope angulum obscurum delituit. Pueri regii apud Macedonas vocabantur principum liberi, ad ministerium electi regis: ea cohors, profecuta regem fugientem, ne tum quidem abscedebat, donec jussu Cn. Octavii pronunciatum est per præconem, *Regios pueros Macedonasque alios, qui Samothracæ essent, si transirent ad Romanos, incolumitatem libertatemque & sua omnia servaturos, quæ aut secum haberent, aut in Macedonia reliquissent.* Ad hanc vocem transitio omnium facta est, nominaque dabant ad C. Postumium tribunum militum. Liberos quoque parvos regios Ion Thessalonicensis Octavio tradidit: nec quisquam, præter Philippum, maximum natu è filiis, cum rege relictus. Tum sese filiumque Octavio tradidit, fortunam Deoque, quorum in templo erant, nulla ope supplicem juvantes,

juvantes, accusans. In prætoriam navem imponi iussus: eodem & pecunia, quæ superfuit, delata est: extemploque classis Amphipolim repetit. Inde Octavius regem in castra ad consulem misit; præmissis literis, ut in potestate eum esse & adduci sciret.

VII. Secundam eam Paullus, sicut erat, victoriam ratus, victimas cecidit eo nuncio. & consilio advocato, literas prætoris quum recitasset, Q. Ælium Tuberonem obviam regi misit: ceteros manere in prætorio frequentes iussit. Non aliàs ad ullum spectaculum tanta multitudo occurrit. Patrum ætate Syphax rex captus in castra Romana adductus erat: præterquam quòd nec sua nec gentis fama comparandus, tunc quoque accessio Punici belli fuerat, sicut Gentius Macedonici. Perseus caput belli erat: nec ipse tantum, patris avique, quos sanguine ac genere contingebat, fama conspectum eum efficiebat: sed effulgebant Philippus ac Magnus Alexander, qui summum imperium in orbe terrarum Macedonum fecerant. Pullo amictus illo Perseus ingressus est castra; nullo suorum alio comite, qui socius calamitatis miserabiliorem eum faceret. progredi præ turba occurrentium ad spectaculum non poterat, donec consul lictores misisset; qui summovendo iter ad prætorium facerent. Confurrexit consul, & iussis sedere aliis, progressusque paulum, introeunti regi dextram porrexit, summittentemque se ad pedes sustulit: nec attingere genua passus, introductum in tabernaculum adversus advocatos in consilium confidere iussit.

VIII. Prima percunctatio fuit, *qua subactus injuria contra populum Romanum bellum tam infesto animo suscepisset, quo se regnumque suum ad ultimum discrimen abduceret?* Quum, responsum expectantibus cunctis, terram intuens, diu tacitus fleret, rursus consul: *Si juvenis regnum accepisses, minus equidem mirarer ignorasse*
te,

te, quàm gravis aut amicus ut inimicus esset populus Romanus. nunc verò, quum & bello patris tui, quod nobiscum gessit, interfuisses; & pacis postea, quam cum summa fide adversus eum coluimus, meminisses: quod consilium, quorum & vim bello & fidem in pace expertus esses, cum iis tibi bellum esse, quàm pacem, malle? Nec interrogatus, nec accusatus, quum responderet; Utcumque tamen hæc, siue errore humano, seu necessitate inciderunt, bonum animum habe: multorum regum, populorum casibus, cognita populi Romani clementia, non modò spem tibi, sed prope certam fiduciam salutis præbet. Hæc Græco sermone Perseo, Latine deinde suis: Exemplum insigne cernitis, inquit, mutationis rerum humanarum? Vobis hoc præcipuè dico juvenes. ideo in secundis rebus nihil in ququam superbè ac violenter consulere decet, nec præsentì credere fortunæ; quum, quid vesper ferat, incertum sit. is demum vir erit, cujus animum nec prospera statu suo efferet, nec adversa infringet. Consilio dimisso, tuendi cura regis Q. Ælio mandatur. Eo die & invitatus ad consulem Perseus, & alius omnis ei honos habitus est, qui haberi in tali fortuna poterat.

IX. Exercitus deinde in hiberna dimissus est: maximam partem copiarum Amphipolis, reliquas propinquæ urbes acceperunt. Hic finis belli, quum quadriennium continuum bellatum esset, inter Romanos ac Persea fuit: idemque finis incliti per Europæ plerumque atque Asiam omnem regni. Vicesimum ab Carano, qui primus regnavit, Persea numerabant. Perseus, Q. Fulvio, L. Manlio consulibus, regnum accepit: à senatu rex est appellatus, M. Junio, A. Manlio consulibus: regnavit undecim annos. Macedonum obscura admodum fama usque ad Philippum Amyntæ filium fuit: inde ac per eum crescere quum cœpisset, Europæ se tamen finibus continuit; Græciam omnem ac partem Thraciæ atque Illyrici amplexa. Super-

fudit deinde se in Asiam: & tredecim annis, quibus Alexander regnavit, primùm omnia, quā Persarum prope immenso spatio imperium fuerat, suæ ditionis fecit. Arabas hinc Indiamque, quā terrarum ultimus finis Rubrum mare amplectitur, peragravit. tum maximum in terris Macedonum regnum nomenque, inde morte Alexandri distractum in multa regna, dum ad se quisque opes rapiunt lacerantes viribus, à summo culmine fortunæ ad ultimum finem centum quinquaginta annos stetit.

X. Victoriæ Romanæ fama quum pervasisset in Asiam, Antenor, qui cum classe lemborum ad Phanas stabat, Cassandriam inde trajecit. C. Popillius, qui ad Delum præsidio navibus Macedoniam petentibus erat, postquam debellatum in Macedonia, & statione summos hostium lembos audivit, dimissis & ipse Atticis navibus, ad susceptam legationem peragendam navigare Ægyptum pergit: ut prius occurrere Antiocho posset, quàm ad Alexandriae mœnia accederet. Quum præterveherentur Asiam legati, & Loryma venissent, qui portus viginti paullo amplius millia ab Rhodo abest, ex adverso urbi ipsi positus; principes Rhodiorum occurrunt (jam enim eò quoque victoriæ fama perlata erat) orantes, *ut Rhodum deveherentur. pertinere id ad famam salutemque civitatis, nescere ipsos omnia, quæ acta essent, agerenturque Rhodi; & comperta per se, non vulgata fama, Romam referre.* Diu negantes perpulerunt, ut moram navigationis brevem pro salutē sociæ urbis paterentur. Postquam Rhodum ventum est, in concionem quoque eos iidem precibus pertraxerunt. Adventus legatorum auxit potius timorem civitati, quàm minuit: omnia enim Popillius, quæ singuli universique eo bello hostiliter dixerant fecerantque, retulit. & vir asper ingenio augebat atrocitatem eorum, quæ dicerentur, vultu truci & accusatoria

accusatoria voce: ut quum propriæ simultatis nulla caussa cum civitate esset, ex unius senatoris Romani acerbitate, qualis in se universi senatus animus esset, conjectarent. C. Decimii moderatio oratio fuit, qui in plerisque eorum, quæ commemorata à Popillio essent, *culpam non penes populum, sed penes paucos concitores vulgi esse dixit. eos, venalem linguam habentes, decreta plena regiæ assentationis fecisse: & eas legationes misisse, quarum Rhodios semper non minùs puderet, quàm pœniteret. Quæ omnia, si tamen populo foret, in capita noxiorum versura.* Cum magno assensu auditus est, non magis eo quòd multitudinis noxam elevabat, quàm quòd culpam in auctores verterat. Itaque quum principes eorum Romanis responderent, nequaquam tamen tam grata oratio eorum fuit, qui, quæ Popillius objecerat, diluere utcumque conati sunt; quàm eorum qui Decimio, in auctoribus ad piaculum noxæ objiciendis, assensi sunt. Decretum igitur extemplo, ut, qui pro Perseo adversus Romanos dixisse quid aut fecisse vincerentur, capitis condemnarentur. Excesserunt urbe sub adventu Romanorum quidam, alii mortem sibi consciverunt. Legati, non ultra quàm quinque dies Rhodi morati, Alexandriam profisciscuntur. Nec eo segniùs judicia ex decreto coram his facto Rhodi exercebantur, quàm perseverantiam in exsequenda re Decimii lenitas ‘afferebat.’

XI. Quum hæc gererentur, Antiochus, frustra tentatis mœnibus Alexandriæ, abscesserat: ceteraque Ægypto potitus, relicto Memphi majore Ptolemæo, cui regnum quæri suis viribus simulabat, ut victorem mox aggrediretur, in Syriam exercitum abduxit. Nec hujus voluntatis ejus ignarus Ptolemæus, dum conterritum obsidionis metu minorem fratrem haberet, posse se recipi Alexandriæ, & sorore adjuvante & non repugnantibus fratris amicis, ratus; primùm

ad sororem, deinde ad fratrem amicosque ejus non priùs destitit mittere, quàm pacem cum iis confirmaret. Suspectum Antiochum effecerat, quòd, cetera Ægypto sibi tradita, Pelusii validum relictum erat præsidium. apparebat claustra Ægypti teneri. ut, quum vellet, rursus exercitum induceret. Bello intestino cum fratre eum exitum fore, ut victor fessus certamine nequaquam par Antiocho futurus esset. Hæc, prudenter animadversa à majore, cum assensu minor frater, quique cum eo erant, acceperunt: soror plurimùm adjuvit; non consilio modò, sed etiam precibus. Itaque consentientibus cunctis, pace facta Alexandriam recipitur, ne multitudine quidem adversante: quæ in bello non per obsidionem modò, sed etiam postquam à mœnibus abscessum est, quia nihil ex Ægypto subvehebatur, omnium rerum attenuata inopia erat. His quum lætari Antiochum conveniens esset, si reducendi ejus causa exercitum Ægyptum induxisset, quo specioso titulo ad omnes Asiæ & Græciæ civitates legationibus recipiendis literisque dimittendis usus erat, adeò est offensus, ut multo acrius infestiusque adversus duos, quàm antè adversus unum, pararet bellum. Cyprum extemplo classem misit: ipse, primo vere cum exercitu Ægyptum petens, in Cœlen Syriam processit. Circa Rhinocolura Ptolemæi legatis agentibus gratias, quòd per eum regnum patrium recepisset, petentibusque, ut suum munus tueretur, & diceret potiùs quid fieri vellet, quàm hostis ex socio factus vi atque armis ageret, respondit; *Non aliter neque classem revocaturum, neque exercitum reducturum, nisi sibi & tota Cypro & Peluso, agroque, qui circa Pelusiacum ostium Nili esset, cederet: diemque præstituit, intra quam de conditionibus peractis responsum acciperet.*

XII. Postquam dies data induciis præterit, ' præ-
' festis maritimarum virium, quæ terrestrem exerci-
' tum comitabantur,' navigantibus ostio Nili ad Pe-
lusium, per deserta Arabiæ ' ingressus Ægyptum,
' receptusque ab iis qui' ad Memphim incolebant, &
ab ceteris Ægyptiis, partim voluntate, partim metu,
ad Alexandriam modicis itineribus descendit. Ad
Leusinem transgresso flumen, qui locus quatuor millia
ab Alexandria abest, legati Romani occurrerunt. quos
quum advenientes salutâisset, dextramque Popillio por-
rigeret; tabellas ei Popillius scriptum habentes tradit,
atque omnium primum id legere jubet. quibus per-
lectis, quum se consideraturum adhibitis amicis quid
faciendum sibi esset dixisset; Popillius pro cetera as-
peritate animi, virga, quam in manu gerebat, cir-
cumscripsit regem; ac, *Priusquam hoc circulo excedas,*
inquit, redde responsum senatui, quod referam. Obstu-
pefactus tam violento imperio, parumper quum hæsi-
tâisset; *Faciam, inquit, quod censet senatus.* Tum de-
mum Popillius dextram regi, tanquam socio atque
amico, porrexit. Die deinde finita quum excessisset
Ægypto Antiochus, legati, concordia etiam auctori-
tate sua inter fratres firmata, inter quos vixdum con-
venerat, pars Cyprum navigant: & inde, quæ jam
vicerat prælio Ægyptias naves, classem Antiochi di-
mittunt. clara ea per gentes legatio fuit, quòd haud
dubiè adempta Antiocho Ægyptus habenti jam, red-
ditumque patrium regnum stirpi Ptolemæi fuerat.
Consulum ejus anni, sicut alterius clarus consulatus
insigni victoria, ita alterius obscura fama; quia ma-
teriam res gerendi non habuit. Jam primum cum
legionibus ad conveniendum diem dixit, non auspica-
to templum intravit. vitio diem dictam esse augures,
quum ad eos relatum est, decreverunt. Profectus in
Galliam circa Macros campos ad montes Siciminam

& Papinum stativa habuit: deinde circa eadem loca eum fociis nominis Latini hibernabat. Legiones Romanæ, quòd vitio dies exercitui ad conveniendum dicta erat, Romæ manserant: & prætores, præter C. Papirium Carbonem, cui Sardinia evenerat, in provincias iere. eum jus dicere Romæ (nam eam quoque sortem habebat) inter cives & peregrinos Patres censuerant.

XIII. Ut Popillius, & ea legatio, quæ missa ad Antiochum erat, Romam rediit: retulit, controversias inter reges sublatas esse, exercitumque ex Ægypto in Syriam reductum. Post ipsorum regum legati venerunt: Antiochi legati, referentes, *Omni victoria potiorrem pacem regi, quæ senatui placuisset, visam: eumque haud secus, quàm Deorum imperio, legatorum Romanorum jussu paruisse.* gratulati deinde victoriam sunt, ad quam summa ope, si quid imperatum foret, adfuturum regem fuisse. Ptolemæi legati, communi nomine regis & Cleopatæ, gratias egerunt, *Plus eos senatui populoque Romano, quàm parentibus suis, plus quàm Diis immortalibus debere: per quos obsidione miserrima liberati essent; regnum patrium prope amissum recepissent.* Responsum ab senatu est, *Antiochum rectè atque ordine fecisse, quòd legatis paruisset; gratumque id esse senatui populoque Romano.* Regibus Ægypti, Ptolemæo Cleopatæque, *si quid per se boni commodique evenisset, id magnopere senatum lætari: daturumque operam, ut regni sui maximum semper præsidium positum esse in fide populi Romani ducant.* Munera legatis, ut ex instituto, mittenda curaret, C. Papirio prætori mandatum. Literæ deinde Macedonia allatæ, quæ victoriæ lætitiâ geminarent: Persea regem in potestatem consulis venisse. Dimissis legatis, disceptatum inter Pisanos Lunensesque legatos: Pisani quesentibus, agro se à colonis Romanis pelli: Lunensibus affirmantibus, eum, de quo agatur, à triumviris agrum
fibi

sibi assignatum esse. Senatus, qui de finibus cognoscerent statuerentque, quinqueviros misit; Q. Fabium Buteonem, P. Cornelium Blazionem, Ti. Sempronium Muscam, L. Nævium Balbum, C. Appuleium Saturninum. Et ab Eumene & ab Attalo & ab Athenæo fratribus communis legatio de victoria gratulatum venit. Et Masgabæ regis Masinissæ filio, Puteolis navem egresso, præstò fuit obviàm missus cum pecunia L. Manlius quæstor, qui Romam eum publico sumptu perduceret. Advenienti extemplo senatus datus est. Is adolescens ita locutus est, ut, quæ rebus grata erant, gratiora verbis faceret. Commemoravit, quot pedites equitesque, quot elephantos, quantum frumenti eo quadriennio pater suus in Macedoniam misisset. *Sed duas res ei rubori fuisse: unam, quòd rogasset eum per legatos senatus, quæ ad bellum opus essent, & non imperasset: alteram, quòd pecuniam ei pro frumento misisset. Masinissam meminisse, regnum à populo Romano partum auctumque & multiplicatum habere: usu regni contentum, scire dominium & jus eorum, qui dederint, esse. Sumere itaque eosdem, non se rogare æquum esse, neque emere ea ex fructibus agri ab se dati, quæ ibi proveniant. Id Masinissæ satis esse & fore, quod populo Romano superesset. Cum iis mandatis à patre profectum, postea consecutos equites, qui devictam Macedoniam nunciarent, gratulatumque senatui juberent indicare, tantæ eam rem lætitiæ patri suo esse, ut Romam venire velit, Jovique optimo maximo in Capitolio sacrificare, & grates agere: id, nisi molestum sit, ut ei permittatur, ab senatu potere.*

XIV. Responsum regulo est: Facere patrem ejus Masinissam, quod virum gratum bonumque facere deceat, ut pretium honoremque debito beneficio addat. Et populum Romanum ab eo, bella Punico, forti fidelique opera adjutum; & illum, favente populo Romano, regnum adeptum:

*æquitate sua postea trium regum bellis deinceps omnibus
 functum officiis. Victoria verò populi Romani lætari eum
 regem mirum non esse, qui sortem omnem fortunæ regnique
 sui cum Romanis immiscuisset. Grates Diis pro populi
 Romani victoria apud suos penates ageret, Romæ filium
 pro eo acturum. Gratulatum quoque satis suo ac patris
 nomine esse. Ipsum relinquere regnum, & Africa exce-
 dere, præterquam quod illi inutile esset, non esse à repub-
 lica populi Romani, senatum censere. Petenti Mas-
 gabæ, ut Hanno Hamilcaris filius obses in locum
 * cujusdam alius obfidis ad Romanos à Pœnis mit-
 * teretur, respondit senatus, haud æquum videri
 * ut obfides à Carthaginienfibus arbitrio Masinissæ
 exigeret. Munera ex senatusconsulto emere regulo
 quæstor jussus ex centum pondo argenti; & prosequi
 eum Puteolos, omnemque sumptum, quoad in Italia
 esset, præbere; & duas naves conducere, quibus ipse
 comitesque regis in Africam deveherentur; & comi-
 tibus omnibus liberis servisque vestimenta data. Haud
 ita multo post de altero Masinissæ filio Misagene li-
 teræ allatæ sunt, missum eum ab L. Paulo post de-
 victum Persea in Africam cum equitibus suis; navi-
 gantem, dispersa classe in Hadriatico mari, Brundi-
 sium tribus navibus ægrum delatum. Ad eum cum
 iisdem muneribus, quæ data Romæ fratri ejus erant,
 L. Stertinius quæstor Brundisium missus: jussusque
 curare, ut ædes hospi-
 * tio reguli, simul omnia quæ
 * ad valetudinem opus essent, præberentur; impen-
 * sæque liberaliter quum ipsi, tum toti comitatui
 * præstarentur; naves etiam ut prospicerentur, qui-
 * bus se bene ac tutò in Africam trajiceret. Equi-
 * tibus singulæ libræ argenti, & quingeni sestertii
 * dari jussi. Comititia creandis in sequentem annum
 * consulibus habita sunt à C. Licinio consule. Creati
 * Q. Ælius Pætus, M. Junius Pennus. Inde prætores
 * facti*

‘ facti Q. Cassius Longinus, M. Juven- *Ante Cbr.*
 ‘ cius Thalna, Ti. Claudius Nero, A. ^{167.}
 ‘ Manlius Torquatus, Cn. Fulvius Gillo, *U.C. 585.*
 ‘ C. Licinius Nerva. eodem anno censores Ti. Sem-
 ‘ pronius Gracchus, & C. Claudius Pulcher rem diu
 ‘ inter se variis altercationibus agitatam tandem con-
 ‘ cordi animo decreverunt. Gracchus, quum liber-
 ‘ tini iterum iterumque in quatuor tribus urbanas re-
 ‘ dacti sese rursus per omnes effudissent, repullulans
 ‘ semper malum radicitus extirpasse voluerat, omnes-
 ‘ que qui servitutem servissent censu excludere. Ni-
 ‘ tebatur contrà Claudius, & majorum instituta com-
 ‘ memorabat, qui libertinos coercere sæpius, nun-
 ‘ quam prohibere omnino civitate tentassent. Quin
 ‘ etiam ab censoribus C. Flaminio, L. Æmilio ali-
 ‘ quid ex pristina severitate laxatum esse referebat.
 ‘ Sanè quum tunc quoque fæx illa populi per omnes
 ‘ tribus sese divisisset, eamque rursus redigere in
 ‘ antiquam velut sedem necessarium videretur, non-
 ‘ nullis tamen ejus ordinis aliquid præcipuum con-
 ‘ cessum erat.

‘ XV. Nam ab illis censoribus in quatuor ur-
 banas tribus descripti erant libertini, præter eos,
 quibus filius quinquenni major ex senatusconsulto
 esset. Eos, ubi proximo lustro censi essent, censeri
 jusserunt: & eos, qui prædium prædiave rustica plu-
 ris sestertiūm triginta millium haberent, censendi jus
 factum est. Hoc quum ita servatum esset, negabat
 Claudius *suffragii lationem injussu populi censorem cui-*
quam homini, nedum ordini universo adimere posse. Ne-
 que enim si tribu movere posset, quod sit nihil aliud,
 quàm mutare jubere tribum, ideo omnibus quinque & tri-
 ginta tribubus emovere posse: id est, civitatem liberta-
 temque eripere, non ubi censeatur finire, sed censu exclu-
 dere. Hæc inter ipsos disceptata; postremò eò de-

scensum est, ut ex quatuor urbanis tribubus unam palam in atrio Libertatis sortirentur, in quam omnes, qui servitutem servissent, conjicerent. *Æsquilinæ* fors exiit: in ea *Ti. Gracchus* pronunciavit, libertinos omnes censeri placere. Magno ea res honori censoribus apud senatum fuit. gratiæ actæ & *Sempronio*, qui in bene cœpto perseverasset; & *Claudio*, qui non impedisset. Plures quàm à superioribus & senatu emoti sunt, & equos vendere jussi. omnes iidem ab utroque & tribu remoti & ærarii facti: neque ullius, quem alter notaret, ab altero levata ignominia. Petentibus, ut ex instituto ad facta testata exigenda, & ad opera, quæ locassent, probanda, anni & bimensis tempus prorogaretur; *Cn. Tremellius* tribunus, quia lectus non erat in senatum, intercessit. Eodem anno *C. Cicereius* ædem in monte Albano dedicavit, quinquennio postquam vovit.

XVI. Flamen Martialis inauguratus est eo anno *L. Postumius Albinus*. *Q. Ælio*, *M. Junio* consulibus de provinciis referentibus, censuere, patres duas provincias Hispaniam rursus fieri, quæ una per bellum Macedonicum fuerat: & Macedoniam Illyricumque eosdem, *L. Paullum* & *L. Anicium*, obtinere; donec, de sententia legatorum, & res bello turbatas, & statum alium ejus regni formando composuissent. Consulibus *Pisæ* & *Gallia* decretæ cum binis legionibus peditum, & equitum quadringentis. Prætorum sortes fuere, *Q. Cassii* urbana, *Manii Juventii* *Thalæ* inter peregrinos, *Ti. Claudii Neronis* *Sicilia*, *Cn. Fulvii* *Hispania citerior*, *C. Licinii Nervæ* *ulterior*. *A. Manlio Torquato* *Sardinia* obvenerat. nequit ire in provinciam; ad res capitales quærendas ex senatusconsulto retentus. De prodigiis deinde nunciatis senatus est consultus. *Ædes Deorum Penatium* in *Velia* de cœlo tacta erat: & in oppido *Minervio*
duæ

duas portæ & muri aliquantum. Anagninæ terra pluerat: & Lanuvii fax in cœlo visa erat. Et Calatinæ in publico agro M. Valerius civis Romanus nunciabat, è foco suo sanguinem per triduum & duas noctes manasse. Ob id maximè decemviri libros adire iussi, supplicationem in diem unum populo edixerunt: & quinquaginta capris in foro sacrificaverunt. & aliorum prodigiorum causa diem alterum supplicatio circa omnia pulvinaria fuit, & hostiis majoribus sacrificatum est, & urbs lustrata. Inde, quod ad honorem Deum immortalium pertineret, decrevit senatus, *Ut quoniam perduelles superati, Perseus & Gentius reges cum Macedonia atque Illyrico in potestate populi Romani essent; ut, quanta dona, Ap. Claudio, M. Sempronio consulibus, ob devictum Antiochum regem, data ad omnia pulvinaria essent; tanta Q. Cassius & Man. Juvencius prætores curarent danda.*

XVII. Legatos deinde, quorum de sententia impp. L. Paullus, L. Anicius componerent res, decreverunt: decem in Macedoniam, quinque in Illyricum. In Macedoniam sunt hi nominati, A. Postumius Lufcus, C. Claudius, ambo censorii; C. Licinius Crassus, collega in consulatu Paulli, tum prorogato imperio provinciam Galliam habebat. His consularibus addidere Cn. Domitium Ænobarbum, Ser. Cornelium Sullam, L. Junium, C. Antistium Labeonem, T. Numisum Tarquiniensem, A. Terentium Varronem. In Illyricum autem hi nominati, P. Ælius Ligus consularis, C. Cicereius, & Cn. Bæbius Tamphilus, (hic priore anno, Cicereius multis ante annis prætor fuerat) P. Terentius Tusciveicanus, P. Manilius. Moniti deinde consules à Patribus, ut, quoniam alterum ex his succedere C. Licinio, qui legatus nominatus erat, in Galliam oporteret; primo quoque tempore provincias aut compararent inter se aut fortirentur.

fortiti

fortiti sunt. M. Junio Pisæ obvenerunt, (quem, prius quàm in provinciam iret, legationes, quæ undique Romam gratulatum convenerunt, introducere in senatum placuit) Q. Ælio Gallia. Ceterùm quanquam tales viri mitterentur, quorum de consilio sperari posset, imperatores nihil indignum nec clementia nec gravitate populi Romani decreturos esse; tamen in senatu quoque agitata est summa consiliorum, ut inchoata omnia legati ab domo ferre ad imperatores possent.

XVIII. *Omniū primum liberos esse placebat Macedonas atque Illyrios; ut omnibus gentibus appareret, arma populi Romani non liberis servitutem, sed contra servientibus libertatem asserere. ut & in libertate gentes quæ essent, tutam eam sibi perpetuamque sub tutela populi Romani esse: & quæ sub regibus viverent, & in præsens tempus mitiores eos justioresque respectu populi Romani habere se; & si quando bellum cum populo Romano regibus fuisset suis, exitum ejus victoriam Romanis, sibi libertatem allaturum crederent. Metalli quoque Macedonici, quod ingens vestigal erat, locationesque prædiorum rusticorum tolli placebat. nam neque sine publicano exerceri posse: & ubi publicanus est, ibi aut jus publicum vanum, aut libertatem sociis nullam esse. Ne ipsos quidem Macedonas idem exercere posse. ubi in medio præda administrantibus esset, ibi nunquam causas seditionum & certaminis desere. Commune concilium gentis esset, ne improbum vulgus, à senatu aliquando libertatem salubri moderatione datam, ad licentiam pestilentem traheret. In quatuor regiones describi Macedoniam, ut suum quæque concilium haberet, placuit: & dimidium tributi quàm quod regibus ferre soliti erant, populo Romano pendere. Similia his & in Illyricum mandata. cetera ipsis imperatoribus legatisque relictæ, in quibus præsens tractatio rerum certiora subiectura erat consilia.*

XIX. Inter multas regum gentiumque & populorum legationes Attalus, frater regis Eumenis, maxime convertit in se omnium oculos animosque: exceptus enim est ab his, qui simul eo bello militaverunt, haud paullo benignius quam si ipse rex Eumenes venisset. Adduxerant eum duæ in speciem honestæ res: una, gratulatio, conveniens in ea victoria quam ipse adjuvisset: altera, querimonia Gallicum tumultus, Advertæque gladiis regnum in dubium adductum esse. Suberat & secreta spes honorum præmiorumque ab senatu, quæ vix salva pietate ejus contingere poterant. erant enim quidam Romanorum quoque non boni auctores, qui spe cupiditatem ejus elicerent: *Eam opinionem de Attalo & Eumene Romæ esse, tanquam de altero Romanis certo amico, altero nec Romanis nec Perseo fido socio. Itaque vix statui posse, utrum quæ pro se, an quæ contra fratrem petiturus esset, ab senatu magis impetrabilia forent: adeò universos omnia & hæc tribuere & illi vero negare.* Eorum hominum (ut res docuit) Attalus erat, qui, quantum spes spopondisset, cuperent, ni unius amici prudens monitio velut frenos animo ejus, gestienti secundis rebus, imposuisset. Stratius cum eo fuit medicus, ad id ipsum à non securo Eumene Romam missus, speculator rerum quæ à fratre agerentur, monitorque fidus si de cedi fide vidisset. Is ad occupatas jam aures sollicitatumque jam animum quum venisset, aggressus tempestivis temporibus rem prope prolapsam restituit: *aliis alia regna crevisse rebus, dicendo: regnum eorum novum, nullis vetustis fundatum opibus, fraterna stare concordia: quod unus nomen regium & præcipuum capitis insigne gerat; omnes fratres regnent. Attalum verò, quia ætate proximus, quis non pro rege habeat? neque eo solum quia tantas præsentis ejus opes cernat, sed quòd haud ambiguum propediem regnaturum cum infir-*
mitat

mitate ætateque Eumenis esset, nullam stirpem liberum habentis: (necdum enim agnoverat eum, qui postea regnavit.) Quid attineret vim afferre rei sua sponte mox ad eum adventuræ? Accessisse etiam novam tempestatem regno tumultus Gallici, cui vix consensu & concordia regum resisti queat. Si verò ad externum bellum domestica seditio adficiatur; fieri non posse: nec aliud eum quàm ne frater in regno moriatur, sibi ipsi spem propinquam regni erepturum. Si utraque gloriosa res esset; & servasse fratri regnum, & eripuisse: servati tamen regni, quæ juncta pietati sit, potiore laudem fuisse. Sed enimvero quum detestabilis altera res & proxima parricidio sit, quid ad deliberationem dubii superesse? Utrum enim partem regni petiturum esse, an totum erepturum? si partem; ambo infirmos distractis viribus, & omnibus injuriis obnoxios fore: si totum, privatumne ergo majorem fratrem, an exulem illa ætate, illa corporis infirmitate; an ultimum mori iussurum? Egregium enim (ut fabulis traditus impiorum fratrum eventus taceatur) Persei exitum videri, qui ex fraterna cæde raptum diadema in templo Samothracum, velut præsentibus Diis exigentibus pœnas, ad pedes victoris hostis prostratus posuerit. Eos ipsos, qui non illi amici, sed Eumeni infesti stimulent eum, pietatem constantiamque laudaturos, si fidem ad ultimum fratri præstitisset.

XX. Hæc plus valere in Attali animo. Itaque introductus in senatum, gratulatus victoriam; & sua merita eo bello fratrisque, si qua erant, & Gallorum defectionem, quæ nuper ingenti motu facta erat, exposuit. Petiit, ut legatos mitteret ad eos, quorum auctoritate ab armis avocarentur. His pro regni utilitate editis mandatis, Ænum sibi & Maroneam petiit. Ita destituta eorum spe, qui fratre accusato partitionem regni petiturum crediderant, curia excessit. Ut raro alias quisquam rex aut privatus, tanto favore tantoque

tantoque omnium assensu, est auditus; omnibus honoribus muneribusque & præsens est cultus, & proficiscentem prosecuti sunt. Inter multas Asiæ Græciæque legationes, Rhodiorum maximè legati civitatem converterunt. nam quum primò in veste candida visi essent, quod gratulanteis decebat; &, si sordidam vestem habuissent, lugentium Persei casum præbere speciem poterant: postquam consulti ab Marco Junio consule Patres, stantibus in comitio legatis, an locum lautia, senatumque darent, nullum hospitale jus in iis servandum censuerunt; egressus è curia consul, quum Rhodii, gratulatum se de victoria purgatumque civitatis crimina dicentes venisse, petissent ut senatus sibi daretur; pronunciat, *sociis & amicis & alia commiter atque hospititaliter præstare Romanos, & senatum dare consueisse: Rhodios non ita meritos eo bello, ut amicorum sociorum numero habendi sint.* His auditis, prostraverunt se omnes humi, consulemque & cunctos, qui aderant, orantes; ne nova falsaque crimina plus obesse Rhodiis æquum censerent, quàm antiqua merita, quorum ipsi testes essent. Extemplo, veste sordida sumpta, domos principum cum precibus ac lacrimis circumibant, orantes, ut priùs cognoscerent causam, quàm condemnarentur.

XXI. M. Juvencius Thalna prætor, cujus inter cives & peregrinos jurisdictio erat, populum adversus Rhodios incitabat: rogationemque promulgaverat, *Ut Rhodiis bellum indiceretur: & ex magistratibus ejus anni deligerent, qui ad id bellum cum classe mitterentur: se cum sperans futurum esse.* Huic actioni M. Antonius & M. Pomponius tribuni plebis adversabantur. Sed & prætor novo maloque exemplo rem ingressus erat, quod, antè non consulto senatu, non consulibus certioribus factis, de sua unius sententia rogationem ferret, *Vellent juberentne Rhodiis bellum indici, quum*
antea

antea semper priùs senatus de bello consultus esset,
 deinde ad populum latum; & tribuni plebis, quum
 ita traditum esset, ne quis priùs intercederet legi,
 quàm privatis suadendi dissuadendique legem pote-
 stas facta esset: eoque persæpe evenisset, ut qui non
 professi essent se intercessuros, animadversis vitiis legis
 ex ratione dissuadentium, intercederent: & qui ad
 intercedendum venissent, desisterent, victi auctoritati-
 bus suadentium legem. Tum inter prætorem tribu-
 nosque omnia intempestivè agendi certamen erat.
 Tribuni festinationem prætoris ante tempus interce-
 dendo, quum damnarent imitabantur. Hoc tan-
 tum intercessioni suæ prætendebant, in adventum
 imperatoris & decem legatorum ex Macedonia,
 qui re diligentissimè ex literis tabulisque perpensâ
 certò indicaturi essent, quo quæque civitas in Per-
 sea Romanosve animo fuisset, totam de Rhodiis
 consultationem rejici opus esse. Sed quum nihilo-
 minus prætor propositum urgeret, eò res processit,
 ut Antonius tribunus, productis ad populum legatis,
 procedentem contrà Thalnam & dicere incipientem
 de rostris detraheret, Rhodiisque concionem præ-
 beret. Ceterùm, etsi præcipitem ac fervidum præ-
 toris conatum par tribuni pervicacia discusserat,
 nondum tamen cura decesserat Rhodiorum animis.
 Patres enim erant infensissimi: ut imminenti malo
 levati magis in præsens Rhodii, quàm omnino li-
 berati essent. Igitur quum diu multùmque precan-
 tibus tandem senatus datus esset, introducti à con-
 sule, primò prostratis humi corporibus diu flentes
 jacuerunt. Deinde quum excitatos consul dicere
 jussisset, Astymedes quàm maximè composito ad
 commovendam miserationem habitu, in hunc mo-
 dum verba fecit.

‘ XXII. Hic luctus & squalor paulo antè florentium
‘ amicitia vestra sociorum, P. C. non potest non esse
‘ etiam iratis miserabilis. At quanto justior vestras
‘ mentes subibit miseratio, si cogitare volueritis, quàm
‘ durâ conditione causam hic apud vos prope jam dam-
‘ natæ civitatis agamus? Ceteri rei sunt antequam
‘ damnentur: nec prius luunt supplicia, quàm de culpa
‘ constet. Rhodii peccaverimusne? adhuc dubium est;
pœnas, ignominias omnes jam patimur. Antea Cartha-
ginensibus victis, Philippo, Antiocho superatis, quum
Romam venissemus, ex publico hospitio in curiam gratu-
latum vobis, Patres conscripti, ex curia in Capitolium ad
Deos vestros dona ferentes veniebamus: nunc ex sordido
diversorio vix mercede recepti, ac prope hostium more,
extra urbem manere jussi, in hoc squalore venimus in
curiam Romanam Rhodii, quos provinciis nuper Lycia
atque Caria, quos præmiis atque honoribus amplissimis
donastis. Et Macedonas Illyriosque liberos esse (ut audi-
mus) jubetis, quum servierint antequam vobiscum bella-
rent: (nec cujusquam fortunæ invidemus, imò agnoscimus
clementiam populi Romani) Rhodios, qui nihil aliud quàm
quieverunt hoc bello, hostes ex sociis facturi estis? Certè
quidem vos estis Romani, qui ideo felicia bella vestra
esse, quia justa sunt, præ vobis fertis; nec tam exitu
eorum, quòd vincatis, quàm principiis, quòd non sine
caussa suscipiatis, gloriâmini. Messana in Sicilia oppug-
nata, Carthaginenses; Athenæ oppugnatae, & Græcia
in servitutem petita, & adjutus Annibal pecunia, auxi-
liis, Philippum hostem fecerunt. Antiochus ipse ultro,
ab Ætolis hostibus vestris arcessitus, ex Asia classe in
Græciam trajecit; Demetriade & Chalcide, & saltu
Thermopylarum occupato, de possessione imperii vos dejicere
conatus. Cum Perseo, socii vestri oppugnati, alii inter-
fecti reguli principesque gentium aut populorum, causa
belli vobis fuisse. Quem tandem titulum nostra calami-
tas

tas habitura est, si perituri sumus? Nondum segrego civitatis causam à Polyarato & Dinone civibus nostris, & iis quos, ut traderemus vobis, adduximus. Si omnes Rhodii æquè noxii essemus, quod nostrum in hoc bello crimen esset? Persei partibus favimus: & quemadmodum Antiochi Philippique bello pro vobis adversus reges, sic nunc pro rege adversus vos stetimus. Quemadmodum soleamus socios juvare, & quàm impigre capeffere bella, C. Livium, L. Æmilium Regillum interrogate, qui classibus vestris in Asia præfuerunt. Nunquam vestræ nares pugnare sine nobis. nostra classe pugnavimus semel ad Samum, iterum in Pamphylia adversus Annibalem imperatorem: quæ victoriâ nobis eo gloriosior est, quòd, quum ad Samum magnam partem navium adversa pugna & egregiam juventutem amissemus, ne tanta quidem clade territi, iterum ausi sumus regiæ classi ex Syria venienti obviâ ire. Hæc non glorioni causa retuli (neque enim ea nunc nostra est fortuna) sed ut admonerem, quemadmodum adjuvare socios solerent Rhodii.

XXIII. Præmia Philippo & Antiocho devictis amplissima accepimus à vobis. Si, quæ vestra nunc est fortuna, Deum benignitate & virtute vestra, ea Persei fuisset, & præmia petitem ad victorem regem venissemus in Macedoniam; quid tandem diceremus? Pecuniarum à nobis adjutum, an frumento? auxiliis terrestribus, an navalibus? quod præsidium tenuisse nos? ubi pugnâsse, aut sub illius ducibus, aut per nos ipsos? Si quæreres, ubi miles noster, ubi navis intra præsidia sua fuisset, quid responderemus? Causam fortasse diceremus apud victorem, quemadmodum apud vos dicimus. Hoc enim legatos utroque de pace mittendâ consecuti sumus, ut ne ab utraque parte gratiam iniremus; ab altera etiam crimen & periculum esset. Quanquam Persus verè objiceret, id quod vos non potestis, Patres conscripti, nos principio belli misisse ad vos legatos, qui pollicerentur vobis quæ ad bellum

bellum opus essent : navalibus, armis, juventute nostra, sicut prioribus bellis, ad omnia paratos fore. ne præstaremus, per vos stetit, qui de quacunque causa tum aspernati nostra auxilia estis. Neque fecimus igitur quicquam tanquam hostes, neque bonorum sociorum desuimus officio, sed à vobis prohibiti præstare fuimus. Quid igitur? nihilne factum neque dictum est in civitate vestra, Rhodii, quod nolletis, quo meritò offenderetur populus Romanus? Hinc jam non, quod factum est, defensurus sum; non adèò insanio: sed publicam causam à privatorum culpa segregaturus. Nulla enim est civitas, quæ non & improbos cives aliquando, & imperitam multitudinem semper habeat. Etiam apud vos fuisse audiui, qui assentando multitudini grassarentur: & secessisse aliquando à vobis plebem, nec in potestate vestra rempublicam fuisse. Si hoc in tam bene morata civitate accidere potuit, mirari quisquam potest aliquos fuisse apud nos, qui, regis amicitiam potentes, plebem nostram consiliis depravarent? qui tamen nihil ultra valuerunt, quàm ut in officio cessaremus. Non præteribo id quod gravissimum est in hoc bello crimen civitatis nostræ. Legatos eodem tempore & ad vos & ad Persea de pace misimus: quod infelix consilium furiosus (ut postea audiimus) orator stultissimum fecit: quem sic locutum constat, tanquam C. Popillius legatus Romanus, quem ad summovendas à bello Antiochum & Ptolemæum reges misistis, loqueretur. Sed tamen ea sive superbia sive stultitia appellanda est, eadem quæ apud vos, & apud Persea fuit. Tam civitatum quam singulorum hominum mores sunt: gentes quoque aliæ iracundæ, aliæ audaces, quædam timidæ: in vinum, in venerem promiores aliæ sunt. Atheniensium populum fama est celerem & supra vires audacem esse ad conandum: Lacedæmoniorum cunctatorem, & vix in ea, quibus fides, ingredientem. Non negaverim, & totam Asiæ regionem inaniora parere ingenia: & nostrorum tumidiorem sermo-

nem

nem esse, quod excellere inter finitimas civitates videamur; & id ipsum non tam viribus nostris, quàm vestris honoribus ac judiciis. Satis quidem & tunc in præsentia castigata illa legatio erat, cum tam tristi responso vestro dimissa. si tum parum ignominie pensum est, hæc certè tam miserabilis ac supplex legatio, etiam insolentioris quàm illa fuit legationis satis magnum piaculum esset. Superbiam, verborum præsertim, iracundi oderunt, prudentes irrident; utique si inferioris adversus superiorem est: capitali pœna nemo unquam dignam judicavit. Id enimvero periculum erat, ne Romanos Rhodii contemnerent. Etiam Deos aliqui verbis ferocioribus increpant, nec ob id quemquam fulmine ictum audivimus.

XXIV. Quid igitur superat quod purgemus, si nec factum hostile ullum nostrum est, & verba tumidiora legati offensionem aurium, non perniciem civitatis, meruerunt? Voluntatis nostræ tacitè velut litem æstimari vestris inter vos sermonibus audio, Patres conscripti; fuisse nos regi, & illum vincere maluisse: ideo bello persequendos esse credunt. Alii vestrum, voluisse quidem nos hoc, non tamen ob id bello persequendos esse: neque moribus neque legibus ullius civitatis ita comparatum esse, ut, si quis vellet inimicum perire, si nihil fecerit quo id fiat, capitis damnetur. His, qui nos pœna, non crimine liberant, gratiam quidem habemus: ipsi nobis hanc dicimus legem; si omnes volumus quod arguimur; non distinguimus voluntatem à facto: omnes plectamur. Si alii principum nostrorum vobis, alii regi faverant, non postulo ut propter nos, qui partium vestrarum fuimus, regis fautores salvi sint: illud deprecor, ne nos propter illos, pereamus. Non estis vos illis infestiores, quàm civitas ipsa; & hoc qui sciebant, plerique eorum aut profugerunt, aut mortem sibi consciverunt. alii damnati à nobis, in potestate vestra erunt, Patres conscripti. Ceteri Rhodii, sicut gratiam nullam meriti hoc bello, ita ne pœnam

nam quidem sumus. Priorum nostrorum benefactorum cumulus, hoc quod nunc cessatum in officio est, expleat. Cum tribus regibus gessistis bella per hos annos. ne plus obfit nobis quòd uno bello cessavimus, quàm quòd duobus bellis pro vobis pugnavimus. Philippum, Antiochum, Persea, tanquam tres sententias ponite. duæ nos absolvunt: una dubia est ut gravior sit. Illi de nobis si judicarent, damnati essemus. vos judicate, Patres conscripti, sit Rhodus in terris, an funditus deleatur. Non enim de bello deliberatis, Patres conscripti, quod inferre potestis, gerere non potestis; quum nemo Rhodiorum arma adversus vos laturus sit. Si perseverabitis in ira, tempus à vobis petemus, quo hanc funestam legationem domum referamus: omnia libera capita, quicquid Rhodiorum virorum, feminarum est, cum omni pecunia nostra nares conscendemus; ac, relictis penatibus publicis privatisque, Romam veniemus: & omni auro & argento, quicquid publici, quicquid privati est, in comitio, in vestibulo curiæ vestræ cumulado, corpora nostra conjugumque ac liberorum vestræ potestati permittemus; hic passuri quodcunque patiendum erit. procul ab oculis nostris urbs nostra diripiatur, incendatur. Hostes Rhodios esse, Romani judicare possunt: est tamen & nostrum aliquod de nobis iudicium, quo nunquam judicabimus nec vestros hostes: nec quicquam hostile, etiam si omnia patiemur, faciemus.

XXV. Secundùm talem orationem universi rursus prociderunt, ramosque oleæ supplices jactantes, tandem excitati curia excesserunt. tunc sententiæ interrogari cœptæ. Infestissimi Rhodiis erant, qui consules prætoresve aut legati gesserant in Macedonia bellum. plurimùm causam eorum adjuvit M. Porcius Cato; qui, asper ingenio, tum lenem mitemque senatorem egit. Non inferam simulacrum viri copiosi, quæ dixerit referendo: ipsius oratio scripta exstat,

Originum

Originum quinto libro inclusa. Rhodiis responsum ita redditum est, ut nec hostes fierent, nec socii permanerent. Philocrates & Astymedes principes legationis erant. Partem cum Philocrate renunciare Rhodum legationem placuit, partem cum Astymede Romæ subsistere, quæ agerentur sciret, certioresque suos faceret. In præsentia deducere ante certam diem ex Lycia Cariaque iusserunt præfectos. Hæc Rhodum nunciata, quæ per se tristitia fuissent: quia majoris mali levatus erat timor, quum bellum timuissent, in gaudium renunciata verterunt. Itaque extemplo coronam viginti millium aureorum decreverunt: Theodotum præfectum classis in eam legationem miserunt. Societatem ab Romanis ita volebant peti, ut nullum de ea rescitum populi fieret, aut literis mandaretur: quod, nisi impetrarent, major repulsis ignominia esset. Præfecti classis id unius erat jus, ut agere de ea re sine rogatione ulla perlata posset. nam ita per tot annos in amicitia fuerant, ut sociali fœdere se cum Romanis non illigarent: ob nullam aliam causam, quàm ne spem regibus abscinderent auxilii sui, si cui opus esset, neu sibi ipsis fructus ex benignitate & fortuna eorum percipiendi. Tunc utique petenda societas videbatur; non quæ tutiores eos ab aliis faceret, (nec enim timebant quemquam præter Romanos) sed quæ ipsis Romanis minùs suspectos. Sub idem fere tempus & Caunii descivere ab his; & Mylassenses Euromensium oppida occupârunt. Non ita fracti animi civitatis erant, ut non sentirent, si Lycia & Caria ademptæ ab Romanis forent, cetera aut se ipsa per defectionem liberarent, aut à finitimis occuparentur, includi se insulæ parvæ, & sterilis agri littoribus, quæ nequaquam alere tantæ urbis populum posset. missa igitur juventute propere & Caunios, quanquam Cibyrtarum adseiverant auxilia, coegerunt imperio parere; & Mylassenses

lassenses Alabandenosque, qui, Euromensium provincia adempta, ad ipsos conjuncto exercitu venerunt, circa Orthosiam acie vicerunt.

XXVI. Dum hæc ibi, alia in Macedonia, alia Romæ geruntur; interim in Illyrico L. Anicius, rege Gentio, sicut ante dictum est, in potestatem redacto, Scodraë, quæ regia fuerat, præsidio imposito Gabinium præfecit, Rhizoni & Olzinio urbibus opportunis C. Licinium. Præpositis his Illyrico, cum reliquo exercitu in Epirum est profectus. ubi prima Phanota ei dedita, tota multitudine cum insulis obviâ effusa. hic præsidio imposito in Molossidem transgressus: cuius omnibus oppidis, præter Passaronem, & Tecmonem, & Phylacen, & Horreum, receptis, primum ad Passaronem ducit. Antinous & Theodotus principes ejus civitatis erant; insignes & favore Persei, & odio adversus Romanos: iidem universæ genti auctores desciscendi ab Romanis. Hi conscientia privatae noxæ, quia ipsis nulla spes veniæ erat, ut communi ruina patriæ opprimerentur, clausurunt portas: multitudinem, ut mortem servituti præponerent, hortantes. Nemo adversus præpotentes viros hiscere audebat. Tandem Theodotus quidam, nobilis & ipse adolescens, quum major à Romanis metus timorem à principibus suis vicisset; *Quæ vos rabies, inquit, agitat, qui duorum hominum noxæ civitatis accessionem facitis? Equidem pro patria qui letum oppetissent, sæpe fando auctori: qui patriam pro se perire æquum censerent, hi primi inventi sunt. Quin aperimus portas, & imperium accipimus, quod orbis terrarum accepit?* Hæc dicentem quum multitudo sequeretur, Antinous & Theodotus in primam stationem hostium irruerunt, atque ibi offerentes se ipsi vulneribus interfecti. urbs dedita est Romanis. Simili pertinacia Cephali principis clausum Tecmonem, ipso interfecto, per deditionem recepit.

cepit. Nec Phylace nec Horreum oppugnationem tulerunt. Pacato Epiro, divisisque in hiberna copiis per opportunas urbes, regressus ipse in Illyricum, Scodraë, quo quinque legati ab Roma venerant, evocatis ex tota provincia principibus, conventum habuit. Ibi pro tribunali pronunciavit de sententia consilii: *Senatum populumque Romanum Illyrios esse liberos jubere. præsidia ex omnibus oppidis, arcibus & castellis sese deducturum. Non solum liberos, sed etiam immunes fore Issenses & Taulantios, Dassaretiorum Pirustas, Rhizonitas, Olciniatas, quod incolumi Gentio ad Romanos defecissent. Daorseis quoque immunitatem dare; quod relicto Caravantio cum armis ad Romanos transissent. Scodrensis, & Dassarensis, & Selepitanis, ceterisque Illyriis vestigal dimidium ejus quod regi pendissent.* Inde in tres partes Illyricum divisit. unam eam fecit quæ supra dicta est, alteram Labeatas omnes, tertiam Agraonitas, & Rhizonitas, & Olciniatas, accolæque eorum. hac formula dicta in Illyrico; ipse in Epiri Passaronem in hiberna rediit.

XXVII. Dum hæc in Illyrico geruntur, Paullus ante adventum decem legatorum Q. Maximum filium, jam ab Roma regressum, Æginium & Agassas diripiendas mittit: Agassas, quod quum Marcio consuli tradidissent urbem, petita ultro societate Romana, defecerant rursus ad Persea: Æginienfium novum crimen erat. famæ de victoria Romanorum fidem non habentes, in quosdam militum urbem ingressos hostiliter sævierant. Ad Æniorum quoque hostiliter urbem diripiendam L. Postumium misit, quod pertinacius quàm finitimæ civitates in armis fuerant. Autumni fere tempus erat, cujus temporis initio circumcundam Græciam, visendaque quæ nobilitata fama magis auribus accepta sunt, quàm oculis noscuntur, ut statuit: præposito castris C. Sulpicio Gallo, profectus

fectus cum haud magno comitatu, tegentibus latera Scipione filio & Athenæo Eumenis regis fratre, per Theſſaliam Delphos petit, inclytum oraculum. ubi ſacrificio Apollini factò, inchoatas in veſtibulo columnas, quibus impoſituri ſtatuas regis Perſei fuerant, ſuis ſtatuſ viſtor deſtinavit. Lebadia quoque templum Jovis Trophonii adiit. ibi quum vidiffet os ſpecus, per quod oraculo utentes ſciſcitatum Deos deſcendunt; ſacrificio Jovi Hercynnæque factò, quorum ibi templum eſt, Chalcidem ad ſpectaculum Euripi ‘Eubœæque’ inſulæ ponte continenti junctæ deſcendit. à Chalcide Aulidem trajicit, trium millium ſpatio diſtantiem, portum inclytum ſtatione quondam mille navium Agamemnoniæ claſſis: Dianæque templum, ubi navibus curſum ad Trojam, filia viſtima aris ad-mota, rex ille regum petiit. Inde Oropum Atticæ ventum eſt; ubi pro Deo vates Amphilochus colitur: templumque vetuſtum eſt fontibus rivisque circa amœ-num. Athenas inde, plenas quidem & ipſas vetuſtate ſamæ, multa tamen viſenda habentes: arcem, portus, muros Piræum urbi jungentes, navalia magnorum imperatorum, ſimulacra Deorum hominumque, omni genere & materiæ & artium inſignia.

XXVIII. Sacrificio Minervæ præſidii arcis in urbe factò proſectus, Corinthum altero die pervenit. Urbs erat tunc præclara ante exſcidium. arx quoque & Iſthmus præbuere ſpectaculum: arx inter omnia in immanem altitudinem edita, ſcatens fontibus: Iſthmus duo maria, ab occaſu & ortu ſolis finitima, arctis faucibus dirimens. Sicyonem inde & Argos nobiles urbes adit: inde haud parem opibus Epidaurum, ſed inclytam Æſculapii nobili templo: quod, quinque millibus paſſuum ab urbe diſtans, nunc veſtigiis revulſorum donorum, tum donis dives erat, quæ remediorum ſalutarium ægri mercedem ſacraverant Deo. In-

de Lacedæmonem adit; non operum magnificentia, sed disciplina institutisque memorabilem: unde per Megalopolin Olympiam ascendit. ubi & alia quidem spectanda visa, & Jovem velut præsentem intuens, motus animo est. Itaque, haud secus quàm si in Capitolio immolaturus esset, sacrificium amplius solito apparari jussit. Ita peragrata Græcia, ut nihil eorum, quæ quisque Persei bello privatim ac publicè sensisset, inquireret; ne cujus metu sollicitaret animos fociorum: Demetriadem quum revertit, in itinere sordidata turba Ætolorum occurrit. mirantique & percunctanti quid esset, defertur, quingentos quinquaginta principes ab Lycisco & Tisippo, circumfesso senatu per milites Romanos, missos à Bæbio præfide, interfectos: alios in exsilium actos esse, bonaque eorum qui interfecti essent, & exsulum, possidere qui arguebant. Jussis Amphipolim adesse, ipse, convento Cn. Octavio Demetriade, postquam fama accidit trajecisse jam mare decem legatos, omnibus aliis omisissis Apolloniam ad eos pergit. Quo quum Perseus obviam Amphipoli nimis soluta custodia processisset, (id diei iter est) ipsum quidem benignè allocutus est. ceterum, postquam in castra ad Amphipolim venit, graviter increpuisse traditur C. Sulpicium: primùm, quòd Persea tam procul à se vagari per provinciam passus esset: deinde, quòd adeò indulgisset militibus, ut nudare tegulis muros urbis ad tegenda hibernacula sua pateretur. referrique tegulas & refarciri tecta, sicut fuerant, jussit. Et Persea quidem cum majore filio Philippo traditos A. Postumio in custodiam misit: filiam cum minore filio à Samothrace accitos Amphipolim, omni liberali cultu habuit.

XXIX. Ipse, ubi dies venit, quoad esse Amphipolidenos principes civitatum jusserat, literasque omnes, quæ ubique depositæ essent, & pecuniam regiam conferri,

ferri, cum decem legatis, circumfusa omni multitudine Macedonum, in tribunali confedit. Assuetis regio imperio, tamen novum formam terribilem præbuit tribunal: summotor aditus, præco, accensus, infueta omnia oculis auribusque; quæ vel socios, nedum hostes victos, terrere possent. Silentio per præconem facto, Paullus Latinè, quæ senatui, quæ sibi ex consilii sententia visa essent, pronunciavit: ea Cn. Octavius prætor (nam & ipse aderat) interpretata sermone Græco referebat. *Omnium primum liberos esse jubere Macedonas; habentes urbes easdem agrosque, utentes legibus suis, annuos creantes magistratus: tributum dimidium ejus quod pependissent regibus, pendere populo Romano. Deinde in quatuor regiones dividi Macedoniam. Unam fore & primam partem, quod agri inter Strymonem & Nessum amnem sit: accessurum huic parti trans Nessum, ad orientem versum, qua Perseus tenuisset vicos, castella, oppida, præter Ænum & Maroneam & Abdera; trans Strymonem autem vergentia ad occasum, Bisalticam omnem cum Heraclea quam Sinticen appellant. Secundam fore regionem, quam ab ortu Strymo amplecteretur amnis, præter Sinticen Heracleam & Bisaltas: ab occasu qua Axius terminaret fluvius, additis Pæonibus, prope Axium flumen ad regionem orientis colerent. Tertia pars facta, quam Axius ab oriente, Peneus amnis ab occasu cingunt: ad septentrionem Bora mons objicitur. adjecta huic parti regio Pæoniæ, qua ab occasu præter Axium amnem porrigitur: Edeffa quoque & Beræa eodem concesserunt. Quarta regio trans Boram montem, una parte confinis Illyrico, altera Epiro. Capita regionum ubi concilia fierent, primæ regionis Amphipolim, secundæ Thessalonicen, tertiæ Pellam, quartæ Pelagoniam fecit. Eò concilia suæ cujusque regionis indici, pecuniam conferri, ibi magistratus creari jussit. Pronunciavit deinde, neque connubium, neque commercium agrorum ædificiorumque inter se placere cuiquam extra fines*

regionis suæ esse. Metalla quoque auri atque argenti non exerceri: ferri & æris permitti. vectigal exercentibus dimidium ejus impositum quod pependissent regi. Et sale inveccto uti vetuit. Dardanis repetentibus Pæoniam, quod & sua fuisset, & continens esset finibus suis, omnibus dare libertatem pronunciavit, qui sub regno Persei fuissent. Post non impetratam Pæoniam, salis commercium dedit: tertiæ regioni imperavit, ut Stobos Pæoniæ debeberent, pretiumque statuit. Navalem materiam & ipsos cedere, & alios pati vetuit. Regionibus, quæ affines barbaris essent, (excepta autem tertia, omnes erant) permisit, ut præsidia armata in finibus extremis haberent.

XXX. Hæc pronunciata primo die conventus variè affecerunt animos. Libertas præter spem data arrexuit, & levatum annuum vectigal. Regionatim commercii interruptis ita videri lacerata, tanquam animalia in artus alterum alterius indigentes distracta: adeò quanta Macedonia esset, quàm divisui facilis, & à se ipsa quæque contempta pars esset, Macedones quoque ignorabant. Pars prima Bisaltas habet, fortissimos viros, (trans Nessum amnem incolunt, & circa Strymonem) & multas frugum proprietates, & metalla, & opportunitatem Amphipolis: quæ objecta claudit omnes ab oriente sole in Macedoniam aditus. Secunda pars celeberrimas urbes, Thessalonicen & Cassandriam, habet; ad hoc Pallenem fertilem ac frugiferam terram: maritimas quoque opportunitates ei præbent portus ad Toronem, ac montem Atho, (Æneæ vocant hunc) alii ad insulam Eubœam, alii ad Hellespontum opportunè versi. Tertia regio nobiles urbes, Edeffam & Berœam & Pellam, habet; & Vettiorum bellicosam gentem: incolas quoque permultos Gallos & Illyrios impigros cultores. Quartam regionem Eordæi & Lyncestæ & Pelagones incolunt: juncta his Atintania, & Stymphalis, & Elimiotis. frigida hæc
omnis,

omnis, duraque cultu, & aspera plaga est: cultorum quoque ingenia terræ similia habet. ferociores eos & accolæ barbari faciunt; nunc bello exercentes, nunc in pace miscentes ritus suos. Divisæ itaque Macedoniae partium usibus separatis, quanta universos teneat Macedonas formula dicta, quum legēs quoque se daturum ostendisset.

XXXI. Ætoli deinde citati: in qua cognitione magis utra pars Romanis, utra regi favisset, quæsitum est, quàm utri fecissent injuriam, aut accepissent. Noxa liberati interfectores: exilium pulsus æque ratum fuit, ac mors interfectis. A. Bæbius unus est damnatus, quòd milites Romanos præbuisset ad ministerium cædis. Hic eventus Ætolorum causæ, in omnibus Græciæ gentibus populisque eorum, qui partis Romanorum fuerant, inflavit ad intolerabilem superbiæ animos: & obnoxios pedibus eorum subiecit, quos aliqua parte suspicio favoris in regem contigerat. Tria genera principum in civitatibus erant: duo, quæ adulando aut Romanorum imperium, aut amicitiam regum, sibi privatim opes oppressis faciebant civitatibus: medium unum, utrique generi adversum, libertatem & leges tuebatur. His ut major apud suos caritas, ita minor apud externos gratia erat. Secundis rebus elati Romanorum partis ejus fautores, soli tum in magistratibus, soli in legationibus erant. Hi quum frequentes, & ex Poloponneso & ex Bœotia & ex aliis Græciæ conciliis, adessent, implevere aures decem legatorum: *Non eos tantum, qui se propalam per vanitatem jactassent, tanquam hospites & amicos Persei, sed multo plures alios ex occulto fuisse. reliquos per speciem tuendæ libertatis in conciliis adversus Romanos omnia instruxisse: nec aliter eas mansuras in fide gentes, nisi fractis animis partium, aleretur confirmareturque auctoritas eorum, qui nihil præter imperium Romanorum spectarent.*

tarent. Ab his editis nominibus, evocati literis imperatoris ex Ætolia, Acarnaniaque, & Epiro, & Bœotia, qui Romam ad causam dicendam sequerentur: in Achaiam ex decem legatorum numero profecti duo, C. Claudius & Cn. Domitius, ut ipsi edicto evocarent. Id duabus de causis factum: una, quod fiducia plus animorumque esse Achæis ad non parendum credebant, & forsitan etiam in periculo fore Callicratem & ceteros criminum auctores delatoresque: altera, cur præsentibus evocarent, causa erat, quod ex aliis gentibus principum literas deprehensas in commentariis regiis habebant: in Achæis cæcum erat crimen, nullis eorum literis inventis. Ætolis dimissis, Acarnanum citata gens: in his nihil novatum, nisi quod Leucas exempta est Acarnanum concilio. Quærendo deinde latius, qui publicè aut privatim partium regis fuissent, in Asiam quoque cognitionem extendere: & ad Antissan in Lesbo insula diruendam, traducendos Methymnam Antissæos, Labeonem miserunt; quod Antenorem, regium præfectum, quo tempore cum lembis circa Lesbum est vagatus, portu receptum commeatibus juvissent. Duo securi percussi viri insignes: Andronicus Andronici filius Ætolus, quod patrem secutus arma contra populum Romanum tulisset; & Neo Thebanus, quo auctore societatem cum Perseo junxerant.

XXXII. His rerum externarum cognitionibus interpositis, Macedonum rursus advocatum concilium: pronunciatum, *Quod ad statum Macedoniae pertinebat, senatores, quos Synedros vocant, legendos esse, quorum consilio Respublica administraretur.* Nomina deinde sunt recitata principum Macedonum, quos cum liberis majoribus quàm quindecim annos natis præcedere in Italiam placeret. Id prima specie sævum, mox apparuit multitudini Macedonum pro libertate sua esse factum.

factum. nominati sunt enim regis amici purpuratique duces exercituum, præfecti navium aut præsidiorum; servire regi humiliter, aliis superbè imperare assueti: prædivites alii, alii, quos fortuna non æquarent, his sumptibus pares: regius omnibus victus vestitusque: nulli civilis animus, neque legum neque libertatis æquæ patiens. Omnes igitur qui in aliquibus ministeriis regiis, etiam qui in minimis legationibus fuerant, jussi Macedonia excederè, atque in Italiam ire: qui non paruisset imperio, mors denunciata. Leges Macedoniae dedit cum tanta cura, ut non hostibus victis, sed fociis bene meritis dare videretur: & quas ne usus quidem longo tempore (qui unus est legum corrector) experiendo argueret. Ab seriis rebus ludicrum, quod ex multo ante præparato, & in Asiæ civitates & ad reges missis qui denunciarent, & quum circummiret ipse Græciæ civitates indixerat principibus, magno apparatu Amphipoli fecit. Nam & artificum omnis generis, qui ludicram artem faciebant, ex toto orbe terrarum multitudo, & athletarum, & nobilium equorum convenit: & legationes cum victimis, & quicquid aliud Deorum hominumque causa fieri magnis ludis in Græcia solet. Ita factum est, ut non magnificentiam tantum, sed prudentiam in dandis spectaculis, ad quæ rudes tum Romani erant, admirarentur. Epulæ quoque legationibus paratæ, & opulentia & cura eadem. Vulgò dictum ipsius ferebant, & convivium instruere & ludos parare ejusdem esse, qui vincere bello sciret.

XXXIII. Editio ludicro omnis generis, clypeisque æreis in naves impositis; cetera omnis generis arma cumulata in ingentem acervum, precatus Martem, Minervam, Luamque matrem & ceteros Deos, quibus spolia hostium dicare jus fasque est, ipse imperator face subdita succendit. deinde circumstantes tri-

buni militum pro se quisque ignes conjecerunt. Notata est in illo conventu Europæ Asiæque, undique partim ad gratulationem, partim ad spectaculum contracta multitudo, tantis navalibus terrestribusque exercitibus, ea copia rerum, ea vilitas annonæ; ut & privatis, & civitatibus, & gentibus dona data pleraque ejus generis sint ab imperatore, non in usum modò præsentem, sed etiam quod domos aveherent. Spectaculo fuit ei quæ venerat turbæ, non scenicum magis ludicrum, non certamina hominum aut curricula equorum, quàm præda Macedonica omnis ut viseretur exposita; statuarum, tabularumque, textilium, & vasorum ex auro & argento & ære & ebore factorum ingenti cura in ea regia: ut non in præsentem modò speciem, qualibus referta regia Alexandriæ erat, sed in perpetuum usum fierent. Hæc in classem imposita, devehenda Romam Cn. Octavio data. Paullus, benignè legatis dimissis, transgressus Strymonem, mille passuum ab Amphipoli castra posuit: inde profectus, Pellam quinto die pervenit. Prætergressus urbem, ad Spelæum (quod vocant) biduum moratus, P. Nasicam & Q. Maximum filium cum parte copiarum ad depopulandos Illyrios, qui Persea juverant bello, misit; jussus ad Oricum sibi occurrere: ipse Epirum petens, quintisdecimis castris Passaronem pervenit.

XXXIV. Haud procul inde Anicii castra aberant. ad quem literis missis, ne quid ad ea, quæ fierent, moveretur: senatum prædam Epiri civitatum, quæ ad Persea defecissent, exercitui dedisse; summis centurionibus in singulas urbes, qui se dicerent ad præsidia deducenda venisse, ut liberi Epirotæ, sicut Macedones, essent, denos principes ex singulis evocavit civitatibus: quibus quum denunciasset, ut aurum atque argentum in publicum proferretur, per omnes civitates

civitates cohortes dimisit. ante in ultiores quàm in propiores profecti, ut uno die in omnes perveniretur. Edita tribunis centurionibusque erant quæ agerentur: mane omne aurum argentumque collatum: hora quarta signum ad diripiendas urbes datum est militibus: tantaque præda fuit, ut in equitem quadringeni denarii, peditibus duceni dividerentur, centum quinquaginta millia capitum humanorum abducerentur. Muri deinde direptarum urbium diruti sunt: ea fuere oppida circa septuaginta. Vendita præda omnium, de ea summa militi numeratum est. Paullus ad mare Oricum descendit; nequaquam, ut ratus erat, expletis militum animis: qui, tanquam nullum in Macedonia gessissent bellum, expertes regiae prædæ esse indignabantur. Officium missas cum Scipione Nasica Maximoque filio copias invenisset, exercitu in naves imposito, in Italiam trajecit. Et post paucos dies Anicius, conventu reliquorum Epirotarum Acarnanumque acto, jussisque in Italiam sequi principibus, quorum cognitionem causæ reservarat, & ipse, navibus expectatis, quibus usus Macedonicus exercitus erat, in Italiam trajecit. Quum hæc Macedonia Epiroque gesta sunt, legati, qui cum Attalo ad finiendum bellum inter Gallos & regem Eumenem missi erant, in Asiam pervenerunt. Induciis per hiemem factis, & Galli domos abierunt, & rex in hiberna concesserat Pergamum, gravique morbo æger fuerat. Ver primum ex domo excivit: jamque Synnada pervenerant, quum Eumenes ad Sardeis undique exercitum contraxerat. Ibi & Romani Solovettium ducem Gallorum Synnadis allocuti, & Attalus cum eis profectus: sed castra Gallorum intrare eum non placuit, ne animi ex disceptatione irritarentur. P. Licinius cum regulo Gallorum est locutus, retulitque ferociorem eum deprecando factum. ut mirum videri posset, inter opulen-

tos reges, Antiochum Ptolemæumque, tantum legatorum Romanorum verba valuisse, ut extemplo pacem facerent : apud Gallos nullius momenti fuisse.

XXXV. Romam primùm reges captivi, Perseus & Gentius, in custodiam cum liberis abducti; dein turba alia captivorum: tum quibus Macedonum denunciatum erat, ut Romam venirent, principumque Græciæ. nam hi quoque non solùm præsentēs excitant, sed etiam, si qui apud reges esse dicebantur, literis arcessiti sunt. Paullus ipse post dies paucos regia nave ingentis magnitudinis, quam sexdecim versus remorum agebant, ornata Macedonicis spoliis, non insignium tantum armorum, sed etiam regionum textilium, adverso Tiberi ad urbem est subvectus; completis ripis obviam effusa multitudo. Paucos post dies Anicius & Octavius classe sua advecti. Tribus iis omnibus decretus est ab senatu triumphus: mandatumque Q. Cassio prætori, cum tribunis plebis ex auctoritate Patrum ageret, rogationem ad plebem ferrent, ut iis, quo die urbem triumphantes inveherentur, imperium esset. Intacta invidia media sunt: ad summa ferme tendit. nec de Anicii, nec de Octavii triumpho dubitatum est: Paullum, cui ipsi quoque se comparare erubuissent, obtrectatio carpsit. Antiqua disciplina milites habuerat: de præda parcius quàm speraverant ex tantis regiis opibus dederat; nihil relicturus, si aviditati indulgeretur, quod in ærarium deferret. Totus Macedonicus exercitus imperatori erat negligenter adfuturus comitiis ferendæ legis: sed eos Ser. Sulpicius Galba, qui tribunus militum secendæ legionis in Macedonia fuerat, privatim imperatori inimicus, prensando ipse, & per suæ legionis milites sollicitando, stimulaverat, ut frequentes ad suffragium adessent: *Imperiosum ducem & malignum, antiquando rogationem quæ de triumpho ejus ferretur,*

ferretur, ulciscerentur. plebem urbanam secuturam esse militum judicia. Pecuniam illum dare non potuisse, militem honorem dare posse? ne speraret ibi fructum gratiæ, ubi non meruisset.

XXXVI. His incitatis, quum in Capitolio rogationem eam Ti. Sempronius tribunus plebis ferret, & privatis lege dicendi locus esset, nec ad suadendum, ut in re minimè dubia, quisquam procederet; Servius Galba repente processit, & à tribuno postulavit, ut, quoniam hora jam octava diei esset, nec satis temporis ad demonstrandum haberet, cur L. Æmilium non juberent triumphare, in posterum diem differrent, & maneat eam rem agerent. Integro sibi die ad causam eam orandam opus esse. Quum tribunus, dicere eo die si quid vellet, juberet; in noctem rem dicendo extraxit, referendo admonendoque exacta acerbè munia militiæ; plus laboris, plus periculi, quàm desiderasset res, injunctum; contra in præmiis, in honoribus, omnia arctata. militiamque, si talibus succedat ducibus, horridiorem asperiorremque bellantibus; eandem victoribus inopem atque inhonoratam futuram. Macedonas in meliore fortuna, quàm milites Romanos, esse. Si frequentes postero die ad legem antiquandam adessent, intellecturos potenteis viros, non omnia in ducis, aliquid & in militum manu esse. His vocibus incitati, postero die milites tanta frequentia Capitolium compleverunt, ut aditus nulli præterea ad suffragium ferendum esset. Intrò vocatæ primæ tribus quum antiquarent, concursus in Capitolium principum civitatis factus est, indignum facinus esse clamitantium, L. Paullum tanti belli victorem despoliari triumpho. obnoxios imperatores tradi licentiæ atque avaritiæ militari: in uno nimis se per ambitionem peccare. Quid si domini milites imperatoribus imponantur? in Galbam pro se quisque probra ingerere. Tandem, hoc tumultu sedato, M. Servilius, qui consul & magister

gister equitum fuerat, ut de integro eam rem agerent ab tribunis petere, dicendique sibi ad populum potestatem facerent. Tribuni, quum ad deliberandum secessissent, vicli auctoritatibus principum, de integro agere cœperunt; revocatuſque se easdem tribus renunciârunt, si M. Servilius aliiſque privati, qui dicere vellent, dixissent.

XXXVII. Tum Servilius: *Quantus imperator L. Æmilius fuerit, Quirites, si ex alia re nulla æſtimari poſſit, vel hoc ſatis erat, quòd, quum tam ſeditioſos & leves milites, tam nobilem, tam temerarium, tam eloquentem ad inſtigandum multitudinem inimicum in caſtris haberet, nullam in exercitu ſeditionem habuit. Eadem ſeveritas imperii, quam nunc oderunt, tunc eos continuit. Itaque antiqua diſciplina habiti, neque fecerunt. Servilius quidem Galſa, ſi in L. Paullo accuſando tirocinium ponere & documentum eloquentiæ dare voluit, non triumphum impedire debuit; quem, ſi nihil aliud, ſenatus juſtum eſſe judicaverat: ſed, poſtero die quàm triumphatum eſt, privatum quum viſurus eſſet, nomen deferret, & legibus interrogaret; aut ſeriùs paullo quum primùm magiſtratus ipſe cepiſſet, diem diceret, inimicum ad populum accuſaret. Ita & pretium rectè facti triumphum haberet L. Paullus pro egregiè bello geſto: & pœnam, ſi quid & vetere gloria ſua & nova indignum feciſſet. Sed videlicet cui crimen nullum, nullum probrum dicere poterat, ejus obſtreſcere laudes voluit. Diem integrum heſterno die ad accuſandum L. Paullum petiit: quatuor horas, quantum ſupererat diei, dicendo abſumpſit. Quis unquam tam nocens reus fuit, cujus vitia vitæ tot horis exprimi non poſſent? Quid interim objecit, quod L. Paul-
lus, ſi cauſam dicat, negatum velit? Duas mihi aliquis conciones parumper faciat: unam militum Macedonicorum; ſecundam alteram, integriſſimi judicii, & à favore & odio, uni-verſo judicante populo Romano. Apud con-*
cionem

cionem togatam & urbanam prius reus agatur. Quid apud Quirites Romanos, Servi Galba, diceret? illa enim tibi tota abscisa oratio esset; in statione severius & intentius institisti; vigiliæ acerbius & diligentius circumitæ sunt; operis plus quàm antea fecisti, quum ipse imperator & exactor circumires. Eodem die & iter fecisti, & in aciem ex itinere duxisti. Ne victorem quidem te acquiescere passus est: statim ad persequendos hostes duxit. Quum te præda partienda locupletem facere posset, pecuniam regiam translaturus in triumpho est, & in ærarium laturus. Hæc sicut ad militum animos stimulandos aliquem aculeum habent, qui parum licentiæ, parum avaritiæ suæ inservitum censent; ita apud populum Romanum nihil valuissent: qui ut vetera atque audita à parentibus suis non repetat, quæ ambitione imperatorum clades acceptæ sint, quæ severitate imperii victoriæ partæ; proximo certè Punico bello, quid inter M. Minucium magistrum equitum & Q. Fabium Maximum dictatorem interfuerit, meminit. Itaque accusatorem id scire potuisse, & supervacaneam defensionem Paulli fuisse.

XXXVIII. Transcatur ad alteram concionem: nec Quirites vos, sed milites videor appellaturus, si nomen hoc saltem ruborem incutere, & verecundiam aliquam imperatoris violandi afferre possit. Equidem ipse aliter affectus animo sum, qui apud exercitum mihi loqui videar, quàm paullo ante eram, quum ad plebem urbanam spectabat oratio. Quid etiam dicitis milites? Aliquis est Romæ, præter Persea, qui triumphari de Macedonibus nolit: & cum non iisdem manibus discerpitis, quibus Macedonas vicistis? Vincere vos prohibuisset, si potuisset, qui triumphantis urbem inire prohibet. Erratis milites, si triumphum imperatoris tantum, & non militum quoque & universi populi Romani esse decus censetis. Non unius hoc Paulli. Multi etiam, qui ab senatu non impetrârunt triumphum

triumphum, in monte Albano triumphârunt. Nemo L. Paulo magis eripere decus perfecti belli Macedonici potest, quàm C. Lutatio primi Punici belli, quàm P. Cornelio secundi, quàm illis qui post eos triumphaverunt. Nec L. Paullum minorem aut majorem imperatorem triumphus faciet. militum magis in hoc universique populi Romani fama agitur. primùm ne invidiæ & ingrati animi adversus clarissimum quemque civem opinionem habeat: & imitari in hoc populum Atheniensem, lacerantem invidia principes suos, videatur. Satis peccatum in Camillo à majoribus vestris est, quem tamen ante receptam per eum à Gallis urbem violârunt: satis insuper à vobis in P. Africano; Literi domiciliū & sedem fuisse domitoris Africæ, Literi sepulchrum ostendi. Erubescamus, gloria si par illis viris L. Paullus, injuria vestra exæquetur. Hæc igitur primùm infamia deleatur; sæda apud alias gentes, damnosa apud nostros. Quis enim aut Africani, aut Paulli similis esse, in ingrata & inimica bonis civitate, velit? Si infamia nulla esset, & de gloria tantum ageretur, qui tandem triumphus non communem nominis Romani gloriam habet? Tot de Gallis triumphi, tot de Hispanis, tot de Pœnis; ipsorum tantum imperatorum, an populi Romani dicuntur? quemadmodum non de Pyrrho modo, nec de Annibale, sed de Epirotis Carthaginienfibusque triumphus acti sunt; sic non Manius Curius tantum, nec P. Cornelius, sed Romani triumphârunt. Militum quidem propria est causa: qui & ipsi laureati, & quisque donis quibus donati sunt insignes, triumphum nomine cient, suasque & imperatoris laudes canentes per urbem incedunt. Si quando non deportati ex provincia milites ad triumphum sint, fremunt: & tamen tum quoque se absentes, quòd suis manibus parta victoria sit, triumphare credunt. Si quis vos interroget, milites, ad quam rem in Italiam deportati, & non statim confecta provincia dimissi sitis; quid Romam frequentes sub signis veneritis,

weneritis, quid moremini hic, & non diversi domos quisque abeat vestras: quid aliud respondeatis, quam vos triumphanteis videri velle? Vos certe victores conspici velle debebatis.

XXXIX. *Triumphatum nuper de Philippo, patre hujus, & de Antiocho est. ambo regnabant, quum de his triumphatum est. De Perseo capto, in urbem cum liberis abducto, non triumphabitur? Quid si in curru scandenteis Capitolium auratos purpuratosque ex inferiore loco Lucius Paullus in turba togatorum unus privatus interroget; Luci Anici, Cn. Octavi, utrum vos digniores triumpho esse, an me censetis? currum ei cessuri, & præ pudore videntur insignia ipsi sua tradituri. Et vos Gentium quam Persea duci in triumphum mavultis, Quirites, & de accessione potius belli quam de bello triumphari? Et legiones ex Illyrico laureatae urbem inibunt, & navales socii: Macedonicae legiones, suo abrogato, triumphos alienos spectabunt? Quid deinde tam opimae praeda, tam opulenta victoriae spoliis fiet? Quonam abdentur illa tot millia armorum detracta corporibus hostium? an in Macedoniam remittentur? Quo signa aurea, marmorea, eburnea, tabulae pictae, textilia, tantum argenti calati, tantum auri, tanta pecunia regia? An noctu, tanquam furtiva, in aerarium deportabuntur? Quid illud spectaculum maximum? nobilissimus opulentissimusque rex captus ubi victori populo ostendetur? Quos Syphax rex captus, accessio Punici belli, concursus fecerit, plerique meminimus. Perseus rex captus, Philippus & Alexander filii regis, tanta nomina, subtrahentur civitatis oculis? Ipsum L. Paullum, bis consulem, domitorem Graeciae, omnium oculi conspiciere urbem curru ingredientem avert. Ad hoc fecimus consulem, ut bellum per quadriennium ingenti etiam pudore nostro tractum perficeret. cui sortito provinciam, cui proficiscenti praesagientibus animis victoriam triumphumque desinavimus; ei victori triumphum negaturi?*

turi? & quidem non homines tantum, sed Deos etiam suo honore fraudaturi? Diis quoque enim, non solum hominibus, debetur. Utrum majores vestri omnium magnarum rerum & principia exorsi ab Diis sunt, & finem eum statuerunt? Consul proficiscens prætorve paludatis lictoribus in provinciam & ad bellum, vota in Capitolio nuncupat: victor, perpetrato eodem, in Capitolio triumphans, ad eosdem Deos, quibus vota nuncupavit, merita dona populi Romani traducit. Pars non minima triumphi est victimæ præcedentes, ut appareat Diis grates agentem imperatorem ob rempublicam bene gestam redire. Omnes illas victimas, quas traducendas in triumpho vindicavit, alias alio cædente mactate. illas quidem epulas senatus, quæ nec privato loco, nec publico profano, sed in Capitolio eduntur, utrum horum voluptatis causa, an Deorum hominumque, auctore Servio Galba, turbaturi estis? L. Paulli triumpho portæ claudentur? Rex Macedonum Perseus, cum liberis & turba alia captivorum, spolia Macedonum, citra flumen relinquentur? L. Paullus privatus, tanquam rure rediens, à porta domum ibit? Et tu centurio, miles, quid de imperatore Paulo senatus decrevit potius, quàm quid Servius Galba fabuletur, audi: & hoc dicere me potius quàm illum audi. Ille nihil præterquam loqui, & ipsum maledicè ac malignè, didicit; ego ter & vices cum hoste per provocationem pugnavi: ex omnibus, cum quibus manum conserui, spolia retuli. insigne corpus honestis cicatricibus omnibus adverso corpore exceptis habeo. Nudasse deinde se dicitur: & quo quæque bello vulnera accepta essent, retulisse. quæ dum ostentat, adaperitis fortè quæ velanda erant, tumor inguinum proximis risum movit. tum, Hoc quoque quod ridetis, inquit, in equo dies noctesque persequendo habeo: nec magis me ejus quàm cicatricum harum pudet pœnitetque; quando nunquam mihi impedimento ad rempublicam bene gerendam domi militiæque fuit. Ego hoc ferro
sæpe

sæpe vexatum corpus vetus miles adolescentibus militibus ostendi. Galba nitens & integrum denudet. Revocate, si videtur, tribuni ad suffragium tribus : ego ad vos, milites, ' descendam, euntesque ad suffragia affectabor, & notabo improbos ingratosque, & eos qui non regi se ab imperatore, sed eum ultro sibi per ambitionem servire æquum censent. Hac oratione castigata militaris turba ita mutavit animum, ut tribus ad suffragium revocatæ ad unam omnes rogationem de triumpho juberent. Victâ igitur inimicorum malevolentia & obrectatione, triumphavit Paullus de Perseo rege & Macedonibus per triduum, IV. III. & pridie Kalendas Decembres.

' XL. Fuit hic triumphus, sive magnitudinem victi regis, sive speciem simulacrorum, sive modum pecuniæ spectes, longè magnificentissimus, ut omnium anteaactorum comparisonem amplitudine superaret. Populus, exstructis per forum, & cetera urbis loca, quâ traduci pompam oportebat, tabulatis theatrorum in modum, spectavit in candidis togis. Aperta templa omnia & fertis coronata thure fumabant. Lictores satellitesque confluentem temere turbam & vagè discurrentem summoventes è medio, patentes latè vias vacuasque præbebant. Quum in tres, ut diximus, dies distributa esset pompa spectaculi, primus dies vix suffecit transvehendis signis tabulisque captivis, in ducentos quinque quaginta currus impositis. Sequenti die multis plaustris translatum quidquid Macedonicorum armorum pulcherrimum & magnificentissimum fuit, quæ & ipsa ferri aut æris recens terfi nitore splendebant, & ita structa erant inter se, ut, quum acervatim potiùs cumulata, quàm artificiosè digesta viderentur, miram quamdam hac ipsâ velut temerariâ & fortuitâ concursione speciem objicerent oculis :

' oculis : galeæ scutis, & loricæ ocreis, & peltæ Cre-
 ' ticæ, & Thracicæ cetræ, & pharetræ equestribus
 ' permittæ frenis, strictique gladii hinc inde mucrone
 ' exerto minaces, & è lateribus eminentes sarissæ.
 ' Atque hæc omnia quum laxiùs vinctæ inter se forent,
 ' si quando in transvehendo sibi mutuò alliderentur,
 ' Martium quemdam ac terribilem edebant sonum,
 ' ut ne victa quidem conspici possent sine quodam ani-
 ' morum horrore. Tum onusta argento signato vasa
 ' quinquaginta supra septingenta à tribus millibus ho-
 ' minum portabantur. Tria talenta in singulis, à
 ' quaternis gestata hominibus. Erant & qui crateras
 ' argenteos, & phialas, & calices, & cornua ferebant,
 ' tum aptè inter se collocata, tum magnitudine, &
 ' pondere, & exstantis insigniter cælaturæ artificio
 ' conspicua.

' XLI. Tertio autem die ducere agmen primo sta-
 ' tim mane cœpere tubicines, non festos solennium
 ' pomparum modos, sed bellicum canentes, quasi in
 ' aciem procedendum foret. Post hos agebantur pin-
 ' gues, cornibus auratis, & vittis fertisque redimiti
 ' boves centum & viginti. Ducebant eos cincti fasciis
 ' eximio opere textis juvenes, quibus comites additi
 ' pueri pateras aureas argenteasque gestabant. Se-
 ' quebantur ii qui signatum aurum in vasis septem &
 ' septuaginta ferebant, quorum unumquodque, quem-
 ' admodum & ea in quibus argentum translatum fue-
 ' rat, tria talenta habebat. Tum visebatur sacra
 ' phiala decem talentorum pondo auri, pretiosis di-
 ' stincta gemmis, quam Paullus faciendam curaverat ;
 ' & Antigonides, Seleucidesque, & Thericlea cetera-
 ' que pocula ex auro, quibus Persei triclinia orna-
 ' bantur. Subibat Persei currus ejus armis onustus,
 ' addito diademate. Sequebatur captivorum agmen :
 ' Bitis Cotyis regis filius, obses in Macedoniam à pa-
 ' tre

tre missus, ac deinde cum Persei liberis captus à
 Romanis; tum ipsi Persei liberi, comitante educa-
 torum & magistrorum agmine, manus ad spectato-
 res cum lacrymis miserabiliter tendentium, & do-
 centium pueros, implorandum suppliciter victoris
 populi misericordiam. Filii erant duo, puella una,
 qui eo majorem movebant miserationem spectanti-
 bus, quòd ipsi per ætatem vix mala sua intelligere
 poterant. Itaque plurimi lacrymas tenere non po-
 tuerunt, & omnibus confudit animum tacitus qui-
 dam mœror, qui sincero eos frui gaudio, quamdiu
 sub oculis pueri fuerunt, non fineret. Ponè filios
 incedebat cum uxore Perseus, pullo amictu, cum
 crepidis Græci moris, stupenti & attonito similis,
 & cui magnitudo malorum mentem omnino eripuisse
 videretur. Sequebatur amicorum & familiarium
 turba, quorum in vultu dolor gravis eminebat,
 quique quum semper oculos in eum figerent lacry-
 mis rigantes ora, satis indicabant sese illius dolere
 malis, suorum immemores. Hanc quidem ignomi-
 niam deprecatus erat Perseus, missis ad Æmilium,
 qui orarent ne in triumpho duceretur. Risit Æmi-
 lius hominis ignaviam, &, *id quidem*, inquit, *in ip-
 sus & pridem fuit & nunc est manu ac potestate*: ta-
 citè monens, ut generosâ morte id quod metuebat
 dedecus effugeret. Sed forte consilium non admisit
 mollis animus, & nescio quâ spe delinitus maluit in
 prædæ suæ parte ipse numerari. Quadringentæ
 inde coronæ aureæ portabantur, Paulo ab omnibus
 ferè Græciæ & Asiæ civitatibus in gratulationem
 victoriæ per legatos dono missæ: grandis fanè, si
 per se ipsæ spectarentur, pretii, sed mediocris ac-
 cessio immanium opum quæ in hoc triumpho trans-
 vectæ fuerant.

XLII. Summam omnis captivi auri argentique translati festeriūm millies ducenties fuisse Valerius Antias tradit: quæ haud dubiè major aliquanto summa ex numero plaustrorum ponderibusque auri, argenti, generatim ab ipso scriptis efficitur. Alterum tantum aut in bellum proximum absumptum, aut in fuga, quum Samothracem peteret, dissipatum, tradunt: eoque id mirabilius erat, quòd tantum pecuniæ intra triginta annos post bellum Philippi cum Romanis, partim ex fructu metallorum, partim ex vectigalibus aliis coacervatum fuerat. Itaque admodum inops pecuniæ Philippus, Perseus contra prædives, bellare cum Romanis cœpit. Ipse postremò Paullus in curru magnam, cum dignitate alia corporis, tum senectæ ipsa, majestatem præ se ferens: post currum inter alios illustres viros filii duo, Q. Maximus, & P. Scipio: deinde equites turmatim, & cohortes peditum suis quæque ordinibus. Pediti in singulos datī centeni, duplex centurioni, triplex equiti: tantum pediti daturum fuisse credunt, & pro rata aliis, si aut non refragati honori ejus fuissent, aut benignè hac ipsa summa nunciata acclamassent. Sed non Perseus tantum per illos dies documentum humanorum casuum fuit, in catenis ante currum victoris ducis per urbem hostium ductus: sed etiam victor Paullus auro purpuraque fulgens. Nam duobus è filiis, quos, duobus datis in adoptionem, solos nominis sacrorum familiæque heredes retinuerat domi, minor ferme duodecim annos natus, quinque diebus ante triumphum, major quatuordecim annorum, triduo post triumphum decessit: quos prætextatos curru vehi cum patre, sibi ipsos similes prædestinantes triumphos, oportuerat. Paucis post diebus, data à M. Antonio tribuno plebis concione, quum de suis rebus gestis more ceterorum

ceterorum imperatorum disseruisset, memorabilis ejus oratio & digna Romano principe fuit.

XLIII. *Quamquam* & *quàm feliciter rempublicam administraverim*, & *quòd duo fulmina domum meam per hos dies perculerint*, non ignorare vos, Quirites, arbitror, *quum spectaculo vobis nunc triumphus meus, nunc funera liberorum meorum fuerint*; tamen paucis *quæso* sinatis me cum publica felicitate comparare, eo quo debeo animo, privatam meam fortunam. Profectus ex Italia, classẽm à Brundisio sole orto solvi; nona diei hora cum omnibus meis navibus Corcyram tenui. Inde quinto die Delphis Apollini pro me exercitibusque & classibus lustra sacrificavi. A Delphis quinto die in castra perveni: ubi exercitu accepto, mutatis quibusdam quæ magna impedimenta victoriæ erant, progressus, quia inexpugnabilia castra hostium erant, neque cogi pugnare poterat rex, inter præsidia ejus saltum ad Petram evasi, & ad pugnam rege coactò acie vici: Macedoniam in potestatem populi Romani redegi. & quod bellum per quadriennium quatuor ante me consules ita gesserunt, ut semper successoribus traderent gravius, id ego quindecim diebus perfeci. Aliarum deinde secundarum rerum velut proventus secutus: civitates omnes Macedoniæ se dediderunt: gazæ regia in potestatem venit: rex ipse, tradentibus prope ipsis Diis, in templo Samothracum cum liberis est captus. Mibi quoque ipsi nimia jam fortuna mea videri, eoque suspecta esse. Maris pericula timere cœpi in tanta pecunia regia in Italiam trajicienda, & victore exercitu transportando. Postquam omnia secundo navium cursu in Italiam pervenerunt, neque erat quod ultra precarer; illud optavi, ut, quum ex summo retro volvi fortuna consueisset, mutationem ejus domus mea potius quàm respublica sentiret. Itaque defunctam esse fortunam publicam mea tam insigni calamitate spero; quòd triumphus meus, velut ad ludibrium; casuum humanorum, duobus funeribus liberorum meorum

est

est interpositus. Et quum ego & Perseus nunc nobilia maximè sortis mortalium exempla spectemur, ille, qui ante se captivos captivus ipse duci liberos vidit, incolumes tamen eos habet. ego qui de illo triumphavi, ab alterius funere filii curru ex Capitolio ad alterum prope jam expirantem veni: neque ex tanta stirpe liberum superest, qui L. Æmilii Paulli nomen ferat. Duos enim, tanquam ex magna progenie liberorum, in adoptionem datos Cornelia & Fabia gens habent; Paulli in domo præter se nemo superest. Sed hanc cladem domus meæ vestra felicitas & secunda fortuna publica consolatur.

XLIV. Hæc tanto dicta animo magis confudere audientium animos, quàm si miserabiliter orbitatem suam deffendo locutus esset. Cn. Octavius Kalendis Decembribus de rege Perseo navalem triumphum egit. Is triumphus sine captivis fuit, sine spoliis. Dedit focis navalibus in singulos denarios septuagenos quinos; gubernatoribus, qui in navibus fuerant, duplex, magistris navium quadruplex. Senatus deinde habitus est. Patres censuerunt, ut Quintus Cassius Persea regem cum Alexandro filio Albam in custodiam duceret; comites, pecuniam, argentum, instrumentum quod haberet. Bitis regis Thracum filius cum obsidibus in custodiam Carseolos est missus. Ceteros captivos, qui in triumpho ducti erant, in carcerem condi placuit. Paucos post dies quàm hæc acta, legati ab Cotye rege Thracum venerunt; pecuniam ad redimendum filium aliosque obsides apportantes. Eis in senatum introductis, & id ipsum argumenti prætendentibus orationis, non sua voluntate Cotyn bello juvisse Persea, quòd obsides dare coactus esset; orantibusque ut eos pretio, quantum ipsi statuissent Patres, redimi paterentur; responsum ex auctoritate senatus est. *Populum Romanum meminisse amicitiae, quæ cum Cotye majoribusque ejus & gente Thracum*

Thracum fuisset. Obsides datos crimen, non criminis defensionem esse: quum Thracum genti ne quietus quidem Perseus, nedum bello Romano occupatus, timendus fuerit. Ceterum etsi Cotys Persei gratiam prætulisset amicitiae populi Romani; magis, quid se dignum esset, quàm quid merito ejus fieri posset, aestimaturum: filium atque obsides ei remissurum. Beneficia gratuita esse populi Romani: pretium eorum malle relinquere in accipientium animis, quàm præsens exigere. Legati nominati, T. Quintius Flamininus, C. Licinius Nerva, M. Caninius Rebilus, qui obsides in Thraciam reducerent: & Thracibus munera data in singulos binum millium æris. Bitis, cum ceteris obsidibus à Carseolis arcessitus, ad patrem cum legatis missus. Naves regiae captæ de Macedonibus inusitatæ antè magnitudinis in campo Martio subductæ sunt.

XLV. Hærente adhuc, non in animis modò, sed pene in oculis, memoria Macedonici triumphi, L. Anicius Quirinalibus triumphavit de rege Gentio, Illyriisque. Similia omnia magis visa hominibus, quàm paria. minor ipse imperator, & nobilitate Anicius cum Æmilio, & jure imperii prætor cum consule collatus: non Gentius Perseo, non Illyrii Macedonibus, non spolia spoliis, non pecunia pecuniæ, non dona donis comparari poterant. Itaque sicut præfulgebat huic triumphus recens: ita apparebat ipsum per se intuentibus nequaquam esse contemnendum. Perdomuerat intra paucos dies terra marique ferocem, locisque munitis fretam, gentem Illyriorum: regem regiaeque omnes stirpis ceperat: transfudit in triumpho multa militaria signa, spoliaque alia & supellectilem regiam: auri viginti & septem, argenti decem & novem pondo: denarium tria millia, & centum viginti millia Illyrii argenti. Ante currum ducti Gentius rex cum conjuge & liberis, & Caravantius frater regis,

&

& aliquot nobiles Illyrii. De præda militibus in singulos quadragenos quinos denarios, duplex centurioni, triplex equiti; sociis nominis Latini quantum civibus, & sociis navalibus dedit quantum militibus. Lætior hunc triumphum est secutus miles, multisque dux ipse carminibus celebratus. sestertiûm ducenties ex ea præda redactum esse, auctor est Antias, præter aurum argentumque quod in ærarium sit latum: quod quia unde redigi potuerit, non apparebat; auctorem pro re posui. Rex Gentius cum liberis & conjuge & fratre Spoletium in custodiam ex senatusconsulto ductus, ceteri captivi Romæ in carcerem coniecti: recusantibusque custodiam Spoletinis, Igiturvium reges traducti. Reliquum ex Illyrico prædæ ducenti viginti lembi erant: de Gentio rege captos eos Corcyreis, & Apolloniatis, & Dyrrachinis Q. Cassius ex senatusconsulto tribuit.

XLVI. Consules eo anno, agro tantum Ligurum populato, quum hostes exercitus nunquam eduxissent, nulla re memorabili gesta, Romam ad magistratus subrogandos redierunt; & primo comitali die consules crearunt M. Claudium Marcellum, C. Sulpicium Gallum. Deinde prætores pos-
Ante Chr.
 166.
U. C. 586. tero die L. Livium, L. Appuleium Saturninum, A. Licinium Nervam, P. Rutilium Calvum, P. Quintilium Varum, M. Fonteium. His prætoribus duæ urbanæ provinciæ sunt decretæ, duæ Hispaniæ, Sicilia & Sardinia. Interkalatum eo anno; postridie Terminalia interkalares fuerunt. Augur eo anno mortuus est, C. Claudius: in ejus locum augures legerunt T. Quintium Flaminium. & flamen Quirinalis mortuus, Q. Fabius Pictor. Eo anno rex Prusias venit Romam cum filio Nicomede. Is magno comitatu urbem ingressus, ad forum à porta tribunaleque Q. Cassi prætoris perrexit: concursuque undique facto,

facto, Deos, qui urbem Romam incolerent, senatumque & populum Romanum salutatum se dixit venisse: & gratulatum quòd Persea Gentiumque reges vicissent; Macedonibusque & Illyriis in ditionem redactis auxissent imperium. Quum prætor senatum ei, si velit, eo die daturum dixisset; biduum petiit, quo templa Deum urbemque & hospites amicosque videret. Datus qui circumduceret eum, L. Cornelius Scipio quæstor; qui & Capuam ei obviam missus fuerat: & ædes, quæ ipsum comitesque ejus benignè reciperent, conductæ. Tertio post die senatum adit, gratulatus victoriam est: merita sua in eo bello commemoravit: petiit, ut votum sibi solvere, Romæ in Capitolio decem majores hostias, & Prænestæ unam Fortunæ liceret. ea vota pro victoria populi Romani esse. Et ut societas secum renovaretur: agerque sibi de rege Antiocho captus, quem nulli datum à populo Romano Galli possiderent, daretur. Filium postremò Nicomedem senatui commendavit. Omnium, qui in Macedonia imperatores fuerant, favore est adjutus. Itaque cetera, quæ petebat, concessa: de agro responsum est, legatos ad rem inspiciendam missuros. Si ager populi Romani fuisset, nec cuiquam datus esset; dignissimus eo dono Prusiam habituros esse. Si autem Antiochi non fuisset, eo ne populi quidem Romani factum apparere: aut si datus Gallis esset, ignoscere Prusiam debere, si ex nullius injuria quidquam ei datum vellet populus Romanus. Ne quod detur quidem, gratum esse donum posse, quod cum qui det ubi vellet ablaturum esse sciat. Facile Nicomedis commendationem accipere. Quanta cura regum amicorum liberos tueatur populus Romanus, documento Ptolemæum Ægypti regem esse. Cum hoc responso Prusias est dimissus. Munera ei ex festertiis iussa dari, & vaporum argenteorum pondo quinquaginta. & filio Regis Nicomedi ex ea summa munera dari censuerunt, ex qua Masgabæ filio regis Masinissæ data essent: &

ut victimæ aliaque quæ ad sacrificium pertinerent, seu Romæ, seu Præneste immolare vellet, regi ex publico, sicut magistratibus Romanis, præberentur: & ut ex classe, quæ Brundisii esset, naves longæ viginti assignarentur, quibus uteretur donec ad classem dono datam ei rex pervenisset. L. Cornelius Scipio ne ab eo abscederet, sumptumque ipsi & comitibus præberet, donec navem conscendissent. Mirè lætum & ea benignitate in se populi Romani regem fuisse, ferunt: munera sibi ipsum emisse: filium jussisse donum populi Romani accipere. Hæc de Prusia nostri scriptores. Polybius, eum regem indignum majestate nominis tanti, tradit; pileatum, capite raso, obviam ire legatis solitum, libertumque se populi Romani ferre: & ideo insignia ordinis ejus gerere. Romæ quoque quum veniret in curiam summisse se, & osculo limen curiæ contigisse: & Deos servatores suos senatum appellasse, aliamque orationem, non tam honorificam audientibus quàm sibi deformem, habuisse. Moratus circa urbem triginta haud amplius dies, in regnum est profectus.

RELIQUORUM
T. LIVII LIBRORUM,
QUI DESIDERANTUR,
E P I T O M Æ.
L I B R I XLVI.

Eumenes Rex Romam venit: qui, quia Macedonico bello se medium egerat, ne aut hostis judicatus videretur, si exclusus esset, aut liberatus crimine, si admitteretur; in commune lex lata est, ne cui regi Romam venire liceret. Claudius Marcellus consul Alpinos Gallos, C. Sulpicius U. C. 586. Gallus consul Ligures subegit. Legati Prusæ regis conquesti sunt de Eumene, quòd fines suos depopularetur: dixeruntque, eum conspirasse cum Antiocho contra populum Romanum. Societas cum Rhodiis deprecantibus juncta est. Lustrum à censoribus conditum est. Censa sunt civium capita trecenta viginti septem millia viginti duo. Princeps senatus lectus M. Æmilius Lepidus. Ptolemæus Ægyptiorum rex, à minore fratre è regno pulsus, missis ad eum legatis, restitutus est. Ariarathe Cappadociæ rege mortuo, filius ejus Ariarathes regnum accepit: & amicitiam cum populo Romano per legatos renovavit. Res præterea adversus Ligures, Corsos, & Lusitanos, vario eventu gestas, & motus Syriæ mortuo

tuo Antiocho, qui filium Antiochum puerum admodum reliquerat, continet. Hunc Antiochum puerum cum Lyfia tutore ejus Demetrius, Seleuci filius, qui Romam obses missus fuerat, clam, quia non dimittebatur à Romanis, interemit: & ipse in regnum receptus. L. Æmilius Paullus, qui Persen vicerat, mortuus: cujus tanta abstinentia fuit, ut, quum ex Hispania & Macedonia maximas opes retulisset, vix ex auctione bonorum ejus redactum sit, unde dos uxori ejus redderetur. Pomptinæ paludes à Cornelio Cethego consule, cui ea provincia evenerat, siccatae; agerque ex iis factus.

L I B R I XLVII.

CN. Tremellio tribuno plebis multa dicta est, quòd cum M. Æmilio Lepido pontifice maximo injuriosè contenderat: Sacrorumque quàm magistratum jus potentius fuit. Lex de ambitu lata. Lustrium à censoribus conditum est. Censa sunt civium capita trecenta viginti octo millia, trecenta quatuordecim. Princeps senatus lectus Æmilius Lepidus. Inter Ptolemæos fratres, qui dissidebant, foedus ictum, ut alter in Ægypto, alter Cyrenis regnaret. Ariarathes Cappadociæ rex, consilio Demetrii regis Syriæ & viribus pulsus regno, à senatu restitutus est. Missi à senatu, qui inter Masinissam & Carthaginenses de agro judicarent. C. Marcius consul adversum Dalmatas parum prospere primùm, postea feliciter pugnavit; cum quibus bello confingendi causa fuit, quòd Illyrios populi Romani socios vastaverant, eandemque gentem Cornelius Nasica consul domuit. Q. Opimius consul transalpinos Ligures, qui Massiliensium oppida Antipolim & Nicæam vastabant, subegit. Præterea res in Hispania à complurimis parum

parum prospere gestas continet. Consules anno quingentesimo nonagesimo octavo ab urbe condita magistratum, peractis comitiis, insequentisque anni consulibus creatis, inire cœperunt. Mutandi comitia causâ fuit, quòd Hispani rebellabant. Legati, ad disceptandum inter Masinissam & Carthaginienses missi, nunciaverunt, vim navalis materiæ se Carthagineprehendisse. Aliquot prætores, à provinciis avaritiæ nomine accusati, damnati sunt.

L I B R I XLVIII.

Lustrum à censoribus conditum est. Censa sunt civium capita trecenta viginti quatuor millia. Semina tertii belli Punici referuntur. Quum in finibus Carthaginiensium maximus Numidarum exercitus, Archobarzane duce Syphacis nepote, diceretur esse; M. Porcius Cato suavit, ut Carthaginiensibus, qui exercitum, specie contra Masinissam regem, sed re vera contra Romanos accitum, in finibus haberent, bellum indiceretur. contradicente P. Cornelio Nasica, placuit legatos mitti Carthaginem, qui specularentur quid ageretur. Castigato senatu Carthaginiensium, quòd contra fœdus exercitum & navales materias haberent, pacem inter eos & Masinissam facere voluerunt, Masinissa agro, de quo lis erat, cedente. sed Gisgo, Hamilcaris filius, homo seditiosus, qui tunc in magistratu erat, quum senatus pariturum se iudicio legatorum dixisset, ita bellum adversus Romanos suadendo concitavit; ut legatos, quo minùs violarentur, fuga explicuerit. Id nunciantes, infestum jam senatum Carthaginiensibus, infestiorum fecerunt. M. Porcius Cato filii in prætura mortui funus tenuissimo, ut valuit, (nam pauper erat) sumptu fecit. Andriscus, qui se Persei filium, regis quondam Macedoniæ, ingenti asseveratione mentiretur, Romam missus. M. Æmilius

Lepidus, qui princeps senatus ab sextis jam censoribus erat lectus, antequam exspiraret, præcepit filiis, lecto se strato sine linteis, sine purpura efferrent: in reliquum funus ne plus quàm æris decus consumerent: imaginum specie, non sumptibus nobilitari magnorum virorum funera solere. De beneficiis quæsitum. Publicia & Licinia, nobiles feminae, quæ viros suos consulares necasse insimulabantur, cognita causa, quum prætori prædes vadesque dedissent, cognatorum decreto necatae sunt. Gulussa Masinissæ filius denunciavit, Carthagine delectus agi, classem comparari, & haud dubium bellum strui. Quum Cato suaderet, ut iis bellum indiceretur; P. Cornelio Nasica dicente, nihil temere faciundum; placuit, decem mitti legatos

exploratum. L. Licinius Lucullus, A. U. C. 601. Postumius Albinus, consules, quum delectum severè agerent; nec quemquam gratia dimitterent: ab tribunis plebis, qui pro amicis suis vacationem impetrare non poterant, in carcerem coniecti sunt. quum Hispaniense bellum parum prospere aliquoties gestum ita confudisset civitatem Romanam, ut ne ii quidem invenirentur, qui aut tribunatum exciperent, aut legati ire vellent; P. Cornelius Æmilianus processit: & excepturum se militiæ genus, quodcumque imperatum esset, professus est. quo exemplo omnes ad militandi studium concitavit. L. Lucullus consul cum Claudio Marcello, cui successerat, quum laceffere omnes Celtiberiæ populi viderentur, Vaccæos & Cantabros, & alias incognitas adhuc nationes in Hispania subegit. Ibi P. Cornelius Africanus Scipio Æmilianus, L. Paulli filius, Africani nepos, sed adoptivus, provocatorem barbarum tribunus militum occidit: & in oppugnatione Intercatiæ urbis majus multo etiam periculum adiit. nam murum primus omnium transcendit. Servius Sulpicius Galba prætor malè

malè adversus Lusitanos pugnavit. Quum legati ex Africa cum oratoribus Carthaginiensium & Gulussa Masinissæ filio redissent, dicerentque & exercitum se & classem Carthagine deprehendisse, perrogari sententias placuit; Catone & aliis principibus senatus suadentibus, ut in Africam confestim transportaretur exercitus. quia verò Cornelius Nasica dicebat, nondum sibi justam causam belli videri: placuit ut bello desisteretur, si Carthaginienses classem exussissent, & exercitum dimississent: sin minùs, proximi consules de Punico bello referrent. Quum locatum à censoribus theatrum exstrueretur; P. Cornelio Nasica auctore, tanquam inutile & nociturum publicis moribus, ex senatusconsulto destructum est: populusque aliquamdiu stans ludos spectavit. Carthaginienses quum adversum fœdus bellum Masinissæ intulissent, victi ab eo, annos habente nonaginta duos, & sine pulpamine mandere & gustare panem tantummodo solito, insuper Romanum bellum meruerunt.

L I B R I XLIX.

Tertii belli Punico initium altero & sexcentesimo anno ad urbe condita, intra quintum annum, quàm erat cœptum, consummati. Inter M. Portium Catonem & Scipionem Nasicam, quorum alter sapientissimus vir in civitate habebatur, alter optimus vir etiam judicatus à senatu erat, diversis certatum sententiis est; Catone suadente bellum, & ut tolleretur delereturque Carthago; Nasica dissuadente: placuit tamen, eo quòd contra fœdus naves haberent, quòd exercitum extra fines duxissent, quòd socio populi Romani & amico Masinissæ arma intulissent, quòd filium ejus Gulussam, qui cum legatis Romanis erat, in oppidum non recepissent, bellum iis indici. Prius quàm ullæ copiæ in naves imponerentur, Uticenses legati

legati Romam venerunt, se suaque omnia dedentes. Ea legatio, veluti omen, grata Patribus, acerba Carthaginienfibus fuit. Diti patri ludi ad Tarentum, ex præcepto librorum Sibyllinorum, facti: qui anno centesimo, primo Punico bello, quingentesimo & altero anno ab urbe condita, facti fuerant. Legati triginta Romam venerunt. per quos se Carthaginienfes dedebant. Catonis sententia pervicit, ut in decreto perstaretur, & ut consules quamprimum ad bellum profiscerentur. Qui ubi in Africam transierunt, acceptis, quos imperaverant, trecentis obsidibus, & armis omnibus, instrumentisque belli, si qua Carthagine erant; tunc quum ex auctoritate Patrum juberent, ut in alium locum, dum procul à mari decem millia passuum nec minùs remotum, oppidum facerent; indignitate rei ad bellandum Carthaginienfes compulerunt. Obsideri oppugnarique cœpta est Carthago ab L.

U. C. 603. Marcio, Manio Manilio consulibus. In qua oppugnatione, quum neglectos ab una parte muros duo tribuni temere cum cohortibus irrupissent, & ab oppidanis graviter cæderentur, à Scipione Africano expliciti sunt. per quem & castellum Romanorum, quod nocte oppugnabant, paucis equitibus juvantibus liberatum est: castrorumque, quæ Carthaginienfes omnibus copiis ab urbe pariter egressi oppugnabant, liberatorum is ipse præcipuam gloriam tulit. Præterea quum ab irrita oppugnatione Carthaginis consul (alter enim Romam ad comitia ierat) exercitum duceret adversus Hasdrubalem, qui cum altera manu iniquum saltum infederat, suavit primo consuli, ne tam iniquo loco confligeret. victus deinde complurium, qui & prudentiæ ejus & virtuti invidabant, sententiis, & ipse saltum ingressus est; quumque, sicut prædixerat, fusus fugatusque esset Romanus exercitus, & duæ cohortes ab hoste obsiderentur, cum
exiguus

exiguus equitum turmis in saltum reuersus, liberavit eas, & incolumes reduxit. Quam virtutem ejus & Cato, vir promptioris ad vituperandum linguæ, in senatu sic prosecutus est, ut diceret reliquos, qui in Africa militarent, umbras militare, Scipionem vigere: & populus Romanus eo favore complexus, ut comitiis plurimæ eum tribus consulem scriberent; quum hoc per ætatem non liceret. Quum L. Scribonius tribunus plebis rogationem promulgasset, ut Lusitani, qui in fidem populo Romano dediti à Servio Galba in Gallia venissent, in libertatem restituerentur, M. Cato acerrimè suavit. exstat oratio in Annalibus ejus inclusa. Q. Fulvius Nobilior, & sæpe ab eo in senatu laceratus, respondit pro Galba: ipse quoque Galba, quum se damnari videret, complexus duos filios prætextatos, & filium Galli Sulpicii, cujus tutor erat, ita miserabiliter pro se locutus est, ut rogatio antiquaretur. exstant tres orationes ejus: duæ adversum Libonem tribunum plebis, rogationemque ejus habitam de Lusitanis: una contra L. Cornelium Cethegum, in qua Lusitanos propter sese castra habentes cæsos fatetur; quòd compertum habuerit, equo atque homine suo ritu immolatis per speciem pacis adoriri exercitum suum in animo habuisse. Andriſcus quidam ultimæ sortis homo, Perſei regis se filium ferens, & mutato nomine Philippus vocatus, quum ab urbe Romana, quo illum Demetrius Syriæ rex ob hoc ipsum mendacium miserat, clam profugisset; multis ad falsam ejus fabulam, velut ad veram, coëuntibus; contracto exercitu, totam Macedoniam aut voluntate incolentium aut armis occupavit. Fabulam autem hujusmodi finxerat: Ex pellice se & Perſeo rege ortum, traditum educandum Cretensi cuidam esse, ut in bellum casus, quod ille cum Romanis gereret, aliquod velut semen regis stirpis existeret. Perſeo demortuo, Adra-

mytti se educatum usque ad duodecimum annum ætatis, patrem eum esse credentem, à quo educaretur, ignarum generis fuisse sui. affecto deinde eo, quum prope ultimum finem vitæ esset, detectam sibi tandem originem suam, falsæque matri libellum datum signo Persei regis signatum, quem sibi traderet, quum ad puberem ætatem venisset: obtestationesque ultimas adjectas, ut res in occulto ad id tempus servaretur. pubescenti libellum traditum: in quo relictæ sibi duo thesauri à patre dicerentur. tum scientem mulierem se subditum esse, veram stirpem ignoranti edidisse genus: atque obtestatam, ut priusquam manaret ad Eumenem res, Perseo inimicum, excederet iis locis, ne interficeretur. eo se exterritum, simul sperantem aliquod à Demetrio auxilium, in Syriam se contulisse: atque ibi primum, quis esset, palam expromere ausum.

L I B R I L.

THessalia, quum & illam invadere armis atque occupare Pseudophilippus vellet, per legatos Romanorum auxiliis Achæorum defensa est. Prusias rex Bithyniæ, omniumque humillimorum vitiorum, à Nicomede filio, adjuvante Attalo rege, Pergami occisus est. Habebat alterum filium, qui, pro superiore ordine dentium, enatum habuisse unum os continens dicitur. Quum legatos ad pacem inter Nicomedem & Prusiam faciendam Romani misissent: & unus ex iis multis cicatricibus sparsum caput haberet, alter pedibus æger esset, tertius ingenio focors haberetur; dixit Cato, eam legationem nec caput, nec pedes, nec cor habere. In Syria, quæ eo tempore ex stirpe generis Persei regis Macedonum inertia forcordiaque similem Prusiæ regem habebat, jacente eo in ganeo & lustris, Ammonius regnabat; per quem
&

& amici omnes regis, & Laodice regina, & Antigonus, Demetrii filius, occisi. Masinissa, Numidiæ rex, major nonaginta annis, decessit; vir insignis. Inter cetera opera juvenilia, quæ ad ultimum edidit, adeo, etiam versus in senectam, viguit, ut post sextum & octogesimum annum filium genuerit. Inter tres liberos ejus, maximum natu Micipsam, Gulussam, Manastabalem, qui etiam Græcis literis eruditus erat, P. Scipio Æmilianus (quum commune eis pater regnum reliquisset, & dividere eos arbitro Scipione jussisset) partes administrandi regni divisit. Item Phameæ Himilconis, præfecto equitum Carthaginiensium, viro forti, & cujus præcipua opera Pœni utebantur, persuasit, ut ad Romanos cum equitatu suo transfiret. Ex tribus legatis qui ad Masinissam missi fuerant, Claudius Marcellus, coorta tempestate, fluctibus obrutus est. Carthaginienses Asdrubalem Masinissæ nepotem, quem prætorem habebant, prodicionis suspectum in curia interemerunt: quæ suspicio inde emanavit, quod propinquus esset Gulussæ, Romanorum auxilio juvantis. P. Scipio Æmilianus, quum ædilitatem peteret, consul à U.C. 605. populo dictus, quoniam per annos consulem fieri non licebat, cum maximo certamine, suffragantibus plebeiis & repugnantibus aliquamdiu Patribus, legibus solutus, & consul creatus est. Man. Manilius aliquot urbes circumpositas Carthagini expugnavit. Pseudophilippus in Macedonia, cæso cum exercitu P. Juventio prætore, à Q. Cæcilio victus captusque est: & recepta Macedonia.

L I B R I L I.

Carthago, in circuitu viginti tria millia passus patens, magno labore obsessa, & per partes capta est: primùm à Mancino legato, deinde à Scipione consule,

consule, cui extra sortem provincia Africa data erat Carthaginienſes, portu novo (quia vetus obſtructus à Scipione erat) factò, & contracta clam exiguo tempore ampla claſſe, infeliciter prælio navali pugnaverunt. Haſdrubalis quoque ducis eorum caſtra ad Nepherim oppidum, loco difficillimo ſita, cum exercitu deleta ſunt à Scipione. qui tandem urbem expugnavit, ſeptingenteſimo anno, quàm erat condita: ſpoliorum major pars Siculis, quibus ablata erant, reddita. Ultimo urbis exſcidio, quum ſe Haſdrubal Scipioni dedidiſſet, uxor ejus, quæ paucis ante diebus de marito impetrare non potuerat, ut ad victorem transfugeret, in medium ſe flagrantis urbis incendium, duobus cum liberis, ex arce præcipitavit. Scipio, exemplo patris ſui naturalis Æmilii Paulli, qui Macedoniam vicerat, ludos fecit; transfugasque ac fugitivos beſtiis objecit. Belli Achaïci ſemina referuntur hæc: quòd legati populi Romani ab Achaïcis pulſati ſint; Corinthum miſſi, ut eas civitates, quæ ſub ditione Philippi fuerant, ab Achaïco concilio ſecernerent.

L I B R I L I I.

CUM Achæis, qui in auxilio Bæotos & Chalcidenſes habebant, Q. Cæcilius Metellus ad Thermopylas confligit: quibus victis, dux eorum Critolaus veneno ſibi mortem conſcivit. in cujus locum Diæus U. C. 606. Achaïci motus primus auctor ab Achæis dux creatus, ad Iſthmon à L. Mummiſio conſule victus eſt, qui, omni Achaia in deditionem accepta, Corinthon ex ſenatusconſulto diruit; quia ibi legati Romani violati erant. Thebæ quoque & Chalcis, quæ auxilio fuerant, dirutæ. Ipſe L. Mummius abſtinentiſſimum virum egit. nec quicquam ex iis opibus ornamentiſque, quæ prædives Corinthos habuit,

habuit, in domum ejus pervenit. Q. Cæcilius Metellus de Andrisco triumphavit. P. Cornelius Scipio Æmilianus Africanus de Carthagine & Asdrubale. Viriatus in Hispania primùm ex pastore venator, è venatore latro, mox justì quoque exercitus dux factus, universam Lusitaniam occupavit. M. Vitilium prætorem, fuso ejus exercitu, cepit: post quem C. Plautius prætor nihilo feliciùs rem gessit; tantumque terrorem is hostis intulit, ut adversus eum consulari opus esset & duce & exercitu. Præterea motus Syriæ, & bella inter reges gesta referuntur. Alexander homo ignotus, & incertæ stirpis, occiso (sicut ante dictum est) Demetrio rege, in Syria regnabat. hunc Demetrius, Demetrii filius, qui à patre quondam, ob incertos belli casus, ablegatus Gnidon fuerat, contempta focordia inertiaque ejus, adjuvante Ptolemæo Ægypti rege, cujus filiam Cleopatram in matrimonium acceperat, bello interemit. Ptolemæus in caput graviter vulneratus, inter curationem, dum ossa medici terebrare contendunt, exspiravit: atque in locum ejus frater minor Ptolemæus, qui Cyrenis regnabat, successit. Demetrius, ob crudelitatem quam per tormenta in suos exercebat, ab Diodoto quodam uno ex subjectis, qui Alexandri filio bimulo admodum regnum asserebat, bello superatus, Seleuciam confugit. L. Mummius de Achæis triumphavit: signa ærea marmoreaque, & tabulas pictas in triumpho tulit.

L I B R I L I I I.

AP. Claudius consul Salassos, gentem U. C. 609.
Alpinam, domuit. Alter Pseudo-
philippus in Macedonia à L. Tremellio quæstore cum
exercitu cæsus est. Q. Cæcilius Metellus proconsul
Celtiberos cecidit. à Q. Fabio proconsule pars maxi-
ma

ma Lusitaniæ, expugnatis aliquot urbibus, recepta est.
C. Julius senator Græcè res Romanas scribit.

L I B R I L I V.

U. C. 611. **Q** Pompeius consul in Hispania Ther-
mestinos subegit. cum eisdem &
Numantinis pacem ab infirmitate fecit. Lustrum à
censoribus conditum est. Censa civium capita trecenta
viginti octo millia, trecenta quadraginta duo. Quum
Macedonum legati conquestum de D. Junio Silano
prætore Romam venissent, quòd acceptis pecuniis
provinciam spoliasset, & senatus de querelis eorum
vellet cognoscere; T. Manlius Torquatus, pater Si-
lani, petiit, impetravitque, ut sibi cognitio mandare-
tur. &, domi caussa cognita, filium condemnavit, ab-
dicavitque: ac ne funeri quidem ejus (quum suspendio
vitam finisset) interfuit: sedensque domi potestatem
consultantibus ex instituto fecit. **Q** Fabius procon-
sul, rebus in Hispania prospere gestis labem imposuit,
pace cum Viriato æquis conditionibus facta. Viriatus
à proditoribus, consilio Servilii Cæpionis, interemptus
est; & ab exercitu suo multum comploratus, ac no-
bilissimè tumulatus: vir duxque magnus, & per qua-
tuordecim annos, quibus cum Romanis bellum gessit,
frequentius superior.

L I B R I L V.

U. C. 614. **P**ublico Cornelio Nasica, cui cognomen
Serapioni fuit ab irridente Curiatio
tribuno plebis impositum; & D. Junio Bruto consuli-
bus delectum habentibus in conspectu tironum, res
saluberrimi exempli facta est. nam C. Matienus ac-
cusatus est apud tribunos plebis, quòd exercitum in
Hispania deseruisset: damnatusque sub furca diu vir-
gis cæsus est, & sestertio nummo venit. Tribuni
plebis,

plebis, quia non impetrârant, ut sibi denos, quos vellent, milites eximere liceret, consules in carcerem duci jusserunt. Junius Brutus consul in Hispania, iis, qui sub Viriato militaverant, agros oppidumque dedit, quòd Valentia vocatum est. M. Popillius à Numantinis, cum quibus pacem factam senatus irritam fieri censuerat, cum exercitu fusus fugatusque. C. Hostilio Mancino consule sacrificante, pulli ex cavea evolaverunt. conscendenti deinde in navim, ut in Hispaniam proficisceretur, accidit audiri, *Mane mane Mancine*: quæ auspicia tristia fuisse, eventu probatum est. victus enim à Numantinis & castris exutus, quum spes nulla fervandi exercitus esset, pacem cum eis fecit ignominiosam, quam ratam esse senatus vetuit. Triginta millia Romanorum à Numantinorum millibus quatuor victa erant. D. Junius Lusitaniam, triginta urbium expugnatione, usque ad Occasum & Oceanum, perdomuit: & quum fluvium Oblivionem transire nollent milites, ereptum signifero signum ipse transtulit; & sic ut transgrederentur persuasit. Alexandri filius, rex Syriæ, decem annos admodum habens, ab Diodoto, qui Tryphon cognominabatur, tutore suo, per fraudem occisus est: corruptis medicis, qui ipsum calculi dolore consumi, ad populum mentiti, dum secant, occiderunt.

L I B R I LVI.

Decimus Junius Brutus in Hispania ulteriore feliciter adversus Gallæcos pugnavit. dissimili eventu M. Æmilius Lepidus proconsul adversus Vaccæos rem gessit, clademque similem Numantinæ passus est. Ad exsolvendum fœderis Numantini religionem populum, Mancinus, quum hujus rei auctor fuisset, deditus Numantinis, non est receptus. Lustrum

strum à censoribus conditum est. Censa civium capita trecenta viginti tria millia. Fulvius U.C. 617. Flaccus consul Vardæos in Illyrico subegit. M. Cosconius prætor in Thracia cum Scordiscis prospere pugnavit. Quum bellum Numantinum vitio ducum non sine pudore publico duraret, delatus est ultro Scipioni Africano à senatu populoque Romano consulatus: quem quum illi capere ob legem, quæ vetabat quemquam iterum consulem fieri, non liceret, sicuti priori consulatu, legibus solutus est. Bellum servile in Sicilia ortum, quum opprimi à prætoribus non potuisset, C. Fulvio consuli mandatum est. hujus belli initium fuit Eunos servus, natione Syrus: qui, contracta agrestium servorum manu & solutis ergastulis, justus exercitus numerum implevit. Cleo quoque alter servus ad septuaginta millia servorum contraxit; & copiis junctis, contra populum Romanum exercitumque ejus, bellum sæpe gesserunt.

L I B R I LVII.

SCIPIO Africanus Numantiam obsedit: & corruptum licentia luxuriaque exercitum ad severissimam militiæ disciplinam revocavit. omnia deliciarum instrumenta recidit: duo millia scortorum castris ejecit, militem quotidie in opere habuit, & triginta dierum frumentum ad septenos vallos ferre cogebat. ægre propter onus incedenti dicebat: *Quum gladio te val-lare sciëris, vallum ferre definito.* Alii, scutum parvum habiliter ferenti, scutum amplius justo ferre jussit: neque id se reprehendere, quando meliùs scuto quàm gladio uteretur. Quem militem extra ordinemprehendit, si Romanus esset, vitibus; si extraneus, fustibus cecidit. Jumenta omnia, ne exonerarent militem, vendidit. Sæpe adversùs eruptiones hostium feliciter pugnavit. Vaccæi obsessi, libe-

ris & conjugibus trucidatis, ipsi se interemerunt. Scipio amplissima munera missa sibi ab Antiocho rege Syriæ, quum celare aliis imperatoribus regum munera mos esset, pro tribunali accepturum se esse dixit, omniaque ea referre quæstorem in publicas tabulas iussit: ex iis se viris fortibus dona daturum. Quum undique Numantiam obsidione clausisset, & oppressos fame videret urgeri hostes; qui pubulatum exierant, vetuit interimi: quòd diceret, velocius eos absumpturos frumenti quod haberent, si plures fuissent.

L I B R I LVIII.

TI. Sempronius Gracchus tribunus plebis, quum legem agrariam ferret adversus voluntatem senatus & equestris ordinis, *Ne quis ex publico agro plus quàm quingenta jugera possideret*, in eum furorem exarsit, ut M. Octavio collegæ, causam diversæ partis defendenti, potestatem lege lata abrogaret: seque & Gracchum fratrem & Ap. Claudium focerum triumviros ad dividendum agrum crearet. Promulgavit & aliam legem agrariam, qua sibi latius agrum patefaceret, ut iidem triumviri judicarent, quæ publicus ager quæ privatus esset. deinde quum minus agri esset, quàm quod dividi posset, sine offensa etiam plebis (quoniam eos ad cupiditatem amplum modum sperandi incitaverat) legem se promulgaturum ostendit, ut iis qui Sempronia lege agrum accipere deberent, pecunia, quæ regis Attali fuisset, divideretur. Heredem autem populum Romanum reliquerat Attalus, rex Pergami, Eumenis filius. Tot indignitatibus commotus graviter senatus, ante omnes P. Mucius consul, qui quum in senatu in Gracchum perorasset, raptus ab eo ad populum, *U.C. 619.* delatusque plebi, rursus in eum pro rostris concionatus est. Quum iterum tribunus plebis creari vellet Grac-

Gracchus, auctore P. Cornelio Nafica, in Capitolio ab optimatibus occisus est; ictus primùm fragmentis subfelliorum: & inter alios, qui in eadem seditione occisi erant, insepultus in flumen projectus. Res præterea in Sicilia vario eventu adversum fugitivos gestas continet.

L I B R I L I X.

NUmantini, fame coacti, ipsi se per vicem tradentes trucidaverunt. Captam urbem Scipio Africanus delevit, & de ea triumphavit, quartodecimo anno post Carthaginem deletam. P. Rupilius consul in Sicilia cum fugitivis debellavit. Aristonicus, regis Eumenis filius, Asiam occupavit; quum, testamento Attali regis legata populo Romano, libera esse deberet. adversus eum P. Licinius Crassus consul, quum idem pontifex maximus esset, (quod nunquam antea factum erat) extra Italiam profectus, proelio victus & interemptus est. M. Perperna consul victum Aristonicum in deditionem accepit. Q. Pompeius & Q. Metellus, tunc primùm uterque ex plebe facti censores, lustrum condiderunt. Censa sunt civium capita trecenta tredecim millia, octingenta viginti tria, præter pupillos & vi-
U. C. 620.
U. C. 621.
U. C. 622.
ret;

rèt; rogationem ejus P. Africanus gravissima oratione dissuasit: in qua dixit, Ti. Gracchum jure cæsum videri. Gracchus contra suavit rogationem: sed Scipio tenuit. Bella inter Antiochum Syriæ, & Phraatem Parthorum regem gesta. nec magis quietæ res Ægypti referuntur. Ptolemæus Euergetes cognominatus, ob nimiam crudelitatem suis invisus, incensa à populo regia, clam Cypron profugit. & quum sorori ejus Cleopatrz, quam (filia ejus virgine per vim compressa atque in matrimonium ducta) repudiaverat, regnum à populo datum esset, infensus, filium, quem ex illa habebat, Cypri occidit; caputque ejus, & manus, & pedes matri misit. Seditiones à triumviris, Fulvio Flacco & C. Graccho & C. Carbone, agro dividendo creatis excitatæ. quibus quum P. Scipio Africanus adversaretur, fortisque ac validus pridie domum se recepisset, mortuus in cubiculo inventus est. Suspecta fuit, tanquam ei venenum dedisset, Sempronia uxor: hinc maximè, quòd foror esset Gracchorum; cum quibus similtas Africano fuerat. de morte tamen ejus nulla quæstio *U.C. 623.* acta. Eo defuncto, acriùs seditiones triumvirales exarserunt. C. Sempronius consul contra Iapydas primò rem malè gessit: mox victoria cladem acceptam emendavit; virtute D. Junii Bruti, ejus qui Lusitaniam subegerat.

L I B R I LX.

L. Aurelius consul rebellantes Sardos subegit. *U.C. 626.*
M. Fulvius Flaccus primus omnium Transalpinos Ligures bello domuit; missus in auxilium Massiliensibus adversus Salvios Gallos, qui fines Massiliensium populabantur. *U.C. 627.*
L. Opimius prætor Fregellanos, qui defecerant, in deditionem accepit: Fregellas diruit. Pestilentia in Africa

Africa ab ingenti locustarum multitudine, & deinde necatarum strage, fuisse traditur. Lustrum ab censoribus conditum est. Censa sunt civium capita trecenta nonaginta millia septingena triginta sex. C. Gracchus, Tiberii frater, tribunus plebis, eloquentior quàm frater, perniciosas aliquot leges tulit: inter quas frumentariam, ut semisse & triente frumentum plebi daretur: alteram legem agrariam, quam & frater ejus tulerat: tertiam, qua equestrem ordinem tunc cum senatu consentientem corrumpere; ut sexcenti ex equitibus in curiam sublegerentur; & quia illis temporibus trecenti tantum senatores erant, sexcenti equites trecentis senatoribus admiscerentur, id est, ut equester ordo bis tantum virium in senatu haberet. &, continuato in alterum annum tribunatu, legibus agrariis latis effecit, ut complures coloniae in Italia deducerentur, & una in solo dirutae Carthagini; quò, ipse triumvir creatus, coloniam deduxit. Præterea res à Q. Metello consule adversus Baleares gestas continet: quas Græci Gymnesias appellant, quia ætatem nudi exigant Baleares à teli missu appellati: vel à Baleo Herculis comite ibi relicto tunc, quum Hercules ad Geryonem navigaret. Motus quoque Syriæ referuntur, in quibus Cleopatra Demetrium virum suum, & Seleucum filium, indignata, quòd, occiso patre ejus à se, injussu suo diadema sumpisset, interemit.

L I B R I L X I.

C. Sextius proconsul, victa Salviorum gente, coloniam Aquas Sextias condidit, ob aquarum copiam & calidis & frigidis fontibus, atque à nomine suo ita appellatas. Cn. Domitius proconsul contra Allobroges ad oppidum Vindalium feliciter pugnavit. Quibus bellum inferendi causa fuit, quòd

Teuto-

Teutomalium Salviorum regem fugientem receperunt,
& omni ope juvissent: quódque Æduorum agros, so-
ciorum populi Romani, vastassent. C. Gracchus,
seditioso tribunatu acto, quum Aventinum quoque
armata multitudine occupavisset, à L. Opi- *U. C. 631.*
mio consule, ex senatusconsulto vocato ad

arma populo, pulsus, interemptus est: & cum eo
Fulvius Flaccus consularis, socius ejusdem furoris.
Q. Fabius Maximus consul, Paulli nepos, adversus
Allobroges, & Bituitum Arvernorum regem, felici-
ter pugnavit. Ex Bituiti exercitu cæsa millia homi-
num centum viginti. & quum ipse ad satisfaciendum
senatui Romam profectus esset, Albæ custodiendus
datus est, quia contra pacem videbatur ut in Galliam
remitteretur. Decretum quoque est, ut Congentia-
tus, filius ejus, comprehensus Romam mitteretur.
Allobroges in deditionem accepti. L. Opimius ac-
cusatus apud populum à Q. Decio tribuno plebis,
quòd indemnatos cives in carcerem conjecisset, ab-
solutus est.

L I B R I LXII.

Q. Marcius consul Stonos, gentem Alpi- *U. C. 634.*
nam, expugnavit. Micipsa Numi-
darum rex mortuus, regnum tribus filiis reliquit, Ad-
herbali, Hiempfali, & Jugurthæ fratris filio, quem
adoptaverat. L. Cæcilius Metellus Dal- *U. C. 635.*
matas subegit. Jugurtha Hiempfalem fra-
trem bello petiit, quem victum interemit: Adher-
balem regno, expulit: is à senatu restitutus est. L.
Cæcilius Metellus, Cn. Domitius Ahenobarbus, cen-
sores, duos & triginta senatu moverunt. Præterea
motus Syriæ regum continet.

E P I T O M E. L I B R I L X I I I.

U. C. 638. **C**Ato Porcius consul in Thracia malè
adversus Scordiscos pugnavit. Lu-
strum à censoribus conditum est. Censa sunt civium
capita trecenta nonaginta quatuor millia trecenta tri-
ginta sex. Æmilia, Licinia, Marcia, virgines Ve-
stales, incesti damnatæ sunt: idque incestum quem-
admodum & commissum, & deprehensum, & vindicatum
sit, refertur. Cimbri, gens vaga, popula-
U. C. 639. bundi in Illyricum venerunt: ab iis Papi-
U. C. 640. rius Carbo consul cum exercitu fusus est.
Livius Drusus consul adversus Scordiscos,
gentem à Gallis oriundam, in Thracia feliciter pug-
navit, magnumque honorem tulit.

L I B R I L X I V.

ADherbal, bello petitus à Jugurtha, & in oppido
Cirtha obsessus, contra denunciationem senatus
ab eo occisus est. Ob hoc ipsi Jugurthæ bellum in-
U. C. 641. dictum: idque Calpurnius Bestia consul
gerere jussus, pacem cum Jugurtha in-
jussu populi & senatus fecit. Jugurtha fide publica
evocatus ad indicandos auctores consiliorum suorum,
quòd multos pecunia in senatu corrupisse dicebatur,
Romam venit: & propter cædem admissam in regu-
lum quendam, nomine Massivam, qui regnum ejus
populo Romano invisum appetebat, Romæ interfectum,
quum periclitaretur, causam capitis dicere jussus,
clam profugit, & cedens urbe fertur dixisse, *O ur-
bem venalem, & citò perituram, si emptorem invenerit!*
A. Postumius legatus infelicitè prælio adversus Ju-
gurtham gesto pacem quoque adjecit ignominiosam,
quam non esse servandam senatus censuit.

L I B R I LXV.

Q. Cæcilius Metellus consul duobus præliis Jugurtham fudit, totamque Numidiam vastavit. *U. C. 643.* M. Junius Silanus consul adversus Cimbros infeliciter pugnavit. legatis Cimbrorum sedem & agros, in quibus considerent, postulantibus senatus negavit. M. Minucius proconsul contra Thracas prospere pugnavit. L. Cassius consul à Tigurinis Gallis, pago Helvetiorum, qui à civitate secesserant, in finibus Allobrogum, cum exercitu cæsus est. milites qui ex ea clade superaverunt, obsidibus datis, & dimidia rerum omnium parte, ut incolumes dimitterentur, cum hostibus pacti sunt. *U. C. 645.*

L I B R I LXVI.

Jugurtha, pulsus à C. Mario ex Numidia, auxilio Bocchi, Maurorum regis, adjutus est : & cæsis prælio Bocchi quoque copiis, nolente Boccho bellum infeliciter susceptum diutius sustinere, victus ab eo, & Marió traditus est : in qua re præcipua opera L. Cornelii Sullæ, quæstoris Marii, fuit.

L I B R I LXVII.

M. Aurelius Scaurus, legatus consulis, à Cimbris fuso exercitu captus est : & quum, in consilium ab iis evocatus, deterreret eos, ne Alpes transirent Italiam petitori, eò quòd diceret Romanos vinci non posse, à Boiorige, feroce juvene, occisus est. Ab iisdem hostibus Cn. Manlius consul & Q. Servilius Cæpio proconsul victi prælio, castrisque binis exuti sunt. militum millia octoginta occisa, calorum ac lixarum quadraginta. Secundùm populi Romani jussionem, Cæpionis, cujus temeritate clades accepta erat, damnati bona publicata sunt, *U. C. 647.*

sunt, primi post regem Tarquinium, imperiumque ei abrogatum. In triumpho C. Marii ductus ante currum ejus Jugurtha cum duobus filiis, & in carcere U. C. 648. necatus est. Marius triumphali veste in senatum venit, quod nemo ante eum fecerat : eique propter Cimbrici belli metum continuatus per complures annos magistratus est. Consulatu secundo & tertio absens consul creatus. Quartum consulatum dissimulanter captans consecutus est. Cn. Domitius pontifex maximus populi suffragio creatus est. Cimbri, vastatis omnibus quæ inter Rhodanum & Pyrenæum sunt, per saltum in Hispaniam transgressi, ibique multa loca populati, à Celtiberis fugati sunt : reverſique in Galliam, bellicosos se Teutonibus conjunxerunt.

L I B R I L X V I I I.

M. Antonius prætor in Ciliciam maritimos prædones persecutus est. C. Marius consul summa vi oppugnata à Teutonibus & Ambronibus castra defendit. duobus deinde præliis circa Aquas Sextias eos hostes delevit : in quibus cæsa traduntur hostium ducenta millia, capta nonaginta. Marius absens U. C. 651. quintum consul creatus est. triumphum oblatum, donec & Cimbros vinceret, distulit. Cimbri, repulso ab Alpibus fugatoque Q. Catulo proconsule, qui fauces Alpium obsederat, & ad flumen Athesim castellum editum infederat reliqueratque, quum, virtute sua expliciti fugientem proconsulem exercitumque consecuti, in Italiam trajecissent ; junctis ejusdem Catuli & C. Marii exercitibus, prælio victi sunt ab eis : in quo cæsa traduntur hostium centum quadraginta millia, capta sexaginta. Marius, totius civitatis consensu exceptus, pro duobus triumphis qui offerebantur, uno contentus fuit. Primores civitatis,

civitatis, qui aliquamdiu ut novo homini, ad tantos honores eveſto, inviderant, conſervatam ab eo rempublicam fatebantur. Publicius Malleolus, matre interempta, primus omnium inſutus culleo, in mare præcipitatus eſt. Ancilia cum ſtrepitu mota eſſe, antequam Cimbricum bellum conſummaretur, referuntur. Bella præterea inter Syriæ reges geſta continet.

L I B R I L X I X.

L. Appuleius Saturninus, adjuvante C. Mario, & per milites occiſo A. Nonio competitore, tribunus plebis per vim creatus, non minùs violenter tribunatum, quàm petierat, geſſit; & quum legem agrariam per vim tuliſſet, Metello Numidico, eo quòd in eam non juraverat, diem dixit. qui, quum à bonis civibus defenderetur, ne cauſſa majorum certaminum eſſet, in exilium voluntarium Rhodum proſectus eſt: ibique legendo, & audiendis magnis viris avocabatur. Proſecto, C. Marius, ſeditionis auctor, qui ſextum conſulatum per tribus ſparſa pecunia emerat, aqua & igni interdixit. Idem Appuleius Saturninus *U. C. 652.* tribunus plebis C. Memmii candidatum conſulatus petitorum, quem maximè adverſarium actionibus ſuis timebat, interemit. quibus rebus concitato ſenatu, (in cujus cauſſam & C. Marius, homo varii & mutabilis ingenii conſiliique ſemper ſecundùm fortunam, tranſierat, quum eum tueri minime poſſet) oppreſſus armis cum Glaucia prætor, & aliis ejusdem furoris ſociis, à Rabirio quodam interfectus eſt. Q. Cæcilius Metellus ab exilio, ingenti totius civitatis favore, reductus eſt. Man. Aquillius proconſul in Sicilia bellum ſervile excitatum conſecit.

E P I T O M E. L I B R I LXX.

QUUM Man. Aquillius de pecuniis repetundis causam diceret, ipse iudices rogare noluit. M. Antonius, qui pro eo perorabat, tunicam à pectore ejus discidit, ut honestas cicatrices ostenderet: quibus conspectis, indubitanter absolutus est. Cicero ejus rei solus auctor. T. Didius proconsul adversum Celliberos feliciter pugnavit. Ptolemæus Cyrenarum rex, cui cognomentum Apioni fuit, mortuus heredem populum Romanum reliquit, ejus regni civitates senatus liberas esse jussit. Ariobarzanes in regnum Cappadociæ ab L. Cornelio Sulla reductus est. Parthorum legati ab rege Arface missi venerunt ad Sullam, ut amicitiam populi Romani peterent. P. Rutilius, vir summæ innocentiae, quoniam legatus Q. Mucii proconsulis à publicanorum injuriis Asiam defenderat, invisus equestri ordini, penes quem judicia erant, repetundarum damnatus, in exilium missus est. C. Sentius prætor contra Thracas infeliciter pugnavit. Senatus, quum impotentiam equestris ordinis in judiciis exercendis ferre nollet, omni vi niti cœpit, ut ad se judicia transferrentur; sustinente causam ejus M. Livio Druso tribuno plebis; qui, ut vires sibi acquireret, perniciofa spe largitionum plebem concitavit. Præterea motus Syriæ regum continet.

L I B R I LXXI.

M. Livius Drusus, tribunus plebis, ut majoribus viribus senatus causam susceptam tueretur, socios & Italicos populos, spe civitatis Romanæ, sollicitavit: iisque adjuvantibus, per vim legibus agrariis frumentariisque latis, judiciariam quoque pertulit; ut æqua parte judicia penes senatum & equestrem ordinem essent. Quum deinde promissa sociis civitas præstari

præstari non posset, irati Italici defectionem agitare cœperunt. eorum coitus, conjurationesque, & orationes in conciliis principum, referuntur. propter quæ Livius Drusus invisus etiam senatui factus, velut socialis belli auctor, incertum à quo, domi occisus est.

L I B R I LXXII.

Italici populi defecerunt, Picentes, Vestini, Marfi, Peligni, Marrucini, Samnites, Lucani: initio belli à Picentibus orto. Q. Servilius proconsul in oppido Asculo cum omnibus civibus Romanis, qui in eo oppido erant, occisus est. saga populus sumpfit. Servius Galba à Lucanis comprehensus, unius feminæ opera, ad quam divertebatur, captivitate exemptus est. Æsernia & Alba coloniæ ab Italicis obsessæ sunt. Auxilia deinde Latini nominis, externarumque gentium, missa populo Romano, & expeditiones invicem expugnationesque urbium, referuntur.

L I B R I LXXIII.

L. Julius Cæsar consul malè adversus Samnites pugnavit. Nola colonia U. C. 662. in potestatem Samnitium venit cum L. Postumio prætore, qui ab iis interemptus est. Complures populi ad hostes defecerunt. Quum P. Rutilius U. C. 662. consul parum prospere contra Marfos pugnáset, & in proelio cecidisset, C. Marius legatus ejus meliore eventu cum hostibus conflixit. Servius Sulpicius Pelignos prælio fudit. Q. Cæpio legatus Rutilii, quum obsessus prospere in hostes erupisset, & ob eum successum æquatum ei cum C. Mario esset imperium, temerarius factus, & circumventus insidiis, fuso exercitu cecidit. L. Cæsar consul feliciter contra Samnites pugnavit. ob eam victoriam Romæ saga posita sunt, &, ut varia belli fortuna esset, Æsernia

colonia cum M. Marcello in potestatem Samnitium venit. Sed C. Marius prælio Marfos fudit. Herio Asinio, prætore Marrucinorum, occiso, C. Cæcilius in Gallia transalpina Salvios rebellantes vicit.

L I B R I LXXIV.

CN. Pompeius Picentes prælio fudit, & obsedit. propter quam victoriam Romæ prætextæ & alia magistratuum insignia sumpta sunt. C. Marius cum Marfis dubio eventu pugnavit. Libertini tum primum militare cœperunt. Aulus Plotius legatus Umbros, L. Porcius prætor Marfos, quum uterque populus defecisset, prælio vicerunt. Nicomedes in Bithyniæ, Ariobarzanes in Cappadociæ regna reducti sunt. Cn. Pompeius consul Marfos acie vicit. Quum ære alieno oppressa esset civitas, A. Sempronius U. C. 663. Afellio prætor, quoniam secundum debitores jus dicebat, ab iis qui fœnerabantur, in foro occisus est. Præterea incursiones Thracum in Macedoniam populationesque continet.

L I B R I LXXV.

Aulus Postumius Albinus legatus, quum classi præesset, infamis crimine prodicionis, ab exercitu suo interfectus est. L. Cornelius Sulla legatus Samnites prælio vicit, & bina castra eorum expugnavit. Cn. Pompeius Vestinos in deditionem accepit. L. Porcius consul rebus prospere gestis, fufisque aliquoties Marfis, dum castra eorum expugnat, cecidit. ea res hostibus victoriam ejus prælii dedit. Cosconius & Luceius Samnites acie vicerunt, Marium Egnatium nobilissimum hostium ducem occiderunt, compluraque eorum oppida in deditionem acceperunt. L. Sulla Hirpinos domuit, Samnites multis præliis fudit; aliquot populos recepit: quantisque

que rarò quisquam alius ante consulatum rebus gestis ad petitionem consulatus Romam est profectus.

L I B R I LXXVI.

Aulus Gabinius legatus, rebus adversum Lucanos prospere gestis, & pluribus oppidis expugnatis, in obsidione castrorum hostilium cecidit. Sulpicius legatus Marrucinos cecidit, universamque eam regionem recepit. Cn. Pompeius proconsul Vestinos & Pelignos in deditionem accepit. Marfi quoque à L. Muræna & Cæcilio Pinna legatis aliquot præliis fracti pacem petierunt. Asculum à Cn. Pompeio captum est, cæsis & à Mamercio Æmilio legato Italicis. Silo Popædus, dux Marforum, auctor hujus rei, in prælio cecidit. Ariobarzanes Cappadociæ, Nicomedes Bithyniæ regno à Mithridate Ponti rege pulsi sunt. Præterea incursiones Thracum in Macedoniam populationesque continet.

L I B R I LXXVII.

QUUM P. Sulpicius tribunus plebis, auctore C. Mario, perniciosas leges promulgasset, ut exsules revocarentur, & novi cives libertinique distribuerentur in tribus, & ut Marius adversus Mithridatem Ponti regem dux crearetur, & adversantibus consulibus, Q. Pompeio & L. Sullæ, vim intulisset, occiso Q. Pompeio consulis filio, genero Sullæ; L. Sulla consul cum exercitu in urbem venit, & adversus factionem Sulpicii & Marii in ipsa U. C. 664. urbe pugnavit, eamque expulit. ex qua duodecim à senatu hostes, inter quos C. Marius pater & filius, judicati sunt. P. Sulpicius, quum in quadam villa lateret, indicio servi sui retractus & occisus est. servus, ut præmium promissum indici haberet, manumissus est, & ob scelus proditi domini de saxo dejectus est.

C. Marius filius in Africam trajecit. C. Marius pater, quum in paludibus Minturnensium lateret, extractus est ab oppidanis: & quum missus ad occidendum eum servus, natione Gallus, majestate tanti viri perterritus recessisset, impositus publicæ navi delatus est in Africam. L. Sulla civitatis statum ordinavit: exinde colonias deduxit. Q. Pompeius consul ad accipiendum à Cn. Pompeio proconsule exercitum profectus, consilio ejus occisus est. Mithridates, Pontirex, Bithynia & Cappadocia occupatis, & pulso Aquillio legato, Phrygiam, provinciam, populi Romani, cum ingenti exercitu intravit.

L I B R I LXXVIII.

Mithridates Asiam occupavit: Q. Oppium proconsulem, item Aquillium legatum, in vincula conjecit: jussuque ejus, quicquid civium Romanorum in Asia fuit, uno die trucidatum est. Urbem Rhodum, quæ sola in fide permanserat, oppugnavit: & aliquot præliis navalibus victus recessit. Archelaus præfectus regis in Græciam cum exercitu venit; Athenas occupavit. Præterea trepidationem urbium infularumque, aliis ad Mithridatem, aliis ad populum Romanum civitates suas trahentibus, continet.

L I B R I LXXIX.

U. C. 665. **L.** Cornelius Cinna, quum perniciosas leges per vim atque arma ferret, pulsus urbe à Cn. Octavio collega, cum sex tribunis plebis: imperioque ei abrogato, corruptum Ap. Claudii exercitum in potestatem suam redegit, & bellum urbi intulit; arcessito C. Mario ex Africa cum aliis exsulibus. in quo bello duo fratres, alter ex Pompeii exercitu, alter ex Cinnæ, ignorantes concurrerunt: & quum victor spoliaret occisum, agnito fratre, ingenti

genti lamentatione edita, rogo ei exstructo, ipse supra rogum se transfodit, & eodem igni consumptus est. Et quum opprimi inter initia potuisset, Cn. Pompeii fraude, qui, utramque partem fovendo, vires Cinnae dedit, nec nisi profligatis optimatum rebus auxilium tulit, & consulis segnitie confirmati Cinna & Marius, quatuor exercitibus, quorum duo Q. Sertorio & Carbone dati sunt, urbem circumfoderunt. Ostiam coloniam Marius expugnavit, & crudeliter diripuit.

L I B R I LXXX.

ITaliciis populis à senatu civitas data est. Samnites, qui soli arma retinebant, Cinnae & Mario se conjunxerunt. ab iis Plautius cum exercitu cæsus est. Cinna & Marius cum Carbone & Sertorio Janiculum occupaverunt, & fugati ab Octavio consule recesserunt. Marius Antium, & Ariciam, & Lanuvium colonias devastavit. Quum nulla spes esset optimatibus resistendi propter segnitiam & perfidiam & ducum & militum, qui corrupti aut pugnare nolebant, aut ad diversas partes transibant; Cinna & Marius in urbem recepti sunt: qui, velut captam, eam cædibus & rapinis vastârunt; Cn. Octavio consule occiso, & omnibus adversæ partis nobilibus trucidatis, inter quos M. Antonio eloquentissimo viro, L. & C. Cæsare, quorum capita in rostris posita sunt. Crassus filius ab equitibus Fimbriae interemptus. pater Crassus, ne quid indignum virtute sua pateretur, gladio se transfixit. Et citra ulla comitia consules in sequentem annum se ipsos renunciaverunt. Eodemque die, quo magistratum inierant, Marius Sex. Licinium senatorem de saxo dejici jussit; editisque multis sceleribus, Idibus Januariis decessit: vir, cujus si examinentur cum virtutibus vitia, haud facile sit dictu, utrùm bello melior, an pace perniciosior fuerit. adeò

quam rempublicam armatus servavit, eam primò togatus omni genere fraudis, postremò armis hostiliter evertit.

L I B R I LXXXI.

L. Sulla Athenas, quas Archelaus præfectus Mithridatis occupârat, circumfedit, & cum maximo labore expugnavit. urbi libertatem, & civibus quæ habuerant, reddidit. Magnesia, quæ sola in Asia civitas in fide manserat, summa virtute adversus Mithridatem defensa est. Præterea transitus Thracum Macedoniam continet.

L I B R I LXXXII.

Sulla copias regis, quæ Macedonia occupata in Thessaliam venerant, prælio vicit: cæsis hostium centum millibus, & castris quoque expugnatis. Renovato deinde bello, iterum exercitum regis fudit ac delevit. Archelaus cum classe regia Sullæ se tradidit.

U. C. 666. L. Valerius Flaccus consul collega Cinnæ missus, ut Sullæ succederet, propter avaritiam invisus exercitui suo, ab C. Fimbria legato ipsius ultimæ audaciæ homine occisus est: & imperium ad Fimbriam translatum. Præterea expugnatae in Asia urbes à Mithridate, & crudeliter direpta provincia, incursionesque Thracum in Macedoniam, referuntur.

L I B R I LXXXIII.

C. Fimbria, in Asia fuis prælio aliquot præfectis Mithridatis, urbem Pergamum cepit; obsessumque regem non multum absuit quin caperet. Urbem Ilion, quæ se potestati Sullæ reservabat, expugnavit ac delevit; & magnam partem Asiæ recepit. Sulla multis

multis præliis Thracas cecidit. Quum L. Cinna & Cn. Papirius Carbo, ab se ipsis consules per biennium creati, bellum contra Sullam pararent; effectum est per L. Valerium Flaccum principem senatus, qui orationem in senatu habuit, & per eos qui concordiae studebant, ut legati ad Sullam de pace mitterentur. Cinna ab exercitu suo, quem invitum cogebat naves conscendere & adversus Sullam proficisci, interemptus est. consulatum Carbo solus gessit. Sulla quum in Asiam trajecisset, pacem cum Mithridate fecit; ita ut is cederet Asia, Bithynia, Cappadocia. Fimbria desertus ab exercitu, qui ad Sullam transierat, ipse se percussit: impetravitque de servo suo, præbens cervicem, ut se interficeret.

L I B R I LXXXIV.

Sulla legatis, qui ab senatu missi erant, futurum se in potestate senatus respondit; si cives, qui pulsii à Cinna ad se confugerant, restituerentur. quæ conditio quum justa senatui videretur, per Carbonem factionemque ejus, cui bellum videbatur utilius, ne conveniret, effectum est. Idem Carbo, quum ab omnibus oppidis Italiæ coloniisque obsides exigere vellet, ut fidem eorum contra Sullam obligaret, consensu senatus prohibitus est. Novis civibus senatusconsulto suffragium datum est. Q. Metellus Pius, qui partes optimatum secutus erat, quum in Africa bellum moliretur, ab C. Fabio prætore pulsus est: senatusque consultum per factionem Carbonis & Marianarum partium factum est, ut omnes ubique exercitus dimitterentur. Libertini in quinque & triginta tribus distributi sunt. Præterea belli apparatus, quod contra Sullam excitabatur, continet.

E P I T O M E.

L I B R I LXXXV.

Sulla in Italiam cum exercitu trajecit, missisque legatis qui de pace agerent, & ab consule C. Norbano violatis, eundem Norbanum proelio *U. C. 669.* vicit. Et quum L. Scipionis alterius consulis, cum quo per omnia id egerat, ut pacem jungeret, nec potuerat, castra oppugnaturus esset, universus exercitus consulis, sollicitatus per emissos ab Sulla milites, signa ad Sullam transtulit. Scipio, quum interimi posset, dimissus est. Cn. Pompeius, Cn. F. ejus qui Asculum ceperat, conscripto voluntariorum exercitu, cum tribus legionibus ad Sullam venerat; ad quem se nobilitas omnis conferebat: ita ut deserta urbe ad castra veniretur. Præterea expeditiones per totam Italiam utriusque partis ducum referuntur.

L I B R I LXXXVI.

U. C. 670. **Q**uum C. Marius, C. Marii filius, consul ante annos viginti per vim creatus esset, C. Fabius in Africa, propter crudelitatem & avaritiam, in prætorio suo vivus exustus est. L. Philippus legatus Sullæ Sardiniam, Q. Antonio prætore pulso & occiso, occupavit. Sulla cum Italicis populis, ne timeretur ab iis, velut erepturus civitatem & suffragii jus nuper datum, foedus percussit. idemque, ex fiducia jam certæ victoriæ, litigatores, à quibus adibatur, vadimonia Romam differre jussit; quum à parte diversa urbs adhuc teneretur. L. Damasippus prætor, ex voluntate C. Marii consulis, quum senatum contraxisset, omnem, quæ in urbe erat, nobilitatem trucidavit. ex cujus numero Q. Mucius Scaevola pontifex maximus fugiens, in vestibulo ædis Vestæ occisus est. Præterea bellum ab L. Muræna adversus Mithridatem in Asia renovatum continet.

L I B R I

L I B R I LXXXVII.

SULLA C. Marium, exercitu ejus fuso deletoque ad Sacriportum, in oppido Præneste obsedit. urbem Romam ex inimicorum manibus recepit. Marium erumpere tentantem repulit. Præterea res ab legatis ejus, eadem ubique fortuna partium, gestas continet.

L I B R I LXXXVIII.

SULLA Carbonem, exercitu ejus fuso ad Clusium, ad Faventiam Fidentiamque cæso, Italia expulit: cum Samnitibus, qui soli ex Italicis populis nondum arma posuerant, juxta urbem Romanam ante portam Collinam debellavit: recuperataque republica, pulcherrimam victoriam crudelitate, quanta in nullo hominum fuit, inquinavit. Octo millia deditorum in villa publica trucidavit: tabulam proscriptionis posuit: urbem ac totam Italiam cædibus replevit: inter quas omnes Prænestinos inermes concidi jussit: Marium, senatorii ordinis virum, cruribus brachiisque fractis, auribus præfectis, & oculis effossis, necavit. C. Marius Præneste obsessus ab Lucretio Ofella, Sullanarum partium viro, quum per cuniculum captaret evadere, septus ab exercitu, mortem sibi conscivit. id est, in ipso cuniculo, quum sentiret se evadere non posse, cum Pontio Telefino, fugæ comite, stricto utrimque gladio concurrat: quem quum occidisset, ipse saucius impetravit à servo, ut se occideret.

L I B R I LXXXIX.

M. Brutus à Cn. Papirio Carbone, qui Cossuram appulerat, missus nave piscatoria Lilybæum, ut exploraret an ibi Pompeius esset, & circumventus navibus, quas Pompeius miserat, in se mucrone verso,

so, ad transtrum navis obnixus corporis pondere incubuit. Cn. Pompeius, in Siciliam cum imperio ab senatu missus, Cn. Carbonem, qui flens muliebriter mortem tulit, captum occidit. Sulla dictator factus,

quod nemo unquam fecerat, cum fascibus
U. C. 670.

viginti quatuor processit. Rebus novis rei-publicæ statum confirmavit, tribunorum plebis potestatem minuit, & omne jus legum ferendarum ademit: pontificum, augurumque collegium ampliavit, ut essent quindecim; senatum ex equestri ordine supplevit: proscriptorum liberis jus petendorum honorum eripuit, & bona eorum vendidit: ex quibus plurima primò rapuit. redactum est sestertiū ter millies quingenties.

Q. Lucretium Ofellam, consulatum, contra voluntatem suam, petere ausum, iussit interimi in foro: & quum hoc indignè ferret populus Romanus, concione advocata, se iussisse dixit. Cn. Pompeius in Africa Cn. Domitium proscriptum & Hiarbam regem Numidiæ, bellum molientes, victos interemit: & quatuor & viginti annos natus, adhuc eques Romanus, quod nulli contigerat, ex Africa triumphavit. Cn. Norbanus consularis proscriptus, in urbe Rhodo quum comprehenderetur, ipse se interemit. Mutilus, unus ex proscriptis, clam capite adoperto, ad posticas ædes Bastiæ uxoris quum accessisset, admissus non est, quia illum proscriptum diceret; itaque se transfodit, & sanguine suo fores uxoris resperfit. Sulla Nolam in Samnio recepit. quadraginta septem legiones in agros captos deduxit, & eos iis divisit. Volaterras, quod oppidum adhuc in armis erat, obsessum, in deditio-nem accepit. Mitylenæ quoque in Asia, quæ sola urbs post victum Mithridatem arma retinebat, expugnata dirutæque sunt.

EPITOME. LIBRI XC.

181

SULLA decessit, honosque ei ab senatu habitus est, ut in campo Martio sepeliretur. *U. C. 674.* M. Æmilius Lepidus, quum acta Sullæ tentaret rescindere, bellum excitavit: & à Q. Catulo collega Italia pulsus est: & in Sardinia, frustra bellum molitus, periit. M. Brutus, qui Cisalpinam Galliam tenebat, à Cn. Pompeio occisus est. Q. Sertorius proscriptus in ulteriore Hispania ingens bellum excitavit. L. Manilius proconsul & M. Domitius legatus ab Herculeio quæstore prælio victi sunt. Præterea res à P. Servilio proconsule adversus Cilicas gestas continet.

LIBRI XCI.

CN. Pompeius, quum adhuc equester esset, cum imperio consulari adversus Sertorium missus est. Sertorius aliquot urbes expugnavit, plurimasque civitates in potestatem suam redegit. Appius Claudius proconsul Thracas pluribus præliis vicit. Q. Metellus proconsul L. Herculeium, quæstorem Sertorii, omni cum exercitu cecidit.

LIBRI XCII.

CN. Pompeius dubio eventu cum Sertorio pugnavit, ita ut singula ex utraque parte cornua vicerint. Q. Metellus Sertorium & Perpernam cum duobus exercitibus prælio fudit: cujus victoriæ partem cupiens ferre Pompeius, parum prospere pugnavit. obsessus deinde Cluniæ Sertorius assiduis eruptionibus non leviora damna obsidentibus intulit. Præterea ab Curione proconsule in Thracia res gestas adversus Dardanos, & Q. Sertorii multa crudelia in suos facta continet; qui plurimos ex amicis & secum proscriptis, crimine prodicionis infimulatos, interemit.

L I B R I X C I I I.

P. Servilius proconsul in Cilicia Ifauros domuit, & aliquot urbes piratarum expugnavit. Nicomedes, Bithyniæ rex, moriens populum Romanum fecit heredem, regnumque ejus in provinciæ formam redactum est. Mithridates, fœdere cum Sertorio iſto, bellum populo Romano intulit. Apparatus deinde regiarum copiarum pedestrium navaliumque: & occupata Bithynia, M. Aurelius Cotta consul ad Chalcedonem prælio ab rege victus est. resque à Pompeio U. C. 678. & Metello adversum Sertorium gestas continet; qui omnibus belli militiæque artibus par fuit. quos etiam ab obsidione Calagurii oppidi depulſos coëgit diversas regiones petere, Metellum ulteriorem Hispaniam, Pompeium Galliam.

L I B R I X C I V.

U. C. 678. **L.** Licinius Lucullus consul adversum Mithridatem equestribus præliis feliciter pugnavit: & aliquot expeditiones prosperas fecit, poscentesque pugnam milites à seditione inhibuit. Deiotarus, Gallogræciæ tetrarches, præfectos Mithridatis bellum in Phrygia moventes cecidit. Præterea res à Cn. Pompeio in Hispania contra Sertorium prospere gestas continet.

L I B R I X C V.

C. Curio proconsul Dardanos in Thracia domuit. Quatuor & septuaginta gladiatores Capuæ ex ludo Lentuli profugerunt: & congregata servitorum ergastulorumque multitudine, Crixo & Spartaco ducibus bello excitato, Claudium Pulchrum legatum & P. Varenum prætorem prælio vicerunt. L. Lucullus proconsul ad Cyzicum urbem exercitum Mithridatis fame ferroque delevit, pulsumque Bithynia regem, variis

variis belli ac naufragiorum casibus fractum, coëgit in Pontum profugere.

L I B R I XCVI.

Q. Arrius prætor Crixum, fugitivorum ducem, cum viginti millibus hominum cecidit. Cn. Lentulus consul malè adversùs Spartacum pugnavit. *U. C. 680.* Ab eodem L. Gellius consul & Q. Arrius prætor acie victi sunt. Sertorius à Manio Antonio, & M. Perperna, & aliis conjuratis in convivio interfectus est, octavo ducatus sui anno: magnus dux, & adversùs duos imperatores, Pompeium & Metellum, sæpe par, vel frequentius victor; ad ultimum desertus & proditus. Imperium partium ad Marcum translatum est: quem Cn. Pompeius victum captumque interemit, ac recepit Hispanias decimo fere anno quàm cœptum est bellum. C. Cassius proconsul, Cn. Manilius prætor malè adversùs Spartacum pugnaverunt: idque bellum M. Crasso prætori mandatum est.

L I B R I XCVII.

M. Crassus prætor primùm cum parte fugitivorum, quæ ex Gallis Germanisque constabat, feliciter pugnavit; cæsis hostium triginta quinque millibus, & duce eorum Granico. Cum Spartaco deinde belavit; cæsis cum ipso millibus quadraginta. M. Antonius prætor bellum adversus Creteneses parum prospere susceptum morte sua finivit: M. Lucullus proconsul Thracas subegit. L. Lucullus in Ponto adversus Mithridatem feliciter pugnavit; cæsis hostium amplius quàm sexaginta millibus. M. Crassus & Cn. Pompeius consules facti (Pompeius, antequam quæsturam gereret, ex equite Romano) tribunitiam potestatem restituerunt. Judicia quoque per L. Aurelium Cottam prætorem ad equites Romanos translata sunt.

Mithri-

Mithridates, desperatione rerum suarum coactus, ad Tigranem Armeniæ regem confugit.

LIBRI XCVIII.

MAchares filius Mithridatis, Bosphori rex, ab L. Lucullo in amicitiam receptus est. Cn. Lentulus & L. Gellius censores asperam censuram egerunt, quatuor & sexaginta senatu motis. à quibus, lustro condito, censa sunt civium capita quadringenta quinquaginta millia. L. Metellus prætor in Sicilia adversum piratas prospere rem gessit. Templum Jovis in Capitolio, quod incendio consumptum ac refectum erat, ab Q. Catulo dedicatum est. L. Lucullus in Armenia Mithridatem & Tigranem, & immensas utriusque regis copias pluribus præliis fudit. Q. Metellus proconsul, bello sibi adversum Cretenses mandato, Cydoniam urbem obsedit. L. Triarius legatus Luculli adversus Mithridatem parum prospere pugnavit. Lucullum, ne persequeretur Mithridatem ac Tigranem, summamque victoriæ imponeret, seditio militum tenuit, qui sequi volebant: id est, legiones Valerianæ, impleta ab se stipendia dicentes, Lucullum reliquerunt.

LIBRI XCIX.

Q Metellus proconsul Gnosson, & Lyctum, & Cydoniam, & alias plurimas civitates expugnavit. L. Roscius tribunus plebis legem tulit, ut equitibus Romanis in theatro quatuordecim gradus proximi assignarentur. Cn. Pompeius, lege ad populum lata, persequi piratas iussus, qui commercium annonæ intercluserant, intra quadragessimum diem toto mari eos expulit; belloque cum iis in Sicilia confecto, acceptis in deditionem piratis, agros & urbes dedit. Præterea res gestas à Q. Metello adversus Cretenses continet: & epistolas Metelli & Cn. Pompeii invicem missas.

missas. queritur Metellus gloriam rerum ab se gestarum à Pompeio sublatam præteriri, qui in Cretam miserit legatum suum ad accipiendas urbium deditiones. Pompeius rationem reddit, hoc se facere debuisse.

L I B R I C.

C. Manilius tribunus plebis, magna indignatione nobilitatis, legem tulit, ut Pompeio Mithridaticum bellum mandaretur. Concio ejus bona. **Q.** Metellus, perdomitis Cretensis, liberæ in id tempus insulæ leges dedit. Cnæus Pompeius, ad gerendum bellum adversus Mithridatem profectus, cum rege Parthorum Phraate amicitiam renovavit, equestri prælio Mithridatem vicit. Præterea bellum inter Phraatem Parthorum regem & Tigranem Armeniorum, ac deinde inter Tigranem filium patremque gestum continet.

L I B R I C I.

CN. Pompeius Mithridatem nocturno prælio victum coegit Bosphoron profugere. Tigranem in deditionem accepit; eique adeptis Syria, Phœnice, Sicilia, regnum Armeniæ restituit. Conjuratio eorum, qui in petitione consulatus ambitus damnati erant, facta de interficiendis consulibus, oppressa est. Cn. Pompeius, quum Mithridatem persequeretur, in ultimas ignotasque gentes penetravit: Iberos, Albanosque, qui transitum non dabant, prælio vicit. Præterea fugam Mithridatis per Colchos, Heniochosque, & res ab eo in Bosphoro gestas continet.

L I B R I C II.

CN. Pompeius in provinciæ formam Pontum redegit. Pharnaces filius Mithridatis bellum patri intulit. ab eo Mithridates obsessus in regia, quum
veneno

veneno sumpto parum profecisset ad mortem, à milite Gallo, nomine Bitæto, à quo, ut adjuvaret se, petierat, interfectus est. Cn. Pompeius Judæos subegit. fanum eorum Hierosolymæ, inviolatum ante id tempus, cepit. L. Catilina, bis repulsam in petitione consulatus passus, cum Lentulo prætore, & Cethego, & pluribus aliis conjuravit de cæde consulum & senatus, incendiis urbis, & opprimenda republica : exercitu quoque in Etruria comparato. Ea conjuratio *U. C. 689.* industria M. Tullii Ciceronis eruta est. Catilina urbe pulso, de reliquis conjuratis supplicium sumptum est.

L I B R I CIII.

Catilina à C. Antonio proconsule cum exercitu cæsus est. P. Clodius accusatus, quòd in habitu mulieris in sacrum, in quod virum intrare nefas est, intrasset : quumque uxorem maximi pontificis stupravisset, absolutus est. Cn. Pontinus prætor Allobroges, qui rebellaverant, ad Solonem domuit. P. Clodius ad plebem transiit. C. Cæsar Lusitanos subegit : eoque consulatus candidato, & captante rempublicam invadere, conspiratio inter tres principes civitatis facta est, Cn. Pompeium, M. Crassum, *U. C. 693.* C. Cæsarem. Leges agrariæ à Cæsare consule cum magna contentione, invito senatu & altero consule M. Bibulo, latæ sunt. C. Antonius proconsul in Thracia parum prospere rem gessit. M. Cicero, lege à P. Clodio tribuno plebis lata, quòd indemnatos cives necavisset, in exilium missus est. Cæsar, in provinciam Galliam profectus, Helvetios, vagam gentem, domuit : quæ, sedem quærens, per provinciam Cæsaris Narbonem iter facere volebat. Præterea situm Galliarum continet. Pompeius de liberis Mithridatis, Tigrane & Tigranis filio, trium-

triumphavit: Magnusque à tota concione consalutatus est.

L I B R I C I V.

PRima pars libri situm Germaniæ moresque continet. C. Cæsar, quum contra Germanos, qui Ariovisto duce in Galliam transcenderant, exercitum duceret, rogatus ab Æduis & Sequanis, quorum ager possidebatur, trepidationem militum, propter metum novorum hostium ortam, allocutione exercitus inhibuit; & victos prælio Germanos Gallia expulit. M. Cicero, Pompeio inter alios orante, & T. Annio Milone tribuno plebis agente, ingenti gaudio senatus ac totius Italiæ, ab exilio reductus est. Cn. Pompeio per quinquennium annonæ cura mandata est. Cæsar Ambianos, Sueffiones, Veromanduos, Atrebates, Belgarum populos, quorum ingens multitudo erat, prælio victos, in deditionem accepit: ac deinde contra Nervios, unam harum civitatum, cum maximo discrimine pugnavit, eamque gentem delevit. quæ bellum gessit, donec ex sexaginta millibus armatorum trecenti superessent, ex quadringentis senatoribus tres tantummodo evaderent. Lege lata de redigenda in provinciæ formam Cipro, & publicanda pecunia regia, C. Catoni administratio ejus rei mandata est. Ptolemæus Ægypti rex, ob injurias quas patiebatur à suis, regno pulsus, Romam venit. C. Cæsar Venetos, gentem Oceano junctam, navali prælio vicit. Præterea res ab legatis ejus eadem fortuna gestas continet.

L I B R I C V.

QUum C. Catonis tribuni plebis intercessionibus comitia tollerentur, senatus vestem mutavit. C. Cato in petitione præturæ, prælato Vatinius, repulsam tulit. idem quum legem impediret, qua provinciæ

ciæ consulibus in quinquennium, Pompeio Hispaniæ, Crasso Syria & Parthicum bellum, Cæsari Gallia & Germania dabantur, à C. Trebonio tribuno plebis legis auctore in vincula ductus est. A. Gabinius proconsul Ptolemæum reduxit in regnum Ægypti, ejecto Archelao, quem sibi regem adsciverant. Cæsar, victis Germanis & in Gallia cæsis, Rhenum transcendit, & proximam partem Germaniæ domuit: ac deinde Oceano in Britanniam, primò parum prospere tempestatibus adversis, trajecit: iterum parum felicius, magnaue multitudine hostium cæsa, aliquam partem insulæ in potestatem redegit.

L I B R I C V I.

Julia Cæsaris filia, Pompeii uxor, decessit: honoreque ei à populo habitus est, ut in campo Martio sepeliretur. Gallorum aliquot populi, Ambiorige, duce Eburonum, defecerunt. à quibus Cotta & Titurius legati Cæsaris circumventi infidiis, cum exercitu, cui præerant, cæsi sunt. & quum aliarum quoque legionum castra oppugnata magno labore defensa essent, interque eos, qui in Nerviiis, præerat, Q. Cicero; ab ipso Cæsare hostes prælio fusi sunt. M. Crassus, bellum Parthis illaturus, Euphratem fluvium transiit: victusque prælio, in quo & filius ejus cecidit, quum reliquias exercitus in collem recepisset, evocatus in colloquium ab hostibus, velut de pace acturis, quorum dux erat Surenas, comprehensus, & ne quid vivus pateretur, repugnans interfectus est.

L I B R I C V I I.

C. Cæsar, Treviris in Gallia victis, iterum in Germaniam transiit: nulloque ibi hoste invento, reversus in Galliam, Eburones, & alias civitates, quæ conspiraverant, vicit, & Ambiorigem in fuga persecutus.

cutus. P. Clodii à T. Annio Milone, candidato consulatus, in Appia via ad Bovillas occisi corpus plebs in curia cremavit. Quum seditiones inter candidatos consulatus, Hypsæum, Scipionem, & Milonem, essent, qui armis ac vi contendebant; ad comprimendas eas Cn. Pompeius legatus à senatu consul tertium factus est, absens & solus, quod nulli alii unquam contigit. Quæstione decreta de morte P. Clodii, Milo judicio damnatus in exilium actus est. Lex lata est, ut ratio absentis Cæsaris in petitione consulatus haberetur, invito & contradicente M. Catone. Præterea res gestas à C. Cæsare adversum Gallos, qui prope universi, Vercingetorige Arverno duce, defecerunt, & laboriosas obsidiones urbium continet: inter quas Avaricj Biturigum, & Gergoviz Arvernorum.

L I B R I C V I I I.

Cæsar Gallos ad Alesiam vicit, omnesque Galliz civitates, quæ in armis fuerant, in ditionem accepit. C. Cassius quæstor M. Crassi, Parthos, qui in Syriam transcenderant, cecidit. In petitione consulatus M. Cato repulsam tulit; creatis consulibus Ser. Sulpicio & M. Marcello. C. Cæsar Bellovacos cum aliis Gallorum populis domuit. Præ- U.C. 701.
terea contentiones inter consules, de successore C. Cæsari mittendo, agente in senatu M. Marcello consule, ut Cæsar ad petitionem consulatus veniret, quum is lege lata in id tempus consulatus provincias obtinere deberet, resque à M. Bibulo in Syria gestas continet.

L I B R I C I X.

Causæ civilium armorum & initia referuntur, contentionesque de successore U.C. 703.
C. Cæsari mittendo; quum se dimissurum exercitus negaret, nisi à Pompeio dimitterentur. & C. Curionis

nis tribuni plebis primùm adversus Cæsarem, dein pro Cæsare actiones continet. Quum senatusconsultum factum esset, ut successor Cæsari mitteretur, M. Antonio & Q. Cassio tribunis plebis, quoniam intercessionibus id senatusconsultum impediabant, urbe pulsus; mandatum ab senatu consulibus & Cn. Pompeio, ut viderent, ne quid respublica detrimenti caperet. C. Cæsar, bello inimicos persecuturus, cum exercitu in Italiam venit: Corfinium cum L. Domitio & L. Lentulo cepit, eosque dimisit. Cn. Pompeium, ceterosque partium ejus, Italia expulit.

L I B R I CX.

U. C. 703. **C.** Cæsar Massiliam, quæ portas ipsi clauserat, obsedit: & relictis in obsidione urbis ejus legatis, C. Trebonio & D. Bruto, profectus in Hispaniam, L. Afranium & C. Petreium legatos Cn. Pompeii cum septem legionibus ad Ilerdam in deditionem accepit, omnesque incolumes dimisit: Varrone quoque legato Pompeii cum exercitu in potestatem suam redacto. Gaditanis civitatem dedit. Massilienses, duobus navalibus præliis victi, post longam obsidionem potestati Cæsaris se permiserunt. C. Antonius legatus Cæsaris, malè contra Pompeianos in Illyrico rebus gestis, captus est. In quo bello Opitergini Transpadini Cæsaris auxiliares, rate sua ab hostilibus navibus clausa, potiùs quàm in potestatem hostium venirent, inter se concurrentes occubuerunt. C. Curio legatus Cæsaris in Africa, quum prospere adversus Varum Pompeianarum partium ducem pugnasset, à Juba rege Mauritanie cum exercitu cæsus est. C. Cæsar in Græciam trajecit.

L I B R I CXI.

M. Cælius Rufus prætor quum seditiones in urbe concitaret, novarum tabularum spe plebe sollicitata, abrogato magistratu pulsus urbe, Miloni exsuli, qui fugitivorum exercitum contraxerat, se conjunxit. uterque, quum bellum molirentur, interempti sunt. Cleopatra Ægypti regina à Ptolemæo fratre regno pulsa est. Propter Q. Cassii prætoris avaritiam crudelitatemque Cordubenses in Hispania cum duabus Varianis legionibus à partibus Cæsaris desciverunt. Cnæus Pompeius ad Dyrrhachium obsessus *U. C. 704.* à Cæsare, & præfidiis ejus cum magna clade diversæ partis expugnatis, obsidione liberatus, translato in Thessaliam bello, apud Pharsaliam acie victus est. Cicero in castris remansit; vir nihil minus quàm ad bella natus. omnibusque adversarum partium, qui se potestati victoris permiserunt, Cæsar ignovit.

L I B R I CXII.

TRepido victarum partium per diversas orbis terrarum partes & fuga referentur. Cn. Pompeius quum Ægyptum petisset, jussu Ptolemæi regis pupilli, auctore Theodoto præceptore, cujus magna apud regem auctoritas erat, & Photino, occisus est ab Achilla, cui id facinus erat delegatum, in navicula, antequam in terram exiret. Cornelia uxor & Sex. Pompeius filius Cypron refugerunt. Cæsar post tertium diem insecutus, quum ei Theodotus caput Pompeii & annulum obtulisset, & infensus est, & illacrimavit. sine periculo Alexandriam tumultuantem intravit. Cæsar dictator creatus, Cleopatram in regnum Ægypti reduxit, & inferentem bellum iisdem auctoribus Ptolemæum, quibus Pompeium interfece-
rat, cum magno suo discrimine vicit. Ptolemæus,
dum

dum fugit, in Nilo navicula subsedit. Præterea laboriosum M. Catonis in Africa per deserta cum legionibus iter, & bellum à Cn. Domitio contra Pharnacem parum prospere gestum continet.

L I B R I CXIII.

Confirmatis in Africa Pompeianis partibus, imperium earum P. Scipioni delatum est; Catone cui ex æquo deferebatur, cedente. Et quum de diruenda urbe Utica propter favorem civitatis ejus in Cæsarem deliberaretur, idque ne fieret, M. Cato tenuisset, Juba suadente, ut dirueretur; tutela ejus, & custodia mandata est Catoni. Inde Pompeius Magni filius in Hispania contractis viribus, quarum ducatum nec Afranius nec Petreius excipere volebant, bellum adversus Cæsarem renovavit. Pharnaces

U. C. 705. Mithridatis filius, rex Ponti, sine ulla belli

mora victus est. Quum seditiones Romæ à P. Dolabella tribuno plebis, legem ferente de novis tabulis, excitatæ essent, & ex ea causâ plebs tumultuaretur, inductis à M. Antonio magistro equitum in urbem militibus, octingenti è plebe cæsi sunt. Cæsar veteranis cum seditione missionem postulantibus dedit, & quum in Africam trajecisset, contra copias Jubbæ regis cum discrimine magno pugnavit.

L I B R I CXIV.

Bellum in Syria Cæcilius Bassus eques Romanus Pompeianarum partium excitavit; relicto à legione Sexto Cæsare, quæ ad Bassum transfierat: occisoque eo, Cæsar Scipionem prætorem,

U. C. 705. Afranium, Jubamque vicit ad Thapsum,

U. C. 706. castris eorum expugnatis. Cato audita re, quum se percussisset Uticæ, & interveniente

filio curaretur, inter ipsam curationem rescisso vulnere exspiravit, anno ætatis quadagesimo nono. Pe-

treius

treius Jubam, seque interemit. P. Scipio in nave circumventus honestæ morti vocem quoque adjecit. quærentibus enim imperatorem hostibus, *Imperator bene se habet.* Faustus & Afranius occisi. Catonis filio venia data: Brutus, legatus Cæsaris, in Gallia Bellovacos rebellantes prælio vicit.

L I B R I CXV.

Cæsar quatuor triumphos duxit; ex Gallia, ex Ægypto, ex Ponto, ex Africa. epulum, & omnis generis spectacula dedit. M. Marcello consulari, senatu rogante, reditum concessit. qui Marcellus beneficio ejus frui non potuit; à Cn. Magio Cilone cliente suo Athenis occisus. Recensum egit, quo censa sunt civium capita centum quinquaginta millia. profectusque in Hispaniam adversus Cn. Pompeium, multis utrimque expeditionibus factis, & aliquot urbibus expugnatis, summam victoriam cum magno discrimine ad Mundam urbem consecutus est. Pompeius Sextus effugit. U. C. 707.

L I B R I CXVI.

Cæsar ex Hispania quintum triumphum egit. & quum plurimi maximique honores ei ab senatu decreti essent; inter quos, ut Pater Patriæ appellaretur, & sacrosanctus, ac dictator in perpetuum esset, invidiæ causam adversus eum præstitere, quòd senatui deferenti hos honores, quum ante ædem Veneris Genitricis federet, non assurrexit: & quòd à M. Antonio consule collega suo, inter Lupercos currente, diadema capiti suo impositum in sella reposuit: & quòd Epidio Marullo & Cæsetio Flavo tribunis plebis, invidiam ei tanquam regnum affectanti moventibus, potestas abrogata est. Ex iis causis conspiratione in eum facta (cujus capita fuerunt M. Brutus U. C. 708.

tus & C. Cassius, & ex Cæsaris partibus D. Brutus & C. Trebonius) Pompeii in curia occisus est viginti tribus vulneribus: occupatumque ab interfectoribus ejus Capitolium. Oblivione deinde cædis ejus ab senatu decreta, obsidibus Antonii & Lepidi liberis acceptis, conjurati à Capitolio descenderunt. Testamento Cæsaris heres ex parte dimidia institutus C. Octavius fororis nepos, & in nomen adoptatus est. *U.C. 708.* Cæsaris corpus, quum in campum Martium ferretur, à plebe ante rostra crematum est. Dictaturæ honos in perpetuum sublatus est. C. Amatius humillimæ fortis homo, qui se C. Marii filium ferebat, quum apud credulam plebem seditiones moveret, necatus est.

L I B R I C X V I I.

C. Octavius Romam ex Epiro venit (eò enim illum Cæsar præmiserat bellum in Macedonia gesturus) omnibusque prosperis exceptus, etiam nomen Cæsaris sumpsit. In confusione rerum ac tumultu Lepidus pontificatum maximum intercepit. Sed M. Antonius consul quum impotenter dominaretur, legemque de permutatione provinciarum per vim tulisset, & Cæsarem quoque petentem, ut sibi adversus percussores avunculi adesset, magnis injuriis affecisset; Cæsar, & sibi & reipublicæ vires contra eum paraturus, deductos in colonias veteranos excitavit. Legionibus quoque quarta & Martia signa ab Antonio ad Cæsarem tulerunt. deinde & complures sævitia M. Antonii passim in castris suis, trucidati, quia & suspecti erant, ad Cæsarem desciverunt. D. Brutus, ut petenti Cisalpinam Galliam Antonio obfisteret, Mutinam cum exercitu occupavit. Præterea discursus utriusque partis virorum ad accipiendas provincias, apparatusque belli continet.

L I B R I CXVIII.

M. Brutus in Græcia, sub prætextu reipublicæ & suscepti contra M. Antonium belli, exercitum, cui Vatinius præerat, cum provincia in potestatem suam redegit. C. Cæsari, qui primus reipublicæ arma sumpserat, proprætoris imperium ab senatu datum est cum consularibus ornamentis; adjectumque, ut senator esset. M. Antonius D. Brutum Mutinæ obsedit. missique ad eum ab senatu legati de pace, parum ad eam componendam valuerunt. Populus Romanus saga sumpsit. M. Brutus in Epiro C. Antonium prætorem cum exercitu potestati suæ subjecit.

L I B R I CXIX.

C. Trebonius in Asia fraude P. Dolabellæ occisus est. ob id facinus Dolabella hostis ab senatu judicatus est. Quum Panfa consul malè adversus Antonium pugnâisset, A. Hirtius *U. C. 709.* consul cum exercitu superveniens, fufis M. Antonii copiis, fortunam utriusque partis æquavit. Victus deinde ab Hirtio & Cæsare Antonius in Galliam confugit; & M. Lepidum cum legionibus, quæ sub ipso erant, sibi junxit: hostisque ab senatu cum omnibus, qui intra præsidia ejus essent, judicatus est. A. Hirtius, qui post victoriam in ipsis hostium castris ceciderat, & L. Panfa è vulnere, quod in adverfo prælio exceperat, defunctus, in campo Martio sepulti sunt. Adversus C. Cæsarem, qui solus è tribus ducibus supererat, parum gratus senatus fuit: qui, D. Bruto obfidione Mutinensi ab Cæsare liberato honore triumphii decreto, Cæsaris militumque ejus mentionem non satis gratam habuit: ob quæ C. Cæsar, reconciliata per M. Lepidum cum M. Antonio gratia, Romam cum exercitu venit. & perculsis adventu ejus iis qui in eum iniqui

iniqui erant, quum annos novemdecim haberet, consul creatus est.

L I B R I C X X.

U. C. 709. **C**æsar consul legem tulit de quæstione habenda in eos, quorum opera pater occisus esset: postulatique ea lege M. Brutus, C. Cassius, D. Brutus, absentes damnati sunt. Quum M. Antonio vires Afinius quoque Pollio & Munatius Plancus cum exercitibus suis adjuncti ampliassent, & D. Brutus, cui senatus ut persequeretur Antonium mandaverat, relictus à legionibus suis profugisset; jussu Antonii, in cujus potestatem venerat, ab Capeno Sequano interemptus est. Cæsar pacem cum M. Antonio & Lepido fecit: ita ut Tresviri reip. constituendæ per quinquennium essent, ipse & Lepidus & Antonius, ut suos quisque inimicos proscriberent. in qua proscriptione plurimi equites Romani, cxxx senatorum nomina fuerunt, & inter eos L. Paulli fratris M. Lepidi, & L. Cæsaris Antonii avunculi, & M. Ciceronis. hujus occisi à Popilio legionario milite, quum haberet annos sexaginta tres, caput quoque cum dextra manu in rostris positum est. Præterea res à M. Bruto in Græcia gestas continet.

L I B R I C X X I.

U. C. 710. **C.** Cassius, cui mandatum à senatu erat, ut Dolabellam hostem judicatum bello persequeretur, auctoritate reipublicæ adjutus, Syriam cum tribus exercitibus, qui in eadem provincia erant, in potestatem suam redegit. Dolabellam in urbe Laodicea obsessum mori coëgit. M. quoque Bruti jussu C. Antonius captus, occisus est.

L I B R I CXXII.

M. Brutus adversus Thracas parum pro-
spere rem gessit; omnibusque trans- *U. C. 710.*
marinis provinciis exercitibusque in potestatem ejus &
C. Cassii redactis, coierunt Smyrnæ uterque ad ordi-
nanda belli futuri consilia. M. Messalæ Publicolam
fratrem victum communi consilio condonaverunt.

L I B R I CXXIII.

SEx. Pompeius, Magni filius, lectis ex Epiro pro-
scriptis ac fugitivis, cum exercitu diu, sine ulla
loci cujusquam possessione, prædatus in mari, Messa-
nam oppidum in Sicilia primùm, deinde totam pro-
vinciam occupavit: occisoque A. Pompeio Bithynico
prætore, Q. Salvidienum legatum Cæsaris navali præ-
lio vicit. Cæsar & Antonius cum exercitibus in Græ-
ciam trajecerunt; bellum contra Brutum & Cassium
gesturi. Q. Cornificius in Africa T. Sestium, Cassia-
narum partium ducem, prælio vicit.

L I B R I CXXIV.

C. Cæsar & Antonius apud Philippos va-
rio eventu contra Brutum & Cassium *U. C. 710.*
pugnauerunt. ita ut dextra utriusque cornua vince-
rent; & castra quoque utrimque ab iis, qui vicerant,
expugnarentur. Sed inæqualem fortunam partium
mors Cassii fecit: qui, quum in eo cornu fuisset quod
pulsus erat, totum exercitum fuscus ratus, mortem
sibi conscivit. Altero deinde prælio victus M. Brutus,
& ipse vitam finivit; exorato Stratone fugæ comite,
ut sibi gladium adigeret, annorum circiter quadragin-
ta. Inter quos Q. Hortensius occisus est.

L I B R I CXXV.

C. Cæsar relicto Antonio, (transmarinæ provinciæ ex parte imperium ei cessit) reversus in Italiam, veteranis agros divisit. Seditiones exercitus sui, quas corrupti à Fulvia M. Antonii uxore milites contra imperatorem suum concitaverant, cum gravi periculo inhibuit. *U. C. 711.* L. Antonius consul, M. Antonii frater, eadem Fulvia consiliante, bellum Cæsari intulit: receptis in partes suas populis, quorum agri veteranis assignati erant; & M. Lepido, qui custodiæ urbis cum exercitu præerat, fuso, hostiliter in urbem irrupit.

L I B R I CXXVI.

U. C. 712. **C.** Cæsar, quum esset annorum viginti trium, obsessum in oppido Perusiæ L. Antonium, conatumque aliquoties erumpere, & repulsum, fame coëgit in deditionem venire: ipsique, & omnibus militibus ejus ignovit. Perusiam diruit. Redactis in potestatem suam omnibus diversæ partis exercitibus, bellum citra ullum sanguinem confecit.

L I B R I CXXVII.

PArthi, Labieno, qui Pompeianarum partium fuerat, duce, in Syriam irruperunt: victoque Decidio Saxa, M. Antonii legato, universam eam provinciam occupaverunt. M. Antonius quum ad bellum contra Cæsarem gerendum incitaretur, uxore Fulvia dimissa, ne concordia ducum obstaret; pace facta cum Cæsare, sororem ejus Octaviam in matrimonium duxit. Q. Salvidienum, consilia nefaria contra Cæsarem molitum, indicio suo protraxit: isque damnatus mortem sibi conscivit. P. Ventidius, Antonii legatus, Parthos prælio victos Syria expulit; Labieno eorum duce

duce occiso. Quum vicinus Italiæ hostis Sex. Pompeius Siciliam teneret, & commercium annonæ impediret, cum eo postulatam pacem Cæsar & Antonius fecerunt: ita ut Siciliam provinciam haberet. Præterea motus Africæ & bella gesta continet.

L I B R I CXXVIII.

QUum Sex. Pompeius rursus latrociniiis mare infestum redderet, nec pacem, U. C. 713. quam acceperat, præstaret, Cæsar, necessario adversus eum bello suscepto, duobus navalibus præliis dubio eventu pugnavit. P. Ventidius, legatus M. Antonii, Parthos in Syria prælio vicit, regemque eorum interemit. Judæi quoque à legatis Antonii subacti sunt. Præterea belli Siculi apparatus continet.

L I B R I XXIX.

ADversus Sex. Pompeium vario eventu navalibus certaminibus pugnatum est: ita ut ex duabus Cæsaris classibus, altera, cui Agrippa præerat, vinceret; altera, quam Cæsar duxerat, deleta, expositi in terram milites in magno periculo essent. Victus deinde Pompeius in Siciliam profugit. M. Lepidus, qui ex Africa velut ad societatem belli contra Sex. Pompeium à Cæsare gerendi trajecerat, quum bellum Cæsari quoque inferret, relictus ab exercitu, abrogato triumviratus honore, vitam impetravit. M. Agrippa navali corona ab Cæsare donatus est: qui honos nemini ante eum habitus erat.

L I B R I CXXX.

M. Antonius, dum cum Cleopatra luxuriaretur, tardè Mediam ingressus, U. C. 716. bellum, cum legionibus octodecim & sexdecim millibus equitum, Parthis intulit: & quum, duabus legionibus

nibus amissis, nulla re prospere cedente retro rediret, infecutis subinde Parthis, & ingenti trepidatione & magna totius exercitus periculo, in Armeniam reversus est; viginti & uno diebus trecenta millia fuga emensus. Circa octo millia hominum tempestatibus amisit. tempestates quoque infestas super tam infeliciter susceptum Parthicum bellum culpa sua passus est: quia hiemare in Armenia nolebat, dum ad Cleopatram festinat.

L I B R I CXXXI.

SEX. Pompeius, quum in fidem M. Antonii veniret, bellum adversus eum in Asia moliens, oppressus à legatis ejus, occisus est. Cæsar seditionem veteranorum cum magna pernicie motam inhibuit: Iapidas, & Dalmatas, & Pannonios subegit. Antonius Artavasdem, Armeniæ regem, fide data perductum, in vincula conjici jussit: regnumque Armeniæ filio suo ex Cleopatra nato dedit; quam uxoris loco, jam pridem captus amore ejus, habere cœperat.

L I B R I CXXXII.

Cæsar in Illyrico Dalmatas domuit. Quum M. Antonius ob amorem Cleopatæ, ex qua duos filios habebat, Philadelphum & Alexandrum, neque in urbem venire vellet, neque finito triumviratus tempore imperium deponere, bellumque moliretur, quod urbi & Italiæ inferret, ingentibus tam navalibus quàm terrestribus copiis ob hoc contractis, remissoque Octaviæ forori Cæsaris repudio, Cæsar in Epirum cum exercitu trajecit. Pugnæ deinde navales & proelia equestria secunda Cæsaris referuntur.

L I B R I CXXXIII.

M. Antonius ad Actium classe victus
Alexandriam profugit: obsessusque *U.C. 722.*
à Cæsare, in ultima rerum desperatione, præcipuè
occisæ Cleopatæ falso rumore impulsus, se ipse in-
teremit. Cæsar, Alexandria in potestatem redacta,
Cleopatra, ne in arbitrium victoris veniret, volun-
taria morte defuncta, in urbem reversus, tres tri-
umphos egit: unum ex Illyrico, alterum ex Actiaca
victoria, tertium de Cleopatra, imposito *U.C. 723.*
fine civilibus bellis altero & vicefimo anno.

M. Lepidus, Lepidi, qui triumvir fuerat, filius,
conjuratione contra Cæsarem facta, bellum moliens,
oppressus & occisus est.

L I B R I CXXXIV.

C. Cæsar, rebus compositis & omnibus provin-
ciis in certam formam redactis, Augustus
quoque cognominatus est: & mensis Sex-
tilis in honorem ejus appellatus est. *U.C. 725.* Quum
ille conventum Narbone ageret, census à tribus
Galliis, quas Cæsar pater vicerat, actus. Bellum
contra Bastarnas, & Mœsos, & alias gentes à M. Crasso
gestum refertur.

L I B R I CXXXV.

Bellum à M. Crasso adversus Thracas, & ab Cæ-
sare adversus Hispanos gestum refertur: & Sa-
lassi, gens Alpina, perdomiti.

L I B R I CXXXVI.

Rhætia à Tiberio Nerone & Druso
Cæsaris privignis domita. *U.C. 737.* Agrippa
Cæsaris gener mortuus. ab Druso census *U.C. 740.*
actus est.

L I B R I CXXXVII.

U. C. 740. **C**ivitates Germaniæ, cis Rhenum & trans Rhenum positæ, oppugnantur à Druso: & tumultus, & qui ob censum exortus in Gallia erat, compositus. Ara D. Cæsari, ad confluentem Araris & Rhodani, dedicata; sacerdote creato C. Julio Vercondaridubio Æduo.

L I B R I CXXXVIII.

U. C. 741. **T**Hraces domiti à L. Pisone: item Cherusci, Tenchtheri, Chatti, aliæque Germanorum trans Rhenum gentes subactæ à Druso referuntur. Octavia soror Augusti defuncta; *U. C. 742.* antea amisso filio Marcello: cujus monumenta sunt theatrum & porticus, nomine ejus dicata.

L I B R I CXXXIX.

U. C. 742. **B**ellum contra Transrhenanas gentes à Druso gestum refertur. in quo inter primores pugnaverunt Senectius & Anectius, tribuni civitatis Nerviorum. Dalmatas & Pannonios Nero frater Drusi subegit. Pax cum Parthis facta est: signis à rege eorum, quæ sub Crasso & postea sub Antonio capta erant, redditis.

L I B R I CXL.

U. C. 742. **B**ellum adversus Germanorum trans Rhenum civitates gestum à Druso, refertur. ipse à fractura, equo super crus ejus *U. C. 743.* collapsus, tricesimo die, quàm id acciderat, mortuus est. corpus à Nerone fratre, qui nuncio valetudinis evocatus raptim adcurrerat, Romam pervectum, & in C. Julii tumulo conditum. Laudatus est à Cæsare Augusto vitrico: & supremis ejus plures honores additi.

T. L I V I I
F R A G M E N T A.

L I B R I XIV.

*Ex Prisciani Grammaticæ lib. XIV. col. 1009.
Ed. Putschii.*

MULTA autem ex supra dictis nominibus ipsa
terminatione Dativi pro Adverbiis accipiun-
tur, ut falso, postremo, sedulo, auspicato,
augurato, manifesto, privato, precario, merito.—
Livius in XIV. Privato nos tenuissemus.

L I B R I XVII.

Priscian. l. XIV. col. 992.

*Pridie quoque more Præpositionis Accusativo jungitur.
Cicero in l. Invect. Pridie Kalendas Jan. Pridie No-
nas. Pridie Idus. Liv. ab Urbe Cond. XVII.*

L I B R I XVIII.

Priscian. l. IX. c. 865.

*Livius in XIIIX. Adversus interfectores C. Cæsaris
ultoribus manum comparans concibat.*

L I B R I XX.

Priscian. l. X. col. 901.

*Livius in XX. ab urbe condita: & si ferocius
procucurrissent.*

LIBRI

L I B R I CVII.

Priscian. l. XVIII. col. 1198.

Livius CVII. ab urbe condita: Qui Pompeium morbum excusasse ferunt, ne, quum interesset dedicationi, animos Numantinorum irritaret.

L I B R I CXII.

Priscian. l. VI. col. 686.

Inveni tamen apud Livium in CXII. ab urbe condita, in d desinens barbarum regis Maurorum nomen Bogud, ejus Genitivum, secundum tertiam Declinationem, Bogudis protulit, ut: Castra quoque diversis partibus Cassius & Bogud adorti, haud multum abfuere quin opera perrumperent. In eodem: Quo tempore firmandi regni Bogudis causa exercitum in Africam velociter trajicere conatus sit. Idem in eodem: Cassius gessisset cum Trebonio bellum, si Bogudem trahere in societatem furoris potuisset.

L I B R I CXIII.

Priscian. l. eod. col. 687.

Livius in CXIII. ab urbe condita oppidi nomen in d desinens per Accusativum casum neutro genere protulit: Et ipse circa Pulpud oram tuebatur.

L I B R I CXX.

Ex Senecæ Patris Suasoria sexta, vel (ut aliis) septima.

M. Cicero, sub adventum triumvirorum cesserat urbe, pro certo habens, id quod erat, non magis Antonio eripi se, quàm Cæsari Cassium & Brutum, posse. Primò in Tusculanum fugit, inde transversis itineribus in Formianum, ut ab Cajeta navim conscensurus, profiscitur. Unde aliquoties in altum provectum quum modò venti adversi retulissent, modò ipse jactationem navis, cæco volvente fluctu, pati
non

non posset; tædium tandem eum & fugæ & vitæ cepit. regressusque ad superiorem villam, quæ paullo plus mille passibus à mari abest, *Moriar*, inquit, *in patria sæpe servata*. Satis constat, servos fortiter fideliterque paratos fuisse ad dimicandum: ipsum deponi lecticam, & quietos pati, quod fors iniqua cogeret, jussisse. Prominenti ex lectica, præbentique immotam cervicem, caput præcisum est. Nec satis stolidæ crudelitati militum fuit. manus quoque, scripsisse in Antonium aliquid exprobrantes, præciderunt. Ita relatum caput ad Antonium, jussuque ejus inter duas manus in rostris positum, ubi ille consul, ubi sæpe consularis, ubi eo ipso anno adversus Antonium, quanta nulla unquam humana vox cum admiratione eloquentiæ, auditus fuerat, vix attollentes lacrimis oculos homines intueri trucidata membra ejus poterant.

I B I D E M.

Vixit tres & sexaginta annos: ut si vis abfuisset, ne immatura quidem mors videri possit. Ingenium & operibus & præmiis operum felix. Ipse fortunæ diu prosperæ, & in longo tenore felicitatis, magnis interim ictus vulneribus, exilio, ruina partium pro quibus steterat, filiæ morte; exitu tam tristi atque acerbo omnium adversorum, nihil, ut viro dignum erat, tulit, præter mortem. quæ, vere æstimanti, minùs indigna videri potuit, quòd à victore inimico nihil crudelius passurus erat, quàm quòd, ejusdem fortunæ compos, ipse fecisset. Si quis tamen virtutibus vitia pensarit, vir magnus, acer, memorabilis fuit, & in cujus laudes persequendas Cicerone laudatore opus fuerit.

206 F R A G M E N T A.
LIBRI CXXVII.

*Ex Acronis Commentar. in Horatii Serm. l. I.
Sat. V. v. 29.*

— averfos soliti componere amicos.] *Quoniam inter Augustum & Antonium reliquæ adhuc erant diffensionis; Cocceius Nerva, proavus Nervæ, qui postea imperavit Romæ, mandavit Augusto, ut mitteret, qui de summa rerum tractarent. Ergo missus est Mecænas cum Agrippa, qui utrumque exercitum in una castra cœgerunt, ut ait Livius lib. CXXVII. Intelligendum autem quòd Fonteio misso ab Antonio Augustus Mecænatem & ceteros ad eundem locum emisserit.*

LIBRI CXXXVI.

Ex Censorini lib. de die Natali c. XVII.

Titus Livius libro CXXXVI. Eodem anno ludos seculares ingenti apparatu fecit, quos centesimo quoque anno (is enim terminus seculi) fieri mos.

LIBRORUM INCERTORUM.

Ex Servii Comm. ad Virgilii Georgic. lib. I. v. 472.

Vidimus undantem ruptis fornacibus Ætnam.] Malum enim omen est, quoties Ætna mons Siciliæ non fumum, sed flammæ erigit globos: & (ut dicit Livius) tanta flamma ante mortem Cæsaris ex Ætna monte defluxit, ut non tantum vicinæ urbes, sed etiam Rhegina civitas afflaretur.

Ex Prisciani l. VI. col. 685.

Quòd autem Ionis, Didonis, Calypsonis dicitur, ostendit hoc etiam Cesellius Vindex in Stromateo, his verbis: Calypsonem ita declinatum esse apud antiquos. Livius: Apud nympham Atlantis filiam Calypsonem.

I N D E X.

Numerus primus, librum; sequentes capita indicant.

- A** BBA Africae urbs 30, 7.
 Abassus, Phrygiae majoris urbs, ad Tolistobiorum fines 38, 15.
 Abdera, Macedoniae oppidum 45, 29.
 Abderitarum ager 38, 41.
 Abderitae apud Senatum queruntur de praefectis suis, 43, 4.
 Abderitis libertas redditur, *ibid.*
 Abelox 22, 24.
 Aborigines 2, 1, 2.
 Abrupolis, populi Rom. Socius, regno expulsus à Perseo 42, 13, 41.
 C. Aburius, legatus ad Masinissam 42, 35.
 M. Aburius, praetor 41, 14.
 M. Aburius, tribunus plebis 39, 4.
 Abydeni, à Philippo obfessi, ad exemplum Sanguntinorum se suosque occidunt 31, 16, 17, 18, 31, 32, 21.
 Abydus, urbs Myriae 21, 18, 31, 14, 32, 33, 33, 30, 37, 9, 12, 14. oppugnatur à Philippo 31, 14.
 Acanthus opp. 31, 45.
 Acarnanens 26, 28. ab Aetolis dirempti, 26, 24.
 Acarnania 26, 24.
 Acarnanica conjuratio 26, 25.
 Accius Navius. *vide* Navius.
 Acerrae 27, 3. direptae & incensae 23, 17.
 Accerrani 23, 17, 19, 27, 3. Romani facti lege Papyria 8, 17. obsidentur ab Annibale 23, 17.
 Achaei 27, 30. cum Aetolis Eleisque pugnant 27, 33. sollicitantur ut à Philippo ad Rom. deficiant 32, 19. à Philippo deficiant 23. liberi pronunciantur 33, 20. auxilia, quo censuit Quintius, mittunt 35, 50. Lacedaemoniis bellum indicunt 38, 32. legatos Persei non admittunt 41, 25.
 Achaeorum & Spartanorum diversi mores 16, 41. Achaeorum portus 37, 9.
 Achaicum

I N D E X.

- Achaicum bellum** 27, 32, 35.
 35. *Epitom.* 51. **Achaicum concilium** 39, 48, 50. 42, 37. 43, 17.
Acheolus amnis 43, 21, 23.
Acheron amnis ex Molosside fluens 8, 24.
Acherusia aqua 8, 24.
Achilla. *Epitom.* 112.
Achivi Trojam capiunt 1, 1.
Acholla 33, 48.
Achradina 24, 22, 23, 25, 32, 33, 34. 25, 24, 25, 27, 29, 30. à Marcello obsidetur 25, 26. capitur 25, 31.
Acilius 39, 23, 25, 26. C. Acilius trib. pleb. 32, 29. L. Acilius 40, 31, 32. M'. Acilius Glabrio 27, 4, 25. trib. pleb. 30, 40. decemvir sacrorum, 32, 50. prætor, 33, 25. ludos plebeios facit 33, 29. consulum ambit 35, 10. impetrat 36, 1. vovet ludos magnos 2. paludatus urbe egreditur 3. adversus Antiochum castra ponit 16. de Antiocho & Ætolis triumphat 26. Pietatis ædem dedicat 40, 34. Q.
Acilius triumvir 21, 25.
Acrae opp. 24, 36. 35, 27.
Acraephia, opp. 33, 29.
Acrillæ urbs 24, 35.
Acrocorinthus arx 36, 49, 50.
Actium, prom. 44, 1. *Epit.* 133.
M. Acutius trib. pleb. 5, 10.
Adherbal Lilibæeo succurrit oppugnato 19, 7. **Adherbalis cum Lælio navalis Pugna & fuga** 28, 30.
Adherbal Micipsæ filius *Epitom.* 62. à Jugurtha occiditur *Epitom.* 64.
Adoreus mons 38, 18.
Adramytteum urbs 37, 10, 39, 21.
Adramyttus *Epit.* 49.
- Adria** 5, 33. 11, 22. **Adriani** 27, 10. 34, 45. **Adrianus ager** 22, 9. **Adriaticum mare** 1, 1. 5, 33. 11, 22. 40, 21, 57.
Adrumetum urbs 30, 29, 35.
Æbura urbs 40, 30, 32, 33.
Æbutia femina 39, 11, 12. L. **Æbutius** 3, 6. M. **Æbutius** 41, 1. M. **Æbutius Elua** 4, 11. 44, 17. P. **Æbutius** 33, 9, 12, 13, 14, 19. Post. **Æbutius Cornicen** 4, 11. Post. **Æbutius Elua** 4, 21. T. **Æbutius** 2, 19, 41, 6, 15. T. **Æbutius Carus** 39, 55. 42, 4.
Æcæ 24, 20.
Ædui 5, 34. *Epit.* 61, 104, vide **Hedui**.
Ægates insulæ 21, 10, 41, 49. 22, 54, 56. 23, 13. 30, 32 *Epit.* 19.
Ægeleon urbs 31, 46.
Ægestani à Selinuntiis pressi, auxilium implorant Carthaginiensium 16, 8.
Ægestæus campus 27, 33.
Ægeum mare 36, 43.
Ægieneses funditores 38, 28. 39, 30.
Ægimurus insula 29, 27. 30, 24.
Ægina inf. 27, 30, 33. 28, 5, 31. 14, 15, 25, 28, 33. 32, 39. 33, 17, 30. 36, 42. 42, 14, 18.
Æginium opp. 32, 15. 36, 13. 44, 46. 45, 27.
Ægium 28, 7, 8. 35, 26, 47, 48. 36, 35. 38, 29, 30.
C. Ælius trib. pleb. à Thurinis Statua & Corona aurea donatur 11, 29. C. **Ælius prætor** 32, 26. C. **Ælius trib. mil.** 41, 1, 4. C. **Ælius Pætus COS.** 11, 27. L. **Ælius Pætus** 10, 23. P. **Ælius**

I N D E X.

30, 17, 21. 34, 59. 43, 14. quaestor 4, 54. aedilis 29, 38. praetor 30, 1. magister eq. 30, 39. COS. 40. 42, 10. triumvir 34, 52. 41, 13. P. Aelius Ligus legatus 42, 9, 10. 45, 17. P. Aelius Pætus 9, 7. 27, 36. 29, 38. 31, 2, 3, 8. COS. 8, 15. magister eq. 9, 7. augur 10, 9. decemvir 31, 4. triumvir 32, 2. censor 7. augur moritur 41, 21. P. Aelius Tubero 30, 40, 41. 41, 8. aedil. pl. vitio creatus, magistratu se abdicat 30, 39. triumvir 35, 9. legatus 37, 55. iterum praetor 41, 8. Qu. Aelius 41, 6. Q. Aelius Pætus 22, 35. 23, 21. augur 41, 21. Q. Aelius Tubero trib. pleb. 34, 52. 35, 9. 45, 8, 16. Sex. Aelius Pætus, 32, 9, 27. 34, 44, 53. 35, 8. aed. cur. 21, 50. triumvir 32, 2. consul 7. censor 34, 43. T. Aelius trib. militum 41, 1, 4. Aemilia 38, 57. Aemilia P. Scipionis Africani uxor 38, 57. Aemilia virgo Vestalis *Epit.* 63. Aemilia lex 9, 33, 34. Aemilia porticus 41, 27. Aemilia tribus 38, 36. Aemilius 10, 2. 37, 18, 19, 22, 29, 32. Aemilius Mamercus 9, 34. *Epit.* 76. Aemilius Paullus *Epit.* 22. Aemilius Regillus 37, 31. C. Aemilius trib. mil. conf. pot. 5, 26. iterum 32. L. Aemilius 2, 49. COS. 2, 42, 54. Volscos vincit 2, 42. tribunus mil. conf. pot. iterum 6. 5. tertio 21. quarto 22. interrex 7, 17. mag. eq. 21. legatus 21, 18. triumvir mensarius 23, 21. censor 23. praetor 36, 45. L.

Aemilius Barbula COS. infert bellum Tarentinis 12, 10, 17. ejus stratagema 12, 20. de Tarentinis, Samnitibus, & Sallentinis triumphat. 13, 14. L. Aemilius Lepidus 33, 30. 35, 24. 36, 2. L. Aemilius Mamercus 7, 1. 39. COS. II. 7, 3. magist. eq. 39, 8, 1. dictator 16. L. Aemilius Pætus aedil. pl. 10, 23. L. Aemilius Papus 23, 21. praetor 28, 38. L. Aemilius Papus xvir sacrorum moritur 42, 28. L. Aemilius Paullus, 47. 48, 120. triumvir 34, 44. aedilis 35, 10. praetor 14. legatus 37, 5. Lusitanos fundit fugatque 57. conf. 39, 56. in Ligures Ingaunos exercitum ducit 40, 25. de Liguribus Ingaunis triumphat 34. COS. iterum 44, 17. Perseus ut ab eo recipitur 45, 7. cum XV. legatis res Macedonicas componit 29. ludicrum Amphipoli facit 32. Macedonum arma succendit 33. cum exercitu in Italiam trajicit 34. post magnam disceptationem (36) triumphat de Perseo 40. duorum liberorum ejus mors 40. ejus abstinentia *Epit.* 46. apophthegma 45, 32. mora *Epit.* 46. L. Aemilius L. F. Paullus 43, 2. L. Aemilius Regillus 37, 2, 4, 14, 17, 58. 40, 52. 45, 22. triumphat 37, 58. L. Aemilius Scaurus 37, 31. Mamercus Aemilius 4, 16, 30, 53. 5, 12. dictator 4, 17. triumphat 19. coronam auream Jovi consecrat 20. iterum dictator 23. censuram minuit 24. a censorib. tribu movetur *ibid.* dictator creatur,

I N D E X.

creatur, paulo ante tribu motus 31. triumphat 34. M' *Æmilius* Mamercus trib. militum conf. pot. 4, 60. iterum 6, 1. tertium 10. M. *Æmilius* 22, 9, 33. COS. 4, 53. 5, 32. prætor 21, 51. 22, 9. peregrinus 24, 44. prætor urbis 25, 12. ludos magnos facit 27, 3. legatus ad Philippum 31, 18. 37, 22. ædem Junoni vovet & Dianæ 39, 2. urbes Carthagini subiectas expugnat *Epit.* 50. M. *Æmilius* Lepidus *Epit.* 47. 48. 90. COS. 11, 29. prætor 24, 43. decemvir 26, 23. 42, 4. legatus ad Ptolemæum 31, 2. pontifex 32, 7. ædilis 35, 10. prætor 14. consul 38, 42. triumvir 39, 55. pont. max. 40, 42. censor 45. Junonis ædem & Dianæ in circo Flam. dedicat. 52. princeps senatus III. lectus 43, 15. VI. *Epit.* 48. ante mortem quæ filiis præceperit *ibid.* M. *Æmilius* Papus dictat. 9, 7. maximus curio 27, 6. *Æmilius* Paullus mag. eq. 10, 3. M. *Æmilius* Regillus 24, 8. COS. 24, 7. moritur 29, 11, 38. Q. *Æmilius* Barbula 9, 31, 32. COS. 9, 20, 21. COS. iterum 30. Q. *Æmilius* Cereianus COS. 8, 37. magist. eq. 9, 22. obit *ibid.* Q. *Æmilius* Papus COS. Etruscos & Boios vincit 12, 5. Legatus captivorum redimendorum causa, ad Pyrrhum 13, 14. COS. iterum 13, 44. Censor Severus 14, 43. Q. *Æmilius* Lepidus 23, 30. T. *Æmilius* 3, 1. 7, 21. 8, 2. 13, 20. COS. 2. quæ gessit

in Sabinis 61 & 62. COS. iterum 3, 1. xvir mensarius 7, 25. prætor 8, 2. T. *Æmilius* Mamercus COS. 8, 12. *Æmus* mons 40, 21, 22. *Ænaria* insula 8, 22. *Æneæ* mons. *vide* Artho. *Æneas* 1, 1, 2, 3. *Æneas* Silvius rex III. Albæ 1, 3. *vide* Silvius. *Æneates* 40, 4. *Ænei* pop. 31, 31. *Ænefidemus* Dymæus, Achæorum præfectus, fortiter occumbit 32, 25. *Ænia*, oppidum Macedoniæ, à Thessalonica 15 mill. pass. in austrum, 40, 4. 44, 10, 10, 32. *Ænians*, populi, 33, 3. *Ænii* pop. 37, 33. 38, 41. 45, 27. *Ænus* opp. 37, 60. 39, 33. 40, 21, 22. 45, 20, 29. *Æolis* regio 33, 11, 38. 34, 58. 35, 16. 37, 8, 9, 12, 18, 25, 35. *Æpulo*, Histrorum regulus 41, 11. *Æqui* 9, 19, 45. pacem à Q. Fabio petunt, eamque mox irritam faciunt 3, 2. ab Ece-tranis Volscis præsidium petunt 4. vincuntur 5. cum Volscis agrum Hernicum populantur 6. & fines Rom. 8. à Tusculanis subjugantur 23. Lanuvinum agrum & Tusculanum depopulantur 25 & 38. sub jugum mittuntur 28. cum Volscis contra Rom. arma capiunt 66. bellum parant 4. 28. funduntur *ibid.* inducias ann. VIII. impetrant 30. bellum redintegrant 53. à Camillo vincuntur, eorumque urbs

I N D E X.

urbs capitur 6, 2. *Æquis* bellum indicitur 9, 45. *Æquorum* oppida *XLI* intra *LX.* dies capta *ibid.* bellum rursus movent 10, 1. debellantur 9.

Æquicolæ 1, 32.

Æquicum bellum 2, 58. 3, 4. 10, 1.

Æquimælium Romæ, locus, à Sp. Melio sic vocatus 4, 16. 24, 47. 38, 28.

Æropus mons 32, 5.

Æsar fluvius 14, 5.

Æsculapius ab Epidauro Romanam accersitur 10, 47. 11, 12. 29, 11. ei supplicatio habita 10, 47. dona vota 40, 37. ejus templum 11, 13. 14, 38. 5, 40. 37. 41, 22. 45, 28. tabulis pictis ornatur 43, 4.

Æsernia, Colonia & urbs Italiæ 16, 48.

Æsernini 72, 10.

Æsernius ager 10, 31.

Æsis fluv. Ital. 5, 35.

Æsquiliæ 26, 10.

Æsquilina porta 26, 10. 33, 26. 41, 9. 45, 15. *vide* *Æsquilina*.

Æstræus campus 27, 35.

Æstreum Pæoniæ urbs 40, 24.

Æsulana arx 26, 9.

A. *Æternius* COS. 3, 31. in tribunum plebis eligitur 65.

Æthalia insula 37, 13.

Ætna 26, 29.

Ætoli 14, 35. 25, 23. umbilicum Græciæ incolunt 35, 18. eorum cum pop. Rom. societatis conditiones 26, 24. fœdera in Capitolio posita *ibid.* adversus Philippum bellum moveat *ibid.* ad eum legati-

ones mittunt 27, 32. Thessaliæ fines populantur 32, 13. cum Cn. Cornelio colloquantur 33, 37. Antiochum, & Philippum, & Nabin adversus Romanos concitant 35, 2. palam à Rom. deficiunt 32. Demetriadem occupant 34. Lacedæmonem diripientes, cæduntur 36. nequicquam oppugnare Chalcidem tentant 37. in tuenda Heraclea constantes 36, 23. sese consuli dedunt 25. legatos ad Antiochum mittunt 26. pacem à COS. M. Acilio petunt 27. Naupactum muniunt adversus Romanos 30. Quintium orant, ut sibi opem ferat 34. eorum legati Italia excedere jubentur 37, 1. principes in latomias conjiciuntur 3. *Ætoli* intra *XV.* diem Italia excedere jubentur 49. conjungunt se Athamanibus 38, 2. legatos ad COS. de pace mittunt 8. iis quibus conditionibus pax data 11. L. *Æmilio* Paullo occurrunt sordidati 45, 28. eorum mutuae cædes 41, 25. reconciliantur 42, 5.

Ætolia 26, 24. 27, 33. 29, 12, &c.

Ætolicum bellum 27, 30, 33. 28, 5, 7. 37, 6, 45, 53, 58, 38, 42. 39, 22, 28. 40, 44.

Afranius *Epir.* 113, 114. C. *Afranius* *Stellio* 39, 35. prætor 23. triumvir 40, 55. ad *Persea* mittitur 43, 18. L. *Afranius* *Epir.* 110.

Afri 21, 22, 22, 56. 22, 2, 4, 47, 23, 29. 24, 24. 27, 20, 51. 28, 14, 20, 30, 44. 29, 3, 4, 17, 29, 34. 30, 7, 10, 33.

I N D E X.

- 33, 34, 35. venduntur 27,
21. gens ad omnem auram
spei mobilis & infida 29, 3.
levium corporum homines 35,
11.
- Africa 17, 29. 18, 12, 42. 19,
35. 21, 1, 6, 17, &c.
- Africum bellum, 21, 1, 2, 21,
41.
- Agalsus equitum præfectus 44,
30.
- Agamemnonia classis 45, 27.
- Agassia urbs 44, 7.
- Agassæ inf. 45, 27.
- Agathocles, rex Syracusanus, in
Africam transgressus 16, 9.
28, 43.
- Agathyrna opp. 26, 40. 27,
12.
- Agelambrotus, præfectus An-
driorum 31, 46, 47. 32, 6.
- Agelipolis, exulum princeps 34,
26. 45, 3.
- Aglaespides, nomen legionis 44,
41.
- Agræi pop. 32, 34.
- Agrauonitæ, pop. Illyrici 45,
26.
- Agrianes pop. 28, 5. 33, 18.
42, 51. 44, 11, 12.
- Aguiani gens bellicosa 33,
2.
- Agrigentum 24, 34, 35. 25,
23, 27, 40, 41. 36, 2. à Læ-
vino oppugnatur 26, 40. pro-
ditur *ibid.*
- Agrippa Cæsaris gener moritur
Epit. 136. Agrippa Sil. 1.
3. M. Agrippa *Epit.* 129.
- Aharna opp. 10, 25.
- Ajus Locutius 5, 50.
- Alabanda opp. 33. 2, 14, 15.
38, 13.
- Alabandenses 38, 13. 43, 6. qui
& Alabandeni 45, 25. coro-
nam auream in Capitolio L.
- pondo Jovi Opt. Max. ponunt
43, 6.
- Alamanas. urbs 44, 26.
- Alander fl. 38, 15, 18.
- Alatrinates pop. 9, 42, 43.
- Alba urbs 1, 6, 20, &c. *Epit.*
1. 10. 61. 72. Alba ædes
32, 9. 40, 45. Alba colonia
27, 11. 29, 15. Alba Longa
7. 30. ab Ascanio Æneæ P.
conditur 1, 3. à Romapis
diruitur 29.
- Albana aqua 27, 11. Albana arx
7, 24. Albana vallis 3, 7.
Albani montes 7, 25. Albani
pop. 1. 6. *Epit.* 101, in agrum
Romanum excurrunt 1, 23.
inter eos & Romanos fœdus
ictum 24. de bello redinte-
grando cogitant 27. Albani
exercitus proditio *ibid.* cives
Albani Romam traducuntur
29. Caelium montem inha-
bitant 33. eorum principes
in Patres leguntur 30. patrio
ritu sacra facere jubentur 31.
Albanum nemus 5, 15. Alba-
num prodigium 5, 16. Alba-
nus ager 6, 41. Albanus
lacus 5, 15, 19, 51, 52.
Albanus mons 1, 3, 31. &c.
in eo ædes dedicatur 45, 15. in
eo triumphatur, 23, 8. 41, 21.
- Albenfis ager 26, 11.
- Albingauni pop. 29, 5.
- L. Albinus virgines Vestales
sacraque in plaustrum imponit.
Cæreque sacerdotes devehit 5,
40. M. Albinus 6, 30.
- Albinus 40, 37, 47. L. Albinus
44, 41. trib. pleb. 2, 33.
trib. mil. ex plebe 6, 30.
- C. Albius Calenus 28, 24, 27,
28, 29.
- Albula fl. 1, 3.
- Alce urbs 40, 43, 49.

Alci-

I N D E X.

- Alcibiades exul, 29, 35. 39, 35, 36, 37.
 Alcon Saguntinus 21, 12, 13.
 Alefia urbs *Epir.* 108.
 Alefura oppidum 16, 16.
 Alexamenus, Ætolorum princeps 35, 34, 35.
 Alexander 32, 34, 36, 11, 42, 52, 45, 39, 42. *Epir.* 52, 132.
 Alexander Acarnan. 35, 18, 36, 20. Alexander Berceus 40, 24. Alexander Epirensis rex 8, 17. classe in Italiam appulit 3. interficitur à Lucanis 24. Consentiæ sepelitur *ibid.* ejus ossa Metapontum ad hostes remissa *ibid.* Alexander Macedonum rex 35, 14. Alexander magister equitum 32, 10. Alexander Magnus 8, 24, 26, 19, 35, 47, 42, 51, 45, 7. quo tempore vixerit 8, 3. XIII. annis regnavit 45, 9. ejus dedecora 9, 18. ejus cum Romanis ducibus comparatio *ibid.* si cum Romanis foret bellatum quinam ei eventus futurus 17. cum quibus ducibus in Europa fuisset bellandum *ibid.* Alexander princeps Ætolorum, vir facundus 32, 33. Alexander quidam Megalopolitanus 35, 47. Alexandri filius rex Syriæ, per fraudem tutoris occiditur *Epir.* 55.
 Alexandria in Ægypto quando condita 8, 24. Alexandria Troas 35, 42, 37, 35.
 Alexandrini 24, 19. Alexandrini legati de Antiocho queruntur 44, 10.
 Alexonis nota fides 19, 5.
 Alfaterna, Nuceria, urbs Samnitium 9, 41.
 Algidum mons 3, 2, 3, 25, 38, 41, 42, 44, 60, 62, 63, 68, 4, 26, 30, 45, 5, 31, 26, 9.
 L. Alienus ædilis plebis 3, 31.
 Alimne urbs 38, 14.
 Aliphera urbs 28, 8, 22, 5.
 Allia fl. 5, 37, 39, 49, 6, 1, 28, 29, 7, 13, 15, 6, 38, 17.
 Allienfis clades 6, 1, 22, 50, 25, 6, 36, 17. Allienfis dies 6, 28.
 Allifæ de Samnitibus vi captæ 8, 25, 9, 38, 42, 22, 18.
 Allifanus ager 22, 13, 17, 26, 9.
 Allifates subacti 9, 41.
 Allobroges gens, nulla Gallica gente opibus aut fama inferior 21, 31. *Epir.* 103.
 Allucius Celtiberorum princeps 26, 50.
 Almanæ urbs 44, 26.
 Alopeconnesus urbs 31, 16.
 Alorcus, Annibalis miles 27, 12.
 Alpes 1, 1, 2, &c. (*vide* Annibal.) montium altitudines 21, 30. inextuperabiles 5, 34, 21, 23. quam difficiles transitu 35. hieme clausæ 27, 38.
 Alpes Juliæ 5, 34.
 Alpinæ gentes 5, 32, 27, 41. *Epir.* 68. Alpini Galli *Epir.* 46. Alpini montes 21, 35.
 Alpini pop. 28, 46, 43, 5.
 Alfenfis pop. 27, 38, 40.
 Alyatti pop. 38, 18.
 Amadocus, rex Thracum, capitur 39, 35.
 Amarynthidis Dianæ sacrum 35, 38.
 C. Amatus *Epir.* 116.
 Ambarri pop. 5, 34.

I N D E X.

- Ambiani pop.** *Epit.* 104.
Ambigatus, rex Celtarum 5, 34.
Ambiorix, dux Eburorum *Epit.* 106, 107.
Ambracia 32, 15, 36, 14. &c. oppugnatur à M. Fulvio 38, 4, 15. Ambracienses 38, 6, 9, 10, 43, 44. Ambracius finis 23, 14, 15, 38, 4, 43, 21.
Ambrones pop. *Epit.* 68.
Ambryfus opp. 32, 18.
M. Ambustius 5, 35.
Ameriola opp. 1, 38.
Amilcar 21, 2, 4, 5, &c. in bello capitur 32, 30. in triumpho à Cn. Cornelio ducitur 33, 8. Amilcar pater Annibalis 21, 1. Mars alter 10. Amilcar Bomilcaris filius 23, 49. Amilcar Gisgonis filius 21, 51. Amilcar dux Pœnus cum Gallis occiditur 31, 21.
Amiternini Umbriæ pop. 28, 45.
Amiterninus ager 21, 62.
Amiternum opp. 10, 39, 26, 11, 36, 37.
Ammonius regnat in Syria. *Epit.* 50.
Amphilochi pop. 38, 5, 8, 10.
Amphilocha urbs 38, 7.
Amphilochus vates pro Deo colitur apud Aropum 38, 5, 45, 57.
Amphipolis urbs 40, 24, 56, 57. &c.
Amphipolitani pop. 44, 45.
Amphissa opp. 37, 5, 6, 7.
Amulius, rex Albæ 1, 3, 4, 5, 7.
Amusitus, princeps Lacetanorum ad Asdrubalem profugit 21, 61.
Amyclæ opp. 34, 28.
Amyndaner 27, 29, 32. &c. ad Rom. deficit 31, 21. Thesaliam populatur 32, 14. Pellinæum occupat 36, 10.
Amyntas, pater Philippi 38, 34, 45, 9.
Anabura 38, 15.
Anagnia urbs 13, 12, 26, 23, 27, 4, 29, 14, 43, 13, 45, 16.
Anagnini pop. 9, 42, 43, 26, 9.
Anagninum compitum 27, 4.
Anapus fl. 24, 36. (*Vide Ortelii Thes. Geogr. sub hac voce.*)
Ance Apulorum urbs 24, 20.
Anchises, pater Æneæ 1, 1.
Ancona urbs 41, 1.
Anchorræ urbs 32, 13.
Sp. Ancius 4, 17.
Ancyra urbs 38, 24, 25, 43, 20.
Andania opp. 36, 31.
Andranodorus, Siculus, regis Hieron. tutor & gener 24, 4, 5, 7, 21, 22, 23, 24, 25, 26.
Andrii pop. 31, 45.
Andriscus, qui & Pseudophilippus *Epit.* 48, 49, 52.
Androcles, præfectus Persei 33, 16, 44, 32.
Andronicus, securi percussus 44, 10, 45, 31, 47, 13.
Andros ins. 31, 15, 45, 46, 32, 16, 36, 20.
Androsthenes, dux Corinth. 32, 23, 33, 14, 15.
Anectius, tribunus civitatis Nerviorum *Epit.* 139.
Anemurium, promontorium Ciliciæ 33, 16.
Angæ opp. 32, 13.
Anicius 44, 30, 32, 45, 34, 35. Cn. Anicius 44, 46. L. Anicius 44, 17, 21, 45, 3, 17, 26, 43.

Anidus

I N D E X.

Anidus mons 40, 38.
 Anienis fluvii aqua in urbem ducta 14, 48.
 Anienfis tribus 10, 9.
 Anio fl. 1, 27, 36, 37, 2, 16, 26, 27, 64. 4, 17, 21. 5, 39. 6, 41, 42. 7, 9. 27, 11, 13, 41. 30, 28.
 Anitorgis urbs 25, 32.
 Annibal 9, 19. 21, 3, 6, &c. 9. annos natus, hostem se pop. Rom. fore jurat 21, 1. ejus ingenium & natura, &c. 4. laudes 28, 12. in Hispaniam mittitur 21, 4. triennio sub Asdrubale meruit *ibid.* Olcadum fines ingreditur 5. in Vaccæos bellum promovet *ibid.* ictus tragula cadit 7. valido præsidio Africam firmat 21. spectrum in quiete videt 22. Rhodanum trajicit 28. suos ad invadendam Italiam hortatur 30, 35. nono die in jugum Alpium pervenit 35. quo modo transferit Alpes 38. suos miro spectaculo ad pugnam stimulat 42. præmiis etiam 45. pugnat cum Romanis & saucius pugna excedit 57. iterum Romanos adoritur 59. in Ligures concedit *ibid.* ex hibernis movet 22, 2. altero oculo capitur *ibid.* Italiæ agros devastat 9. ex Arpis in Samnium transit. 13. Q. Fab. Max. prudentiam timet 12. ducem itineris virgis cæsum in crucem sustulit 13. duo millia boum accensis cornibus in montes concitat 16. ejus dolus ad augendam dictatoris invidiam 23. ad certamen prolicit magist. equitum 28. ejus de Q. Fabii Max. virtute testimonium 30.

ejus exercitus inopia laborat 40. relictis castris fugam simulat 41. ejus insidiæ detectæ 42. in castra redit 43. ad Cannas castra ponit 44. aciem instruit 46. vincit Romanos 49. Decium Magium comprehendit jubet 23, 7, 10. Capuæ diversatur *ibid.* Pacuvium Calavium ad cœnam vocari jubet 8. in agrum Nolanum pergit 14. Nuceriam in ditionem accipit 15. Nolam oppugnat 16. Acerras obsidet & diripit 17. Casilinum oppugnat 18. exercitum ejus Campanæ delitiæ enervant *ibid.* ex hibernis redit Casilinum oppugnaturus 19. ejus ad Philippum legati intercipiuntur 34. ad Hamas pervenit 36. Cumas oppugnat 36. ab obsidione discedit 37. Nolam oppugnat 43 & 44. ejus equites ad Marcellum transfugiunt 46. Puteolos oppugnat 24, 13. Tarentum venit 25, 9. ex insidiis Tarentum ingreditur *ib.* in Apuliam movet 20. Centenii & Fulvii exercitus fundit 20, 21. ab Herdonia Tarentum ducit legiones 22. in Campaniam contendit 26, 5. castra Romanorum aggreditur *ibid.* oppugnandæ Romæ consilium capit 7. octo mil. passuum à Roma castra locat 9. ad Anienem castris positis cum duobus equitum millibus Romam obequitat 10. ad Herdoneam Cn. Fulvium fundit 27, 1. in Apuliam abit 2. de M. Marcello judicium quale dederit 16. nocte castra movet *ibid.* Metapontum se recipit 18.

I N D E X.

28. Lacinium copias admovet
 27. Marcelli corpus sepelit
 30. ad solvendum Locrorum
 obsidionem proficiscitur *ibid.*
 ex agro Tarentino in Bruttios
 concedit 42. relictis castris
 Apuliam petit 44. ejus literæ
 interceptæ 45. viso capite As-
 drubalis, se Carthaginis for-
 tunam agnoscere dicit 53. ad
 Junonis Laciniz templum
 æstatem agit 28, 46. aram
 ibi condit *ibid.* Locros tendit
 29, 7. scorpione ictus, recep-
 tui canere jubet *ibid.* nocte
 Locris descendit *ibid.* Croto-
 nem venit 36. ex Italia revo-
 catur 30, 9, 20. in Africam
 trajicit 25, 29. Scipionis col-
 loquium expetit 30. suos ad
 pugnam instruit 32. victus
 Adrumetum perfugit 35. Car-
 thaginem accitus se victum
 esse fatetur *ibid.* Pœnis in cu-
 ria sientibus risisse fertur 44.
 Carthaginienses increpat *ibid.*
 ordinem judicum Carthagine
 accusat 33, 48. Africa excedit
 50. Tyrum pervenit, &
 ab Antiocho comiter excipi-
 tur 51. Antiocho suadet, ut
 in Italia bellum gerat 34, 59.
 Aristonem Carthaginem mit-
 tit 60. ejus colloquium cum
 P. Scipione 35, 14. judicium
 de optimis imperatoribus *ibid.*
 suspectus Antiocho reconcili-
 atur 19. profugit ad Prusiam
 39, 51. septem exitus è do-
 mo fecerat *ibid.* obseptus, po-
 culum veneni exhaurit *ibid.*
 quo anno mortuus *ibid.* uxor
 ejus 24, 41. Annibales 27,
 44.
 L. Annius Setinus 8, 3, 4, 5,
 6. T. Annius triumphator 21,
 25. T. Annius Luscus trium-
 vir 42, 25, 43, 17. T. Anni-
 us Milo trib. pleb. *Epit.* 104,
 107.
 Antemates pop. 1, 9, 10, 11.
 Antenor Trojanus 1, 1. Persei
 classis præfectus 44, 28, 29.
 45, 10.
 Antias ager 5, 45. 22, 1. 42,
 4. Antius populus 8, 1. 27,
 38. Antiates Volsci 2, 33. 3,
 5, &c.
 Anticyra opp. 26, 26. 28, 8.
 32, 49. &c. oppugnatur 26,
 26.
 Antigonea, vel Antigonias, urbs
 32, 5. 43, 23. 44, 10, 23.
 ejus fauces Sthena vocant
 Græci 32, 5.
 Antigonus Echeocratis f. 40, 54.
 tutor Philippi *ibid.* Antigo-
 nus Macedoniz rex 32, 21.
 34, 28. *Epit.* 50. Antigono
 fratris Philippi F. regnum
 Macedoniz à Philippo tradi-
 tur 34, 56.
 Antimachus, præfectus sacræ
 alæ 42, 66. 44, 13, 24.
 Antinous, princeps civitatis Pas-
 faronis 45, 26.
 Antiochia 35, 13. 38, 13. 41,
 42, 18.
 Antiochus Syriæ rex 31, 14. 44,
 19, &c. Coracesium oppug-
 nat 33, 4. Antiochi & lega-
 torum Rom. conventus 25.
 ejus ad legatos Rom. respon-
 sio 26. deliberat de Annibale
 classi præficiendo 35, 42. ejus
 copiz 43. imperator appel-
 latur 45. in Bæotiam profici-
 scitur 36, 6. Macedonum
 ossa circa Cynoscephalas in-
 terfectorum colligi jubet 8.
 convivia sectatur 11. Pheras
 oppugnat 9. metu exercitus
 Rom,

I N D E X.

Rom. ab Larissa recedit 10. Chalcidensem virginem in uxorem ducit 11. Apollini Delphico sacrificat *ibid.* Annibalem ut vatem admiratur 15. ad Thermopylas castra ponit *ibid.* ejus exercitus funditur 19. de eo scriptores variant 20. ejus statua in templo Minervæ Itoneæ posita *ib.* Ephefum perfugit 21. de Annibalis consilio parat se adversus Romanos 41. de pace agit cum Æmilio & sociis 38, 18. ad Bithyniæ regem legatos mittit 25. Sardeis se recipit 31. ejus legatus Scipionis animum tentat 36. P. Scipionis f. ad patrem remittit 37. in fugam vertit equum 43. ejus castra diripiuntur *ibid.* legati ejus in senatum introducuntur 55. cum Antiocho & Romanis pacis leges 38, 38. ejus naves concise aut incense 39. legatos Romanam mittit 42, 6. cum eo societas renovatur *ibid.* ejus res gestæ in Ægypto 45, 11. virga circumscribitur à Popillio 12. *vide* M'. Antius. Antiochi F. moritur 35, 15. Antipater 37, 41, 55, 56. 38, 16. 42, 66. Antipatria urbs incensa 31, 27. Antiphilus 33, 1. 42, 51. Antipolis, Massiliensium oppidum *Epit.* 47. Antissa inf. 45, 31. Antissæi Methymnam traducuntur *ib.* C. Antistius Labeo legatus 45, 17. L. Antistius 4, 42, 44. trib. mil. ex plebe 6, 30. M. Antistius legatus 21, 63. Sex. Antistius legatus 27, 36. Antium urbs 2, 33, 63. 11, 14. VOL. VII.

Æc. *Epit.* 80. deditur Romanis 65. Antium nova colonia missa 8, 14. A. Antonius legatus 45, 4. *Epit.* 124, 125. C. Antonius COS. *Epit.* 57, 103, 110. L. Antonius *Epit.* 125, 126. M. Antonius 8, 17. 45, 21. *Epit.* 68. se ipse interimit *Epit.* 113. M. Antonius mag. eq. 8, 17. M. Antonius trib. pl. 45, 40. rogationi in Rhodios intercedit 21. M. Antonii caput in rostris ponitur *Epit.* 80. M. Antonius pr. moritur *Epit.* 97. Q. Antonius 37, 31. *Epit.* 86. Q. Antonius Merenda trib. pleb. 4, 42. T. Antonius Merenda Xvir 3, 35. Antron, urbs Thessaliæ 42, 42, 67. Anxur opp. postea Tarracinae vocatum 7, 39. capitur 4, 59. Anxuri neglectum præsidium opprimitur 5, 8. Anxur ab hostibus recuperatur 10. nequicquam oppugnatur 12. a Romanis recipitur 13. Anxur CCC in coloniam missi 8, 22. Anxuras pop. 27, 40. Aous fl. Macedoniæ 32, 5, 10. 33, 3. 36, 17. Apamea opp. 35, 15. 37, 18, 44. 38, 15, 37, 38. olim Celæne dicta 38, 13. Apamea soror Seleuci regis, à qua Apamea urbs dicta *ibid.* Apamia filia Alexandri Mag. 35, 47. Apelaurus 33, 14. Apelles, Philippi regis legatus 40, 20, 54. 42, 5. Apenninus mons 5, 33, 35. Æc. ejus transitus quam facilis

I N D E X.

- Scyllis Annibali 10, 27. fri-
 gora 21, 58.
 Aperantia, urbs Epiri 36, 34.
 38, 3. 43, 22.
 Aperantii pop. 42, 22.
 Aphir, rex profugus 34, 62.
 Aphrodisias castellum 33, 20.
 vi capitur 37, 21.
 Apodeotæ, pop. Ætoliz 32,
 34.
 Apollinare sacrum 10, 8.
 Apollinares ludi 25, 12. 27, 4,
 13, 23. 30, 38.
 Apollinaris circus 3, 63.
 Apollo per dies octo stratis lec-
 tis placatur 5, 13. Cumis tri-
 dum lacrimatur 43, 13.
 Apollini bove aurato & ca-
 pris duabus albis auratis li-
 tatum 25, 12. cratera aurea
 Delphos missa 5, 25. dona
 voventur 40, 37. Apollinis
 ædes 4, 25, 29. 16, 5. 7,
 20. 27, 37. 32, 1. 34, 42.
 35, 51. 37, 58. 39, 4. 40,
 2, 51. 41, 16. ager sacer
 32, 44. 34, 43. Apollinis
 fanum 38, 13. Apollinis Me-
 dici ædes 40, 51. Apollinis
 Zerinthii templum 38, 41.
 Apollinis promontorium 30,
 24.
 Apollodorus, defectionis author,
 Athenis damnatur 35, 50.
 Apollonia 13, 35. 15, 12. 28,
 3, 41. &c. à Philippo op-
 pugnatur 24, 40. Apollonius
 ager 42, 36, 49. Apolloni-
 ates 15, 12. 26, 25. *Epir.*
 15. Philippi castra noctu in-
 vadunt 26, 40. Apolloniatum
 agri vastantur 19, 12.
 Apollonius, Antiochi purpura-
 tus & legatus 37, 23. 42, 6.
 Aporides come 38, 15.
 Appia via 7, 39. 22, 15, 54.
 26, 8, 22, 27, 107. *vide*
 Claudius.
 Appiana libido 3, 51.
 C. Appius (rectius *Oppius*) 31,
 2.
 Appiolæ opp. 1, 35.
 Appuli, *vide* Apuli.
 Appusia, *vide* Apulia.
 Appuleius Panfa COS. 10, 5.
 C. Appuleius Saturninus tri-
 umvir 45, 13. Cn. Appuleius
 Saturninus trib. pl. *Epir.* 69.
 L. Appuleius *Epir.* 5. L.
 Appuleius Saturninus pr. 45,
 44. L. Appuleius trib. pl.
 M. Furio diem dicit 5, 32.
 L. Appuleius Xvir 42, 4.
 Q. Appuleius COS. 10, 6, 9.
 Xvir 42, 4.
 C. Apronius trib. pl. 3, 54.
 Apsus fl. 31, 27.
 Apuani Ligures perdomiti à Cl.
 Flaminio COS. 39, 2. *vide*
 Ligures.
 Apuli 8, 27. &c. in amicitiam
 sedere recipiuntur 8, 25. ad
 Pœnos deficiunt 23, 11.
 Apulia 6, 41, 42. 7, 1. 8, 39.
 11, 17. & *passim*.
 Apulum bellum 8, 37. Apulus
 ager 31, 4.
 Apustius 31, 46, 47. L. Apu-
 stius legatus 23, 38. 37, 4.
 L. Apustius Fullo ædil. pleb.
 31, 4. prætor 33, 9. trium-
 vir 34, 52. 35, 9. T. Apu-
 stius P. Sulpitii legatus Ma-
 cedoniæ fines depopulatur 31,
 27.
 Aputeus Macedo 43, 19.
 Aquæ calidæ, (*loci nomen*) 30,
 24. aquæ Cumanæ 41, 16.
 aquæ Sextiæ *Epir.* 61, 68.
 aquæ Sinuessanæ 22, 13.
 Aquileia 39, 22, 55. 40, 34.
 Aquileiensis ager 39, 45.
 Aquileienses

I N D E X.

Aquileienſes 43, 17.

P. Aquileius 27, 3.

Aquillii ſ. atres 2, 4, 7.

C. Aquilius 2, 40. C. Aquilius M. F. C. N. Florus COS. 17, 12. ſub hyemem in Siciliam trajicere cogitur 17, 19. ejus triumphus 17, 27. Hernicos devincit *ibid.* L. Aquilius Corvus trib. mil. conf. poteſtate 6, 4. L. Aquilius Gallus pr. 41, 14, 15. L. Aquilius Pætus augur 27, 38. M. Aquilius COS. ſervile bellum in Sicilia conficit *Epit.* 69; 70. P. Aquilius 27, 3.

Aquilonia Samnitium 10, 38, 39, 41, 42. expugnatur *ibid.* deſagrat 44.

Aquinus ager 26, 9.

Aquitania 21, 23.

Arabes 37, 40. 45, 9.

Arabiae deſerta 45, 12.

Aractus fl. 43, 21.

Aradii pop. 35, 48.

Arar fl. 21, 31. *Epit.* 137.

Aratus princeps Achæorum 27, 33. Sicyonius interfectus 32, 21.

Arbacala urbs capta 21, 5.

Arcades 1, 5. 32, 5.

Arcadia 1, 5.

Arcas præfectus auxiliorum 31, 26.

Archelaus 33, 16. *Epit.* 81, 82, 105.

Archidamus, filius Agefilai 12, 14.

Archidamus, Ætolorum dux 32, 4. 35, 48. 43, 21. 44, 43.

Archimedes, Mathematicus Syracuſius 24, 34. interficitur 25, 31.

Archippus, dux Argivorum 34, 40.

Archo, (*vel* Arco) frater Xonarchi 40, 4. 41, 24.

Archobarzanes, (*al.* Ariobarzanes) *Epit.* 48.

Ardea urbs 4, 11. 21, 7. 27, 11. 29, 15. oppugnatur 31, 57.

Ardeas ager 8, 12. Ardeates 3, 71, 72. à Rom. deſciſcunt 4, 1. legatos Romam mittunt 7. inter Ardeates ob virginis nuptias bellum interſtinum 9. duce Camillo Gallorum caſtra invadunt, eoſque trucidant 5, 45. Ardeatinum fœdus 4, 7. Ardeatinus ager *Epit.* 4.

Ardoneæ, urbs Apuliae 24, 20.

Ardues Antiochi fil. 33, 19.

Ardyæi 27, 30.

Arei 33, 18.

C. Arennius 27, 6. L. Arennius 27, 6, 29.

Aretho (*vel* Arethon) fl. 38, 4.

Arethufa fons 25, 30.

Aretini pop. 11, 30. 28, 45.

Aretium, urbs Etruriae 9, 37. 10, 3, 37. obſidetur a Gallis Senonibus 11, 30.

Arei deſidium cum Cleonymo 14, 41.

Areus exful 39, 35, 36, 37.

Argenta opp. 32, 14.

Argentanum opp. 30, 19.

Argentariae Novæ 26, 27. 40, 51.

Argentum ſignari coeptum 15, 6.

Argi urbs Gr. 27, 32. 31, 7. 32, 38, 40. 34, 25. 42, 22. 45, 28.

Argiletum locus Romæ 1, 19.

Argithea urbs caput Athamaniae 38, 1, 2.

K 2

Argiva

I N D E X.

- Argiva** urbs 14, 42. prælium
Argis *ibid.*
Argivi pop. 32, 28. 34, 39.
Argivus ager 35, 27.
Argos Amphilocheum 38, 10.
C. Arianus trib. pleb. 27, 6. L.
Arianus trib. pleb. 27, 6.
Ariarathes Cappadocum rex
 37, 40. 38, 37. in amicitiam
 populi Romani recipitur 39,
 cum pop. Rom. amicitiam
 renovat *Epit.* 46. regno pul-
 sus à senatu restituitur *Epit.*
 47. Ariarathis legati Romam
 veniunt 42, 19.
Aricia urbs Latii, 1, 50. 2, 26.
Epit. 80. oppugnantur 2, 14.
Aricina opp. 22, 36.
Aricini pop. 3, 71.
Ariminenses pop. 27, 12.
Ariminum urbs Ital. 21, 11.
 28, 38, 46.
Asiobarzanes rex Cappadociae
Epit. 70, 76. *vide* Archobar-
 zanes.
Ariovistus *Epit.* 104.
Aristarchus Tarentinus suspectus
 Pyrrho, & in Epirum navi-
 gare jussus flectit iter Romam
 ibique recipitur in fidem 12,
 25.
Aristæus (*vel* Aristhenus) præ-
 tor Achæus 32, 19, 20, 24.
Aristias vocat Pyrrhum ad op-
 primendos inimicos 14, 42.
Aristippus vocat Antigonum ad
 opprimendam adversam fac-
 tionem 14, 42.
Aristo 24, 24. 34, 61, 62.
Aristodemus tyrannus 2, 21, 34.
Aristomachus princeps plebis
 Crotoniensis 24, 2, 3.
Aristonicus Eumenis regis fil.
Epit. 59.
Aristoteles præfectus Antiochi
 regis 36, 21.
- Armenes** Nabidis fil. in trium-
 phum ductus 34, 52.
Armenia *Epit.* 97, 101, 130,
 131. Armenii *Epit.* 100.
Armes Punico præsidio præfuit
 in nova Carthagine 24, 49.
 34, 51.
Armilustrium 27, 37.
Arniensis tribus 6, 5.
Arnus fl. 22, 2.
Arpi civitas Apulie 9, 13, 22,
 9, 24, 3. oppugnantur à Q.
 Fabio 45. capiuntur 46.
Arpinates 10, 1. 38, 36.
Arpinum opp. 9, 44.
Arretini, *vide* Aretini.
Arretium, *vide* Aretium.
Q. Asinius prætor *Epit.* 96.
Asia sylva 2, 7.
Aratus fl. 43, 19.
Artavases Armenie rex *Epit.*
 131.
Artena opp. 4, 61.
Artetarus Illyrius 42, 13.
Artona urbs 2, 43.
Arverni pop. 5, 34. 27, 39.
Epit. 61.
C. Arunculeius 27, 22.
Aruns Lucumonis F. 1, 34. A-
 runs Porcenæ F. 2, 14. Aruns
 Clusinas, 5, 33. Aruns Tar-
 quinius 2, 6.
Ascanius 1, 3.
Asclepiodotus, Gallorum præ-
 fectus 42, 51. 44, 2, 6, 7.
Ascordus fl. 44, 7.
Asculum opp. in Apulia & in
 Picentibus 13, 36. 32, 29.
Epit. 72, 76, 85. pugna ad
 Asculum 13, 42. deditur
 Romanis 15, 10.
Ascuris palus 44, 2.
Asdrubal in Panormitanum agrum
 castra transfert, 18, 50. ad-
 ficitur Supplicio 18, 56.
Asdrubal gener Amilcaris 22,
 2.

I N D E X.

2. tuendam fuscipit Hispaniam 21, 22. in Lusitaniam concedit 22, 21. jubetur in Italiam exercitum ducere 23, 27. pecunias exigit ab Hispaniæ populis 28. ejus fides Punica 24, 17. in fugam vertitur 27, 21. Alpes transire nunciatur 41. Placentiam obsidet *ibid.* ejus mira solertia 49. aciem instruit in C. Claudium & Livium COS. 50. docuit fabrilis calpro elephantos interimere 51. pugnans egregie, cadit *ib.* ejus caput ante stationes Annibalis projectum 53. Asdrubal cognomento Calvus, Sardiniae dux electus 33, 32, 34. capitur 40. Asdrubal Gisgonis filius tertius Carthaginensium dux 24, 4. 27, 22. reliquias exercitus Scipionum aggreditur 25, 37. ejus exercitus in fugam versus *ibid.* ad Oceanum Gadeisque concedit 28, 1, 12, 16. eodem in lecto cum Scipione apud Syphacem accubuit 18. Asdrubalis & Syphacis ingentes copiae adversus Scipionem 35. fuga 30, 6, 8. Asdrubal Hædus 30, 42, 44. Asdrubal Masinissæ nepos *Epir.* 50. cum exercitu à Scipione deletur *Epir.* 51. uxor ejus cum duobus liberis ex arce se præcipitat *ibid.*
- Afidrumetum opp. 30, 29.
 Afellius Claudius 24, 8.
 Afena urbs 23, 27.
 Afia 9, 19, &c. Asiatici 36, 17.
 Afnaus mons 32, 5.
 Afopus fl. 36, 22.
 Aspendii pop. 37, 23, 38, 15.
- Asta opp. 39, 21. Astensis ager *ibid.*
 Astapa urbs oppugnatur 28, 22.
 Astapenses 23.
 Asterium Aæoniæ opp. 40, 24.
 Astii pop. 38, 40.
 Astragos castellum 33, 7.
 Astura opp. 8, 13.
 Astymedes Rhodiorum legatus 45, 25.
 Atalanta insula, 35, 37, 38.
 Atella urbs Italiæ 26, 16. Atellani 26, 33, 27, 3. Atellanæ fabulæ 7, 2.
 A. Aterius 3, 65. C. Aterius 3, 31.
 Athacus urbs 31, 34.
 Athamanes pop. 32, 14, 36, 14, 38, 1.
 Athanagia, urbs, Illergetum caput 21, 61,
 Athenæ 3, 32, 31, 44, 45, 27, &c. oppugnantur à Philippo 31, 24. Athenienses 20, 33, 31, 5, 14, 30, 44, 37, 6, 45, 23.
 Athenarum castellum 38, 1, 39, 25.
 Athenæus, frater Eumenis regis, 38, 12.
 Athenagoras, præfectus Philippi regis 31, 34, 35.
 Atho mons 44, 11. qui & mons Æneæ dicitur 45, 30.
 Atina, urbs Italiæ 9, 28. Atinatum ager 10, 39.
 C. Atinius Labeo *Epir.* 59. trib. pl. 32, 7. prætor 28, 36, 45. tr. mil. 34, 35. M. Atinius 25, 15, 36, 46. Tib. Atinius 11, 1, 36.
 Atintania, Macedoniæ regio 45, 30. Atintanes 39, 12.
 Atlesbis, regulus Thracum 42, 67.

Atræce

I N D E X.

Atræce urbs 32, 15. 33, 4.
36,

10, 13.

Atrebatæ *Epit.* 104.

L. Atreus, 43, 13.

C. Atrius UMBER, 28, 24, 29.

Attalus rex Asiæ 26, 24, 37.

Æginæ hibernat 27, 35. à

Peparetho Nicæam trajicit,

28, 5. Oreum se recipit 7.

Piræeum trajicit 31, 15. im-

modicis honoribus affectus

ibid. Æthlos ad defectionem

sollicitat *ibid.* ejus legati in

senatum introducti 32, 8.

adversus Antiochum auxilia

à Rom. poscit *ibid.* ab Argis

Sicyonem profisciscitur 40.

Pergami moritur 33, 21. At-

talus Attali frater 35, 23. 42,

15. 45, 19, 20. heredem pop.

Rom. relinquit *Epit.* 58. At-

talus quidam 25, 23. Attalis

tribus 31, 15.

Attanes, Turdetanorum regulus

28, 15.

Attellæ 26, 34. Attellani 22,

61. 26, 34.

Atticæ leges 3, 32.

A. Attilius A. F. C. N.

latinus COS. ejusque res

gestæ 17, 22, &c. A. Atti-

lius Serranus prætor 35, 10.

in Græciam mittitur 22.

iterum prætor 41, 28. C. At-

tilius M. F. M. N. Regulus

COS. 17, 28. C. Attilius

prætor 21, 26. C. Attilius

Æmil. curio max. moritur

41, 21. C. Attilius Serranus

prætor, 21, 62. 39, 23. pont.

22, 35. ædil. curul. 34, 5. L.

Attilius, 4, 7. 24, 1. trib.

mil. 4. 6. 5, 18. trib. mil.

conf. pot. 5, 13. trib. pl. 9,

30. quæstor 22, 49. L. Atti-

lius illustris adolescens 45, 5.

M. Attilius Censor 24, 11.

abdicat se Magistratu 24, 43.

M. Attilius Regulus COS. 8,

16. 10, 32. 22, 26. ejus res

gestæ 35, 36. ei triumphus ne-

gatur honos 10, 36. infert

bellum Africæ 18, 1. ser-

pentem ingentem occidit 18,

16. Carthaginensibus mittitur

ut de pace ageret 18, 57.

M. Attilius Ilvir 23, 21.

Ilvir mensarius 23, 23. cen-

sor 24, 11. prætor, 24, 43.

legat. 26, 33. M. Attilius

Serranus Ilvir 37, 47, 57.

Attinius, *vide* Atinius.

Attis 28, 8.

Attius Tullus 2, 35, 37, 38,

39, 40. L. Attius trib. mil.

41, 3.

Atys Silvius 1, 3.

Avaricum urbs *Epit.* 107.

Audena fl. 41, 19.

Aventinus Silvius, 1, 3. Aveni-

nus mons, 1, 33. 3, 60. Aven-

tini lucus 24, 20.

Averni lacus 24, 12.

Ausidena capta 10, 12.

Cn. Aufidius trib. pl. 43, 8.

Ausidus amnis, 22, 44.

Auginus mons 39, 2.

Augustus Cæsar 1, 19. 4, 20.

28, 12. *Epit.* 59.

Aulerci pop. 5, 34.

Aulis opp. 35, 37, 51. portus

45, 27.

M. Aulius, 27, 24. Q. Aulius

Cerretanus 9, 15, 16, 22,

23.

Aurelius Scaurus legatus *Epit.*

67. C. Aurelius COS. Lipa-

ram obsidet 18, 45. ejus Se-

veritas *ibid.* res gestæ in Sicilia

19, 31. legat. 23, 16. C.

Aurelius Cotta prætor, 30, 26.

COS.

I N D E X.

COS. 31, 4. C. Aurelius Scaurus prætor 39, 6. Cn. Aurelius 31, 12. L. Aurelius quæstor 33, 22. L. Aurelius Cotta trib. mil. 40, 27. M. Aurelius legat. 30, 26. M. Aurelius Cotta, 23, 30, 25, 23, 39, 38. Xvir sacrorum, 31, 50. legatus 38, 52.
 Aurinx urbs 26, 42.
 Aurunca urbs 8, 15. Aurunci pop. 2, 17, 26. Auruncum bellum, 7, 28.
 C. Aurunculeius prætor. 27, 6. trib. mil. tertiar leg. 43. L. Arunculeius pr. 36, 45. legat. 37, 55.
 Ausetani pop. 21, 23, 61. 34, 20. Ausetanus ager 29, 2, 39, 56.
 Aufona urbs, 9, 25. Aufones 8, 16, 9, 25.
 Axius fl. 39, 54. 44, 26, 43. 45, 29.
 Axylos terra 38, 18.
 Azonæ urbs capta à Pyrrho 14, 10.
 Azorus opp. (Ἀζόρος *Ptol. vid. Ortelii Thes. Geogr.*) 42, 53, 44, 2.

B.

Babylonia 38, 17.
 Bacchæ 39, 9, 10, 13, 14.
 Bacchanalium initia ex Hetruria 39, 9. eorum indicium 10. extirpantur, auctoresque eorum comprehenduntur 17.
 Bachiū (vel Bacchiū) insula 37, 21.
 Badius Campanus 25, 18.
 Bæbia lex, 40, 44.
 A. Bæbius 45, 13. Cn. Bæbius Tamphilus 29, 37. 32, 7. pr. 31, 49. triumvir 39, 23.

COS. 39, 56. L. Bæbius Dives pr. 37, 47, 57. L. Bæbius legat. 44, 18. M. Bæbius legat. 30, 25. triumvir 34, 44. prætor 35, 10. cum Philippo congreditur 36, 10. M. Bæbius. Tamp. COS. 40, 18, 38. Q. Bæbius 31, 6. Q. Bæbius Tamp. legatus ad Annibalem 21, 6, 18. tr. pl. 32, 6. Q. Bæbius Herennius 22, 34. Q. Bæbius Sulca legatus 42, 6.
 Bæcula, vel Bætula, urbs, 27, 20.
 A. Bæculonius 41, 4.
 Bætica 28, 2.
 Bætis fl. 28, 16, 30. *ab accolis Certis appellatus* 22.
 Bætula *vide* Bæcula.
 Bagrada fl. 30, 25.
 Balacer Nicandri filius, amicus Pyrrhi 14, 24.
 Balanos, vel Balanus, Gallorum regulus, 44, 14.
 Balari pop. 41, 6, 12.
 Balbus mons 29, 31.
 Baleares *unde appellati*, *Egit.* 60. Baleares insulæ 22, 20. 50. millia pass. à Pityusa 27, 2. 2. Baleares funditores 27, 2. Balearica funda 38, 29.
 Balens Hercules fl. 60.
 Ballista, vel Balista, mons 39, 2. 40, 41. 41, 18.
 Bantia 27, 25.
 L. Bantius Nolanus, 23, 15.
 Baphyrus fl. 44, 6.
 Barbana fl. 44, 31.
 Barbothenes mons 35, 27, 30.
 Barchina factio 21, 2. familia 23, 13, 41. Barchinorum in bello præstantia 28, 12.
 Barcillas. *vide* Brachyllas.
 Barchina. *vide* Barchina.
 Bardo oppidum 33, 21.
 Bargilla,

I N D E X.

- Bargillæ. *vide* Bargyllæ.
 Bargulum opp. 39, 12.
 Bargusii pop. 21, 19, 23.
 Bargyllæ, *vel* Bargillæ, opp. 32.
 33, 35. 33, 18, 30. 34,
 32. Bargylleticus finus, 37,
 17.
 Barium opp. 40, 18.
 Bassania urbs 44, 30.
 Bastarnæ gens nobilis 40, 5,
 57.
 Bastia, uxor Metelli *Epit.* 89.
 Bato, Longari filius 31, 28.
 Bebius, *vide* Bæbius.
 Begorrites lacus 42, 53.
 Belbinites ager 38, 34.
 Belgæ pop. *Epit.* 104.
 Bellona 10, 19. Bellonæ ædes
 26, 21. 28, 9, 38. 30, 21,
 40. 31, 47. 33, 22. 36, 39.
 38, 45. 39, 29. 41, 6. 42,
 9, 21, 28, 36.
 Bellovacii victi *Epit.* 108, 114.
 Bellovesus, Ambigati Gallorum
 regis sororis filius 5, 34.
 Bellus, Gentii reg. orator 44,
 31.
 Belus apud Carthaginenses quo-
 tannis victima humana cultus
 16, 5.
 Bendidium castrum 38, 41.
 Beneventum 38, 14. *olim* Ma-
 leyentum *dictum*, 9, 27. Be-
 neventani, 27, 12.
 Bergistani pop. 34, 16.
 Berœa regio 44, 45. 45, 29.
 Bessis, 33, 44.
 Bessidæ opp. 30, 19.
 Bessi pop. 29, 53.
 Betica regio 28, 2.
 Betula urbs 28, 13.
 Beturia regio 39, 30.
 Beudos vetus 38, 15.
 Bevus fl. 31, 33.
 Bianor 33, 16.
 Bibius, *pro* Bebius Herennius
 trib. pl. 34, 34.
 M. Bibulus, *Epit.* 103, 108.
 Bigerra urbs 24, 41.
 Bilistages, Illirgetum regulus 34,
 11, 12.
 Bifaltæ pop. 44, 45. 45, 29,
 30. Bifaltica terra 45, 29.
 Bithocus. *vide* Biticetus.
 Bithynia 27, 32. Bithyniæ 29,
 12. Bithyni 33, 30.
 Biticetus, *vel* Bithocus, miles
 Epit. 102.
 Bitis, regis Thracum filius 45,
 42.
 Bituitus, Arvernorum rex *Epit.*
 61.
 Bituriges pop. 5, 34. *Epit.* 107.
 Blandæ ex Lucanis captæ 24,
 20.
 Blasius, princeps Salapiæ 26,
 38.
 Blossii fratres 27, 13.
 Boarium forum 10, 23. 22, 57.
 Bocchar rex 29, 30, 32.
 Bocchus rex *Epit.* 66.
 Bœbe palus 31, 41.
 Bœbei pop. 27, 32.
 Bœotarches, magistratus, 33, 27.
 Bœoti pop. 33, 13, 15. Bœoti-
 um concilium 42, 44.
 Boii vincuntur à Dolabella 12,
 4, 5. jungunt se Insucribus
 & Cenomannis 32, 30. eo-
 rum Agros urunt COSS. *ibid.*
 & *segg.* cædunt Romanos 33,
 36. quos iterum aggrediuntur
 & vincuntur *ibid.* ubi conse-
 derint 35, 4. à Romanis de-
 ficiunt 21, 25. Placentiam
 invadunt 31, 10. in dediti-
 onem veniunt 33, 39. Boio-
 rum cæsa 19 millia 35, 5.
 Boii Cn. Domitio COS. se
 dedunt 35, 40.
 Boiorix Boiorum regulus 34, 46.
 Epit. 67.

Bolæ

I N D E X.

Bolæ urbs, 6, 2.
 Boleæ opp. 26, 25.
 Bolus rex *Epit.* 67.
 Bomilcar 23, 41. 25, 27.
 Bononia 37, 57. Bononiensis
 ager 39, 2.
 Boodis astutia, quem Annibal
 Punicæ classis Imperator lega-
 tum habebat, COS. Romanus
 capitur, 17, 4.
 Bora mons 45, 29.
 Bostar 22, 22, 24. 23, 34.
 Bovianum urbs 9, 31. 10, 12,
 41. 25, 13. oppugnatur, 9,
 28.
 Bovilla 10, 47. *Epit.* 107.
 Brachyllas, *vel* Barcillas, 33, 27,
 28. 35, 47.
 Brancus Allobrogum regulus 21,
 31.
 Brennus 5, 38, 48. 38, 16.
 Briniates pop. 39, 2. 41, 19.
 Britannia *Epit.* 105.
 Britomaris Juvenis ferox Gallus
 violat legatos Rom. & insig-
 nia minutatim diffecat spargit-
 que 12, 1. capitur & ad tri-
 umphum servator 12, 2. du-
 citur accinctus in Capitolium
 20, 45.
 Brixia urbs 5, 35. Brixiani 21,
 25.
 Bruanna 31, 39.
 Brundisii prom. 10, 2. capitur
 à Romanis 15, 11. Brundu-
 sinus portus 23, 33.
 Bruttii victi à Fabricio 12, 6,
 21. 13, 51. vastati à P. Cor-
 nelio Rufino 14, 5. domiti à
 L. Papirio Curfore COS.
 14, 40. à Rom. deficiunt
 22, 61. Crotonem occupant
 24, 2. Græcos expellunt 34,
 44.
 Brutulus Papius Samnis 8, 39.
 Brutus 1, 56. *vide* Junius.

Bryanium 31, 39.
 Budares Imperator Hispanus 33,
 44.
 Bulini, *vel* Bulliani, 42, 30.
 Bussa mulier Romanos Cannu-
 si hospitio excipit 22, 52,
 54.
 Butrotus fl. 29, 7.
 Buxentum, colonia deserta 32,
 29. 34, 44. 39, 13.
 Bylazora, locus Pæoniæ, 44,
 26.
 Byllinus ager, 36, 7.
 Byrsa 16, 1. 26, 62.
 Byzantium 38, 16. Byzantii
 32, 33.

C.

CAcus 1, 8.
 Cadusii, (*vel* Caddusii)
 pop. 35, 48, 49.
 Cæcilius Bassus *Epit.* 114. Cæ-
 cilius Metellus pont. max.
 19, 64. Cæcilius Pinna *Epit.*
 76. C. Cæcilius *Epit.* 73. L.
 Cæcilius prætor. à Gallis Sen-
 cæsus 12, 2. L. Cæcilius
 Denter pr. 39, 56. L. Cæ-
 cilius Metellus COS. 11, 30.
 Prætor 12, 1. in pugna cum
 Senonibus vincitur & occidi-
 tur 12, 2. L. Cæcilius Me-
 tellus 22, 53. trib. pleb. 24,
 43. auctor deferendæ Italiæ
 post pugnam Cann. 27, 13.
 L. Cæcilius Metellus trium-
 phat *Epit.* 52. Dalmatas ob-
 sidet *Epitom.* 62. M. Cæci-
 lius Denter leg. 22, 6. M.
 Cæcilius Metellus ædil. pl.
 28, 38. M. Cæcilius Xvir
 42, 4. M. Cæcilius Metel-
 lus legat. ad Attalum missus
 29, 11. Q. Cæcilius trib. pl.
 4, 16. Q. Cæcilius Metellus
Epitom. 50, 53, 65. pont.
 23,

I N D E X.

- 23, 21. ædil. curul. 27, 23.
 legat. 27, 53. præt. 28, 10.
 COS. *ibid.* dictator 39, 11.
 Xvir 31, 4. T. Cæcilius trib.
 mil. 4, 6.
 M. Cædicius. *vide* Cedicius.
 Cæla, Euboicus sinus sic dictus
 31, 47.
 L. Cælius 27, 29, 43, 24.
 Cæni pop. 38, 40.
 Cæninenses pop. 1, 9, 10.
 Cænemani pop. 21, 55, 31, 10.
 33, 8, 59, 3.
 Q. Cæpio *Epit.* 70.
 Cære opp. 1, 2, 7, 20, 4, 61.
 Cæretes aquæ 22, 1. Cærites
 pop. 7, 20, 10, 4. cum iis
 hospitium cur factum 5, 50.
 ipsis bellum inferitur 7, 20.
 Scipionem juvant in ornanda
 classe 38, 45. Cæres ager 5,
 16. Cæres pop. 7, 19.
 M. Cæsius Scriba Decii Jubellii,
 Imperator lectus à militibus
 Rhegium scelere occupantibus
 12, 31.
 C. Cæsar *Epit.* 80, 103, 104,
 105. L. Cæsar *Epit.* 80,
 120. Sextus Cæsar *Epit.*
 114.
 Cæsetius Flavius *Epit.* 106.
 Cæsones 3, 14.
 M. Cæsonius prætor *Epit.* 56.
 Cæicus fl. 13, 34, 24, 11, 40.
 37, 37.
 Cajeta 40, 2.
 Calabria 23, 34.
 Calagurium opp. *Epitom.* 93.
 Calagurris opp. 29, 21.
 Calathana vicus 32, 13.
 Calatia 9, 2, 28, 42, 20. ex-
 pugnat 9, 47. in deditionem
 accepta 26, 16. Calati-
 ni à Rom. deficiunt 22,
 61.
 Calavius, Campanorum magi-
 stratus summus 23, 2, 3,
 &c. 9, 26 Calavii 26, 27.
 Calauris (*vel* Caularis) fl. 38,
 15.
 Caleni 10, 20. Calenus ager
ibid. & 15, 5.
 Cales 8, 16, 27, 11, 39, 15.
 Caletranus ager 39, 55.
 Calicinus tumulus 42, 58.
 Callicrates 41, 23, 24, 45,
 31.
 Callicritus 42, 13, 40.
 Callicula mons 22, 15, 16.
 Callidromos, Oetæ montis vertex
 26, 15, 16, 17, 18.
 Callisæ opp. 8, 25.
 Calligenes medicus 40, 56.
 Callipeuce saltus 44, 5.
 Callipolis 31, 16, 36, 30.
 Callippus, præfectus classis Per-
 sei 44, 28.
 Callithera 32, 13.
 Calenus ager 10, 20.
 Calor fl. 24, 24, 25, 17.
 Calpurnius Bestia COS. *Epit.*
 64. Calpurnius Flamma 22,
 60. C. Calpurnius leg. 22,
 61. C. Calpurnius Piso pr. 25,
 41, 26, 3, 10, 15, 21, 39, 6.
 de Lusitanis &c. triumphat
 42. Illivir 40, 29. COS. 35,
 37. L. Calpurnius leg. 32,
 19. M. Calpurnius trib. mil.
Epit. 17.
 Calycadnus prom. 38, 38.
 Camarina urbs capta ab Ha-
 milcare 17, 19. recepta à
 Romanis 17, 24.
 Camarinum oppid. captum ab
 App. Claudio COS. 15, 8.
 cives sub corona venditi
ibid.
 Camars, Clusium appellatum
 10, 23.
 Cambunii montes 42, 53, 44,
 2.

Cameria

I N D E X.

- Cameria opp. 1, 38.
 Camertes Umbri 9, 36. 28, 45.
 Camœnæ musæ 1, 21.
 Campania 2, 52, &c. vastatur à Samnitibus 11, 1. Campani auxilium petunt 7, 30, 31. Romanos benigne excipiunt 9, 6. de Italiæ imperio cogitant 23, 6. legatos ad Annibal emmittunt *ibid.* & 25, 22. in Romanos crudeles 23, 7. de Cumanis subigendis cogitant 35. à Graccho oppressi *ibid.* de Flacco Marc. queruntur 26, 15. Companorum mores 9, 6. 23, 45. 25, 13. conjuratio 27, 13.
 Canæ opp. 36, 45. 37, 8.
 Canastrum (*vel* Canastræum) Pallenes 31, 45. 44, 11. Canastræum prom. 44, 11.
 M. Cancius trib. pl. 10, 46.
 M. Caninus Rebilus leg. 42, 28. 45, 42. pr. 43, 11.
 Canna fl. 25, 12. Cannæ vicus 22, 43. prœlium isthic & clades 25, 5.
 Cannetum opp. 21, 25.
 Cannusium, *vide* Canusium.
 Cantabri. *Epit.* 48.
 L. Cantilius 22, 57.
 C. Canuleius trib. pl. 4, 1, 2, 3. L. Canuleius Dives pr. 42, 28. M. Canuleius 4, 44. Canuleii 4, 2.
 Canusium opp. 22, 50, 52, 54. Canusini pop. 9, 20.
 Capena 22, 1. 37, 28. Capena porta 1, 26. 3, 22. Capenates 5, 8, 10, 24. Capenas bellum 5, 16.
 Capenus Sequanus *Epitom.* 120.
 Capetus Silvius 1, 3.
 Capitolini ludi 5, 52. Capitulinus mons 1, 12.
 Cappadocia 37, 21.
 Cappadoces 37, 40.
 Capparonia virgo Vestalis incesti damnata suspensio prævenit supplicium 16, 42.
 Capræ palus 1, 16.
 Capua 23, 2. unde dicta 4, 37. voluptatum magistra 7, 38. defenditur à Lævino COS. adversus Pyrrhum 13, 12. ejus perdit mores 23, 4. à Samnitibus capta 4, 37. à COSS. obsidetur 25, 20. Romanis dedita 26, 14, 16.
 Capusa, filius Desalcis, paternum imperium accipit 29, 29, 30.
 Capys dux, unde Capua dicta 4, 37. Capys Silvius rex Alb. 1, 3.
 Carales 23, 40. 30, 39. Caralitanus ager vastatur 27, 6. Caralitis palus 38, 15.
 Caranus, primus rex Macedonum 45, 9.
 Caravantius 44, 30. 45, 34.
 C. Corbo *Epit.* 59, 79. Cn. Carbo *Epit.* 80, 83, 84, 89.
 Cardo opp. 30, 6. 33, 21.
 Caria 33, 19, &c. Cariæ 33, 27. Cares 33, 18.
 Carinæ 26, 10. Carinæ Esquiliz 26, 10. Carini 36, 37.
 Carisini Populi 15, 7.
 Carmelus Istror. regulus 41, 1, 4.
 Carmenta, mulier fatidica 1, 7.
 Carmentalis porta 2, 49. 25, 7. 27, 37. Carmentis saxum 5, 47.
 Carni 43, 1, 5.
 Carnuns urbs 43, 1.
 Carnutes pop. 5, 34.
 Carpesii pop. 23, 26.
 Carpetania,

I N D E X.

Carpetania, Hispaniæ urbs 39,
 30. 40, 30.
 Carpetani 21, 5.
 Carseoli, colonia 10, 3, 11. 27,
 9. 29, 15. 45, 42.
 Cartalo, *vide* Carthalo.
 Carteia urbs 43, 3. ubi sita 28,
 30. expugnatur 21, 5.
 Carthada, Carchedon & Cartha-
 go, ejusque origo & increme-
 ta 15, 18. 16, 1. &c.
 Carthago 23 millia pass. circui-
 tu *Epit.* 51. Carthaginenses
 in Siciliam trajiciunt 4, 30.
 fœdus cum Romanis iciunt,
 & legatos Romam mittunt
 cum corona aurea 7, 27.
 fœdus tertio renovant 9, 44.
 quarto fœdus renovant 13,
 47. obsident Syracusas 13, 50.
 muniant Libyæum 14, 14.
 navali pugna vincunt Pyr-
 rhum 14, 21. iis bellum in-
 dicitur 21, 18. Heracleam
 veniunt 24, 35. Scipionis ad-
 ventu exterrunt 29, 3, 28.
 classẽ Rom. oppugnant 30,
 30. pacem petunt 16. varie
 afficiuntur ob Annibalis redi-
 tum 24. pacis conditiones
 quas tulerint 37. eorum le-
 gati in senatu gratias agunt
 ob pacem 43. inter eos &
 Romanos quando postremo
 pax inita 44. tributum Ro-
 mam advehunt 32, 2. obsides
 traquunt qui Seris erant 26.
 frumentum Romanis pollicen-
 tur 36, 4. cum Masinissa con-
 tendunt 40, 17. legatos de
 injuriis Romam mittunt 42,
 23. non obstante fœdere Ma-
 sinissæ bellum inferunt, &
 vincuntur *Epit.* 48. obsiden-
 tur à L. Martia, & Manlio
 COSS. *Epit.* 49. Asdrubalem

Masinissæ nepot. in curia in-
 terimunt *Epit.* 50.
 Carthago nova 21, 5. ubi sita
 26, 42. à P. Scipione oppu-
 gnatur 34.
 Carthalo adversus classẽ Ro-
 manam mittitur 19, 23, 27.
 Italicam oram vastat 32.
 Carthalo (*vel* Cartalo) nobilis
 carthaginensis 22, 15, 58.
 27, 16. 28, 18.
 Caruentana arx 4, 53, 55, 56.
 C. Carvilius Spoletinus 43, 18.
 L. Carvilius 25, 3. Sp. Car-
 vilius 23, 22. Sp. Carvilius
 Q. F. maximus ædilis 10, 9.
 Sp. Carvilius COS. Amiter-
 num vi capit 10, 39. & urbes
 in Samnio 45. triumphat *ib.*
 legatus 11, 10. COS. secun-
 dum 14, 40. domat Samnites
ibid. triumphat 14, 46. Sp.
 Carvilius Maximus augur mo-
 ritur 26, 23.
 Caryæ (*quarum meminerunt Pau-
 sanias & Lucianus in Salta-
 tionib.*) 34, 26.
 Carystus urbs 31, 45. 32, 16.
 42, 7. deditur 17. Carystii 31,
 45. 32, 16. 35, 38.
 Casander 39, 34, 35.
 Casandrea (*vel* Cassandrea *sive*
 Cassandria) urbs 28, 8. 31,
 44, 43, 23. oppugnatur à
 Romanis 44, 11.
 Casilinum urbs 22, 13, 15, 16.
 Casilini 23, 19, 20. 24, 19.
 Casinum opp. 9, 28. 22, 13. 26,
 9. Casinas ager 22, 13. 26,
 9.
 Cassandrea, *vide* Casandrea.
 Cassignatus regulus 42, 57.
 Cassius Altinius 24, 45. C. Caf-
 sius Xvir 42, 4. COS. 43, 1.
Epit. 120. C. Cassius Longi-
 nus COS. 48, 28. L. Cassius
 COS.

I N D E X.

- COS. *Epit.* 65. Q. Cassius. 45, 42. Sp. Cassius COS. 2. 17, 33, 41. mag. eq. 2, 18. Cassia familia 2, 41. Cassii 4, 15.
 Castellum 21, 33.
 Castoris ædes 2, 20, 42. 3, 11.
 Castrum, colonia 11, 22. Novum, colonia 36, 3.
 Castulo, oppidum Hispaniæ 24, 41. 28, 13, 19, 20. Castulonensis saltus 26, 20.
 Catana, urbs Siciliæ 27, 8, 10.
 Catanensis populus 14, 3.
 C. Catilina *Epit.* 103. L. Catilina *Epit.* 102.
 C. Catinius pr. 38, 33. 39, 7. L. Catinius 39, 17. M. Catinius *ibid.*
 Q. Catus ædilis pl. 27, 6.
 Catulus 30, 19. Q. Catulus 27, 45. *Epit.* 68, 90, 98.
 Cauci pop. *Epit.* 139.
 Caudium 9, 2. Caudinæ furcæ 9, 2. Caudina pax 9, 1. ut facta 9, 5, 10. Caudina clades 9, 36. Caudinus Samnis 24, 20.
 Cavii pop. 44, 30.
 Caularis, *vide* Calauris.
 Caulon (*vel* Caulonia) urbs 27, 15.
 Caunei (*vel* Caunii) 33, 20. à Rhodiis desciscunt 45, 25.
 Caunus mons 40, 50.
 Cea insula 31, 15.
 C. Cedicius legatus 10, 40, 41. trib. pl. 2, 52. M. Cedicius 5, 32.
 Q. Ceditius Noctua COS. 11. 22.
 Q. Ceditius Quinti filius curat cudi nummos 15, 9.
 Celæne urbs 38, 13.
 Celelates pop. 32, 29.
 Vol. VII.
- Celeres 300 à Romulo instituti 1, 15.
 Celetrum opp. 31, 40.
 Celtæ 5, 34.
 Celtiberia 38, 1. Celtiberiæ montes 21, 43. oppida 103 in deditionem accepta 40, 49. Celtiberi Carthaginensium provinciam invadunt 22, 21. ad Romanos desciscunt 49. perfidi 25, 33. eis mos in prœlia concurrere 27, 2. adoriuntur Q. Fulvium Flaccum 40, 30. Romanos in saltu Manliano invadunt 39. & cæduntur 40, 48. rebellant & debellantur 41, 26. Celtibericum bellum 22, 22. 42, 3.
 Cenchræ, Corinthiorum Emporium 32, 17. 28, 8. 41, 24. Cenchræi 32, 23.
 Cenæum (*vel* Ceneum) Eubœæ 36, 20.
 Ceninenses pop. 1, 9, 10.
 Cenomani, *vide* Cœnomani.
 Cenon opp. 2, 63.
 Censennia 9, 44.
 C. Centenius 22, 8. M. Centenius Penula 25, 19.
 C. Centronius prætor 22, 7.
 Cephallenia 36, 11, 12. &c.
 Cephallenæ fretum 37, 13.
 Cephallenes 39, 5.
 Cephalo princeps 45, 26.
 Cephalædium capiunt Romani 18, 39.
 Ceraunii montes 14, 36.
 Cephalus 43, 18. 45, 26.
 Cercetius mons 32, 14.
 Cercina inf. 22, 31. 33, 34, 48.
 Cercinium urbs 31, 41.
 Cerdiciates pop. 32, 29.
 Cerdubellus Himilconem & Punica auxilia Romanis prodit, 28, 20. 32, 29.
 L. Cere

I N D E X.

- Ceres mater 24, 38. ejus sacrum intermissum 21, 56. 34, 6. ei jejuniū instituitur 36, 37. & peculium Sp. Cassii COS. a patre consecratur 2, 41. & tria ænea signa ponuntur 33, 26. ejus ædes 27, 6, 36. 40, 2. 41, 28. de cælo tacta 28, 11. Cereris Eleusinae templum 30, 30. Cereris initia 31, 47. ejus templum non initiatis ingredi nefas 31, 14. Cereales ludi 30, 39.
 Certima urbs 40, 47.
 Certis 28, 22.
 Cethegus *Epit.* 102.
 Chæreas 40, 55.
 Charonea 35, 46. 42, 43.
 Chalcedon 42, 16. *Ep.* 93.
 Chalcioecon, i. e. Minervæ templum æreum 35, 36.
 Chalcis urbs 8, 22. 27, 37. 32, 37. 33, 33. 38, 7. à Romanis capta 21, 23. Antiocho dedita 35, 51. diruta *Epit.* 52. Chalcidenfes de injuriis queruntur 43, 7.
 Chamaces, se Martis filius ferebat *Epit.* 116.
 Chaones, *vide* Chaonia.
 Chariclitus 37, 23, 24.
 Charilaus, princeps Palæpolis 8, 25, 26.
 Chaonia 32, 5. Chaones 43, 23.
 Charopus Epirotes 32, 6, 11.
 Chatti pop. *Epit.* 138.
 Chaus fl. 38, 14.
 Chelidonium promontorium 33, 41. 38, 27.
 Chersonesus 31, 16.
 Cherusci pop. *Epit.* 138.
 Chius 37, 14, 27. 40, 52.
 Chii 27, 32. 31, 31. agro donantur 38, 39.
 Chimarus, miles apud Persea 44, 24.
 Chryso, servorum dux *Epit.* 95.
 Cia 31, 15.
 Ciani 33, 32, 56.
 Cibra opp. 38, 14. Cibratæ 45, 25.
 C. Cicereius pr. 41, 28. 42, 1, 7. in m. Albano triumphat 21. ædem in m. Albano dedicat 45, 15.
 M. T. Cicero 13, 42. *vide* Tullius.
 Q. Cicero *Epit.* 106.
 Cilicia 33, 19. 35, 13. *Ep.* 68.
 Cilices 38, 19.
 Cilnium genus 10, 3, 5.
 Cimbis, locus prope Gades 28, 37.
 Cimbri *Epit.* 63, 68. Cimbri-cum bellum *Epit.* 67, 68.
 Cimetra urbs 10, 15.
 Ciminii saltus 9, 37. 10, 24.
 Cincibilis, Gallorum regis legatus 43, 5.
 Cincinnatus 4, 6.
 L. Cincius Alimentus pr. 26, 23, 28. 27, 5, 7, 8. M. Cincius Alimentus trib. pl. 29, 20. Cincia lex 34, 4.
 Cineas præstanti sapientia vir colloquitur cum Pyrrho 12, 19. ejus oratio 13, 16. mittitur à Pyrrho Romam 13, 30, 31. urbe exire cogitur 33.
 Cingilia opp. 8. 29.
 Cinna, *vide* Cornelius.
 Circe Dea 1, 49.
 Cios prætor Mamertinorum vincitur ab Hierone 16, 16.
 Circeienses 6, 12, 13, 17.
 Circeii colonia 1, 56. 27, 9. 29, 15.
 Cincius amnis, Bœtis dictus 28, 22.
 Circumpadani campi 21, 35.
 Circus Apollinaris 3, 63. Flaminii 55. *Epit.* 20. maritimus

I N D E X.

timus apud Hernicos 9, 42.
 maximus à Tarq. Prisco institutus 1, 35. Circenses ludi 44, 9, 18.
 Cirra 42, 15.
 Cirtæi funditores 37, 40.
 Cirtha mons 29, 32. *Epit.* 64.
 Cirtha Syphacis regia 30, 12.
 Masinissæ dedita *ibid.* Cirthenses *ibid.*
 Cisalpini, *vide* Galli.
 Cissæus mons 28, 5.
 Citheronis saltus 31, 26.
 Citium opp. 42, 51. Citius mons 43, 21.
 Civilmarus regulus 24, 42.
 Cius 32, 33.
 Clamptia, oppidum Brutiorum 29, 38. 30, 19.
 Clastidium vicus 21, 48. 29, 11.
 Claudie Appii filie dies dicta 19, 40. damnatur 48. Claudie Quintie pudicitia 29, 14.
 Claudius Asellus 23, 47. Claudius Crassus trib. conf. pot. 4, 35. Appius Claudius, prius App. Clausus dictus, Romam venit 2, 16. in senatum eligitur *ibid.* natura immitis 29. COS. 21. sententia ejus de comprimenda plebe 23. de creditis pecuniis 27. Patribus gratus magistratu abijt 28. App. Claudius (Appii F.) COS. 2, 56. lictorem ad Lectorium trib. mittit *ibid.* in Volscos mittitur 58. plebem cur oderit *ibid.* Volerones trib. pl. vocat *ib.* in exercitum animadvertit 59. unde vinci exoptat *ib.* ei dies dicta 61. obijt *ib.* Appius Claudius Xvir 3, 33. ejus nefandum facinus 44. & judicium 47.

ei dies à Virginio dicta 56. in carcerem conjicitur 57. mortem sibi consciscit 58. App. Claudius Xviri nepos 4, 48. App. Claudius Crassus trib. mil. conf. pot. 5, 1. plebeiis certaminibus tribunis pl. resistit 2. ejus de præda Veiorum sententia 20. App. Claudius dictator 7, 5, 6. COS. 24. moritur 25. App. Claudius censor 9, 29. abdicare se magistratu noluit 33. viam munit, quæ Appia dicta est 29. aquam in urbem duxit *ibid.* lumine captus *ibid.* cognominatus bæcus, creatur Dictator 11, 24. senex pacem tum Pyrrho dissuadet 31. ejus oratio 32. App. Claudius COS. 9, 42. 10, 15. interrex 11. App. Claudius COS. 15, 8. ejus res gestæ *ibid.* Caudex nominatus 18. Rhegium venit 16, 30. fugat Hieronem 35. castra Pænorum oppugnat & vincit 36, &c. App. Claudius præt. 10. 22. App. Claudius COS. primus Carthaginienfibus bellum infert 31, 1. App. Claudius trib. mil. 32, 25. App. Claudius Cento ædilis cur. 40, 58. ovat 41, 28. App. Claudius Pulcher 22, 53. ei summa imperii defertur *ibid.* præt. 23. 24. COS. 25, 23. App. Claudius vulneratur 26, 6. obijt sub deditionem Capuæ 16. App. Claudius COS. moritur 33. App. Claudius Pulch. pr. 38, 42. App. Claudius Pulch. COS. 39, 23. Appius Claudius Nero pr. 33, 28. legatus 37, 55. C. Claudius Appii F. L 2 COS.

I N D E X.

COS. 3, 15. ejus pro App. Claudio deprecatio 3, 58. C. Claudius Etruscis literis eruditus 9, 36. C. Claudius prætor. 40, 37. C. Claudio censori dies à P. Rutilio dicta 43, 16. C. Claudius legat. 45, 17. C. Claudius augur moritur 45, 44. C. Claudius Canina COS. 11, 29. iterum COS. 14, 38. triumphat 39. C. Claudius Cento 31, 14. dictator 25, 2. C. Claudius Cicero trib. pl. 3, 31. C. Claudius Hortator mag. eq. 8, 15. C. Claudius flam. Dial. 26, 23. Claudius Nero 24, 17. in Hispaniam mittitur 26, 17. Asdrubalem persequitur *ibid.* legatus 27, 16. COS. 37, 38. Annibalem prope Venusiam assequitur 44. dein ad Asdrubalem properat 45. quo victo ad Annibalem redit 52. ad urbem revocatur 28, 9. equo sine militibus triumphat *ibid.* in eum varia carmina *ibid.* C. Claudius censor 29, 37. lustrum condit *ibid.* C. Claudius Nero legat 31, 2. prætor. 25, 2. C. Claudius Ap. F. Pulch. augur 33, 30. C. Claudius Pulch. COS. 41, 8. ab exercitu contemnitur 10. de Istris, &c. triumphat 13. C. Claudius Rogillensis dictator 8, 15. Cn. Claudius Appii F. Cento interrex 22, 33. M. Claudius App. Claudii Xviri cliens 3, 44. assertor Virginie 45. exsulatum abit 58. M. Claudius 22, 37. trib. pl. 43, 14. M. Claudii Glycie supplicium 20, 11. M. Claudius Marcellus 22, 57. COS.

26, 26, 31. *Epit.* 20. prætor. 22, 35. procos. 23, 30. Hannonem & Epiciden fundit 25, 41. victor Syracusas redit *ibid.* ei imperium prorogatum 26, 1. 27, 7. à C. Publicio Bib. trib. pl. accusatur 22. COS. 23, 24. cum Annibale cupit dimicare 28. transfigitur 29. ab Annibale sepelitur 30. M. Claudius Marcellus COS. f. trib. mil. fit 27, 2. M. Claudius Marcellus trib. pleb. 29, 20. æd. curulis 31, 50. prætor. 32, 7. COS. 34, 9. de Infubribus &c. triumphat 33, 37. M. Claudius Marcellus censor 37, 75. 38, 35. 39, 23. COS. 39, 32. Illvir 40, 29. Q. Claudius trib. pl. 21, 63. Q. Claudius flam. prætor fit 27, 21, 22, 40. pro prætor. 45. T. Claudius 30, 27. T. Claudius Afellus trib. mil. 27, 43. prætor. 28, 10. ædilis pl. 39, 11. T. Claudius Nero COS. 30, 26. prætor 29, 11, 30, 36. 40, 18, 58. legatus 42, 19. Claudia tribus 2, 16. Stirps 4, 48. Claudia aqua *Epit.* 9.

Clausula fl. 44, 31.

Attus Clausus 10, 8. Atta Clausus 2, 16.

Clazomenii pop. 38, 39.

Cleomedon, legatus Philippi 32, 21.

Cleomenes, tyrannus Lacedæmoniorum 34, 26.

Cleo (*vel* Cleon.) *Epit.* 56.

Cleonæ 33, 14, 15. 34, 25.

Cleonæus ager 33, 14.

Cleonymus, dux Lacedæmoniorum 10, 2. 14, 41.

Cleopatra Alex. Epirotæ uxor 8, 24. Cleopatra Ægypti regina

I N D E X.

- regina 37, 3. ei palla picta cum amiculo purpureo à Rom. missa 27, 4. Cleopatra Demetrium virum suum & Seleucum F. interimit *Epit.* 60. Cleopatra à Ptolemæo frat. regno pellitur. *Epitom.* 111. Cleopatra perditæ ab Antonio amatur *Epit.* 130, &c. mortem sibi consciscit *Epit.* 133.
- Cleoptolemus 36, 11.
- Clevas, præfectus Persei 42, 21, 23. 43, 23.
- Cline opp. 26, 25.
- Clitæ 44, 11.
- Cliternum opp. 24, 47.
- Clitor (*Plinio* Clitorium) opp. 39, 35.
- Cloacina 3, 48.
- P. Clodii vitia 19, 17. pugna cum Adherbale 19. pugnavit contra auspicia 21. ejus judicium 29.
- P. Clodius *Epit.* 103, 107.
- Clælia virgo 2, 13. Clælii in Patres lecti 1, 30.
- P. Clælius trib. mil. 6. 31. P. Clælius Sículus 40, 42. Q. Clælius COS. 2, 21. Q. Clælius Sic. censor 6, 31. T. Clælius Sic. IIIvir 4, 11. Clælii 1, 30.
- Clondicus, Gallorum dux 44, 26.
- Cluilius 1, 22, 23. Cluilia fossa 1, 23. Gracchus Cluilius 3, 25. 4, 10. 11, 39.
- Clunia *Epit.* 92.
- Clupea urbs 18, 11, 34. 27, 31. 29, 32.
- Clusium opp. 5, 33. Camars olim dictum 10, 26. oppugnatur 5, 33. Clusini 27, 46. auxilium à Rom. contra Gallos petunt 5, 32.
- Cluvia opp. 9, 31.
- C. Cluvius leg. 44, 40. C. Cluvius Saxula prætor 41, 28. Sp. Cluvius pr. 42, 9.
- Clytus, Acarnanum prætor 36, 11, 12.
- Cnidus opp. 37, 16.
- Cnoßii 37, 60.
- Cobulatus amnis 38, 15.
- Coclitæ 3, 13.
- Codrio opp. 31, 27.
- Cæla, *vide* Euboicus sinus.
- Cæle 32, 4.
- Cæle Syria 33, 19. 42, 29. 45, 11.
- Cæletæ pop. 38, 40.
- Cælia gens 11, 30.
- Cælimontana porta 35, 9.
- Cælius mons 1, 30. L. Cælius 43, 21.
- Colcas (*sive* Culcas) regulus 28, 13. 33, 21.
- Collatia civitas 1, 38, 57, 58. Sabinis adempta 37. Collatini 1, 38.
- Collina porta 2, 11, 51, 64. 3, 61. 4, 21, 31. 6, 28. 26, 10.
- Colophon opp. 37, 26. Colophonii *ibid.* 38, 39.
- Columen, loci nomen 3, 23.
- Combolomarus regulus 38, 19.
- Combulteria urbs 23, 39.
- Come Macra opp. 32, 13, 36.
- Comenses 33, 36. Comensis ager *ibid.*
- Cominium opp. obsessum 10, 39. 11, 15. captum 11, 16. 41, 43. deflagrat 44.
- Cominius Ceritus 25, 14. L. Cominius trib. mil. 8, 30. Postumus Cominius COS. 2, 18. ejus res gestæ 33.
- Compfa 23, 1. 24, 20.
- Compulsus regulus 38, 18.
- Compulteria opp. capitur 33, 38.

I N D E X.

Comum opp. 23, 36.
 Concordiæ aedes 9, 46. 22, 33.
 23, 21. 26, 23. ara 24, 22.
 area 39, 56. 40, 19.
 Condylon castellum 44, 6.
 Congentiates, filius Bituiti re-
 gis *Epit.* 61.
 Connocondylum, olim Olympias
 39, 25.
 Connus opp. 42, 54, 67. 44,
 6.
 Consentia opp. 8, 24. Samni-
 tibus recepta 9, 44. Anniba-
 li dedita 23, 30. capitur 29,
 38. ad Romanos deficit 30,
 19.
 Q. Confidius, auctor agrariæ
 legis 2, 52.
 Consualia, à Romulo instituta
 1, 9.
 Contenebra opp. 6, 4.
 Contrebia opp. 40, 33.
 Copais palus 33, 29.
 Cora opp. 2, 16. Coranus ager
 8, 19.
 Coracesium opp. 33, 20.
 Corax mons 36, 30. 37, 4.
 Corbio opp. 2, 39. 3, 28, 69.
 expugnatur 39, 42.
 Corbis Orsuzæ frat. 28, 21.
 Corcyra ins. 26, 24. 36, 42.
 Corcyraei 12, 14. 15, 12.
 19, 27. 33, 50.
 Cordubenses *Epit.* 140.
 Corinthus (*sive* Corinthos) 27,
 33. 32, 37. 33, 33. 38, 7.
 ubi sita 45, 28. oppugnatur
 32, 23. Achæis redditur 33,
 36. ob legatos Rom. violatos
 diruitur *Epit.* 52. Corinthii
 15, 12. 32, 17. Corinthia-
 cus (*vel* Corinthius) finus
 26, 26. 43, 58. 44, 1.
 Coriolanus 7, 40.
 Corioli opp. à Marcio capitur,

2, 33. Romanis adimitur 39.
 Cormafa urbs 38, 15.
 Cornelia epoto medicamento
 quod marito confecerat, obit
 8, 18. Cornelius Barbatus
 pont. max. 9, 46. Cornelius
 Cinna *Epit.* 79. A. Corne-
 lius quæst. 3, 24. pont. max.
 4, 17. trib. mil. 6, 36, 42.
 COS. 10, 31. A. Cornelius
 Arvina dictator 8, 38. A.
 Cornelius Cossus dictator 6,
 12, 14. ejus triumphus 16,
 A. Cornelius Cossus mag. eq.
 7, 26. COS. 5, 29, 34.
 COS. iterum 11, 20. A.
 Cornelius Mammula propræt.
 23, 21, 34. præt. 35, 24.
 C. Cornelius quæst. 25, 17.
 C. Cornelius Cethegus in
 Hispania pugnatur 31, 49. cen-
 sor 34, 43. C. Cornelius
 Dolabella moritur 40, 42. C.
 Cornelius Lentulus triumvir
 32, 2. Cornelius Mammula
 præt. 40, 44. Cn. Cornelius
 COS. 15, 4. ejus res gestæ
ibid. triumphat *ibid.* Censor
 16, 40. Cn. Cornelius de Insu-
 bribus &c. triumphat 33, 24.
 pacem cum Carthaginiensibus
 facit 30, 44. Cn. Cornelius
 L. F. Cn. N. Blasio Censor
 15, 17. COS. 17, 28. Cn.
 Cornelius Blasio præt. 34, 41.
 Cn. Cornelius Cethegus COS.
 42, 27. adversus Insubres pug-
 nat 30. Cn. Cornelius Cossus
 trib. mil. conf. pot. 4, 55,
 58. 5, 10. Ecetras petit 4,
 59, 61. COS. 54. Cn. Cor-
 nelius Dolabella rex sacr. 27,
 38. Cn. Cornelius Lentulus
 COS. 30, 40. ex S. C. ovans
 urbem ingreditur 33, 38. Cn.
 Cor-

I N D E X.

Cornelius Merenda prætor. 34, 41. Cn. Cornelius Merula legat. 37, 55. Cn. Cornelius L. F. Cn. N. Scipio Afina COS. à Classe Punica captus 17, 4. Cn. Cornelius Scipio frater adversus Afrubalem mittitur 21, 32, 60. primus Romanorum in Hispaniam venit 28, 32. Afrubalem adoritur 22, 19. agrum Carthaginensem populatur 20. cum Pœnis configit 23, 49. vulneratur 24, 42. vincitur 25, 36. de morte ejus variæ sententiæ *ibid.* Cn. Cornelius Scipio pontif. 32, 7, prætor 41, 8. Cn. Cornelius Scipio Hispalus COS. 41, 14. moritur Cumis *ibid.* L. Cornelius COS. 8, 17. L. Cornelius Caudinus ædilis curulis 27, 23. L. Cornelius Dolabella duumvir navalis 40, 42. L. Cornelius Lentulus COS. 7, 22, 31, 49. pont. max. 22, 10. moritur 25, 2. decemvir sacr. 25, 2. prætor. 41. leg. 27, 16. ædilis curulis 29, 11. ovans urbem init 31, 20. L. Cornelius Maluginensis 3, 22. M. Corneli decemviri frater 40. L. Cornelius Merula pr. 32, 7. triumvir 34, 44. conf. 53. Boiorum agros populatur 35, 4. L. Corneli Merulæ literæ de prælio ad Mutinam factæ 35, 6. L. Cornelius Scip. 10, 11. interrex 7, 21. COS. 23. proprætor 10, 25. L. Cornelius L. F. Cn. N. Scipio COS. Sardos & Carthagin. vincit 17, 12, &c. L. Cornelius Scipio frat. P. Scip. Otingin oppugnat 28, 3. nuncius receptæ Hispaniæ

Romam mittitur 16. Hannonem & alios secum ducit 4. ædilis curul. 33, 26. prætor 34, 53. COS. 34, 54, 35, 45. COS. paludatus ab urbe proficiscitur 36, 4. triumphat de Asiaticis 37, 58. L. Scipio damnatur 38, 55. absolvitur 60. ludos facit 39, 22. L. Scipioni Afiat. equus adimitur 44. Scipionis statua ubi 38, 56. M. Cornelius in Algidum mittitur 3, 41. M. Cornelius censor 5, 31, 36, 36. M. Cornelius trib. mil. 6, 36, 42. prætor. 26, 21, 26. COS. 29, 13. proconf. cum Magone pugnat 30, 18. M. Cornelius Cethegus pontif. max. 25, 2. comitia habet 5. pr. 25, 41. cens. 37, 13. lustrum condit 38. COS. 29, 11. M. Cornelius Cethegus pontif. moritur 33, 28. M. Cornelius Cethegus legat. 43, 1. triumvir 17. M. Cornelius Malug. decemvir 3, 35. COS. 4, 21. M. Cornelius Mammula legat. 42, 6. M. Cornelius Scipio prætor. 41, 14. P. Cornelius dictator 4, 57. trib. mil. conf. pot. 6, 1, 11. 9, 38. P. Cornelius Arvina COS. 9, 42. censor 10, 47, 11, 24. P. Cornelius Afina 21, 25, 36, 8. interrex 22, 34. P. Cornelius Blasio triumvir 10, 18. P. Cornelius Calussa pontifex max. 25, 5. P. Cornelius Caudinus 26, 48. P. Cornelius Cethegus prætor. 39, 23, 32. decemvir 42, 4. P. Cornelius Cossus trib. mil. conf. pot. 4, 49, 58. 5, 24, 26. P. Cornelius Dolabella COS. 12,

I N D E X.

1. P. Cornelius Lentulus pr. 24, 9, 29. 38. legat. 36, 40. COS. 40, 18. P. Cornelius Malug. trib. mil. conf. pot. 4, 61. 5, 16. P. Cornelius Mamercus præt. 40, 35. P. Cornelius Merenda 22, 3. P. Cornelius Ruffinus dictator 8, 17. COS. 11, 20. iterum COS. 13, 52. senatu movetur 14, 33. P. Cornelius Scapula COS. 8, 22, P. Cornelius Scipio mag. eq. 5. 19. 7, 24. interrex 5, 31. 6, 1. ædilis 7, 1. dictator 9, 44. consul 21, 6. ad Trebiam venit 48. in Hispaniam 22, 22. adversus Magonem ducit 25, 31. vulneratur 34. ubique defietur 36. P. Cornelius Scip. Publ. F. mirabilis 26, 19. Alexandro M. comparatur *ibid.* divina stirpe creditur 38, 58. ejus laudes 53. C. Cornelius Scip. adolescens fit imperator 22, 53. edil. curul. ante ætatem 25, 2. in Hispaniam mittitur 26, 18. Carthag. novam oppugnat 42. ejus in obsides humanitas 49. liberalitas 50. captivam virginem eximie formæ sponso reddit *ibid.* Tarraconem abit 51. castris Asdrubalis potitur 27, 21. Rex ab Hispanis invitatus appellatus *ib.* adversus Asdrubalem Gisgonis pergit 28, 2. eum adoritur 14. P. Scipio Hispania Carthagini enses pellit 16. cum Syphace quæ gerit 17, 18. gladiatorium edit 21. ejus mors falso credita excitat seditionem 24. adversus Mandonium, &c. copias ducit 33. ei ignoscit 34. in Hispania COS. *ibid.*

provincia Africa ei destinatur *ibid.* inter P. Cornelium Scip. & trib. pl. altercatio 45. P. Cornelii Scip. ludi *ibid.* in Siciliam proficiscitur 46. Carthaginis excidia agitat animo 29, 2. à Q. Fabio luxuriæ accusatur 19. falso 22. Masinissam donis decorat 30, 15. cum Annibale in colloquium venit 30. Pænos adoritur 33. Romam reversus, triumphat 45. primus nomine victæ gentis nobilitatur *ibid.* ludos facit 31, 49. P. Cornelius Scip. Afric. censor 32, 7. cum T. Sempronio Longo designatur II. COS. 34, 41. fit senatus princeps iterum 43. P. Scipionis tertium in senatu lecti principis & Annibalis colloq. 35, 14. filius ejus ab Antiocho capitur 34. cui gratias agit de filio remisso 37. literas ad Bithyniæ regem mittit 25. P. Scipioni Afric. dies dicta 38, 50. die dicta quo modo se gessit 55. Afric. Linternum concedit 38, 52. ibique sepelitur 53. ejus statua 56. ejus filiæ quibus nuptæ 57. P. Scipio Africani F. augur 40, 42. P. Cornelius Afric. Scip. Æmil. L. Paulli F. Africani nepos 44, 44. trib. mil. occidit provocatorem *Epir.* 48. it ad bellum Hisp. *ibid.* COS. *Epir.* 50. triumphat *Epir.* 52. mortuus in cubiculo inventus *Epir.* 59. P. Scipio Cn. F. Nafica, opt. vir judicatur 29, 14. 36, 40. Ostiam it Idææ matri 39, 14. triumvir 31, 49. præt. 34, 41. res quasnam gessit 35, 1. COS. 24. 36, 1. Boios fundit,

I N D E X.

- fundit, &c. 36, 38. triumphat 40. P. Scipio Nas. triumvir 39, 55. 40, 34. nullo bello gesto triumphat 38. patronus Hispaniæ pop. 43, 2. P. Cornelius Nas. COS. Dalmatas domat *Epit.* 48. P. Cornelius Sisenna prætor 39. 45. P. Cornelius Sulla prætor 25, 2. 39, 6. Sergius Cornelius Malug. 6, 6. trib. mil. conf. pot. iterum 18, 28. mag. equit. 7, 9. trib. mil. 6, 36, 38. COS. 10, 1. Cornelius Lentulus ædil. curul. 38. 10. prætor. 43, 11. Ser. Cornelius Malug. trib. mil. conf. pot. 4, 6, 22. Ser. Cornelius Merenda 14, 35. COS. 14, 37. Ser. Cornelius Sylla legat. 40, 17. Ser. Cornelius flamm. Quirinalis obit 3, 32. Cornelia gens 35, 40. tribus 38, 36.
- Corniculum opp. 1, 38. capitur 39.
- Q. Cornificius *Epit.* 123.
- Cornus opp. 23, 40, 41.
- Corolamus Boiorum regulus 33, 36.
- Coronæa (*vel.* Coronea) urbs 33, 29. Coronæi pop. 43, 44. Coronensis ager 36, 20. Corone 39, 49.
- Corragon castellum captum 31, 27.
- Corragus Macedo 38, 13. Eumenis præfectus 42, 67.
- Corribilo regulus 35, 32.
- Corfica ins. 16, 7. 17, 15. 22, 31. 30, 39.
- Corti pop. deficiunt à Rom. 40, 19. dant obsides 34. iis pax data 42, 7.
- Cortona urbs 22, 4. pacem petit à Rom. 9, 37. Cortonenses montes 22, 4.
- Cortuosa opp. diruitur 6, 4.
- T. Coruncanus COS. 13, 12.
- T. Coruncanus pont. max. 18, 48.
- Corycum Teiorum promontorium 37, 12, 29.
- Corycus portus 33, 20. 36, 43.
- Corylenus opp. 37, 21.
- Cosconius *Epit.* 75. M. Cosconius trib. mil. 30, 18.
- Cossa (*vel.* Cosa) opp. 33, 17. capitur 24, 20.
- Cossani pop. 27, 10.
- Cossanus portus 12, 11. 30, 39.
- Cossura *Epit.* 89.
- Costocus 44, 42.
- Cotta nobilis Bastarna 40, 57.
- Cotton urbs 38, 21.
- Cotys, rex Odrysarum 42, 29, 33, 51, 67. 44, 42.
- Cous 37, 16.
- Cranii 38, 28.
- Cranon urbs 42, 64. Crannonius ager *ibid.* Cranon opp. 36, 10, 14.
- M. Crassius *Epit.* 27. occiditur *Epit.* 106.
- Craterus 35, 26.
- Cermaste dicta Larissa 31, 46. oppugnatur 42, 56.
- Cremera fl. 2, 49.
- Cremona *Epit.* 20, 21, 56. oppugnatur à Ligusticis pop. 31, 10. Cremonenses 33, 34.
- Cremonis jugum 21, 38.
- Crene 37, 21.
- Cretenesium bella intestina 41, 25. Cretenenses sagittarii 37, 41.
- Cretes 24, 31.
- Creusa mater Ascanii 1, 3. Creusa Thespiensium empor. 36, 21.
- Crispinus

I N D E X.

Crispinus 25, 26.
 Crito Berræus 23, 39.
 Critolaus, Achæorum dux *Epit.* 52.
 Croton (*vel* Crotona) 1, 8. ejus ambitus 24, 3. obsidetur à Bruttiiis 23, 30. Crotoniatæ, quæ & Crotonienses 22, 61. in Locros traducuntur 24, 3. eorum bellum 29, 18.
 Crustumeria opp. 3, 42. capta 2, 19.
 Crustumina tribus 42, 34. Crustumini pop. 1, 9. bellum parant 10. vincuntur 11. Crustumini campi 2, 64.
 Cuballum castellum 38. 18.
 Culcas regulus. *vide* Colca.
 Cumæ captæ 4, 44. Cumani municipes facti 23, 31. à Chalcide Euboica oriundi 8, 22. Penos fundunt fugantque 23, 27. iis Latine loqui permittitur 43, 40. Cumanæ aquæ 41, 16.
 Cures 1, 13, 18.
 C. Curio trib. pl. *Epit.* 110. proconf. *Epit.* 95.
 C. Curiatius trib. mil. 4, 6. P. Curiatius COS. 3, 33, 4, 1. decemvir 3, 33. trib. pl. 5, 11. Curiatii 1, 26, 30.
 Curius Dentatus COS. 11, 20. Secundum COS. 14, 26. iterum COS. 14, 37. M'. Curius trib. pl. 32, 7. 45, 38.
 M. Curtius in specum se projicit 7, 6. Metius Curtius Sabinorum princeps 1, 12. Curtius lacus 1, 13, 7, 6.
 Cusibi opp. 35, 22.
 Cutilii pop. 26, 11.
 Cutina opp. 8, 29.
 Cyatis arx 38, 29.
 Cyclades inf. 34, 26.

Cycliadas prætor Achæorum 27, 33. 30, 32. Philippi consilium coarguit 31, 26. transit ad Philippum 32, 19, 32.
 Cydas (*vel* Cyndas) Cretenfis 33, 3. 44, 24.
 Cydonia urbs *Epit.* 98. Cydoniatæ 37, 60.
 Cytharabis gymnasium 34, 26.
 Cyllene urbs 27, 32.
 Cyme (*vel* Cyma) 37, 11. Cymæi 38, 39.
 Cymines opp. 32. 13.
 Cynofarges, templum Herculis 31, 24.
 Cynoscephalæ opp. 33, 17, 20.
 Cypæra 36, 10.
 Cyparissa (*vel* Cyparissia) 32, 21.
 Cyphara 32, 13.
 Cyprius vicus 1, 48.
 Cyprus (*vel* Cypros) 33, 41. *Epit.* 59, 104.
 Cypsela 31, 16. 38, 40.
 Cyrenæ 23, 10. 34, 62.
 Cyreticæ 42, 53. captæ & direptæ 31, 41. 36, 10, 13.
 Cyrus 9, 17.
 Cyssus portus 36, 43.
 Cythnus inf. 31, 15, 45.
 Cyzicus 41, 20. *Epit.* 95.

D.

D Acæ, sagittarii 38, 38.
 Dædala castrum 37, 22.
 Dahæ milites 35, 48, 49.
 Dalmatæ pop. *Epit.* 47, 62, 131, 132, 139.
 Damaratus Corinthius 1, 34, 4, 3.
 Damippus (*vel* Damasippus) Laced.

N D E X.

ced. 25, 23. L. Damasippus præt. *Epir.* 86.
 Damius, præfectus navium Eumenis 44, 8.
 Damocles, Argivus adolescens 34, 25.
 Damocritus præt. Ætolorum 31, 32. capitur 36, 25. ad Nabin mittitur 34, 12. ejus ad T. Quintium responsum 33. gladio se transfigit 37, 46.
 Damoteles, legatus Ætolorum 38, 8.
 Dampetia opp. 30, 19.
 Dantheletæ 39, 53.
 Daorles pop. 45, 26.
 Daphne 33, 49. ad Daphnen ludi celebrati 33, 51.
 Dardani 26, 25. infestissimi Macedoniæ 40, 57. confertim pugnant & cedunt 31, 43. cum Bastarnis bellum gerunt & videntur 41, 19. eorum urbs in Macedonia capta 26, 25.
 Dardanum urbs 37, 37. libertate donatur 38, 39.
 Darius 9, 17.
 Darsa urbs 38, 15.
 Dasius, Salapiæ princeps, amicus Annibali 22, 48. 26, 38.
 Dassarenses pop. 45, 26.
 Dassaretii pop. 27, 34. 31, 33.
 Daudracum castellum 43, 19.
 Daulis urbs 32, 18.
 Decidius Saxa *Epir.* 127.
 C. Decimus præt. 30, 3. 39, 39. 44, 16. legatus 19. C. Decimius Flavus trib. mil. 27, 14. præt. 39, 32. M. Decimius legat. 42, 19.
 Decius Jubeñius 12, 27. 28, 28. M. Decius trib. pl. 9, 30. P. Decius trib. mil. per media hostium castra cum suis salvus evadit 7, 36. ejus tri-

umphus castrensis *ibid.* aurea corona & bobus C. donatur *ibid.* & corona graminea obfidentiali 37. Marti bovem eximium immolat *ibid.* P. Decius Mus quintumvir mensarius 7, 21. COS. 8, 3. se pro exercitu Diis Manibus devovet 8, 9. ejus corpus inventum 10. P. Decius pater ad Vesperim bello Latino se devoveri jubet 10, 28. P. Decius COS. 9, 29, 40. P. Decius Mus mag. eq. 9, 44. censor 46. inter P. Decium Murrum & App. Claudium certamen de lege pro augendo numero sacerdotum 10, 7. pontif. fit 9. III. COS. 14. COS. absens creatur 22. IV. COS. 24. P. Decius Diis Manibus se devovet 28. interficitur 29. P. Decius Mus COS. 13, 36. ad eum Pyrrhi nuncius 13, 37. Decii Responsum 13, 38. P. Decius Subulo triumvir 43, 17. Q. Decius trib. pl. *Epir.* 61.
 Deiotarus, Gallogræciæ regulus *Epir.* 94.
 Delium Bæotiæ 31, 45. Delium Apollinis templum mari imminet 35, 50. Delii templi & insulæ religio 44, 29.
 Delphi, umbilicus terrarum orbis 38, 47. & Græciæ 41, 25. Delphicum oraculum 1, 56. 5, 13.
 Demarata, Hieronia Syracusii filia, 24, 22, 25.
 Demetria urbs 32, 37.
 Demetrias opp. 27, 5, 34. 33, 33. 35, 34. Demetriacus finis 28, 5.
 Demetrium Phthiotidis 28, 6.
 Demetrium portus 45, 6.
 Demetrius

I N D E X.

- Demetrius Philippi filius 33, 33.
ductus in triumphum 24, 51.
ad patrem remittitur 26, 36.
suspectus ac invisus patri 40,
53. fugam meditatur 23. ve-
neno occiditur 24. Demetrius
Syriz rex *Epit.* 49. Demetrius
Pharius 22, 33.
- Demiurgi, magistratus Achæo-
rum 32, 22.
- Democrates, præfectus classis
Tarentinz 10, 18. 26, 39.
27, 17.
- Dentheletæ pop. 39, 41. 40,
22.
- Defalces, Galæ regis frater 29,
29.
- Defudaba urbs 44, 26.
- Deuriopus, oppidum Macedoniæ
39, 53.
- Dexagoridas imperator 34, 29.
- Diazus *Epit.* 52.
- Diana placatur 5, 13. Dianæ
Amarynthidis sacrum 35, 38.
Dianæ Ephesiæ fanum 1, 45.
Diana Taurópolis 44, 44.
Dianæ templum 31, 17. 36,
22. 40, 52. 45, 27. Dianæ
ædes 39, 2. festum 25, 23.
locus 27, 4. Dianium 1,
48.
- Dicæarchus 33, 2. 35, 12. 36.
28.
- Dictynneum locus 34, 38.
- Didas Pæoniæ præfectus 40,
24. 42, 58. Demetrium pro-
sequitur 40, 21. Demetrium
interficit 42, 51.
- Didius *Epit.* 70. Didius Saxa
Epit. 127.
- Sex. Digititius navalis socius 26,
48. murali corona donatur
ibid. prætor 34, 41. in Hi-
spania male rem gerit 35, 1.
legat. 37, 4. trib. mil. 43,
11.
- Dimallum opp. 29, 12.
- Dinarchus Amicus Pyrrhi 14,
24.
- Dinarchus præfectus equitum
Ætolorum 43, 22.
- Dinziæ urbs 38, 15.
- Dino 44, 23, 29. 45, 22.
- Dinocrates, regius præfectus 33,
18. 39, 49.
- Diomentes 24, 23, 30.
- Diocles, Ætolorum princeps 35,
34.
- Diodotus (*vel* Diodorus) Try-
phon *Epit.* 54, 55. Diodorus
Amphipoli præficitur 44,
44.
- Diomedes campus 25, 12.
- Dion, princeps Rhodiorum 44,
23.
- Dionysidorus, Attali legatus 34,
32.
- Dionysius historicus 13, 9.
- Dionysius Siculus, tyrannus 24,
3, 5, 22.
- Diophanes prætor Achæorum
36, 1, 31, 32. Megalopoli-
tanus legat. 38, 32.
- Dioxippus, præfectus militum
31, 24.
- Dipylus 31, 24.
- Diti Patri ludi fiunt ad Taren-
tum *Epit.* 49.
- Dium opp. 33, 3. 42, 38. 44,
2.
- Dodonæi Jovis sortes 8, 24.
- P. Dolabella *Epit.* 113, 119,
121.
- Dolichæ (*vel* Doliche) opp. 42.
53. 44, 2.
- Dolopia 22, 13. 36, 34. 39, 26.
- Dolopes 33, 34. ad Ætolos
deficiunt 38, 3. à Perseo op-
pugnantur 5. liberi pronun-
tiantur 23, 24.
- C. Domitius *Epit.* 61. C. Domi-
tius, Cn. F. Calvinus 10, 9.
COS.

I N D E X.

COS. 12, 1. ejus res gestæ
3. Cn. Domitius COS. 8.
17. pont. max. *Epit.* 67.
Cn. Domitius interimitur
Epit. 89. Cn. Domitius Æ-
nobarbus pr. ædilis plebis 33,
44. consul 35, 10. Cn. Do-
mitius Ænobarbus censor
Epitom. 62. legatus 44, 18.
45, 17.

Donuca mons 40, 57.

Dorimachus princeps Ætolorum
26, 24.

Dorus opp. 28, 7.

Doriscum Castellum 31, 16.

Dorulacus Boiorum dux 34, 45.

Drachus Achæorum dux *Epit.* 52.

Draudacum castellum 44, 19.

Drepanum (*vel potius* Drepana,
19, 18, 37. 28, 41.

Dromos campus 34, 27.

Druentia fl. 21, 31, 32.

Drusus, Cæsaris privignus 136,
140.

Drymas opp. Doridis 27, 7.

Drymusa inf. 38, 29.

Drynæ 28, 7.

Ducarius (Insuber eques) 22. 6.

Cæso Duilius (*vel* Duillius) Xvir
3, 35. 5, 13. COS. 8, 16.

IIvir *ibid.* Vvir mensarius 7.

21. C. Duilius, ejus res gestæ
17, 2. 9, 27. triumphus &
honores 17, 12. M. Duilius
trib. pl. 2, 58, 61. 3, 54, 59.
7, 16.

Durnium opp. 44, 30.

Duronia expugnata 10, 39.

L. Duronius pr. 40, 18, 42.

Dymæ urbs 27, 31. 32, 33.

Dymeus (*vel* Dymæus) ager vas-
tatur 32, 23. Dymenses fun-
ditores 38, 29.

Dyrrachium 29, 12. Dyrrha-
chini 42, 48.

VOL. VII.

E.

EBura opp. 40, 30, 32.

Eburones pop. *Epit.* 106.
107.

Ebusus inf. 32, 20.

Ebutia (*five* Æbutia) 39, 10.

L. Ebutius (*five* Æbutius) COS.

3, 6. M. Ebutius trib. mil.

41, 1. M. Ebutius Elva IIIvir

4, 11. præt. 44, 17. P. Ebu-

tius 39, 9, 19. Postumus E-

butius Cornicen COS. 4, 11.

Post. Ebutius Elua mag. eq.

22. T. Ebutius COS. 2, 19.

mag. eq. *ibid.* T. Ebutius

Carus IIIvir 39, 55. T. Ebu-

tius Carus Xvir 42, 4.

Ecetra (*vel* Ecetræ) opp.

[Εχτραὶ *Dionys. Hal.*] 3, 10.

4, 59. Ecetrani Volsci 2, 25.

3, 4.

Echecrates Macedo 40, 54.

Echedemus, Ætolorum legatus

33, 16. 37, 7.

Echinus opp. 32, 33. 33, 39.

34, 23.

Edefco, clarus inter duces Hi-

spanos 27, 16. 28, 19.

Edeffa 45, 29.

Egeleon 31, 46.

Egeria Dea 1, 19, 21. *Epit.* 1.

Egerius, Aruntis filius 1, 34,

38.

L. Egilius IIIvir 41, 13.

Gelilus Egnatius 10, 19, 20.

29. Marius Egnatius *Epit.*

75.

Elæa, *vide* Elea.

Elæuntii pop. 32, 21.

Elæus opp. 32, 16.

Elatia opp. 28, 7. 32, 18, 21.

oppugnatur & capitur à Rom.

24.

Elatienses pop. 32, 24.

Elea (*five* Elæa) 36, 44. Elei

M (*vel*

I N D E X.

- (*vel* Elæi) 27, 32, 33. cum Achæis ad Messenen pugnant 27, 35. legatos ad Antiochum mittunt 36, 5. Eleus ager 27, 31.
- Eleon campus 43, 23.
- Eleusinum castellum 31, 25, 26.
- Elicius Jupiter 1, 20.
- Elispop. 42, 37.
- Elimæa (*vel* Elimæa) 31, 40, 42, 53. Elimæi 35, 48, 49. sagittarii 37, 40.
- Elimiotis regio 45, 30.
- Elis opp. 27, 32, 34. 36, 31. 38, 32.
- Elitovius, dux Germanorum 5, 35.
- Elymei. *vide* Elimæi.
- Emathia, olim Pæonia dicta 40, 3. 43, 7. 44, 44.
- Emporia regio 34, 61. Emporitani Hispani 34, 16. Emporizæ urbs 21, 60. 26, 19.
- Emporium castellum 21, 57.
- Empulum ex Tiburtibus capitur 7, 18.
- Enipeus fl. 44, 8, 20, 27.
- Enna urbs 17, 19, 25. 24, 37, 38, 39.
- Eordæa (*vel* Eordea) urbs 31, 39. 42, 53. Eordei 45, 30.
- Epanterii pop. 28, 46.
- Ephefus 33, 38. 38, 12, 39.
- Epicadus, peditum præfectus 44, 30.
- Epicrates Rhodius 37, 13, 14, 15.
- Epicydes legatus 24, 6, 7. prætor 32. in Africam trajicit 26, 40. Epicydes (cui Sidon cognomen) 25, 28.
- Epidamnus, olim Dyrracchium 43, 21. 44, 21.
- Epidauros 10, 47. 45, 28. 11, 12.
- Epidius Marullus *Ep.* 116.
- Epipolæ, locus 25, 24.
- Epirus 9, 17. 12, 18. 13, 23.
- Epiri civitates diripiuntur 45, 34. Epiri montes 32, 13. claustra 16. fauces 21. Epirotæ 14, 31. 9, 12.
- Eposognatus regulus 38, 18.
- Equi pop. *vide* Æqui.
- Erduæa urbs 31, 39.
- Erea opp. 28, 7.
- Eretria opp. 32, 13, 16. 33, 33. Eretrienfes 35, 38.
- Eretum opp. 3, 26, 29. 26, 11, 23.
- Ergastulum opp. 2, 23. 7, 4.
- Ergavia urbs 40, 50.
- Erycinos expugnare studet Pyrrhus, 14, 10.
- Ericinum (*vel* Ericinium) opp. 19, 50. 36, 13. 39, 25.
- Erigonus fl. 31, 39. 39, 53.
- Eriza urbs 38, 14.
- Eropon 44, 24, 27, 28.
- Eropus 27, 32. 29, 12.
- Erycina Venus 22, 9.
- Erythræ 28, 8. 37, 27. Erythrar. prom. 44, 28. Erythraei 36, 43.
- Eryx mons 21, 10, 41. 28, 41.
- Esernia *Epit.* 72. Esernina equitum turma 44, 4. Esernini 27, 12.
- Eseturnium 10, 31.
- Esquilæ 1, 44. Esquiliarum collis 48. Esquilina porta 2, 11.
- Esquilina tribus 20. 58. *vide* Æsquilina.
- Ethopia urbs 38, 2.
- Etleva, uxor Gentii regis 44, 32.
- Etovissa urbs 21, 22.
- Etritus, vir impiger, à Gentio occisus 44, 30.
- Etruria & Etrusci. *vide* Hetruria.
- Etuta, filia Dardanorum principis 44, 30.

Evagoras

I N D E X.

Evagoras amicus Pyrrhi 14, 24.
 Evander (*vel* Euander) literar.
 apud Latinos inventor 1, 5,
 7. Evander Cretenfis 42, 15.
 44, 43. accusatur ob Eume-
 nem Delphis vulneratum 45,
 5. à Perseo interficitur *ibid.*
 Eubœa ins. 28, 5. Euboicæ
 urbes 35, 51. Euboicus sinus
 Cœla dictus 31, 47. Euboi-
 cum talentum 37, 45.
 Eubulidas 37, 45. 38, 38.
 Eubulus, Antiochi præfectus 38,
 38.
 Eucltus, præfectus Pellæ 44,
 43.
 Eudamus, præfectus Classis Rho-
 diæ 37, 12, 15. 44, 28.
 Eudieru turris 44, 3.
 Euerfa (*vel* Everfa) Thebanus
 princeps 42, 13, 40.
 Euganei pop. 1, 1.
 Eugenium opp. 29, 12.
 Euhydrium opp. 32, 13.
 Eumenes rex 33, 32. *Epit.* 46.
 ei regiones & civitates datæ
 38, 36. ejus legati de Philip-
 po queruntur 39, 27. Ro-
 mam venit & Persei consilia
 detegit, 42, 11. commenta-
 rium de apparatus belli fa-
 cit 6. ejus beneficentia 5.
 vulneratur 15. secreto curatur
 16. de eo scriptores variant
 44, 13.
 Eunomus, Thessalorum prætor
 33, 35.
 Eunus, servus, natione Syrus
 bellum ciet in Sicilia *Epit.*
 56.
 Eupalium urbs 28, 8.
 Euphanes, Cretenfium dux 36, 5.
 Euphranor, Persei præfectus 42,
 41. 44, 13.
 Euphrates *Epit.* 106.
 Eupolemus 36, 4, 6, 41, 25.

Euripus 28, 5, 6. Euripi fretum
 31, 22, 24. castellum 36, 7.
 Euromenses pop. 32, 33. 45,
 25.
 Euromus opp. 33, 30.
 Europa 9, 16, & *passim.*
 Eurotas amnis 34, 28. 35, 29,
 30.
 Euryalus, tumulus Syracusis 25,
 25, 26.
 Eurydica, mater Gentii 44, 30.
 Eurylochus, princeps Magnetum
 35, 31, 32, 39. 36, 33.
 Eurymedon amnis, 33, 41.
 Eurymenæ urbs 39, 25.
 Euthymidas princeps 21, 46.
 27, 25. 35, 37, 38.
 Exquilina porta, *vide* Esquilina.

F.

FAbia gens 2, 45. bellum
 in Veientes sibi deposcit
 2, 47. laudatur 49. ex ea
 CCCVI. milites patricii *ibid.*
 nimium fidens 50. Fabii ad
 unum omnes cæsi *ibid.* Fabiæ
 sorores æmulæ 6, 34. Fabianæ
 artes 22, 34. Cæso Fabius
 quæstor 2, 41. COS. 42, 43.
 COS. cum T. Virginio 48.
 C. Fabius COS. 7, 11. inter-
 rex 17. mag. eq. 9, 23. C.
 Fabius vivus exustus *Epit.* 86.
 Cæso Fabius Ambustus tr.
 mil. COS. pot. 4, 58, 61. 5,
 10. trib. mil. COS. pot. se-
 cundum 24. C. Fabius Dorso 5,
 46. C. Fabius Dorso COS. 14,
 38. C. Fabius Pictor 14, 38.
 COS. 15, 5. Cn. Fabius Butco
 pr. 41, 28. Massiliæ moritur
 42, 4. Cn. Fabius Vibulanus
 tr. mil. 4, 57. COS. 4, 42. L.
 Fabius legat. 30, 25. M. Fa-
 bius Cælonis frat. COS. 2,

I N D E X.

42, 43. triumphum recusat fratre mortuo 47. M. Fabius legat. 4, 27. M. Fabius pont. max. se pro patria devovet 5, 41. interrex 7, 3, 17, 22. dictator 22. M. Fabius captivus auctor occupandi Calles Aufonum 8, 16. M. Fabius Q. Fabii Max. pater ad pop. provocat 8, 33. M. Fabius consulis fr. 9, 36. M. Fabius Ambustus trib. mil. 6, 22. ejus duæ filiæ, Ser. Sulpicio major, minor C. Licinio Stoloni nupta 34. COS. 7, 11. Henricos devincit *ibid.* evans urbem init *ibid.* COS. II. 17. interrex *ibid.* III. COS. 18. M. Fabius Ambustus mag. eq. 38. M. Fabius Buteo dictator 33, 38. ædilis cur. 30, 27. M. Fabius Dorso COS. 7, 28. M. Fabius Piclor flamen Quirinæ meritor 45, 44. M. Fabius Vibulanus COS. 4, 11. legatus 17. ejus res gestæ 19. trib. mil. cons. pot. 25. Numerius Fabius Buteo 41, 28. N. Fabius COS. 15, 11. N. Fabius Piclor 14, 38. Numerius Fabius Vibulanus] 4, 43, 49, 57, 58, 59. Q. Fabius COS. 2, 41, 43. gladio hostili transfigitur 46. Q. Fabius 3, 1. in Æquos mittitur 2. præfectus urbis tribuno pleb. resistit 9. trib. mil. 5, 12. Q. Fabius legat. 5, 36. 21, 18. ei dicta dies 6, 1. Q. Fabius flam. Quirin. prætor 37, 50. Q. Fabius quæstor 39, 39. Q. Fabius Ambustus COS. 4, 52. mag. eq. 7, 28. dictator 9, 7. Q. Fabius Buteo prætor. 33, 25.

40, 18. Illvir 43, 45, 18. Q. Fabius Gurges COS. F. matronas, stupri damnatas, pecunia mulctat 10, 31. COS. 10, 42. de Samnitibus triumphat 11, 18. Censor 13, 35. secundum COS, 14, 12. triumphat *ibid.* tertium COS. 15, 14. Q. Fabius Labeo quæstor urb. 33, 41. prætor. 36, 50. candidatus consulatus 39, 32. Illvir 44. 45. COS. 45. ei prorogatum imperium 41, 1. pontifex 42. Q. Fabius Max. Rullianus ædilis curulis 8, 18. 10, 9. magist. eq. 8, 29. absente dictatore cum Samnitibus pugnat 30. reus ad triarios se recipit 32. Romam profugit 33. noxæ damnatus, donatur populo Romano 35. Q. Fabius Max. COS. 38. interrex 9, 7. de Hetruscis triumphat 40. ei consulatus continuatur 41. Q. Fabius procos. Samnites fundit 42. COS. 10, 9. censor populum in IV. tribus conjicit 9, 46. unde Maximi cognomen *ibid.* annonæ dispensationem curat, 10, 11. consulatum recusat 13, 15. COS. 13. II. COS. 14. P. Decium collegam sibi poscit 22. III COS. 22, 24. cum collega de provinciarum partitione contendit *ibidem.* ei extra sortem provincia datur *ibid.* de bello Hetrusco Romam venit *ibid.* Ædem Jovi Victori vovet 29. collegæ funus celebrat *ib.* de Gallis, &c. triumphat 30. Q. Fabius Max. prodicator 22, 8. Ædem Veneri Erycinæ vovet 10. ejus cunctatio

I N D E X.

- 12, & 15. sacror. causa Romam vocatur 18. inviolatum ab Annibale agrum suum vendit 23. parum popularis 35. Minucio mag. eq. fert suppetias 29. ab eo pater appellatur 30. Cafulinum oppugnat 24, 19. post femestre imperium dictatura se abdicat 21, 31. pontifex fit 23. 21. Ilvir 31. IV COS. 24, 9. legatus filio ad Suefulam venit 44. V COS. 6. Senatus princeps 27, 13. Marcellum à pugna cum Annibale diffuadet 14. Tarentum obfidet 17. Fabio Max. aves non addicunt 18. moritur 30, 26. Q. Fabius Max. confulis fil. COS. abfens creatur 24, 43. in Apuliam profectus 44. pont. max. 30, 26. Q. Fabius Maximus pater, legatus ab M. Livio COS. Romam mittitur 28, 9. augur 33, 44. Q. Fabius Max. COS. Paulli nepos cum Allobrogibus pugnat *Epir.* 61. Q. Fabius Pictor Delphos miffus 22, 57. inde Romam redit, refponfumque ex fcripto recitat 23, 11. Q. Fabius Vibulanus 4, 49, 51. III COS. 3, 22. Xvir 35. trib. mil. conf. pot. iterum 4, 49. interrex 51.
- Fabraterni legati 8, 19.
- C. Fabricius ad Pyrrhum miffus, ut de captivis redimendis ageret 13, 14. ejus mores 22, &c. Cenfor Severus 14, 33. C. Fabricius Lufcinus præf. 33, 44. legatus 37, 4.
- Fæfulæ (*five* Fefulæ) urbs 22, 3.
- Falerii 5, 14, 10, 14. Falerina tribus 9, 20. Falernus ager 8, 11.
- Falifci vincuntur 5, 19. eorum castra expugnantur 26. urbs obfidetur 27. principum eorum liberi produntur Romanis à ludimagiftro *ibid.* vincuntur 7, 17. inducias in XL annos impetrant 22. eis bellum indicitur 10, 45. pacem petentibus induciæ annuæ dantur 46. eorum legiones 4, 17. Falifcus ager 4, 21. Falifcum bellum 5, 16, 24, 7, 22.
- Faucia curia 9, 38.
- Faucula Cluvia pro falute & victoria populi Romani facrificavit 26, 33.
- Faventia *Epir.* 88.
- Faveria opp. 41, 11.
- Fauni infula 33, 43.
- Fauni ædes 34, 53.
- Faufulus, Romuli & Remi alumnus 1, 4, 5.
- Hifpala Fecenia libertina index conjurationis Bacchiæ 39, 9, 11. ad confulem arceffitur *ibid.* originem facinorum ei exponit 13. accipit præmia 19.
- Felix, Syllæ cognomen 30, 45.
- Felfina opp. 33, 37.
- Fenectani campi 8, 12.
- Feralia 35, 7.
- Ferentani debellati ab Æmilio 9, 15. Ferentanus ager 27, 45.
- Ferentinum 10, 34. capitur 7, 9. Ferentimates pop. 4, 56, 9, 43. Ferentina lucus 1, 50, 52. Ferentina aqua 1, 51. Ferentinum caput 2, 38. Ferentinus ager 25, 9.
- Feretrius Jupiter 1, 10.

I N D E X.

Feronia vestalis stupri comper-
ta 22, 57.

Feronia Dea 22, 1. Feroniæ fa-
num 1, 39. ab Annibale spo-
liatur 26, 11. in Capenate de
cælo tactum 33, 26. Peroniæ
lucus 27, 4.

Fescenninus versus 7, 2.

Fesulæ. *vide* Fæsulæ.

Ficana capta 1, 33.

Ficulnea vetus 1, 38. Ficulnen-
sis via 3, 52. *vide* Nomen-
tana.

Ficus Ruminalis 1, 4. 10, 23.

Fidenæ 1, 27. obsessæ 2, 19.

Fidenas bellum 5, 8. Fide-

nates 1, 4. Romanis bel-
lum inferunt 1, 14. & vin-
cuntur *ib.* à Rom. desciscunt
27. funduntur *ibid.* agrum
Rom. populantur 4, 21. vin-
cuntur 22. à Romanis defici-
unt 31. Fidenatum deditio
& urbis eorum direptio 34.

Fidentia *Epit.* 88.

Fides civitatem regit imperio
Numæ 1, 21.

C. Fimbria L. Valerium Flac-
cum occidit. *Epit.* 82. ipse
occiditur à servo suo 83.

Firmani à populo Romano lau-
dantur 27, 10. 28, 12. Fir-
mana cohors 49, 40.

Firmum colonia 16, 48.

Flamines à Numa creati 1, 10.

Flaminia prata 3, 55, 63. Fla-
minia via 22, 11. 29, 2. 20,
58.

Flaminius circus 3, 54. 27, 23.
40, 52. 20, 58.

C. Flaminius trib. pleb. a patre
de rostris detrahatur 20, 19.
ejus pertinacia adversus sena-
tum 50.

C. Flaminius censor viam Fla-
miniam munit 20, 58. con-

sulatum Arimini init 21, 15,
57. in provincia, non in urbe,
consulatum inire statuit 63.
paludatus it sine lictoribus
in provinciam *ibid.* ipso im-
molante vitulus ictus profu-
git *ibid.* C. Flaminius in He-
truriam exercitum ducit *ibid.*
ejus ferocia 22, 1. ab equo
per caput devolvitur *ibid.* lan-
cea transfigitur 6. C. Fla-
minius censor 23, 23. quæ-
stor 26, 47. C.O.S. 27, 35.
ædilis cur. 33, 44. prætor 34,
53. C. Flaminio imperium
prorogatur 36, 2. C. Flami-
nius C.O.S. 38, 42. M. Ful-
vium defendit 43. Frinates
Ligures in deditioem acci-
pit 39, 2. C. Flaminius tri-
umvir 40, 34. L. Flaminius
moritur 43, 11. Q. Flami-
nius decemvir 31, 4.

Flavius Lucanus 25, 16. Flavius
scriba *Epitom.* 9. Cn. Flavius
Cn. F. scriba, ædilis cur. sit
9, 46. jus civile repositum
in penetralibus pontificum
evulgat *ibid.* Concordiæ ædem
in area Vulcani dedicat *ibid.*
M. Flavius populo dat visce-
rationem 8, 22. trib. pl. 37.
Flavia rogatio *ibid.*

M. Flavoleius centurio 2, 45.

Floronia vestalis 22, 57.

Flumentana porta 6, 20. 35, 9,
21.

M. Folius (*vel* Follius *for* Fo-
lius) trib. mil. cons. pot. 4,
25. M. Folius Flaccina C.O.S.
9, 20. M. Folius mag. eq. 9,
26, 28.

M. Fonteius prætor 45, 44. P.
Fonteius Balbus prætor 44, 17.
P. Fonteius Capito prætor 43,
11. T. Fonteius legat. 25,

I N D E X.

34, 36. 26, 17. T. Fontei-
 ius Capito præt. 40, 58.
 Fontinalis porta 35, 10.
 Formiæ (*quæ & Hormiæ: sed*
Procl. Θάρματ.) 32, 29, 35,
 21. Formiani pop. 8, 14, 38,
 36. Formianus ager 10, 31.
 Formianus mons 39, 44. For-
 miana saxa 22, 16.
 Fornicata via 22, 36.
 Fortunæ ædes 23, 19, 34, 47-
 33, 12, 27, 42, 1, 3, 43, 19.
 Fortunæ ædes reficitur 25, 7.
 de cælo Capuæ tacta 27, 23.
 Fortis Fortunæ ædes 10, 46.
 Fortunæ Equestris ædes 40,
 40, 42, 10. Fortunæ Mulie-
 bris templum 2, 40. Fortuna
 Primigenia 29, 36. Fortunæ
 Primigeniæ ædes 34, 52. For-
 tunæ in Alcido supplicatio
 imperata 21, 62.
 Foruli vicus 26, 11.
 Fossus. *vide* Folius.
 Fregellæ colonia Rom. 8, 22.
 expugnatur à Pyrrho 13, 12.
 Fregellæ diruuntur *Epit.* 60.
 Fregellis porta de cælo tacta
 26, 23. lux nocte oborta 28,
 11. hasta interdiu plus duas
 horas arsit, ita ut nihil ejus
 ignis ambureret 43, 13. Fre-
 gellani 9, 12, 27, 6. Fre-
 gellana arx 9, 31. Fregellanus
 ager 26, 9.
 Fregena Colonia 36, 3.
 Frentani pop. 9, 45. Frentanus
 ager 27, 43.
 Frefilia urbs 10, 3.
 Fricium opp. 36, 13.
 Friniates Ligures 39, 2.
 Frusnates pop. 10, 1. Frusina-
 tis ager 26, 9.
 Frusino opp. (*Frusinum aliis*)
 27, 37, 30, 38.
 Fucinus lacus 4, 57.

Fuifulæ oppugnata 24, 20.
 C. Fulcinius legatus 4, 17.
 Fulfulæ opp. 24, 20.
 Fulviæ M. Antonii uxor *Epit.*
 125.
 Fulvius Flaccus legat. 22, 12.
 Fulvius Flaccus interimitur
Epit. 61. C. Fulvius Curvus
 ædilis pl. 10, 23. C. Fulvius
 Flaccus leg. 22, 12. C. Ful-
 vius frater Flacci legat. 26,
 33, 27, 10. Cn. Fulvius le-
 gat. 10, 4. COS. 11. de
 Samnitibus triumphat 12. pro-
 præt. 26. quæst. 21, 59. præt.
 25, 20, 36, 45. ejus exerci-
 tus ab Annibale fufus *ibid.* à
 C. Sempronio Blafo accusa-
 tur 26, 2. se defendit 3. ex-
 fulatum Tarquinius abijt *ibid.*
 Cn. Fulvius cum exercitu ab
 Annibale occifus 27, 1. Cn.
 Fulvius Centumalus præt.
 24, 43, 36, 45. COS. 25,
 41. Cn. Fulvius Flaccus præt.
 25, 2. L. Fulvius COS. 8.
 38. mag. eq. 9, 21. L. Ful-
 vio Flacco C. Flaccus frater
 invifus ob vitia 27, 8. L.
 Fulvius Maffo Xvir facror.
 25, 2. M. Fulvius trib. mil.
 10, 14. cæfus 27, 14. trib.
 plebis 32, 7. M. Fulvius Cen-
 tumalus præt. 35, 10, 20. M.
 Fulvius Flaccus 15, 18. Xvir
 31, 4. legat. 43, 11. Illvir
 39, 45. M. Fulvius Nobilior
 ædilis cur. 33, 34. præt. 34,
 53. ejus res geftæ in Hispa-
 nia. 35, 7. ovans ex Hispa-
 nia urbem ingreditur 36, 21,
 38. COS. 37, 48. ei trium-
 phus decernitur 39, 5. de
 Ætolis & Cephallenia trium-
 phat *ibid.* cenfor 40, 45. M.
 Fulvius Nobilior Q. frater,
 trib.

I N D E X.

- trib. mil. 40, 41. M. Fulvius Pætus (*sive* Pætinus) COS. 10, 9. Q. Fulvius 37, 44. dictator 27, 5. dictatura se abdicat 6. ædilis cur. 30, 39. trib. pl. 32, 28. legat. 36. Q. Fulvius M. F. Illvir Epulo 40, 42. Q. Fulvius Flaccus pontifex 23, 11, 21. prætor 24. COS. 30. prætor refectus 24, 9. mag. eq. 25, 2. III. COS. 5. pont. max. fieri petit *ibid.* Hannonis castra oppugnat 13. Q. Fulvius Cn. Fulvii frater 26, 3. relicto Capuæ collega Romam contendit 8. ejus in puniendis Campanis senatoribus severitas 15. ei in annum prorogatum imperium 28. III. COS. 36, 6. quater COS. & cens. 38, 45. Q. Fulvius Flaccus prætor 38, 42. 39, 56. legat. 40, 27. de Liguribus triumphat 58. Fortunæ Equestri ædem vovet 40. pontifex 42. de Celtiberia triumphat 43. ludos facit 44. Q. Fulvius Flaccus cens. 41, 27. ejus opera *ibid.* ex æde Junonis Laciniae tegulas marmoreas detrahit 42, 3. Q. Fulvii Flacci pontif. mors fœda 28. Q. Fulvius Gillo legat 33, 21. prætor 31, 4. Q. Fulvius Nobilior Illvir 39, 44. *Epit.* 49.
- Fundi 8, 19, 41, 27. Fundani pop. 8, 14, 19, 23. 38, 36. M. Fundanius Fundulus ædilis pl. 25, 2. M. Fundanius trib. pl. 34, 1.
- Furia gens 31, 48.
- Furii Fusique *iidem* 3, 4.
- Furius Bibaculus ad Cannas cæsus 22, 49. Agrippa Furius COS. 3, 66. trib. mil. conf. pot. 5, 32. C. Furius trib. mil. conf. pot. 4, 31. Illvir navalis 42, 1. C. Furius Aculeo quæstor 38, 55, 58. C. Furius Pacilus COS. 4, 12, 52. censor 4, 23, 9, 33. L. Furius COS. 2, 54. trib. mil. 6, 22, 36. Camilli collega, cunctationis impatiens 22. prætor 9, 20. L. Furius ab Arimino Cremonam proficiscitur 31, 21. ejus de Gallicis triumph. 49. de eo variae sententiæ 48. L. Furius Camillus dictator Patribus possessionem pristinam consulatus reddit 7, 24. COS. Gallicum bellum sibi extra sortem sumit 25. dictator ædem Junoni Monetæ vovet *ibid.* de Latinis triumphat 8, 13. II. COS. 25. L. Furius Medullinus trib. mil. conf. pot. 4, 25, 35. COS. 51. adversus Volscos legiones ducit *ibid.* II. COS. 54, 57. trib. mil. conf. pot. iterum 5, 12. III. 14. IV. 16. V. 24. VI. 26. VII. 32. L. Furius Philus pontif. moritur 43, 11. L. Furius Purpureo trib. mil. 28, 2. prætor 4. ad Panætolum venit 31, 28. COS. 33, 25. per tribum Sappiniam in Boios venit 3. legat. 38, 55. M. Furius Camillus trib. mil. conf. pot. 5, 1. iterum 10. interrex 17. dictator 19. ludos magnos ex S. C. Veiiis captis vovet *ibid.* templum Matutæ matri dedicat 23. ei in Faliscos bellum mandatur 26. ejus justitia 27. interrex 31. exsulatum abit 32. revocatur 46. dictator absens creatus *ibid.*

I N D E X.

ibid. Gallos vincit 49. triumphans in urbem redit, ter victor 6, 4. collegis imperium communicat 6. formidabilis hostibus 8. trib. mil. conf. pot. quintum 18. VI. 22. ei Volscum bellum extra ordinem decretum *ibid.* ad Satrium cum 4 legionibus proficiscitur *ibid.* fugientem exercitum excipit 24. ejus candor erga collegam 25. dictator L. Æmilius mag. eq. cooptat 38. se abdicat magistratu *ibid.* triumphat 42. dictator V. *ibid.* M. Furii Camilli mors & laudes 7, 1. M. Furius Crassipes IIIvir 34, 52. 35, 40. prætor 38, 42. iterum 41, 28. M. Furius Luscus ædilis 39, 7. P. Furius COS. 2, 56. IIIvir 3, 1. P. Furius Philus prætor 22, 35. P. Furius Philus consularis viri F. 22, 53. P. Furius Philus censor 24, 11. P. Furio dies dicitur à L. Metello trib. pl. 3, 43. P. Furius Philus augur moritur 25, 2. Q. Furius pont. max. 3, 54. Sex. Furius COS. 2, 39. Sp. Furius 3, 12. COS. 2, 43. 3, 5. ejus res gestæ 4. trib. mil. conf. pot. 6, 31. Sp. Furius M. F. Camillus prætor. 7, 1. Sp. Furius pater patratus 1, 24.

G.

G Abii 1, 53. *Epit.* 1. Gabini 1, 53. 6, 21. Gabinus ager 3, 8. Gabinus cinctus 5, 46. 8, 9. 10, 7. Gabina via 2, 11. 3, 6. Gabinus 45, 26. A. Gabinus legatus *Epit.* 76.

Gades condidere Tyrii 16, 9. *vid.* & 21, 21. Gaditani 28, 36. 32, 2. *Epit.* 110. Gaditana provincia 28, 2. Gæsetarum ferocia & clades 20, 42. Gætuli milites 23, 18. Gala, rex Numidiæ 24, 48. 29, 29. 40, 17. Galatia castellum 36, 5. Galeagra turris 25, 23. Galepsus opp. 44, 45. Galeria juniorum sorte prærogativa 27, 6. Galeus fl. 25, 11. Gallæci pop. Hispaniæ *Epit.* 56. Gallia provincia, olim Ariminum dicta 28, 38. Gallia 21, 31, & 6. Galliæ 21, 21. *Epit.* 21. Galli gens ferox 7, 23. 21, 20. præsertim primo impetu 10, 28. 42, 52. feritatem cum cælo mutarunt 38, 17. fama belli præstant *ibid.* molles etiam 22, 2. humori frigoriq. assueti 5, 48. intolerantissimi laboris atque æstus 10, 28. 27, 50. 35, 5. minime patientes sitis 34, 46. magni magis, quam firmi 5, 44. nati in vanos tumultus 5, 37. auri avidissimi 21, 20. eorum formæ & mores 38, 17. religionis haud quaquam negligentes 5, 46. eis promissæ & rutilatæ comæ 38, 17. Galli armati in concilium veniunt 21, 20. armillis aureis fulgent 20, 41. eorum armatura qualis 22, 40. ululatus & cantus discioni 5, 39. 38, 17. ululatus & tripudia *ibidem.* super umbelicum nudi pugnant 22, 46. effedis carrisque superstantes pugnant 10,

I N D E X.

10, 28. eorum equites capita lanceis infixæ gestant 10, 26. cur primum Alpes transierint 5, 33. legatos Romam mittunt 36. Romam infesti petunt 37. Romanos in fugam vertunt 38. cæsorum spolia legunt 39. Romam per portam Collinam ingrediuntur 43. Romanorum principes in ædium vestibulis trucidant *ibid.* in arcem impetum facientes funduntur 43. nocte sublustri in arcem clam contendunt 47. à Camillo fusi 49. in Albano agro victi 6, 42. ad tertium lapidem castra habent 7, 9. relictis castris, in Tiburtem agrum transeunt 11. cum eis non procul porta Collina pugnatum *ibid.* fugati Tibur se recipiunt *ibid.* vincuntur 15. in agro Latino castra habent 22, 23. arcem Albanam petunt 24. terga vertunt 26. se Hetruscis militaturos promittunt, si in partem agri accipiantur 10, 10. Galli Senones ad Clusium veniunt 26. Galli Transalpini cæsi 20, 44. Galli cum Pœno pacem ineunt 21, 24. Annibalem oppugnant 33. adoriuntur 34. eorum stratagema 23, 24. Romanos ad Cremonam bello lacesunt 31, 21. Galli nobiles in triumpho Cn. Cornelii ante currum traducti 33, 24. de Gallis plures triumphi, quam de toto terrarum orbe acti 38, 17. Gallorum tres gentes vestigalem sibi Asiam faciunt 16. Brenno duce in Dardanos perveniunt 16. spoliantes Delphos tempestate perempti 40,

57. eorum equites fugantur 38, 18. Galli Cisalpini 27, 40, 51. Galli Insubres 20, 47, &c. Ligures 12, 38, 58. Transalpini in Venetiam ingrediuntur 39, 22. in Italiam ingrediuntur 45. Italia excedunt 54. Porcio COS. se dedunt *ibid.* legatos Romam mittunt cum muneribus 44, 14. Gallus virum Romanum ad certamen provocat 7, 9. Gallus & Galla in foro Boario vivi defossi 22, 57. Gallicum bellum 5, 36. 6, 28. Gallici belli fama 8, 17. 31, 10. Gallica busta 5, 48. Gallicum aurum 6, 14. Gallici thesauri 6, 25. Gallicus ager 21, 53. Gallicus finus 26, 19. 30, 19. Gallogræcia 37, 8. Gallogræci bellicosi *ibid.* eorum origo 38, 17. reges 19. corpora candida 21. nudi pugnant *ibid.* eorum castra diripiuntur 23. perfidia 25. oratores de pace ad COS. mittunt 40. de eis triumphatur 39, 6. Ganymedes præfectus Ptolemæi proditor 31, 16. Garamantum gens 29, 33. Garitenes hospes Philippi, contra jus fasque occisus 32, 21. Garuli pop. 41, 19. Cn. Gavillius 41, 5. L. Gavilius *ibid.* Gaulotus (*vel* Gavoltus) regulus 38, 19. Gaureleon portus 31, 45. Gaurus mons 7, 32. L. Geganus 6, 31. M. Geganus 4, 27. trib. mil. conf. pot. 6, 42. M. Geganus Macerinus COS. 3, 65. II. COS. 4, 8. ejus res gestæ 7. III. COS.

I N D E X.

- COS. 17. censor 23. 9, 33.
 Proculus Geganius Macerinus
 4, 12. T. Geganius COS. 2,
 34. Gegani 1, 30.
 Gellius Egnatius. *vide* Egnatius
 L. Gellus *Epit.* 96.
 Gelo, filius Hieronis vincit Amil-
 carem 16, 8. ad Pœnos defi-
 cit 23, 30. 24, 5.
 Geminus Metius Tusculanus 8,
 7. C. Geminus prætor *Epit.*
 70.
 Genius Deus 22, 62.
 Gentius rex 40, 42. ejus geni-
 us & crudelitas 44, 30. ad
 eum legati mittuntur 42, 26.
 inducias ab Antiocho petit
 44, 31. Anicio prætori se de-
 dit 32. Romam mittitur *ibid.*
 in custodiam abstruditur 45,
 35. ante currum in trium-
 phum cum conjuge & uxore
 ducitur 43.
 Genua urbs 21, 32. 29, 5. à
 Magone capitur 98, 46.
 C. Genucius augur 10, 9. Cn.
 Genucius 5, 18. trib. mil. conf.
 pot. 5, 13. COS. II. 7, 13.
 C. Genucius Clepsina COS.
 14, 12. COS. iterum 15, 4.
 ejus gestæ *ibid.* L. Genucius
 COS. plebeius 7, 1. iterum 4.
 cum exercitu occiditur 6. L.
 Genucius trib. pl. 7, 42. COS.
 10, 1. obsidet Rheginos 15, 2.
 legatus ad Syphacem 27, 4.
 M. Genucius COS. 4, 1. tri-
 bunus mil. occiditur 35, 5.
 T. Genucius auctor agrariæ
 legis 2, 52. trib. pl. consules
 arripit 2, 54. occiditur *ibid.*
 T. Genucia Xvir 3, 33.
 Genusius fl. 44, 30.
 Geræsticus portus 37, 27.
 Geræstus portus 31, 45.
 Gergithus 38, 39.
 Gergovia urbs *Epit.* 107.
 Gerion urbs 22, 18.
 Germania *Epit.* 104, 105, 107,
 137.
 Germani *Epit.* 97, 104, 106,
 138, 140. Germanici saltus
 9, 36.
 Geronium urbs 22, 23, 24, 32, 44.
 Gerrunium castellum 31, 27.
 Geryon, ab Hercule occisus 1, 7.
Epit. 60.
 Getuli milites 23, 18.
 Gisgo legatus ad Philippum 23,
 34. Gisgo dissuadens pacem
 ex superiore loco detrahitur
 ab Annibale 30, 37. Gisgo
 Amilcaris F. *Epit.* 48.
 Gitanæ (*sive* Gittanæ) opp. 42,
 38.
 Glaucia 43, 20. *Epit.* 69. C.
 Glaucia dictator *Epit.* 19.
 Gnidos *Epit.* 52.
 Gnosfos (*vel* Gnosfos *sive* Cnos-
 sos) urbs *Epit.* 99. Gnosii
 37, 59.
 Gomphi 31, 41. 36, 13. 42, 55.
 Gomphorum deditio terret
 Theffalos 32, 14.
 Gonnus 42, 54, 67. Gonni opp.
 36, 10.
 Gordium emporium 38, 19.
 Gordiutichos, locus in finibus
 Pisidarum 38, 13.
 Gorgopa (*sive* Gorgopas) impe-
 rator 34, 29.
 Gortynii pop. 33, 3. 37, 60.
 C. Gracchus interimitur *Epit.*
 61. Gracchi *Epit.* 59.
 Gracchus, *vid.* Sempronius.
 Gradivus Mars 2, 45.
 Græcia 31, 7. in servitutem pe-
 tit 45, 22. Græciæ compedes
 quæ 32, 37. Græciæ civitates
 ludis Isthmiis pronunciantur
 liberæ 33, 34. Græci magis
 lingua, quam factis strequi 8,
 22.

I N D E X.

22. eorum classibus mare infestum 7, 25. eorum classis Cleonymo duce Italiam appellit 10, 2. Græciæ urbes concionem cogere solent in Theatro 12, 9. Græcus ignobilis Bacchanalium auctor 39, 8. Græcus & Græca in foro Boario defossi 20, 34. 22, 57. Græci sermonis ubertas 27, 13. Græci VII. libri de sapientiae disciplina inventi in Numæ sepulchro 40, 29. Græcis Cumanis permittum, ut publice Latine loquerentur 40, 43. Græca calliditas 42, 47. Græca gens omnium eruditissima 39, 8. Græcæ fabulæ 28, 43. Græcæ urbes à Romanis liberæ esse iussæ 33, 32.

Granicus *Epit.* 87.

Graviscæ Colonia 40, 29. 41, 16.

Grumentum opp. 23, 37. 27, 41.

Gulussa, filius Masinissæ 42, 23. 43, 3.

Gymnesiæ, Baleares appellantur, quia ætatem nudi agunt *Epit.* 60.

Gyrto urbs 36, 10. 42, 54.

Gythium opp. oppugnatur à T. Quintio 34, 29. ei traditur *ibid.* à Nabide expugnatur 35, 27.

H.

HAdria 24, 10. Hadriaticum mare 44, 31. Hadriaticus sinus 10, 2.

Hadrianus ager 22, 9.

Hædus, *vide* Asdrubal.

Haliamon fl. 42, 53.

Haliartus (*al.* Aliartus) urbs 42, 46, 63. Haliartii 42, 44.

Halicarnassus urbs 37, 16. Halicarnassenses 33, 20.

Halicysæi deficiunt à Carthagin. ad Pyrrhum 14, 10.

L. Halienus ædilis pleb. 3, 31.

Halope urbs 42, 56.

Halys fl. 38, 16, 25, 27.

Hamæ urbs 23, 35.

Hamilcar, *vide* Amilcar.

Hampicora, Sardiniae princeps 23, 40, 41.

Hannibal. *vide* Annibal.

Hanno 16, 8, 26. pellitur Messana 27. cruci adfigitur 28.

Hanno Senior in Siciliam venit 16, 53. vincitur à Romanis 57. ejus astutum responsum 18, 10. res gestæ in Africa 19. Hanno Bomilcaris F. 21, 27. ejus copiae Rhodanum trajiciunt *ibid.*

Hanno alterius Barchinæ factionis princeps 21, 3. adversus Cn. Scipionem prodit, & capitur 21, 60. pulsus finibus Lucanis à T. Sempronio Longo 23, 37. ejus cum Nolanis colloquium 43. ad defectionem sollicitat Græcas in Bruttis urbes 24, 1. inter Hannonem & Gracchum acris pugna 15. ejus exercitus fusus à Graccho 16. castra direpta 25, 14. in Bruttios cum Cominio Cerito redit *ibid.* in Bruttio ad exercitum comparandum missus 27, 44. Hanno novus imperator in locum Barchini Asdrubalis concedit 28, 1. in Africam trajicit, relicta Sicilia 26, 40. vivus capitur 28, 2. Romam mittitur 4. postea à L. Martio in fugam vertitur 28, 30. Hanno Amilcaris filius 44, 14. ad Saleram urbem castra ponit 29, 24. interficitur

I N D E X.

terficitur *ibid.* Hanno Carthaginiensis equitatus præfectus occiditur 29, 28.
 Harmonia Gelonis filia 24, 24, 25.
 Harpalus, princeps legationis Persei 42, 13.
 Harpasus fl. 38, 14.
 Harficora (*vel* Hampficora) 23, 40.
 Hasdrubal, *vide* Afrdrubal.
 Hebrus fl. 38, 41.
 Heduli pop. 5, 34.
 Hegeas præfectus equitum 23, 1.
 Hegesiana, legatus Antiochi regis 24, 57, 58, 59.
 Hegesilochus, prudens pro patria 42, 45.
 Helena 1, 1.
 Hellepontus 31, 16. ejus fauces, 37, 9.
 Helorus (Ἑλὸρ *Arbenæosine* aspiratione Ἑλλίσπορον *vocat Polyb.* l. 1. Elleporum *Polyæn.*) 24, 35.
 Helvetii pop. *Epit* 65, 103.
 C. Helvius 32, 8, 9. 38, 20. prætor 32, 7, 27. trib. mil. 30, 18. obtinet ulteriorem Hispaniam 33, 22. ovans urbem ingreditur 34, 10. M. Helvius triumvir 44.
 Heneti pop. 1, 1.
 Heniochi pop. *Epit.* 101.
 Hephæstia 33, 35.
 Heptagoniæ, locus prope Spartam 34, 38.
 Heraclea filia Hieronis, uxor Zoippi 24, 26.
 Heraclea urbs 1, 18. 13, 51. capitur à Pyrrho 14, 10. Heraclea quæ & Minoa vocatur 24, 35. 25, 40. Heraclea quæ & Sintice appellata 45, 29.
 Heraclea Tarentinorum colonia 8, 24. Heracleæ urbis finis 36, 22. oppugnatur *ibid.*
 VOL. VII,

expugnatur à COS. M. Acilio 24. à Popilio oppugnatur 44, 8. capitur 9. Heracleensis ager 24, 20. 36, 22. vastatur 36, 16.
 Heracleum 44, 2, 5, 8, 9, 35.
 Heraclidas 14, 3.
 Heraclides 31, 16. 33, 46. in vincula à Philippo conjicitur 32, 5. Heraclides Byzantius 37, 34.
 Heracliensis ager 24, 20.
 Heraclitus 23, 39.
 Heræum 33, 17.
 Herbesus opp. 24, 30. oppugnatur *ibid.* à Marcello recipitur 35.
 Hercates pop. 41, 19.
 Hercinii saltus 5, 34.
 Herculaneum opp. 10, 45.
 L. Herculeius *Epit.* 90, 91.
 Hercules 1, 7. quo modo placatur 5, 13. Alpes an superaverit? 5, 34. ejus ædes rotunda 10, 23. simulachrum in Capitolio 9, 44. 38, 35. sacra 1, 7. fanum 40, 51. de cælo Ardeæ tactum 32, 9. fons 22, 1. ministri Potitii 9, 29. columnæ 21, 43. 23, 51. Hercules Tyrius 16, 5.
 Herdonia (*vel* Herdonea) urbs 25, 21. 27, 1.
 App. Herdonius 3, 15, 18. Turnus Herdonius 1, 50, 51.
 Heræa (*vel* Herea) urbs 32, 5. 33, 36. Heræi (*vel* Herei) ludi 27, 32.
 Herennius Bassus 23, 43, 44.
 Herennius Cerrinius 39, 13.
 Herennius Pontius 9, 3. C. Herennius 21, 25.
 Herius Asinius *Epit.* 73. Petrius 23, 43.
 Hermæum (*vel* Hermeum) 35, 50.
 N Hermandica

I N D E X.

- Hermandica urbs 21, 5.
 Sp. Hermius COS. 3, 75. T.
 Hermius 2, 10. legatus 20.
 veruto percussus in prælio
 expirat *ibid.*
 Hermione opp. 31, 44. Hermi-
 onicus ager *ibid.*
 Hernici pop. bellum apparant
 7, 7. devicti 2, 40. bellum
 redintegrantes fugantur 7, 8.
 iterum bellum gerentes vin-
 cuntur à Q. Martio Tremu-
 lo 9, 42, 43. Hernicum bel-
 lum 7, 3.
 Herodicus princeps Theſſalorum
 40, 4.
 Herodorus Cianus mercator 35,
 37. Herodorus princeps ami-
 corum Demetrii 40, 23.
 Herſilia, uxor Romuli 1, 11.
 Hetriculum opp. 30, 19.
 Hetruria 4, 23. bellum apparat
 10, 18, 21. eam populatur
 D. Brutus COS. 11, 10.
 Hetruſci cœleſtium periti 1,
 34, 56. aruſpices 5, 15. He-
 truſci præſatores cæduntur 2,
 11. fuſi pacem ſupplices pe-
 tunt 49. à Sp. Servilio COS.
 occifi 57. Sutrium capiunt 6,
 3. exercitus ad Sutrium cogunt
 9, 35. funduntur 37. inducias
 in XXX annos impetrant *ibid.*
 abſente dictatore magiſtrum
 equit. circumveniunt 10, 3.
 Romanum præſidium adori-
 untur 4. fuſi & eorum caſtra
 direpta 5. eis induciæ bien-
 nii datæ *ibid.* Gallos ad-
 verſus Romanos cient 10, 10.
 deficiunt 27, 23. Scipionem
 in ornanda claſſe juvant 38,
 45. Hetruſcæ legiones 3, 16.
 Hexapylon 25, 24, 32, 39, 25,
 21.
 Hiarba *Epit.* 89.
- Hibriſtes. *vide* Hybriſtas.
 Hicetas prætor Syracuſan. 24,
 49.
 Hiempſal, Micipſæ filius, occi-
 ditur à Jugurtha *Epit.* 62.
 Hieracome 38, 13.
 Hiero 16, 12, &c. claſſem Hoſ-
 tiam mittit 22, 37. C. Fla-
 minii COS. mortem ægre
 fert *ibid.* ejus in pop. Rom.
 liberalitas *ibid.* mors 24, 4.
 teſtamentum *ibid.* memoria
 25, 28. regnum ejus claſſe
 Punica vaſtatur 22, 56.
 Hierocles, Hieroniſ' genitor 16, 12.
 Hierocles Agrigentinus 36, 31.
 Hieronymus 24, 4. ejus tyran-
 nici mores 5. deficit à Ro-
 manis ad Annibalem 6. lega-
 tos Carthaginem mittit *ibid.*
 à conjuratis interficitur 7.
 Hieroſolyma *Epit.* 102.
 Hilermus rex 35, 7.
 Himeia amnis 24, 6. 25, 40.
 Hilmico 19, 4, 6, 9.
 Himilco 23, 12. in Hiſpaniam
 cum exercitu mittitur 28. à
 Cerdubello Romanis proditur
 28, 20. Agrigentum ſe reci-
 pit 24, 39. 25, 23. Syracu-
 ſanis ſuppeticas fert 26. peſte
 perit *ibid.*
 Hoſtius, filius Hampſicoræ 23,
 40, 41.
 Hippias Beræus 42, 39, 51.
 Hippo Hiſpaniæ opp. 39, 30.
 Hippo Regius opp. Africæ 29,
 3, 4, 5, 33.
 Hippocrates 25, 23. legatus An-
 nibalis ad Hieronymum 24, 6.
 catenis vincitur 31. ob Hippo-
 cratem ſeditio mota in Syra-
 cuſano exercitu *ibid.* prætor
 32. Murgantium ſe recipit
 39. Syracuſanis ſuppeticas fert
 25, 26. peſte perit *ibid.*
- Hippo-

I N D E X.

Hippolochus dux 36, 9.
 Hipponiates ab Annibale in Siciliam mittitur 25, 40.
 A. Hirtius *Epit.* 119.
 Hirpini pop. 23, 37. à Romanis deficiunt 23, 1. Q. Fulvio se dedunt 27, 17. domiti à L. Sylla *Epit.* 75.
 Hispala Fecenia. *vide* Fecenia.
 Hispania postrema provinciarum perdomita 28, 12. qualis regio 28, 1. 33, 26. ejus populi ad defectionem Carthaginensium spectant 22, 22. Gens inquieta avidaque novarum rerum 22, 21. ferox 34, 17. quali armatura utitur 22, 46. Hispanorum exercitus adversus imperatores Romanos 29, 2. XIII. millia cæsa 3. XII millia cæsa à Catone 34, 10. in fugam vertuntur 15. eorum castra deripiuntur *ibid.* legati de magistratuum injuriis in senatu queruntur 43, 2. Hispanus gladius 7, 10.
 Hister Tusco verbo *ludio* vocatur 7, 2.
 Histæus dux 44, 32.
 Histria (*sive* Istria) 41, 16. Histri (*sive* Istri) pop. 21, 16. Romanorum castra invadunt 41, 7. vino somnoque merfi cæduntur 9. victi obsides dare jubentur 16. eorum legati 43, 8. *vide* Istri.
 Holo opp. 35, 22.
 Honoris ædes 27, 25.
 Honosca urbs 22, 20.
 Honunus, princeps Dardanorum 44, 30.
 Horatia virgo 1, 36.
 Horatii & Curiatii trigemini fratres 1, 24. illorum de imperio pugna 25. C. Horatius COS. 2, 51. ejus res gestæ

ibid. C. Horatius Pulvillus augur 3, 32. L. Horatius COS. 10, 37. L. Horatius Barbatus trib. mil. conf. pot. 4, 35. L. Horatius Pulvillus trib. mil. conf. pot. 5, 6. M. Horatius trib. mil. 6, 31. COS. templum Jovi opt. max. dedicat 7, 3. M. Horatius Barbatus adversus Xviros graviter invehitur 3, 39. COS. 55. ejus leges *ibid.* M. Horatius Pulvillus COS. 2, 8, 3, 30. Capitolium dedicat 2, 8. P. Horatius victor sororem gladio transfigit 1, 26. in jus rapitur ad regem *ibid.* damnatus ad populum provocat & absolvitur *ibid.* P. Horatius pater Horat. 1, 26. Horat. Cocles 2, 10. ejus virtus *ibid.* armatus in Tiberim desilit, & incolumis ad suos tranat *ibid.* ei statua posita ac tantum agri quantum uno die circumaravit, datum *ibid.* Horatia lex 3, 55. Horatia pila 1, 26.

Horreum opp. 45, 26.

L. Hortensius 5, 9. 43, 7, 10. Q. Hortensius dictator 11, 27. Q. Hortensius occiditur *Epit.* 124.

Hostia (*sive* Ostia) 1, 33. 22, 37. Hostia portus 22, 11. Hostia colonia 36, 3. Hostiæ lacus de cælo tactus 27, 13. Hostiensis pop. 40.

Hostilia cura 1, 30. 5, 55. 22, 55.

Quarta Hostilia 40, 37.

A. Hostilius Cato prætor 27, 37. Xvir 31, 3. legatus 38, 54. A. Hostilius Mancinus prætor. 40, 35. C. Hostilius 27, 7. prætor ludos facit 13.

I N D E X.

obsides Aretinis imperat 26.
 legatus 44, 19. C. Hostilius
 Cato prætor 27, 37. C. Hosti-
 lio Mancino COS. sacrifi-
 cante pulli ex cavea evolant
Epit. 55. à Numantinis vin-
 citur *ibid.* Numantinis dedi-
 tus minime ab iis recipitur
Epit. 56. C. Hostilius Tubu-
 lus prætor 27, 6. ei proroga-
 tum imperium 27, 24, 38.
 prospere cum Annibale pugnat
 42. ei prorogatum imperium
 Capuæ 28, 10. Hostius Hos-
 tilius cadit 1, 12, 22. L.
 Hostilius Cato legatus 38, 55.
 L. Hostilius Mancinus (cum
 400 equit. ad explorandum
 missus 22, 15. cum iis occi-
 ditur *ibid.* Tullus Hostilius
 rex 1, 22. Remulo ferocior
ibid. duumviros creat qui
 judicent de facto Horatii 26.
 in agrum Albanum pergit
 infesto exercitu 23. Anienem
 transit 27. sana Pallori ac
 Pavori dedicat *ibid.* sacrifici-
 um lustrale parat 28. in Cœ-
 lio monte habitat 30. Alba-
 norum principes in Patres le-
 git *ibid.* Sabinos vincit 31.
 pestilentia laborat *ibid.* super-
 stitioni deditus *ibid.* fulmine
 conflagrat *ibid.*
 Hyampolis urbs 32, 8.
 Hybla urbs 36, 21.
 Hybristas pirata 37, 13.
 Hydrela Garia 37, 56. Hydre-
 latus ager *ibid.*
 Hydruntum opp. 36, 21.
 Hydrus urbs 13, 35.
 Hypata urbs 36, 17. 37, 7, 26.
 Hypatzei 36, 14. 41, 25. Hy-
 patensis ager 36, 16.
 Hypsæus *Epit.* 107.
 Hyrcanus campus 37, 38.

Hyrienses pop. 38, 15.

I.

J Amphorina urbs 26, 25.
 Janiculum 1, 33. 2, 51.
 illuc secedit plebs 11, 26.
 Janus 1, 19. Janus dexter 2,
 49. Jani ædes clausa 20, 14.
 Iapydes pop. 43, 8. *Epit.* 59,
 131.
 Jarbas Afer nuptias Didonis am-
 bit 16, 2.
 Iassus opp. 32, 33, 35. 4, 32.
 37, 17. Iassenses 37, 17.
 Iberi urbs 23, 28.
 Iberi *Epit.* 101.
 Iberus fl. 21, 2. 26, 17.
 Icesias, Atheniensis 38, 10.
 L. Icilius 3, 44, 45. trib. pl. 3,
 54. 4, 52. legem fert de tri-
 umpho consulum 3, 63. Sp.
 Icilius trib. pl. 2, 58.
 Icus insula 31, 45.
 Idæa mater 29, 10. 34, 3. 36,
 40. *Epit.* 29. in ædem Victo-
 riæ desertur 29, 14. ejus
 ædes 36, 36.
 Ilercaonenses pop. 22, 21.
 Ilerda pop. *Epit.* 110.
 Ilergetes *vide* Ilergetes.
 Ilion urbs 31, 27. *Epit.* 83.
 Ilipa urbs 35, 1.
 Ilium opp. 1, 3. 35, 43. 37, 9.
 Ilenfes 29, 12. Rhætæ &
 Gergitho donantur 38, 39.
 Ilergetes (*sive* Ilergetes) pop.
 21, 61. 34, 11.
 Illiberi (*vel* Illiberis) opp. 21,
 24.
 Illiturgi opp. à Pœnis obsidetur
 23, 49. liberatur obsidione
ibid. iterum oppugnatur à
 Carthaginensib. 24, 41. ad
 Pœnos deficit 28, 19. à Scipi-
 one oppugnatur *ibid.* capitur
 &

I N D E X.

& solo æquatur *ibid.* Illiturgitani 28, 20.
 Illyricum regio 45, 17.
 Illyrii 45, 18. gens fera 10, 2. iis bellum indictum quo domiti in deditionem venerunt 20, 62. Illyrii legati 42, 26.
 Ilotæ quidam Castellani, agreste genus à Nabide necantur 34, 27.
 Ilva (*vel* Ilua) insula 30, 39.
 Iluates (*vel* Ilvates) pop. 31, 10. 32, 29, 31.
 Ilucia opp. 35, 7.
 Imbrimum locus 8, 30.
 Imbrus insula 33, 33, 35, 43.
 Imilco 16, 8.
 India 9, 17. 35, 32. 45, 9. Indi 9, 19.
 Indibilis rex 25, 34. Sueffetanum agrum depopulatur 28, 24. propalam à Romanis deficit 31. cum paucis fugit, reliquis cæsis 33. Mandonium fratrem ad Scipionem supplex mittit 34. à P. Scipione qua clementia habitus *ibid.* à Romanis deficit 29, 2.
 Indigemenes, custos corporis Hieronymi 24, 7.
 Indiges Jupiter, dictus Æneas 1, 2.
 Indigetes Dii 8, 9.
 Indus fl. 38, 14.
 Inferum mare 5, 33.
 Ingauni Ligures 30, 34, 41. bellum gerunt cum Epantariis montanis 28, 46. cum Ingaunis Ligurib. sædus ictum 31, 2.
 Infani montes 30, 39.
 Insubres 12, 25. 33, 24, 39. Galli 30, 18. Insubrium ager 5, 34. Placentiam invadunt 31, 10. cæduntur 32, 29.
 Insula 21, 31.

Intemelii Ligures 40, 41.
 Interamna, Colonia Romana 10, 36. 26, 9. 27, 11. 29, 15. 34, 44. Interamnas ager 10, 39.
 Intibili opp. 23, 49.
 Inuus, Pan à Romanis vocatus, 1, 5.
 Io 24, 10.
 Iolcos opp. 44, 12, 13.
 Ion Theſſalonicenſis 45, 6.
 Ionia, 33, 38. 34, 58. Iones 38, 13. Ionium mare 13, 35. 23, 33. 42, 48.
 Irefiæ opp. 32, 13.
 Iſalca, præfectus Gætulorum 23, 18.
 Iſauri pop. *Epit.* 93.
 Iſidorus præfectus 36, 20, 33.
 Iſiondenſes pop. 38, 15.
 Iſmenias, princeps Bæotis 42, 38.
 Iſſa opp. 20, 26. 43, 9. Iſſæi, (*vel* Iſſenſes,) 31, 45. 43. 9. 45, 25. de Illyriis queruntur 42, 26. Iſſæici lembi 32, 21.
 Iſter fl. 39, 35. 40, 21, 57.
 Iſthmus 45, 28. *Epit.* 52.
 Iſthmi fauces 32, 21. Iſthmia 33, 34.
 Iſtri (*vide* Hiſtri) genus fera 10, 2. ſubacti 20, 56. Iſtricum bellum 41, 6, 16.
 Iſtricus vicus 24, 10.
 Italia 5, 33, &c. univerſa pacata 15, 12.
 Itonea. *vide* Minerva.
 Juba, rex Mauritaniz *Epit.* 110, 113, 114.
 Decius Jubellius 12, 27, 28. Jubellius Taurea 23, 8. Jubellii Campani & Claudii Afelli Rom. pugna 47. mors 26, 15.
 Judæi *Epit.* 102, 128.

I N D E X.

Jugarius vicus 24, 47. 25, 21.
27, 39.

Jugurtha *Epit.* 62. Adherbalem
in Citra oppido obsidet *Epit.*
64. Numidia pellitur *Epit.*
16. in carcere necatur *Epit.*
67.

Julia Cæsaris F. Pompeii uxor
moritur *Epit.* 106.

Julia gens 1, 3.

Juliae Alpes 5, 34.

App. Julius trib. pl. 3, 54. C.
Julius Xvir 3, 33. P. Sextio
diem dicit *ibid.* legatus 50.
COS. 65. iterum 4, 21. III.
23. ædem Apollinis dedicat
29. Cn. Julius censor 5,
31. C. Julius dictator 7, 2.
C. Julius Cæsar Dictator *Epit.*
111. quatuor triumphos ducit
Epit. 115. sextum ex Hispania
ducit *Epit.* 116. dictator
perpetuus *ibid.* in curia Pompeii
occiditur *ibid.* ejus corpus à plebe
ante rostra crematur *ibid.* Divus Cæsar
dictus 34, 9. C. Cæsar COS.
Epit. 119. Augustus cognominatur
Epit. 134. ei ara dedicatur *Epit.* 87.
C. Julius Tullus legatus 4, 17. *var.*
leß. C. Julius Tullus patricius
mil. trib. conf. pot. 4.
55. iterum 60. C. Julius Mento
COS. 4, 26. C. Julius Vercondaridubius
Ædus *Epit.* 137. L. Julius III.
trib. mil. conf. pot. 4.
16. mag. eq. 26. COS. 30.
L. Julius trib. mil. conf. pot.
6, 30. prætor, 39, 45. equestris
fulmine ipse & equus exanimati
33, 36. L. Julius trib. pl. 40, 43.
L. Julius Libo COS. 15, 10. L. Jul.
Tullus tr. mil. conf. pot. 5,

10, 16., 64. Sext. Julius Cæsar
legatus 27, 21, 29. 40, 27.
præt. 6, 23. tr. mil. 40, 37.
Sextus Jul. Tullus tr. mil.
conf. pot. 4, 35. Vospicus
Julius conf. in annalibus pro
Opit. Virginio 2, 54. Julii
1, 30.

Iulus 1, 3.

Junia domus 2, 5.

C. Junius Bubulcus COS. 9,
20. II COS. 9, 28. dictator
29. III COS. 30. mag. eq.
38. censor ædem Saluti locat
43. dictator ædem Salutis
dedicat 10, 2. Æquos subigit
ibid. 1. triumphans in urbem
redit *ibid.*

C. Junius Brutus COS. 11,
11, &c. secundum COS. 13,
52.

D. Junius 25, 22. Junius Brutus
Scaeva COS. 8, 29. D. Brutus
Scaeva legatus 10, 43. D. Junius
Brutus Scaeva COS. 10, 47. munus
gladiatorum pro patre defuncto
primus edidit 16, 42. D. Junius
Brutus IIIvir 33, 60. D. Junius
Brutus adversus Gallæcos pugnat
Epit. 56. D. Junius Silanus *Epit.* 54, 59.
D. Brutus à Capeno Sequano
interimitur *Epit.* 120. Junius
Brutus magist. equit. 8, 12. L.
Junius COS. 19, 26, &c. L. Junius
legatus 45, 18. L. Junius Annalis
prætor 43, 28. L. Junius Brutus 1,
56. ejus ingenium *ibid.* auctor
capiendi arma adversus Tarquinius
59. primus COS. Romæ 60. jurejurando
populum contra Reges adstringit
2, 1, 2. Tarquinium Celsinum
collegam cogit consulatu

I N D E X.

fulatu se abdicare, & civitate
cedere 2. P. Valerium colle-
gam creat *ibid.* bona regum
diripi jubet 5. C O S. de suis
liberis pœnas sumit *ibid.* ex
equo moribundus labitur in
prœlio 6. ei funus à collega
factum 7. per annum à ma-
tronis lugetur *ibid.* L. Bru-
tus sibi mortem consciscit
Epir. 8. M. Junius dicta-
tor 22, 57, 59. M. Junius
Brutus prætor 35, 24. lega-
tus 37, 55. C O S. 40, 58.
M. Brutus à Cn. Pompeio
occiditur *Epir.* 90. M. Bru-
tus absens damnatur *Ep.* 120.
manus sibi ipse infert *Epir.*
124. M. Junius Pennus ædil.
pl. 29, 11. prætor 30, 40.
M. Junius Syllanus prætor 25,
2, 3. ei imperium proroga-
tur 26, 1. proprætor 19.
mittitur adversus Magonem
& Hannonem 28, 1. C O S.
Epir. 65. P. Junius Brutus
34, 1. trib. pleb. 35, 41. P.
Junius prætor 36, 45. Q.
Junius trib. pl. 4, 16.
Juno 1, 32. Juno Lacinia 38,
46. ejus ædes detecta 24, 3.
non sine manifesta ultione 42,
28. Junonis Lucinæ tem-
plum de cœlo tactum 37, 3.
Juno Moneta 7, 28. Juno-
nis Monetæ ædes 42, 7. Juno-
nis Regina 5, 21. 27, 39.
quanta religione Veii Ro-
mam deportata sit 5, 22. ei
sacrificium à Xviris factum
27, 39. templum in Aventino
à M. Furio Camillo locatum
5, 21. à M. Furio dictatore
dedicatur 31. Junoni Reginæ
ædes vowedur 39, 2. dedicatur
40, 52. Juno Sospita 22, 1.

29, 14. ejus simulachrum
Lanuvii lacrimat 40, 19. ei
ædes in foro Olitorio dedica-
ta 34, 25. Junonis promon-
torium 32, 23.

Jupiter in culmine cum quadri-
gis 10, 23. Jupiter Acræus
38, 2. Jupiter Dodonæus 8,
24. Jupiter Elicius 1, 20.
Jupiter Feretrius 1, 10. ejus
ædes amplificatur 33. Jupiter
Latiaris 21, 63. Jupiter impe-
rator 6, 29. Jupiter indiges
1, 2. Nicæus 44, 22. Jovis
Olympii templum Athenis
41, 20. Jovis templum Pi-
ræii 31, 36. Jupiter Stator
1, 12. ei templum vowedur
10, 36. ejus ædes 26, 39.
Jupiter Trophonius 45, 27.
Jupiter Vicillinus 24, 44.
Jovis cella 7, 38. 44, 14.
Jovi Victori ædes vowedur
10, 29. eidem spolia hostium
cremantur *ibid.* Jovi in Capi-
tolio duæ ædes dedicatæ 35,
41. Jovis templum in Capi-
tolio dedicatur *Epir.* 98. et
in insula ædes dedicatur 24,
52. ejus ædes Formiis de
cœlo tacta 32, 1. & Ariciæ
24, 44 & Lanuvii 32, 9. &
Minturnis 27, 39. ejus ara in
Æmo monte 40, 22. Jovi
aurea corona à Latinis in
Capitolium missa 2, 22. Jovi
Capitolino aurea corona à
Saguntinis donata 28, 30.
Jovi Opt. Max. ludi per X
dies facti 42, 20. Jovis epu-
lum ludorum causâ 25, 2,
27, 38. 29, 38.

Juventas Deus 5, 54. ei lecti-
sternium indictum 21, 62.
ejus ædes in circo max. 37,
36.

L. Ju-

I N D E X.

L. Juventius Thalna legatus 39,
31. M'. Juventius Thalna 43,
11. 45, 16, 21. prætor 40, 21.
Epir. 50. T. Juventius trib.
mil. 33, 23. T. Juventius
Thalna prætor 34, 41.

L.

Labeates pop. 43, 22. 44,
31, 32.
Labeatis palus 44, 31.
Cn. Labeo 33, 22.
Labici pop. 2, 39. Labicanus
ager 26, 9.
Labienus *Epir.* 127.
C. Lacerius trib. pl. 5, 10.
Lacedæmon 32, 40. 34, 40.
quas ob res memorabilis 45,
28. à T. Quintio oppugnatur
27. iterum oppugnatur 37.
vide & Sparta.
Lacetania 21, 23. Lacetani pop.
21, 60, 61. 28, 24. oppug-
nantur à Catone 34, 20.
Lachares, filius Mithridatis *Epir.*
98.
Lacinia Junonis templum 23,
33. 24, 3.
Lacinium opp. 27, 25. 36, 42.
Lacinium Promontorium 12,
8.
Lacones pop. 10, 2. iis auxilio
venit Antigonus 14, 42. 35,
12. eorum ager depopulatur
30. eorum ora maritima op-
pugnatur 22. Laconica regio
31, 25. Laconici sermonis
brevitas 34, 30. Laconicus
ager 35, 27. Laconicum bel-
lum 35, 30.
Lacumaces rex 29, 29. 30, 31.
ingentia auxilia ab Syphace
adducit 30.
C. Lælius 26, 42. corona aurea
ac XXX bobus à P. Scipione

donatur 39, & 48. Romana
cum captivis venit 27, 7. ad
Syphacem cum donis à Sci-
pione mittitur 38, 17. ad Car-
teiam classe appellit 30. in
Africam prædatum mittitur
39, 1. Syphacem & alios Ro-
mam deportat 30, 15. C. Læ-
lius prætor 33, 25, 26. COS.
36, 45. M. Lælius COS. 22,
35.

Lætorius (*vel* Lectorius) 2, 56.
C. Lætorius ædilis cur. 23, 30.
legatus 25, 22. prætor 26, 23.
flam. dialis 27, 8. Cn. Læto-
rius legat. 31, 21. L. Lætori-
us ædilis pl. 30, 39. M. Læ-
torius 2, 27. M. Lætorius
Plancianus 17, 28.

Lævi Ligures 5, 35. *vide* Ligu-
res.

Lago urbs 38, 15.

Lamia urbs 27, 30, 35, 43.
oppugnatur 36, 25. 37, 4.
expugnatur 37, 5.

Lampascus 35, 42. 33, 40.
Lampasceni LXXX. pondo
coronam in Capitolio Jovi
ponunt 43, 9. in formulam
sociorum referuntur *ibid.*

Lampus urbs 32, 14.

Lampter cur dicta Phocæa urbs
37, 31.

Lanuvium urbs 3, 29. 4, 27.
21, 62. 29, 14. 35, 9. La-
novius magistratus 41, 16.
Lanuvinus ager 41, 21.

Laodice regina *Epir.* 50.

Laodiceni pop. 33, 18.

Lapathus castellum 44, 2.

Lapicini pop. 41, 19.

Lapides atri 26, 17.

Larentia (*vel* Laurentia) 1, 4.

Lares 8, 9. Lares Permarini 40,
52.

Largius, *vide* Lartius.

Larinas

I N D E X.

- Larinas (*vel* Larinus) ager 22, 18, 24.
 Larissa urbs 28, 5. 32, 15, 25, 33. Larissa quæ & Cremaſte oppugnatur 42, 56. occupatur 2, 31, 46. Lariffenſes 31, 31. Lariffæi 36, 9.
 Lariffus amnis 27, 31.
 Laræ, ſeu Lartes Tolumnius, Veientium rex 4, 17, 58. ejus cædes 19, 59.
 Sp. Lartius (*ſive* Largius) 2, 10, 11. T. Lartius COS. 2, 18, 21. dictator 2, 18.
 Las vicus 38, 31.
 Latemnaſtus, Cretenſis dux 35, 29.
 Latialis Jupiter 21, 63. *vide* Jupiter.
 Latinus rex 1, 1. Latinus Silvius rex 1, 3.
 Latini pop. 1, 1, perſimiles Romanis in rebus bellicis 8, 8. in agrum Romanum excurrunt 1, 32. incurſionibus Æquorum vexantur 2, 48. Latini Volſciſque vincuntur 6, 32. Satricum igni concremant 33. eis pax petentibus data 7, 12. eorum de bello inferendo occulta conſilia 8, 3. vincuntur 10. Veſciam ſe recipiunt 11. novum exercitum conſcribunt *ibid.* victi ſeſe COS. dedunt *ibid.* iis caro data in monte Albano 32, 1. 37, 3. Latinæ coloniæ deductæ in Bruttios & in Thurinum agrum 34, 52. Latina colonia in Hiſpania 43, 3. Latinæ feriæ 5, 17, 19. pontificum decreto inſtauratæ 32, 1. 37, 3. 40, 45. Latina via 2, 39, 22, 12, 17, 55. Latinus rex 1, 1, 2, 3. Latinum bellum 2, 18, 19, 22, 26. Latinum fœdus 8, 2. Latinus ager 2, 53.
 Latium 1, 53. 2, 22, &c.
 Latona 5, 13. 25, 12.
 Lavici opp. 4, 45. Lavicani 6, 21. Lavicanus ager 4, 47. Lavicana via 4, 40.
 Lavinia Æneæ uxor 1, 1, 3.
 Lavinium opp. 1, 1, 3, 14, 23.
 Laurentes pop. 1, 14. 8, 1. 37, 3.
 Laurens ager 1, 1.
 Laurentia, *vel* Larentia 1, 4.
 Laurentanus portus 30, 39.
 Lautulæ 7, 39, 41. 9, 23, 25.
 Lebadia opp. 45, 27.
 Lechæum 32, 23.
 Leſton promontorium 37, 37.
 Leſtorius, *vide* Lætorius.
 Lemnus Inf. 28, 5.
 Cn. Lentulus ædilis cur. 29, 11.
 L. Lentulo Hiſpania provincia à P. Scipione traditur 28, 38. L. Lentulus imperator in Hiſpania 29, 3. ei prorogatum imperium 32, 8. P. Lentulus legat. 33, 41. *vide* Corneliſus.
 Leon Athenienſis, legatus ad Romanos 38, 10.
 Leonatus præfeſtus agematis Perſei 42, 51.
 Leonides Lacedæmonius, dux Perſei 42, 51.
 Leonnatus Macedo eripit Pyrrhum è periculo 13, 5.
 Leonorius 38, 16.
 Leontia 24, 39. Leontini 7, 21. 13, 50. 14, 3. 24, 7. defiſciunt à Syracuſanis 7, 29. oppugnantur à M. Marcello 39.
 Leptis civitas 30, 25. 34, 62.
 Letemnaſtus, *vide* Latemnaſtus.
 Letus mons 41, 23.
 Leucadia 33, 17. Leucadii *ibid.* 36, 11.
 Leucas

I N D E X.

Leucas promontorium 26, 26.
 33, 16, 17, 51. ejus situs 33,
 17. Leucas capitur *ibid.* Acarnanum concilio exempta 45,
 31.
 Leucaspis phalanx 44, 42.
 Leucata 44, 1.
 Lævi Libui 33, 38. *vide* Libui.
 Leufine fl. 45, 12.
 Leusus Cretensis 38, 13.
 Liberi ædes 3, 55. Liberæ ædes
ibid. Libero Liberæque tria
 ænea signa posita 33, 26.
 Libertatis atrium 25, 7. 34, 44.
 Libethrus mons 44, 5.
 Libitina 40, 19. 41, 7.
 Libo *Epit.* 49.
 Libui Galli 5, 35. 21, 38. *vide*
 & Galli.
 Liburni gens fera 10, 2.
 Libyphœnices pop. 21, 22. 25,
 40.
 Licinium 36, 42.
 Licinium genus præpotens 10,
 3.
 Licinia nobilis femina *Epit.* 48.
 virgo Vestalis *Epit.* 63.
 Licinius Menenius trib. mil. II.
 6, 27. III. 31. A. Licinius
 Nerva trib. pl. 42, 6. legatus
 44, 18. præt. 26, 44. C. Li-
 cinius trib. pleb. 2, 33. lega-
 tus 21, 18. C. Licinius Cal-
 vus COS. 7, 9. C. Licinius
 Crassus præt. 42, 9. COS.
 17. legatus 45, 17. C. Lici-
 nius Lucullus triumvir epulo
 33, 44. duumvir 32, 16. C.
 Licinius Nerva 10, 42. lega-
 tus 45, 3. C. Licinius Stolo
 6, 34. leges adversus patri-
 ciorum opes promulgat 35.
 VIII. tr. pl. 36. mag. eq. 6,
 39, 10, 8. continuari sibi tri-
 bunatum recusat 6, 39. X.
 tribunus pl. 42. COS. 7, 2.

sua ipsius lege damnatur 6, 16.
 L. Licinius trib. mil. conf.
 pot. 6, 5. prætor 27, 9. L.
 Licinius Lucullus COS. à
 tribunis pl. in carcerem con-
 jicitur *Epit.* 48. L. Lucul-
 lus COS. prospere adversus
 Mithridatem pugnat *Epit.* 94.
 L. Licinius Pollio legat. 37,
 31. M. Licinius trib. mil.
 27, 14. M. Licinius Lucullus
 præt. 39, 6, 18. M. Lucullus
 Thraces subigit *Epit.* 97. M.
 Licinius Strabo trib. mil. 41,
 7. P. Licinius Calvus trib.
 mil. conf. pot. 5, 12. 7, 37.
 P. Licinius P. Licinii F. trib.
 mil. conf. pot. 18. ejus sen-
 tentia de præda Veiorum 20.
 P. Licinius Crassus pont. max.
 30, 1. magist. eq. 27, 5. cen-
 sor 8. P. Licinius Crassus Di-
 ves pont. max. prætor crea-
 tur 27, 23. censor 36. COS.
 28, 38. in Bruttios profiscitur
 28, 46. 29, 36. inter P.
 Licinium pontif. max. & Q.
 Fabium Pictorem flam. Quir.
 certamen 37, 51. pont. max.
 moritur 39, 46. P. Licinius
 Crassus, pr. 41, 19. COS.
 42, 28. paludatus ad bellum
 profiscitur 49. interimitur
Epit. 59. P. Licinius Tegula
 31, 12. Sp. Licinius trib. pl.
 2, 43. P. Licinius Varus æ-
 dil. cur. 27, 6. præt. 23. le-
 gem fert ut ludi Apollinares
 in perpetuum voveantur 25.
 Licinai lex de promiscuo con-
 sulatu 7, 21, 22, 25. 10,
 7. de quingentis jugeribus 8,
 16.
 Ligures 5, 35. 20, 2, 3, 7, 17.
 Lunensem agrum vastant 34,
 55. Pisas circumfident 25, 3.
in

I N D E X.

in deditionem veniunt 37, 2.
 Ligures ambob. COS. provin-
 cia decernitur 38, 42. sese
 dedunt, & in Taurasinos tra-
 ducuntur 40, 38. Ligures
 Montani in deditionem veni-
 unt 41. Ligures expugnantur
 41, 12. Mutinam capiunt 14.
 rursus rebellant 17. in capti-
 vos sæviunt 18. Ligures ipsi
 bonaque ipsorum venduntur
 42, 8. de Liguribus in sed-
 em suam restituendis S. C.
 9. de iisdem plebiscitum 10.
 Ligures Alpini 28, 42. Ligu-
 res Apuani Rom. exercitum
 circumveniunt 39, 20. iis ager
 datur 40, 41. Ligures Galli
Epit. 46. Ligures Ingauni 30,
 10. 39, 32. castra Romana
 oppugnant 40, 25. victi in de-
 ditionem veniunt *ibid.* Ligusti-
 ni pop. 31, 10. Ligustici Ilu-
 ates 32, 31. Ligustinum bel-
 lum 35, 4. Ligunini montes
 34, 8.
 Sp. Ligustinus 42, 33.
 Lilæum opp. 36, 19.
 Lilybæum oppugnat Pyrrhus sed
 Carthagin. retinent 14, 1, &c.
 ejus nobilis obsidio 19, 3, &c.
 Lilybæum promontorium 21, 29,
 50.
 Limnea urbs 10, 23. 36, 14.
 Lincestæ pop. 45, 30.
 Lingones pop. 5, 35.
 Lingos mons 32, 15.
 Lingua urbs 31, 33. 32, 13. 33,
 36.
 Linternum. *vide* Linternum.
 Lipavæ insula 5, 28. 21, 49.
 Liparenfes 5, 28.
 Liris fl. 10, 21. 26, 9, 34.
 Lifinas urbs 32, 14.
 Lissus opp. 43, 30. Lissus fl. 44,
 30.

Litabrum opp. 35, 22.
 Litana silva 23, 24. 24, 22, 41,
 Linternum (*vel* Linternum) fl.
 22, 16. 23, 35. 32, 29. opp.
 34, 44.
 Litubium opp. 32, 29.
 C. Livius pontif. 26, 23. ædil.
 cur. 29, 38. præf. 30, 26. 35,
 14. COS. 38, 35. pontifex
 moritur 43, 14. L. Livius trib.
 pl. 9, 8. præf. 45, 46. pontif.
 10, 28. legat. 21, 18. M. Li-
 vivus 26, 29. M. Livius Den-
 ter COS. 10, 1. pontif. 9. M.
 Livius Drusus COS. adversus
 Scordiscos pugnat *Epit.* 63.
 trib. pl. domi suæ occiditur
Epit. 71. M. Livius *Macatus*
 27, 36. M. Livius Tarenti-
 næ præfectus 27, 27. M. Li-
 vivus pro cognato M. Livio
Macato causam dicit 27, 36.
 consulatum recusat *ibid.* bar-
 bam tondere, &c. à censori-
 bus jubetur *ibid.* II COS. 38.
 ira in cives plenus ad bellum
 proficiscitur 42. ad urbem re-
 dire jubetur 28, 9. quadrigis
 urbem intrat *ibid.* LVI. asses
 militibus suis dividit *ibid.* di-
 ctator 10. ei in annum pro-
 rogatum imperium *ibid.* Vo-
 lonum exercitum in Galliam
 ducit 29, 5. censor 37. 36,
 36. unde Salinatoris cogno-
 men 29, 37. inter M. Livium
 & C. Claudium censores si-
 multas *ibid.* T. Livium quæ
 causæ ad res pop. Rom. scri-
 bendas impulerunt *Præf.* l. 1.
 quo tempore vixerit 4, 20.
 Locri qui & Locrenses 22, 61.
 oppugnantur 27, 27. eorum
 arx à Romanis capta 29, 6.
 ad Penos deficiunt 23, 30.
 in agris vagantes ab Amil-
 care

I N D E X.

- care interceptantur 24, 1. iis
libertas restituitur 21.
- Locris urbs 32, 18, 32.
- Locutius Deus 5, 50, 52.
- Longuntica, *vide* Loguntica.
- Lomnorijs, Gallorum regulus
38, 16.
- Longarus dux bellum gerit cum
Demetrio 31, 28.
- Longula opp. 1, 33, 39. 2, 33.
- Longuntica (*vel* Loguntica) 22,
20.
- Longus vicus 10, 23.
- Loracina fl. 43, 4.
- Loryma portus 37, 17. 45, 10.
- Lupa mater 8.
- Luca urbs 21, 59. 41, 18.
- Lucani 12, 21. 22, 42. mutabi-
les 8, 24. in amicitiam fœdere
accipiuntur 25. qua arte à Ro-
manis defecerunt 27. oratores
Romam mittunt 10, 12. cum
iis fœdus istum *ibid.* vincun-
tur à Fabricio 12, 6. cum
Samnitibus & Tarentinis arma
jungunt 12, 17. & Pyrrho
23, 11. vastati & victi a P.
Cornelio Rufino COS. 14,
5, 35. domantur à L. Papirio
Curfore COS. 40. à Rom. de-
ficiunt 22, 61. Q. Fulvio sese
dedunt 27, 17. in Lucanis cœ-
lum arsit 31, 13.
- Luceius *Epit.* 75.
- Luceres equites 10, 6. eorum
nominis origo incerta 1, 13.
- Lucretia urbs 9, 2, 12. 10, 35.
ad Samnites deficit 2, 25. Lu-
cerini 9, 2. 10, 35. 27, 12.
- Lucerinus finis 10, 35.
- Lucretia lanæ dedita, inter an-
cillas inventa 1, 57. laudes
muliebris certaminis obtinet
ibid. à Sexto Tarquinio stu-
pratur 58. nuncium ad patrem
& virum mittit *ibid.* sibi mor-
tem consciscit *ibid.* ejus cor-
pus in forum deferitur 59.
- Lucretius Afella *Epit.* 89. C.
Lucretius duumvir navalis 40,
26. à Chalcidensibus accusa-
tur 35. à tribb. damnatur 43,
11. C. Lucretius Gallus 42,
28. Hostius Lucretius Trici-
pitanus COS. 4, 30. L. Lu-
cretius trib. mil. conf. pot. 5,
19, 6, 21, 22. quæstor 21, 59,
L. Lucretius Flavius COS.
5, 29. L. Lucretius Trici-
pitanus COS. 3, 8. trib. conf.
pot. 6, 4. M. Lucretius trib.
pl. 27, 5, 41. 42, 19. P. Lu-
cretius III consul 2, 15. præ-
fectus urbis 3, 24. Tricipiti-
nus trib. mil. conf. pot. ite-
rum 4, 47. Sp. Lucretius 1,
58. COS. 2, 8. prætor 28, 38.
42, 9. prorogatur ei imperi-
um, ut Genuam oppidum ex-
ædificaret 30, 1. T. Lucretius
COS. 2, 8. II COS. 16.
- C. Luctatius, *vide* Lutatius.
- Lucullus, *vide* Licinius.
- Lucumo, dictus etiam Tarqui-
nius Priscus 1, 34.
- Luna mater 8, 1. Lunæ ædes
40, 2.
- Luna urbs 41, 24. 43, 12. Lu-
nenses 45, 13. Lumnensis ager
34, 56. Lunæ portus 34, 8.
39, 21. 32.
- Lupa Laurentia, *i. e.* meretrix
1, 4.
- Lupercal 1, 5.
- Luperci *Epit.* 116.
- Luscinus regulus 33, 21.
- Lusitania 27, 22. ejus montes
21, 43. Lusitani fugantur à
L. Æmil. Paulo 37, 57.
- Lutarius regulus 38, 16.
- Lutatius (*vel* Luctatius) 21, 18.
C. Lutatius 23, 13. vulnera-
tur

I N D E X.

tur 19, 54. triumphat 65.
 triumvir 21, 25. COS. finem
 bello primo Punico imposuit
 19, 57. 28, 38. ex servitute
 liberatur 30, 19. Cn. Luta-
 tius Cerco legatus 42, 6. L.
 Lutatius 21, 19. Q. Latius
 30, 44.
 Lycaonia 38, 38, 39, 54.
 Lyceum Athenis incensum 31,
 24.
 Lyceus Pan 1, 5.
 Lychnidum opp. 44, 21. capitur
 27, 32.
 Lycis 33, 41. 37, 23. Lycii 40.
 de Rhodiis queruntur 41, 11.
 à Rhodiis vexantur 25. fusi
 fugatique 37, 16.
 Lyciscus prætor 42, 38. 45, 28.
 Lyco præfectus 42, 51. opp.
 37, 46.
 Lycortas Megalopolitanus dux
 35, 29. legatus 38, 32. præ-
 tor 39, 35.
 Lycurgus 34, 26. 39, 37. ejus
 leges abrogatæ 38, 34. 39,
 33, 36. disciplina sublata 38,
 34.
 Lyctus *Epit.* 99.
 Lycus fl. 31, 33. 32, 9. 33, 34.
 38, 15.
 Lydia 38, 39. Lydi 37, 40.
 Lyncestæ pop. 45, 30.
 Lyncus 26, 25.
 Lyfimachia 33, 38. 40, 41. Ly-
 fimachienfes 33, 38.
 Lyfimachus rex 34, 58. 40, 8.
 Lyfinia urbs 38, 15.

M.

Macedonia 1, 1. 9, 18.
 13, 43. in IV regiones
 divisa 45, 29. ejus ca-
 pita *ibid.* Macedonum im-
 perium incruentum 45, 9.
 Vol. VII.

post mortem Alexandri in
 multa regna distractum 9. de
 Macedonia provincia inter
 cons. & trib. pleb. certamen
 22, 28. in eam 10. legati
 mittuntur 45, 17. Macedones
 à Rhodiis fugantur 33, 18.
 Macedonum ossa circa Cy-
 noscephalas interfectorum col-
 liguntur 36, 8. Maced. le-
 gati in senatum introducti 30,
 42. lautia in villa illis præ-
 bita 33, 25. Macedones ex-
 pelluntur urbibus Athamaniæ
 38, 1. cum Romanis prælium
 ineunt 34, 35. fugiunt &
 cæduntur 42. Macedoniæ ur-
 bes Paulo COS. deduntur 45.
 de Macedonibus Senatus de-
 creta 45, 18. eorum principes
 in Italiam ire jubentur 32.
 regnum Macedonum CL an-
 nos stetit 45, 9. Macedonici
 exercitus lustrandi solenne 40,
 6. Maced. bellum 23, 48. 31,
 1. 39, 23. ob Macedonicum
 bellum quid in conscribendo
 exercitu novatum sit 42, 31.
 Macedonici belli finis 45, 9.
 illud bellum XV diebus con-
 sectum 45, 43. Macedoni-
 carum regionum situs 45, 30.
 Macer Licinius 10, 9. *vide* Li-
 cinius Macer.
 Machanidas Lacedæmoniorum
 tyrannus 27, 29. 28, 5, 7.
 Machares *Epit.* 98.
 Macra Come 32, 13. *vide*
 Come.
 Macri Campi 41, 23. 45, 12.
 Macris inf. 37, 13, 28, 29.
 Maduateni pop. 38, 40.
 Madytos opp. 31, 16.
 Mæander fl. 37, 55. 38, 13.
 arce Calenarum oritur *ibid.*
 & 15.

O

Mæcia

I N D E X.

Mæcia tribus 29, 37.
 Sp. Mecilius 4, 48.
 Mædi 26, 25.
 Mædica regio 26, 25. 40, 21, 22.
 Mælius. *vide* Melius.
 Mænalus mons 34, 28.
 Mænius tribunus plebis 11, 28.
 C. Mænius COS. 8, 13. dicta-
 tor 9, 26. pr. 40, 35. L. Mæ-
 nius 7, 16. M. Mænius 6, 19.
 tr. mil. 30, 18. P. Mænius 5,
 12, 18. T. Mænius pr. 39,
 6, 8. Mænium atrium 39,
 44.
 Mælia silva 1, 33.
 Magaba 38, 19.
 Magalus regulus 21, 29.
 Magna mons 38, 19.
 Magella ad Numidas deficit 26,
 21.
 Cn. Magio Atellanus 24, 19.
 Cn. Magius Clio *Epit.* 115.
 Decius Magius 23, 7, 10.
 Magnesia urbs ad Mæandrum 37,
 11, 45. ad Sipylum 36, 43.
 37, 11, 37, 44.
 Magnetæ qui & Magnetes 33,
 34, 36. 35, 31. Magnetarches
 35, 3.
 Magni campi (*locus*) 30, 8.
 Mago cum classe missus auxilio
 Romanis 13, 47. ejicitur
 Syracusana urbe 16, 8. Mago
 Amilicaris f. res ab Anni-
 bali gestas exponit 23, 11.
 annulos aureos à digitis occi-
 sorum Romanorum detractos
 in curiæ vestibulo effundi ju-
 bet 12. in fugam vertitur 28,
 2. delectum in Hispania cum
 Asdrubale habet 12. jubetur
 à senatu Carthag. ut in Italiam
 trajiciat 36. à Gaditanis in-
 tra urbem non admittitur 37.
 ex minore Balearium in Ita-

liam trajicit 46. Genuam ca-
 pit *ibid.* Gallos & Ligures in
 Concilium vocat 29, 5. fe-
 more transfixo cadit 30, 18.
 in Liguriam perfugit 19. ex
 vulnere moritur *ibid.* Mago
 legatus ad Philippum 23, 34.
 Mago ex gente Barcina
 cognatus Annibalis capitur
 40. Mago Pœnorum dux
 Carthaginem Novam tuetur
 24, 42. arcem & præsidium
 Scipioni dat 26, 46. Romam
 mittitur cum XV captivis
 senatoribus 27, 51. *vide*
 Hanno.
 Maharbal 21, 12. pop. Roman.
 agros depopulatur 21, 45.
 suadet Annibali ut quam
 primum Romam adeat 25, 51.
 ad oppugnandum Cassilinum
 mittitur 23, 18.
 Malea 31, 44, 47. 32, 16. 42,
 56. Maleæ prom. 34, 31.
 Maleventum opp. 10, 15. 14,
 29. cui nunc Beneventum no-
 men est 9, 27. 15, 8.
 Maliacus sinus 27, 30. 31, 46.
 Malienfis ager 42, 40.
 Malitiosa silva 1, 30.
 P. Malleolus *Epit.* 68.
 Malleæ 31, 41, 44. 42, 61.
 Mamercus Æmilii trib. conf.
 pot. 4, 16. *vide* Æmilii.
 Mamertini pop. Siciliæ 12, 28.
 14, 16, 21. 16, 16, &c. 28,
 28. 30, 31.
 C. Mamilius 27, 35. L. Mami-
 lius dictator 3, 18, 29. L.
 Mamilius Vitulus COS. 15,
 14. Oct. Mamilius 1, 94.
 Q. Mamilius Q. F. M. N.
 Vitulus COS. 16, 48.
 Manastabal, Masinissæ filius
Epit. 50.
 Mancinus, *Epit.* 51.

Man-

I N D E X.

Mandonius regulus 22, 21. à Romanis deficit 28, 31. cum paucis fugit, reliquis cæsis 33. ad P. Scipionem supplex venit 34. agrum Sueffetanum depopulatur 24. Rom. deditur 29, 3. ejus uxoris ad Scipionem preces 26, 40.
Mandropolis 38, 15.
Manduria opp. 27, 15.
Manucius 23, 19.
Manilius scriba prætor 23, 19.
A. Manilius trib. mil. conf. pot. 5, 16. C. Manilius trib. pl. *Epit.* 100. C. Manilius Attilius max. curio 27, 8. M. Manilius COS. 4, 23. P. Manilius trib. mil. conf. pot. 5, 12. P. Manilius legatus 45, 18. Sex. Manilius 3, 51.
A. Manlius legatus 3, 31. 5, 28. decemvir 33. trib. mil. conf. pot. 4, 60. iterum 5, 8. tertium 6, 21. IV. 6, 1. trib. mil. 27, 28. interficitur *ibid.* triumvir 34, 52. A. Manlio COS. postremo pax data Carthaginienfibus 30, 44. A. Manlius Volfo COS. 40, 58. C. Manlius COS. 2, 24. trib. mil. conf. pot. 6, 30. pr. 27, 37. legat. ad Philippum 30, 26. C. Manlius Volfo 33, 44. Cn. Manlius COS. 2, 43. interficitur 47. COS. 7, 12, 16. interrex 17. Cn. Manlius Capitolinus, mag. eq. 7, 28. Cn. Manlius Volfo triumvir 35, 9. COS. 37, 47. Cn. Manlius in Gallogræcia bellum gerit 38, 12. ad Olympum castra locat 20. per medice Thracas in Macedoniam pervenit 41. accusatur, quod injussu pop. Rom. bellum gesserit 45. ei triumphus decernitur 50. de

Gallogræcia triumphat 39, 6. L. Manlius prætor in Galliam mittitur 21, 17. ejus exercitus cæditur à Boiis 25. legatus captivor. Rom. ad Cannas 22, 61. prætor urb. 28, 4. L. Manlius Accidinus prætor. 26, 23. 27, 52. 29, 3. ei Hispania provincia à P. Scipione traditur 28, 38. prohibetur à M. Portio trib. pl. ne ovans urbem intret 32, 7. L. Manlius, quod legatos Carthag. pulsaverit, per feciales legatis traditus 38, 42. L. Manlius Acidinus pr. 38, 35. ovans urbem init 39, 28. triumvir 55. iterum pr. 56. triumvir 43, 34. COS. 40, 43. L. Manlius Capitolinus trib. pl. 4, 42. L. Manlius Imperiosus dictator clavi figendi causa 7, 3. magistratu se abdicat *ibid.* L. Manlio dies à M. Pomponio tr. pl. dicta 4. unde ei cognomen Imperiosi *ibid.* L. Manlius accusatus crudelitatis in filium *ibid.* L. Manlius A. F. P. N. Longus 18, 1. ejus triumphus 13. L. Manlius Torquatus legatus 10, 26. dictator 27, 35. pontif. moritur 30, 39. L. Manlius Volfo 22, 35. prætor. 33, 43. M. Manlius tr. pleb. conf. pot. 4, 44. M. Manlius Capitolinus COS. 4, 3. ejus liberalitas 14. M. Manlius ob arcem servatam quo munere donatus sit 5, 47. interrex 6, 5. seditionis auctor 11. in vincula à dictatore duci jubetur 16. vinculis liberatur 17. regnum affestat *ib.* & damnatus de saxo Tarpeio dejicitur 20. ei mortuo adjectæ notæ *ibid.* ne quis

I N D E X .

Manliæ gentis deinde. M. vocetur, decreto cautum 6, 20. M. Manlius Tullus COS. 2, 19. P. Manlius trib. mil. conf. pot. 6, 30. dictator 6, 38. pr. peregrinus 38, 10. pr. 32, 28. triumvir epulo moritur 40, 42. P. Manlius Volso prætor. 26, 25, 28. Q. Manlius æd. pl. 27, 38. Q. Manlius Thuringus æd. pl. 27, 10. T. Manlius L. F. cum Gallo pugnat 7, 10. vincit, & Torquatus dicitur *ib.* ejus in patrem pietas 5. dictator 26. Cæritibus bellum infert 19. T. Manlius Torquatus COS. 27. II COS. 28. III COS. 8, 3. ejus ad Latinos responso 5. COS. filium securi feriri jubet, 8, 10. Romam redit 12. eum juvenis execratur *ibid.* T. Manlius T. F. cum Geminio Metio pugnat 8, 7. eumque vincit *ibid.* T. Manlius Torquatus COS. 10, 9. ex equo lapsus moritur 11. T. Manlio COS. templum Jani clausum 1, 19. T. Manlius T. F. T. N. Torquatus 20, 13. T. Manlius Torquatus pont. max. fieri petit 25, 5. consulatum recusat 26, 22. pontif. fit 43, 11. T. Manlius Torquatus Syllani pater, filium condemnat repetundarum *Epit.* 54. Manliana imperia 4, 29. 8, 7, 34. Manlianus saltus 40, 39.

Mannus servus 36, 27.

Cl. Marcellus cum Gallis pugnat 20, 52, &c. triumphat 55. pr. Nolam pervenit 23, 14. Marcellus suos in Annibalem educit 16. M. Marcellus III. COS. 24, 9. Leontinos oppugnat 29. Syracusas intuitus

lacrimatur 25, 24. Achradinam circumfidet 26. M. Marcellus ex Sicilia provincia ad urbem venit 26, 21. ei triumphus negatur *ibid.* ovans urbem intrat, & in Albano monte triumphat. *ibid.* ad Numistronem cum Annibale pugnat 27, 2, 14. de eo Annibalis judicium 16. de ejus morte auctorum dissensio 29. virtutis ædem dedicat 22, 11. Gallorum supra 40000 cecidit 33, 38. pontifex fit 44. M. Marcellus COS. *Epitom.* 108. à P. Magio Chilone occisus *Epit.* 115.

Marcia uxor Reguli 18, 64, &c. Marcia virgo Vestalis *Epit.* 63. Marcia lucus 27, 39. ad Marcium 6, 2.

Ancus Marcius rex 1, 32. *Epit.* 1. Sacra & bellicas caeremonias instituit *ibid.* Politorium capit 33. sacra flaminibus mandat *ibid.* Medulliam vincit *ibid.* C. Marcius COS. 7, 16. C. Marcius COS. *Epit.* 47. C. Marcius Coriolanus 2, 33. ejus virtus *ibid.* hostis tribunitiæ pot. 34. ei dies dicta 35. damnatus in Volscos exulat *ibid.* dux fit contra Romanos 39. fletu muliebri, ut ab Roma recederet, movetur 40. invidia rei oppressus, perisse traditur *ibid.* C. Marcius censor 15, 17. censor iterum lustrum condidit 16, 40. C. Marcius Figulus pr. 43, 11. C. Marcius Rutilus dictator 7, 17. COS. 21. censuram petit *ibid.* III COS. 28, 38. pontif. 10, 9. censor 8. Cn. Marcius *Epit.* 62. L. Marcius Septimii F.

I N D E X.

- F. res Hispaniæ perditas restituit 25, 37. concionanti flamma fusa è capite sine ipsius sensu 39. Annibalis castra invadit *ibid.* ejus literæ multos offendunt quod se propr. scripserat 26, 2. M. Marcius rex sacrorum moritur 27, 16. M. Marcius Ralla pr. 29, 11. legatus 30, 38. M. Marcius Sermo trib. pl. 42, 21. Marcius Numa Marci F. pont. 1, 20. P. Marcius Rex legatus 42, 1. Q. Martius Philippus COS. 12, 10. triumph. 20. Q. Marcius Philippus pr. 38, 35. COS. 39, 6, 8. Q. Marcius Xvir sacror. 40, 42. iterum COS. 43, 14. Q. Marcius in Macedoniam trajicit 44, 1. Thessalonicam oppugnat 10. Q. Marcii Philippi literæ ex Macedonia Romam missæ 16. Q. Marcius Ralla Ilvir 34, 25. ædem Jovi dedicat 35, 41. Q. Marcius Rex 33, 26. Q. Marcius Sylla trib. pl. 42, 21. Q. Marcius Tremulus COS. 9, 42. de Hernicis triumphat 43. ei statua equestris decreta *ibid.* Marcia rogatio 42, 21. Marcius saltus 33, 26.
- Maricolica urbs 45, 4.
- Mare inferum 23, 38. Ionium 33, 49. Superum 5, 33. 23, 38. Rubrum 36, 17. 41, 52. 45, 9.
- Marone regio 42, 67.
- Mariciæ lucus de cælo tactus 27, 37.
- Maritimus circus 9, 42.
- Marius Albus 23, 35. Marius Blotius 23, 7. C. Maurius *Epit.* 67. V. COS. *Epit.* 68. interficitur *Epit.* 69.
- Marius legatus 40, 48.
- Maronea (*five* Maronia) opp. 27, 1. 31, 16. 37, 60.
- Maronitæ pop. 31, 31. 37, 33. 38, 41.
- Marrucini pop. 8, 29. legatos Romam mittunt 9, 45. Marucinus ager 37, 45.
- Mars 7, 37. 8, 10. creditus in obsidione Thurinæ urbis scalas muris adtulisse 12, 6. Mars Gravidus 1, 20. Martis ara 35, 10. 40, 45. ædes 6, 5. 35, 9. lacus 41, 9. Lignum 22, 1.
- Marfi pop. 8, 6, 29. victi 9, 41. 10, 3. legatos Romam mittunt 9, 45.
- Marfyas amnis 38, 13.
- Martia gens 10, 27. Martius campus 35, 10. 38, 28. 45, 42. Martius clypeus cum imagine Asdrubalis 25, 39. Martius lupus 10, 27.
- Masæyli gens 28, 17. in dittonem Mezetuli concedunt 20, 29. fugantur 31. regnum paternum Masinissæ concedunt 30, 11.
- Masgaba, Masinissæ filius, Romam venit 45, 13, 14.
- Masinissa regis Galæ fil. 24, 40. juvenis acerrimus 28, 5. Marcus Carthaginienſium 25, 34. ejus & Scipionis collect. 28, 35. ad Scipionem accedit 20, 29. varia ejus fortuna *ibid.* Thapsum urbem capit 30. in montem Balbum profugit 31. cum solis IV. equitib. aufugit 32. in occulta spelunca vulnus curat *ibid.* collecto exercitu Syphacis & Carth. sociorum agros vastat 33. Hannonem ad pugnam elicit 34. regnum paternum recipit

I N D E X.

- recipit 30, 11. Sophonisbam Syphacis uxorem ducit 12. ob has nuptias à Scipione reprehenditur 14. venenum in poculo ad Sophonisbam mittit 15. ampliss. donis a P. Scipione decoratur *ibid.* ejus legati in senatum Rom. introducti 17. ejus terræ à Scipione auctæ 44. ei dona missa à Rom. 31, 2. legatos Romam mittit 36, 4. agrum controversum obtinet 40, 34. ejus legator. munera 42, 6. post annum LXXXVI filium genuit *Epit.* 50.
 Massicus mons 22, 14, 40.
 Massilienses pop. 5, 34. 21, 20. 39, 32.
 Massiva, puer regius à Scipione captus, ad Masinissam remittitur 27, 19. *Epit.* 64.
 Massyla gens 24, 40.
 Massylii *Epit.* 24, 29.
 Matalus regulus, Annibali dux itineris in Italiam 21, 29.
 Mater magna 38, 18. ejus ædes 29, 37.
 Materina regio 9, 41.
 C. Matienus Ilvir navalis 40, 26, 28. *Epit.* 55. M. Matienus pr. 41, 41. 43, 2. P. Matienus tr. mil. 29, 6, 8.
 Matuta mater 25, 7. 33, 28. 41, 28. ejus templum 6, 33. 7, 27. ejus ædes Satrici de cælo tacta 28, 11.
 Mavors 22, 1.
 Mauritania regio 29, 30. *Epit.* 110.
 Maurus jaculator 23, 26. Mauri 18, 42. 21, 22. 22, 14, 37. 23, 5, &c. *Epit.* 66.
 Maximus Rullus 24, 9.
 L. Mecilius tr. pl. 2, 58. 58. Sp. Mecilius trib. pl. IV. 4, 48.
 Medeo. *vide* Medio.
 Medi pop. 28, 5. 35, 48.
 Medio (*vel* Medeo) opp. 36, 11, 12. 44, 32.
 Mediolanum, à Gallis conditum 5, 34. 34, 46.
 Medionii 36, 12.
 Medixturicus (*sive* Mediafuti-cus) summus apud Campanos magistratus 24, 19. 26, 6.
 Meduacus amnis 10, 2.
 Medullia opp. 1, 33, 38.
 Megacles, cum eo arma commutat Pyrrhus 13, 5.
 Megalefia 29, 14. 35, 54. 36, 36.
 Megalopolis 32, 5. 34, 36. 36, 31. Magalopolitæ 28, 8. Megalopolitani 32, 22.
 Megara urbs 24, 30, 31. 28, 7. 31, 22.
 Megiste portus 37, 22, 24, 44.
 Melæ, Samnitium oppidum 24, 20. 27, 1.
 Melambium 33, 6.
 Melana anniculus 36, 22. 38, 40.
 Melessum urbs 28, 3.
 Melibæa urbs 36, 13. oppugnatur à Rom. 44, 13. ejus situs *ibid.* capitur à Cn. Octavio diripiturque 46.
 Melita ins. 21, 51.
 Melium 33, 26,
 P. Melius (*vel* Mælius) trib. mil. cens. pot. 5, 12. Q. Melius tr. pl. 9, 8. Sp. Melius 4, 13, 14, 21. Melianum frumentum 16. Meliana cædes *ibid.* Meliani 4, 14.
 Melotidis terra 32, 13.
 C. Memimius *Epit.* 69. pr. 42, 10.
 Memnon 32, 22.

Mempis

I N D E X.

- Memphis urbs 45, 12.
Mendis vicus 31, 45.
Menecrates, Antiochi dux 44, 24.
Menelaïs urbs 39, 26.
Menelaïus mons 34, 28.
Agrippa Menenius COS. 2, 16. moritur 33. ei sumptus ad funus defuere *ibid.* Agrippa Menenius Ilvir 4, 11. Agrippa Menenius cui Lanato cognomen, COS. 4, 13. trib. mil. conf. pot. 45, 47. C. Menenius COS. 3, 32. L. Menenius trib. pl. 7, 16. L. Menenius Lanatus COS. 4, 12. M. Menenius trib. mil. conf. pot. 6, 5. tr. pl. legis agrariæ lator 4, 53. 6, 19. M. Malio diem dicit 20. P. Menenius Racilius trib. mil. conf. pot. 5, 13. P. Menenius iterum trib. mil. conf. pot. 5, 18. P. Menenius COS. 2, 50, 51, 52, 54. adversus Tuscos male pugnât 51.
Menetas Epirota 36, 28.
Meninx inf. 22, 31.
Menippus dux Philippi 27, 32. 28, 5. Antiochi legatus 34, 56. 35, 32. in Perræbiam proficiscitur 36, 10.
Meno Antigonenſis 24, 58.
Menophilus, mercator Perræbius 44, 35.
Mens Dea 22, 9, 10, 23, 31, 32.
Mentiffa opp. 26, 17.
Mercurius 5, 13. ejus ædes 2, 21, 27. Mercurius Teutates 25, 44. Mercurii tumulus 44, prom. 29, 27.
Mercurius Hispanus, Romanis amicus 25, 30, 31. 26, 21, 30, 31.
Messapii pop. 8, 24.
Messena (*sive* Messana) urbs 12, 28, 16, 10, 21, 49, 23, 41. 27, 35. oppugnatur 36, 31. Messenii dedunt se Romanis 36, 31. à concilio Achaïco desciscunt 40, 48.
Veſtius Meſſius 4, 28, 29.
Metapontus 1, 18. 27, 44, 45.
Metaponti præſidium 25, 11.
Metapontini pop. ad Annibalem deficiunt 25, 15. eorum dolus 27, 18. Metapontinus ager 24, 20.
Metaurus fl. 27, 9, 47.
Metellus *Epit.* 89. L. Metellus 18, 52, &c. Metellus trib. pl. 22, 25. [Q. Metellus æd. cur. 27, 38. ejus de P. Scipione sententia 29, 20. Q. Metellus censor *Epit.* 59. Q. Metellus Pius *Epit.* 31.
Methymna, urbs Lesbî 45, 31.
Metia tribus 8, 17. 29, 37.
Metilius trib. pl. 5, 11. Sp. Metilius tr. pl. III. 4, 48. T. Metilius Croto legatus 22, 13.
Metius (*sive* Mettius) Curtius 1, 12, 13. Metius Suffetius (*vel* Suffetius) 1, 23, 28. Octavius Metius 10, 41.
Meto Tarentinus dissuadet suis bellum, ideoque Theatro exigitur 12, 16.
Metrodorus 44, 23.
Metropolis 32, 13. 36, 10. Metropolitanus campus 35, 15.
Mevania opp. 9, 41.
Mezentius, Etruscorum rex 1, 2, 3.
Mezetulus, Numida, regum suorum inimicus 29, 29.
Micipsa *Epit.* 50, 62.
Mictio Chalcidensis dux 35, 38, 46.
Midon Beræus, equitum præfectus 42, 58.
Milleſii 42, 6. eis immunitas conce-

I N D E X.

- conceditur 38, 39. iisd. ager
sacer restituitur *ibid.*
- Miletus civitas 38, 13, 16, 17.
- Militionia opp. 10, 3, 34.
- Millionius prætor Lavinii 8,
11.
- Milo missus à Pyrrho Tarenti-
nam arcem firmat præsidio
12, 19. ejus consilium 13,
16. prodit Tarentum Roma-
nis 14, 44.
- Milo Berœus 42, 48. 44, 49.
Epit. 111,
- Milvius pons 27, 53.
- Milyas. *vide* Mylias.
- Staius Minacius 10, 20.
- Mincius amnis 24, 10. 32, 30.
- Mindii pop. 33, 20.
- Minervam numerum invenit 7,
3. Minerva Alcis 42, 51.
Atheniensium præses 31, 30.
Minervæ Iconiæ templum 36,
20. Minervæ Piræei templum
36, 30. Minervæ templo di-
cata lex de clavo figendo 7,
30. ei sacrificatur 37, 3.
- Minervæ pron. 40, 18. 42,
20.
- Minervium opp. 45, 16.
- Minii Celeres, Stenius Pacuvi-
usque 23, 8.
- Minio, Antiochi amicus 35, 15,
16. 37, 41.
- Minus Cerrinius 39, 13. Bac-
chanalium auctor 17. in vin-
cula conjicitur 18.
- Minoa, Heraclea vocata 24,
35.
- Minturnæ, colonia & urbs La-
tii 8, 10, 11. 9, 25. 10, 21.
27, 39. Minturnenses 27, 37,
38. *Epit.* 77.
- Minucia Vestalis 8, 15.
- L. Minucius COS. 3, 25. cum
exercitu obsidetur 26. jussu
dictatoris se abdicat consula-
tu 29. Xvir 35. in Algidum
mittitur 41. præfectus anno-
næ 4. 12. COS. *ibid.* & 23.
bove aurato extra portam
trigem. donatur 16. L. Mi-
nucius Myrtilus 38, 42. L.
Minucius Rufus pr. 31, 4. M.
Minucius COS. 2, 21, 34.
eo COS. ædes Saturno de-
dicata 21. trib. pl. 5, 11.
IIIvir 35, 40. procons. *Epit.*
65. M. Minucius Fessus augur
10, 9. M. Minucius Rufus
magist. eq. 22, 28. Fabii
cunctationem incusat 12. po-
stea mutat sententiam 29. pr.
32, 28. P. Minucius tr. mil.
35, 5. Q. Minucius COS. 3,
39. Q. Minucius Claudii leg.
26, 32. Q. Minucius Rufus
leg. 37, 55. Q. Minucius in
m. Albano triumphat de Li-
gurib. &c. 33, 24, 25. pro-
spere in Hispania pugnat 33,
46, trib. mil. 35, 5. Q. Mi-
nucius Rufus pr. 31, 4. COS.
32, 27. Q. Minucius Ther-
mus æd. cur. 32, 2. IIIvir
29. pr. 23, 25. COS. 34, 35,
54. in Rostra ascendit 55.
ei prorogatum imperium 35,
20. Ligurum IX. millia oc-
cidit 21. ei triumphus negatur
37, 46. legatus 37, 55. ejus
mors 38, 41. IIIvir 34, 44.
T. Minucius COS. 9, 44. in
Samnium mittitur *ibid.* de
Samnitib. triumphat *ibid.* T.
Minucius Molliculus prætor
40, 35. T. Minucius pr. mo-
ritur 37. T. Minucius Rufus
pr. 42, 54.
- Misagenes F. Masinissæ 42, 29,
62. 45, 14.
- Miseni prom. 24, 13.
- Mithridates Antiochi F. 33, 19.
Ponti

I N D E X.

- Ponti Rex Asiam occupat *Epit.* 78. ad regem Armeniæ confugit *Epit.* 97. à filio Pharnace in regia obsidetur *Epit.* 102. interficitur *ibid.*
- M. Mitilius legatus 29, 22.
- Mityx (*sive* Mytis) amnis 44, 7.
- Mitylene 37, 21. Mytelenæi *ibid.*
- Mnasimachus Arcanan 38, 38, 45.
- Mnesilochus, princeps Arcanum 26, 11, 12.
- Moagetes, tyrannus Ciburæ 38, 14.
- Monicaptus regulus 24, 42.
- Mæno Agathocli venenum dat 13, 49. affectat Tyrannidem *ibid.* pulsus à Syracusanis fugit ad Carthaginienses *ibid.*
- Mæsi pop. *Epit.* 134.
- Mæsia silva 1, 33.
- Molossis fl. 8. 24.
- Monetæ ædes 4, 7, 20. 32, 11.
- Menopodia 39, 6.
- Mopsiani pop. 23, 1.
- Mopsis 23, 1.
- Mopsis (*sive* Mopseius) tumulus 42, 61, 65.
- Morcus legatus 44, 23.
- Morzi pop. 38, 26.
- Mucamites Volscor. rex 2, 33.
- Mucia prata 2, 13.
- C. Mucius 2, 12, 13. Scævola dictus *ibid.* P. Mucius Scævola præet. 40, 44. 41, 29. censuram petit 43. 17. Q. Mucius 23, 34. Q. Mucius Scævola pr. 29, 24. 40, 44. Xvir sacror. moritur 27, 8. Q. Mucius Scævola in vestibulo ædis Vestæ occiditur *Epit.* 86.
- Mulvius pons 27, 51.
- C. Mummius pr. 41, 13. L. Mummius 38, 54. ejus conf. *Epit.* 52. Corinthum diruit *ibid.* triumphat *ibid.* Q. Mummius 38, 54.
- C. Munatius Xvir 42, 4.
- Munda urbs 24, 42. 40, 47. *Epit.* 115.
- Munii Celeres 23, 8.
- L. Muræna *Epit.* 76, 86.
- Murcia 1, 33.
- Murgantia, urbs Samnitum 10, 17. 24, 37. 26, 1.
- Mutula opp. 41, 16. Mutilum castrum 30, 23. 31, 2. 33, 37.
- Mutilus *Epit.* 89.
- Mutina 21, 25. 27, 21. 29, 55. 35, 4. 6. *Epit.* 117. obsidetur 21, 25. recipitur 41, 21. Mutinensis ager 41, 19.
- Mutines Hipponiates, Annibal ducum unus 25, 40. 26, 21. civitate Romana donatur 27, 5. Mutinis filius 38, 41.
- Mycenia urbs 32, 39.
- Myia fl. 24, 30, 31.
- Mylæ urbs 42, 54.
- Mylasenses pop. 45, 25.
- Mylias (*sive* Milyas) 38, 39.
- Myndus urbs 37, 16. Myndii 32, 44.
- Myonnesus prom. 27, 28, 31. 37, 13. *Epit.* 37.
- Myrina urbs 33, 30.
- Myfi pop. 37, 40.
- Myfia 38, 39.
- Mytis *vide* Mityx.
- Mytistratum opp. capitur à Romanis 17, 21, 22.

I N D E X.

N.

- N**Abis 29, 12. ejus crudelitas in Argivos 32, 38. ejus & T. Quintii colloquium 39. ejusd. cum Romanis pacis conditiones *ibid.* & 34, 34. ejus in apparando bello diligentia 34, 27. Lacedæmon se recipit, fuso exercitu 35, 30. Achæorum agros populatur 25. interficitur 35. ejus uxor agros ad feminas spoliandas missa 32, 40. ejus filius in triumphum ductus 34, 51.
- Nadagara urbs 30, 29.
- Nævia porta 2, 11.
- Nævia Crispinus 24, 40. L. Nævius Balbus IIIvir 45, 13. M. Nævius 38, 56. Q. Nævius IIIvir 34, 52. 35, 40. Q. Nævius Matho pr. 39, 32.
- Narbon *Epit.* 134.
- Narnia 27, 11, 45. 29, 15. à fl. Narnia appellatur 10, 10. ubi sita 10, 9. Narniensis tribus 29, 37.
- Nasos inf. quæ & Nasus atque Nassus 13, 49. 25, 24, 29. 26, 21. à Romanis capitur 31.
- Attius Navius 1, 36, *Epit.* 1. Q. Navius centurio 26, 4. ejus bellica virtus 6.
- Naupactus urbs 26, 26. 32, 31. obsidetur 36, 30.
- Naustathmos portus 37, 31.
- C. Nautius (*sive* Naucius) COS. 2, 52. in Volscos mittitur 51. C. Nautius Rutilius COS. 4, 52. 11, 24. L. Naucius COS. 3, 25. ejus res gestæ 26. ad Eretum cum Sabinis pugnat 29. Sp. Nautius COS. 2, 39. Sp. Nautius legat. 4, 17. COS. 9, 21. 10, 40. Sp. Nautius Rutilius trib. mil. conf. pot. 4, 35. iterum 47, 61.
- Naxus inf. 26, 24.
- Neapolis 8, 22. 13, 12. Neapolitani legati 22, 32. Neapolitanum fœdus 8, 25. Neapolitanus ager 24, 13, 17.
- Nemæa 27, 32. 34, 40.
- Neo Thebanus 45, 31.
- Neocretus dux Antiochi regis 37, 40.
- Neon Bæotius 44, 47.
- Nepet opp. 6, 10. 9, 14, 27, 11. 29, 15. Nepefini 6, 10. Nepefinus ager 5, 19. 26, 34.
- Nepheles prom. Ciliciæ. 33, 20.
- Nepheris *Epit.* 51.
- Neptunus 1, 9. 5, 13. 22, 10. Neptunus equester 1, 9. Neptuniæ aquæ 39, 44.
- Nequinum opp. 10, 9, 10.
- Nero *Epit.* 139, 140. C. Nero *vide* Claud.
- Nervii pop. *Epit.* 104, 139.
- Nerulum opp. 9, 20.
- Nesatium opp. (*vel* Nesatium) 41, 16.
- Nesiotæ pop. 38, 28.
- Nessus fl. 45, 29.
- Nicæa urbs 17, 15. 28, 5. 32, 3.
- Nicæla 35, 26.
- Nicæus Jupiter 43, 24.
- Nicander, archiparata 37, 11.
- Nicander prætor Ætolorum 38, 4, 5.
- Nicanor 33, 8.
- Nicatores, regia Macedonum cohortes 43, 22.
- Nicephorium Veneris templum 32, 33, 34.
- Nicias parat venenum Pyrrho

I N D E X.

- 13, 45. displicet Roman. consulis *ibid.*
 Nicias pr. 38, 8. 44, 10.
 Nico princeps Tarentinæ conjurationis 25, 8, 9. 27, 18.
 Nico, Perco cognominatus 26, 39.
 Nicodamus Ætolorum dux 38, 5.
 Nicomachus, qui subsidio venit Crotoniensibus stratagemate Corn. Ruffini COS. vincitur 14, 6, 7, 8.
 Nicomedes Bithyniæ rex 36, 16. *Epit.* 76, 93.
 Nicofratus, Achæorum prætor 32, 14, 15.
 Nilus fl. 44, 19. *Epit.* 112.
 Nisuetæ pop. 33, 18.
 Nola opp. 9, 28. 23, 14, 16.
 Nolani 8, 26. Nolanus senatus 23, 39. Nolanus ager 23, 14, 15.
 Noliba opp. 35, 22.
 Nomentum opp. 1, 38. 4, 22.
 Nomentana (antea Ficulnensis) via 3, 52.
 A. Nonius *Epit.* 69.
 Norba opp. 7, 42. 11, 34. 32, 2.
 Norbani pop. 8, 1. Norbanus ager 8, 19.
 Cn. Norbanus *Epit.* 85, 89.
 Nortia Dea 7, 3.
 Notium urbs 37, 26.
 Nova Carthago 28, 17.
 Nova via 5, 52.
 Novæ Tabernæ 3, 48.
 Novendiale sacrum 1, 31. 21, 62. 26, 23. 27, 38, 39. 30, 38. 34, 44. 35, 9. 38, 36. 39, 22. 44, 18.
 Novensiles Divi 8, 9.
 Nuceria opp. 9, 41. 23, 15, 16. 27, 3. Nucerini 27, 3. Nucerinus ager 9, 38.
 Numa *vide* Pompilius.
 Numantini *Epit.* 54, 55, 56, 57, 59. Numantina clades *Epit.* 56. Numantinum sædus *ibid.* Numantinum bellum *ibid.*
 C. Numatius mag. eq. 22, 49.
 Numerius Decimus Samnis 22, 44.
 Numicius fl. 1, 2. L. Numicius Circejenfis 7, 3. T. Numicius Priscus COS. 2, 63.
 Numidæ 18, 42. 21, 22. gens ad pedestria bella rudis, equis tantum habilis 24, 48. ante omnes barbaros in Venerem effusi 29, 23. 30, 12. populantur agros socior. pop. Rom. in Sicilia 26, 21. fraudulentis 26, 12. jaculatores 28, 11. Numidæ equites primo aspectu contemptissimi 35, 11.
 Numisius 8, 11. C. Numisius pr. 41, 11. T. Numisius Tarquinenfis legatus 40, 17.
 Numistro 27, 2.
 Numitor 1, 3, 5, 6.
 L. Numitorius tr. pl. 2, 58. P. Numitorius trib. pl. 5, 4, 46, 48.
 Nursia opp. 37, 3.
 Nursini pop. 28, 45.
 Nutria capitur 20, 29.
 Nymphæum 26, 25. 42, 36, 49.
 Nymphius, princeps palæpolis 8, 25, 26.

O.

 Oeneum opp. 43, 22.
 Oblivio fl. *Epit.* 55.
 Obrimæ fontes 38, 15.
 Ocriculum (vel Otriculum) 22, 11. Ocriculani 9, 41.
 T. Octacilius propr. 22, 56. COS. 26, 22. T. Octacilius Crassus

I N D E X.

- Crassus** Ilvir 23, 31. pontif. moritur 26, 23, 27, 6.
Octavia *Epit.* 127, 132, 133, 138.
Octavius Melius 10, 41. Cn. Octavius pr. 28, 38. 80. onerarias Pœnor. naves capit 46. legatus in Africam mittitur 31, 11. Illvir 34, 44. Xvir 44, 18. pr. 44, 17. ei triumphus decernitur 45, 35. Cn. Octavius de Perseo navalem triumphum agit 44. Cn. Octavius occiditur *Epit.* 80.
Octolophum loci nomen 31, 36, 40, 44, 3.
Odomatica (*vel* Odomanticida) terra 45, 4.
Odryæ opp. 39, 53, 44, 46.
Oeneum 43, 22.
Oeniadæ opp. 26, 24, 38, 11.
Oenus fl. 34, 28.
Oesalces 29, 29, 30, 31.
Oeta mons 36, 15, 22, 30, 37, 5.
Oetæi montes 41, 22.
Offilius Calavius 9, 7.
A. Ogulnius 33, 36. Cn. Ogulnius tr. pl. 10, 6. ædilis cur. 23. M. Ogulnius legat. 27, 3. M. Ogulnius Gallus pr. 39, 6. Q. Ogulnius tr. pl. 10, 6. ædilis cur. 23. princeps legationis 11, 13. legatus missus ad Ptolemæum Philadelph. 14, 38. COS. creatur 15, 5. Q. Ogulnius L. F. A. N. Gallus Dictator dictus 17, 28.
Olbia urbs 17, 16.
Olbienfis ager 27, 6.
Olcades, gens ultra Iberum 21, 4.
Olciniatæ, Illyriæ pop. 45, 26.
Olonicus *vide* Salondicus.
Olympia ludi 27, 37, 28, 7, 45, 28.
Olympias Alexandri M. mater 8, 24. Olympias, olim Connocondylum 39, 25.
Olympio legatus 44, 23.
Olympium, Jovis templum 24, 33.
Olympius Jupiter 24, 21, 11.
Olympus mons 38, 19, 44, 6.
Olzinium opp. 45, 26.
Omolium opp. 42, 38.
Onchestus amnis 33, 6.
Onesimus, Pythonis Macedonis filius 44, 16.
Onomastus 39, 34, 40, 8.
Opimia virgo Vest. 22, 57. *Ep.* 22.
L. Opimius COS. *Epit.* 47. pr. *Epit.* 60. L. Opimius Pansa quæstor 10, 32. Q. Opimius *Epit.* 47.
Opis ædes 39, 22.
Opitergini pop. *Epit.* 110.
L. Opiternius 39, 17.
Oplacus impetum facit in Pyrrhum et interficitur 13, 5.
Oppia virgo Vestalis 2, 1, 42.
Oppia lex 34, 1, 2. & *seqq.*
Oppia Cluvia 26, 34.
C. Oppius tr. pl. 3, 54, 31, 2, 34, 1, 4. L. Oppius tr. pleb. 32, 28. L. Oppius Salinator ædilis pl. 35, 23. pr. 24. M. Oppius 3, 51. Sp. Oppius legatus consularis 3, 50. Sp. Oppius Cornicen Xvir 3, 35, 58.
Opus à Philippo recipitur 28, 7.
Opunte seditio facta 32, 32.
Opuntii 28, 6, 7, 8.
Oratio pro militib. in Siciliam relegatis 25, 6. Achæor. prætoris ad Appium 39, 36. L. Æmilii Paulli COS. morituri ad Cn. Cornel. 22, 49. ad milites 40, 27, 44, 59. ad populum

I N D E X.

populum quum in Maced. iret 44, 22. ad Quirites 45, 43. Mamerci *Æmilii* 4, 32, 33. Alexandri *Ætoli* ad Philippum 32, 33. ad Athenienses 34, 23. Alorci militis Annibalis 21, 13. Annibalis ad Hispanos milites 21, 21. ad milites suos 21, 43. ad Scipionem 30, 30. in senatu Campano 33, 10. ad Antiochum & socios 36, 7. L. Annii pr. ad suos 8, 4. ejusd. Romæ oratio in senatu 5. Antigoni Echecrati f. ad Philippum 40, 55. Antiochi. 35, 44. Arconis pr. 41, 29. Aristhæni præt. 32, 20, 21. 34, 24. Astymedis, Rhodiorum legati 45, 22. L. Attilii ad Samothraces 45, 5. Bæbii Herennii in Patres 34, 34. Q. Cæcili Metelli ad censores 40, 46. Callicratis ad Achæos 41, 36. Camilli ad Tusculanos 6, 26. ad Quirites 38. Campanor. legator. in senatu 7, 30. C. Canuleii adversus COS. 4, 3. Cinæ 13, 16. Appii Claudii Crassi 5, 3, 6, 40. C. Claudii patrum Appii decemviri 3, 56. Claudii Neronis ad milites 27, 27. M. Claudii Marcelli in milites 27, 15. A. Cornelii Arvinæ facialis 9, 10. A. Cornelii Cossi dictatoris ad milites 6, 12. in M. Manlium 15. L. Cornelii Scip. ad mil. 27, 20. P. Cornelii Scipionis ad milites 21, 40, 26, 41, 43, 31, 40. ad Celtiberor. principem 26, 50. ad seditiosos milites 28, 27. ejus oratio responsoria ad Fabium 28, 43. ad Annibalem 30, 31. ad

Vol. VII.

versus M. Nævium 40, 52. P. Scipionis Nasicæ pro Africano & Asiatico Scipionib. 38, 58. P. Decii trib. mil. ad centuriones 7, 34. ad milites 35. Demetrii adversus fratrem Persea 40, 12. Corneli Cinnæ ad milites 6, 15. Eumenis ad Patres 37, 153. M. Fabii in dictatoris crudelitatem 8, 33. Q. Fabii Max. pro filio 11, 5. Q. Fabii Max. Cunctatoris ad L. *Æmilium* ne rem prælio præcipiet 22, 39. de creandis consulib. 24, 8. de Africa provincia 28, 40. Faliscor. legator. 5, 27. L. Furii COS. ad pop. 2, 54. L. Furii Camilli dictatoris in senatu de reb. Latinis 8, 13. L. Furii Purpureonis ad *Ætolor.* legatos 31, 31. L. Furii contra Cn. Manlium 38, 45. C. Furii Camilli ad Ardeates, 5, 44. adversus tribunos plebis 51. ad milites hostium multitudine perterritos 6, 7. ad Tusculanos 26. ad Quirites 38. M. Furii, qua Cn. Manlium accusat 38, 45. Hannonis in senatu Carthaginiensi adversus Annibalem 21, 10. ejusd. oratio gravissima, qua Annibalis victoriam elevat 23, 12. M. Horatii Barbati, adversus decemviros 3, 39. M. Horatii ad milites 62. P. Horatii ad Quirites 1, 26. Tulli Hostilii 1, 28. L. Icilius contra App. Claudium decemvirum 3, 45. Indibilis ad Scipionem 27, 19. M. Junii dict. ad P. C. de captivis redimendis 22, 59. Lævini COS. 26, 36. L. Lentuli 9, 4. P. Licinii

I N D E X.

Licinii ad Quirites 5, 18. Sp. Ligustini ad populum 42, 34. Locrensiū legator. in senatu de Q. Pleminii crudelitāte 29, 18. Lycortæ ad Appium 39, 35. C. Mæniī adversus nobiles 9. 26. C. Manlii pro se 38, 47. Cn. Manlii ad milites 35, 17. M. Manlii ad dictatorem oratio responsoria 6, 15. T. Manlii ad triarios 8, 10. Manlii Capit. ad plebem 6, 18. T. Manlii ad filium 8, 7. T. Manlii Torquati ne redimerentur captivi suadentis 22, 60. M. Marcelli in milites 27, 15. C. Marcii Coriolani 2, 34. L. Marcii ad milites 25, 38. Q. Marcii ad Persea 42, 40. Masinissæ ad Scipionem 28, 35. Agrippæ Menenii ad plebem 2. 32. Menippi Antiochi regis legati 35, 32. M. Metelli in dictatorem 22, 25. Minionis ad legatos Rom. pro Antiocho 35, 16. M. Minucii Rufi in Fabii cunctationem 22, 14. Nabidis ad Quintium 24, 30. L. Papirii Cursoris ad milites 10, 39. Perollæ ad patrem 22, 9. Persei contra Demetrium 40, 9. ad Martium 42, 41. ad milites 42, 61. Philippi ad socios 28, 8. ejus legati ad Ætolos 5, 29. contra Romanos 39, 28. ad filios suos Persea & Demetrium 40, 8. L. Pinarii ad milites 24, 38. C. Pontii Herennii F. 9, 1. M. Portii Catonis pro lege Oppia 34, 2. ad trib. & præfectos 34, 13. de pecunia regis Antiochi 38, 54. Sp. Postumii 9, 8, 9. Sp. Postumii Albini

quæ exponit Bacchanalium furores 39, 15. Proculi Julii de Apotheosi Romuli 1, 16. L. Quintii Cincinnati in tr. 3. 12, 19. T. Quintii Capitolini ad Quirites 3, 67. T. Quintii ad sociar. in Græcia civitatum legatos 34, 22. responsoria ad Nabidem 31, responsoria ad Menippum Antiochi regis legatum 57. in concilio Achæor. 35, 40. ad mag. eq. A. Sempronium Atratinum 6. 29. T. Quintii conjurator. ducis ad suos 7, 41. Rhodior. legator. in senatu contra Eumenem 37, 54. Rhodior. ad P. C. 45, 22. Sabinar. mulier. 1, 13. Saguntinor. legator. ad Romanos 38, 39. Samnitium legator. ad Annibalem 23, 42. P. Scaptii 3, 71. P. Sempronii in Ap. Claudium conf. 9, 34. P. Sempronii Tuditani ad commilitones 22, 50. Tib. Sempronii Gracchi pro M. Fulvio procos. 39, 5. C. Servilii Ahalæ ad trib. pl. 5. 9. M. Servilii pro L. Æmilio Paullo 45, 37. Siculor. in Marcellum 26, 30. Sopatri de Andranodori & Themistii cæde 24, 25. Sophonissæ ad Masinissam 30, 12. Metii Sufsetii 1, 23. C. Sulpicii ad milites 7, 15. P. Sulpicii oratio responsoria ad Minionem 35, 16. P. Sulpicii Galbæ de bello Macedonico 31, 7. Syphacis ad Masinissam 30, 13. Syracusanorum oratorum ad Marcellum 25, 29. Tarentini cujusdam 12, 11. Tarquinii Superbi ad Latinos 1, 52. C. Terentii Varronis ad legatos

I N D E X.

legatos Campanos 23, 5. Accii Tullii ad COS. 2, 37. ad cives suos 38. Sex. Tullii ad dictatorem C. Sulpicium 7, 18. Tusculanorum dictatoris in senatu 6, 26. L. Valerii COS. ad milites 3, 61. ad equites *ibid.* L. Valerii trib. pl. pro abroganda Oppia lege 34, 5. M. Valerii dictatoris pro victore populo 2, 31. M. Valerii Corvini ad milites 7, 32. ad conjuratos 8, 40. P. Valerii Volefi F. COS. ad populum 2, 7. P. Valerii Poplicolæ COS. ad trib. & plebem 3, 17. Vestii Messii ad suos 4, 28. Veturiæ ad Coriolanum filium 2, 40. Vibii Virii 26, 13.

Orbitanium opp. 24, 20.

Orchomenon 22, 5.

Orcus 9, 40.

Orestæ. gens Macedonum 33, 4. 42, 38.

Orestis urbs 27, 33. 31, 40.

Oretani pop. 21, 11. 35, 7.

Orcum urbs 28, 5, 7, 8. 33, 31, 34. 44, 13. oppugnatur, 28, 6. capitur *ibid.* iterum à Romanis & ab Attalo oppugnat 31, 46. & capitur *ibid.*

Orgeffum castellum 31, 27.

Orgiæ regulus 38, 19. uxor ejus 38, 24.

Oricini pop. 26, 25.

Oricum urbs 24, 40. 34, 50, 52. 45, 33.

Orinx opp. 28, 3.

Oritani pop. 28, 8.

Oriundus fl. 44, 31.

Oroanda opp. 38, 37, 39. Oroandenses 38, 18.

Oroandes Cretenfis 45, 6.

Oropus urbs 45, 27.

Orfua & Corbis fratres patruales 28, 21.

Orthobula, uxor Proxeni veneficii damnatur 41, 38.

Orthofia 45, 25.

Ortona 2, 43. 3, 30.

Osca lingua 10, 20. ab Oscis Attellanæ fabellæ inventæ 7. 2. Oscense argentum 34, 10, 45. 40, 43.

Osphagus fl. 31, 39.

Ossa mons 42, 54.

Ostia Tiberis 2, 34. 23, 38. Ager Ostiensis 8, 12. *vide* Hostia.

Otriculum *vide* Oriculum.

Ovile ubi conveniunt Centuriæ seniorum & juniorum 26, 22.

Ovius Paccius, sacerdos Samnitium 9, 7. 10, 38.

Oximum opp. 41, 40. 42, 20.

P.

P Achynus prom. 24, 27, 35.

Pactius, Bruttiorum nobilissimus 27, 17.

Paculla Minia Campana sacerdos Bacchanalium 39, 13.

Pacuvius Calavius 23, 2, 3, 4, 8, 9.

Padasa 33, 30.

Padus fl. 5, 33, 35. *Epit.* 20. major ac violentior Rhodano 21, 43. Padani campi 21, 35.

Pæonia regio 33, 19. 38, 17, 39, 53. nunc Emathia 40, 3.

Pæstum opp. 8, 17. 22, 36. 26, 39. Pæstani 27, 12.

Pætelius. *vide* Petilius.

Palæpharfalus 44, 1.

Palæphatus opp. 32, 13.

Palæpolis 8, 22, 23. Palæpolitani 22, 25. *Epit.* 8.

I N D E X.

- Palanteum urbs 1, 5.
 Palatina tribus *Epit.* 20.
 Palatinus mons 1, 5, 7, 12.
 Pales pastorum Dea 15, 11.
 quare ei aedes Romæ dedicata
 ibid.
 Palinurus prom. 37, 11.
 Pallene urbs 31, 45. 45, 30.
 Pallenses 38, 28. Pallensis
 ager 44, 11.
 Palloris templum 1, 27.
 Palumbinum opp. 10, 45.
 Pamphylia 37, 23. 45, 22.
 Pamphylidas (*vel* Pamphilidas)
 præfectus classis 37, 22, 23,
 24.
 Pamphylia 37, 40. 44, 14. Pam-
 phylum mare 38, 13. Pam-
 phylus sinus 37, 23.
 Pan 1, 15.
 Panætolum, concilium Ætolor.
 31, 28, 32. 35, 32.
 Pandosia urbs, 8, 24. 13, 2. 29,
 38.
 Pannonii pop. *Epit.* 131, 139.
 Panopea opp. 32, 18.
 Panopolis opp. 32, 33.
 Panormum, *scilicet* Panormus, opp.
 14, 13. 18, 40. 24, 36. 29,
 1. Panormus Samiæ 37, 10,
 11.
 L. Panfo in campo Martio se-
 pelitur *Epit.* 119.
 Pantaleon, Ætolie princeps 42,
 15.
 Pantaucus legatus 42, 39. 44,
 23. Romanis sese dedit 45.
 Paphlagonia 1, 1.
 Papinienus ager 9, 41.
 Papinus mons 45, 12.
 Papiria tribus 8, 37.
 Papirius 4, 8. C. Papirius Car-
 bo pr. 44, 17. C. Papirius
 Crassus tr. mil. conf. pot. 6,
 18. C. Papirius Mafso 21, 25.
 C. Papirius C. F. Mafso pont.
 moritur 25, 2. decemvir sa-
 crorum moritur *ibid.* C. Pa-
 pirius Turdus tr. pl. 41, 11.
 Cn. Papirius Carbo *Epit.* 89.
 L. Papirius tr. mil. conf. pot.
 6, 22, 38. L. Papirii funera-
 toris libido & crudelitas 8, 28.
 L. Papirius pr. 10, 47. L. Pa-
 pirius tribunus plebis 11, 23.
 L. Papirius Crassus COS. 4,
 21, 30. dictator 8, 12. COS.
 16. COS. iterum 19. L. Pa-
 pirius Cursor trib. mil. conf.
 pot. 6, 5. tr. mil. conf. pot.
 iterum 11. mag. eq. 8, 12.
 dictator 29. mag. eq. succen-
 set 31. triumphat 37. 9, 46.
 iterum COS. 9, 7. vini ci-
 bique capacissimus 16. Præ-
 nestino prætori mulctam dicit
 ibid. par Alexandro M. *ibid.*
 omnes suæ ætatis cursu su-
 peravit 16. V. COS. 28.
 dictator 38. Vicini Jovi po-
 cellam mulctæ, prorsusquam æ-
 metum biberet, vovit 42.
 Brutius & Lucanus domat 14,
 40. L. Papirius Mafso pr. 41,
 19. L. Papirius Mugillanus
 (*vel* Mugillanus) *alias* Cursor
 4, 30, 42. COS. 4, 7, 8, 30.
 8, 23. censui agendo a populo
 præficitur *ibid.* interrex 43.
 Papirius quinquevir mensarius
 7, 21. M. Papirius Atratinus
 COS. 4, 52. M. Papirius
 Crassus COS. 4, 12. dictator
 8, 7. M. Papirius Mugillanus
 tr. mil. conf. pot. iterum 4,
 47. P. Papirius tr. mil. 6, 27.
 Sp. Papirius tr. mil. conf. pot.
 6, 22. Sp. Papirius filius fra-
 tris consul 10, 44. Papiriana
 sævitia 10, 3.
 Parachelois opp. 39, 26.
 Parii 31, 31.

Pari-

I N D E X.

- Parilia 40, 2.
 Parma colonia Romanorum 39, 55.
 Parmenio legatus 44, 23.
 Parnassus mons 42, 16.
 Parorea (*vel* Paroreia) 39, 27, 42, 51.
 Paros (*five* Parus) inf. 31, 15.
 Partheni pop. 33, 18.
 Parthenius mons 34, 26.
 Parthi 38, 17. *Epit.* 127.
 Parthicum bellum *Epit.* 105, 127, 130.
 Parthini pop. 27, 32, 29, 12, 33, 34.
 Partini pop. 43, 23.
 Passaron opp. 25, 26, 33, 45, 33.
 Passrymonia, Thraciæ subjecta 42, 51.
 Patara, caput Lyciæ 33, 41, 37, 15, 16.
 Patavium 10, 2. Patavini *ibid.* & 41, 27. Patavini agri 2.
 Patræ urbs 27, 29, 36, 21, 38, 29.
 Patrocles Antigonenfis 42, 58.
 L. Paullus. *vide* Æmilius.
 Pavoris templum 1, 27.
 Pausanias princeps 36, 9. pr. Epirotar. 32, 10.
 Pausistratus, prætor Rhodiorum 33, 18, 37, 11.
 T. Pedanius Centurio vexillum jacet in hostes 25, 14.
 Pedasæ 33, 32.
 Pedum opp. 2, 39, 7, 11.
 Pedani pop. 8, 12, 13.
 Pelagonia 26, 25, 31, 39.
 Peligna cohors 25, 14.
 Peligni pop. 8, 4, 6, 29. victi à M. Fabio 9, 41. legatos Romanam mittunt 45. funduntur *Epit.* 73.
 Pelignum bellum 7, 38.
 Pelignus ager 10, 30.
 Pelium opp. 31, 40.
 Pella 26, 25. Macedonum regia 47, 51. ejus situs 44, 46.
 Pellene 33, 15. Pellenensis ager 33, 14, 15.
 Pellidi Sardi 23, 40.
 Pellina 31, 39.
 Pellinæum 36, 10.
 Peloponnesus 1, 7, 12, 14. Peloponnesum intrat Pyrrhus 14, 41.
 Pelops Lacedæmoniorum rex 34, 32.
 Pelorus 24, 35.
 Pelusiæ, Nili ostium 45, 11.
 Pelusium, 44, 19.
 Penates Dei 45, 16.
 Peneftæ 43, 23, 24, 44, 11.
 Peneftia 43, 22.
 Peneftiana terra 43, 21.
 Peneus amnis 32, 15, 42, 38, 55, 60, 44, 6, 45, 29.
 Penius (*vel* Pennius) mons 21, 38.
 Pentri Samnites 9, 31, 22, 61.
 Peparethus opp. 28, 5, 31, 28.
 Peræa (*vel* Perea) regio 32, 34, 35, 33, 49, 51, 55. Peræa Mitylenæor. colonia 37, 21.
 Perga urbs, 38, 37.
 Pergamus 29, 11, 31, 46. *Epit.* 33. Pergamenus ager 37, 18.
 Pergameni 37, 19.
 Perinthus urbs 33, 32.
 Perolla Calavii fil. de interficiendo Annibale cogitat 22, 8.
 M. Perperna (*vel* Perpenna) in carcerem à Gentio conjicitur 44, 27.
 Perranthe 38, 4.
 Perræbia 31, 41, 32, 15, 44, 35. Perræbii 33, 34. literi pronunciantur 20. à Perseo recepti 42, 53.
 Perfæ ab Lacedæmoniis aquam & terram petunt 35, 17. eos circumveniunt

I N D E X.

circumveniunt in Thermopylis 36, 16.
 Perseis urbs 39, 54.
 Perseus Philippi f. 31, 28, XXX annum agens contendit cum fratre 40, 6. dives 45, 40. munificus 41, 40. Dolopes Amphilochoſque oppugnat 38, 6. rex XX à Carano 45, 9. rex à pop. Rom. appellatus 41, 37. ut & à ſenatu 45, 9. Demetrio fratri irascitur 40, 5, 7. eumque apud Philippum patrem accuſat parricidii 8. regnum ſcelere partum invadit 40, 56. Antigonum interſciendum curat 57. Dolopas ſubigit 42, 21. conciliat ſibi Græciæ civitates *ibid.* Achæos ſollicitat 23. ad Perſea legati mittuntur Roma 42, 6. ad Eumenis cædem ſceleratos quoſd. ſubornat 15. à ſenatu hoſtis judicatur 18. legatos Romam mittit 36. cum Martio legato Rom. colloquitur 38. legatos ad Rhodios mittit 46. de rer. ſuar. ſumma conſilium habet 50, 62. ad bellum milites cohortatur 39, 32. ad Sycurium ſtativa habet 54, 56. Romanos ad prælium perlicere tentat 58. aciem ſuor. inſtruit *ibid.* de pace legatos ad COS. mittit 62. Romanos aggreditur 64. Romanos paſſim vagantes opprimit 65. proximas Illyrior. gentes oppugnat 43, 21. Uſcanam obſidet *ibid.* legatos ad Gentium mittit *ibid.* in Mæcedoniam ſe recipit 21. præſida ad Tempe diſponit 44, 6. Diurn urbem munit 8. ad Pydnam refugit 6. Gentium ſibi adjungit 23. ad Eume-

nem & Antiochum legationem mittit 24. ad ſilvam Pieriam fugit 43. à ſuis contemnitur *ibid.* oratores cum caduceo ad L. Æmilium Paullum mittit 44. cum filio ſeſe Octavio tradit 45, 7. In cuſtodiam Albam ducitur 42. Perſei mores 42, 5. 44, 27. in Demetrium inſidiæ 55.
 C. Perſius 26, 39.
 Peruſia opp. 9, 37. in deditio-
 nem accipitur 40. capitur 10, 37. diruitur *Epit.* 126.
 Peruſini 10, 30, 31. 28, 45.
 Peruſina cohors 23, 17.
 Peſſinus urbs 34, 3. *Epit.* 29.
 Petelinus lucus 6, 20. 7, 41.
 Petellia (*ſeu* Petilia) urbs 27, 26. expugnatur 23, 30. 29, 38.
 Petellini 22, 16. 23, 20.
 P. Petellius legatus 27, 4.
 Petilia rogatio 38, 54.
 C. Petilius (*ſive* Petelius, Pætilius, *vel* potius Petillius) tr. pl. 7, 15. COS. 27. dictator 9, 28. C. Petilius Balbus COS. 7, 11. de Gallis Tyburtibuſque geminum triumphum agit 7, 11. L. Petilius ſcriba 40, 29. legat. 44, 38. M. Petilius COS. 9, 24. P. Petilius 27, 4. Q. Petilii trib. pl. 38, 50, 53. Q. Petilius decemvir 3, 35. pr. urb. 40, 29. Q. Petilius Spurius pr. 40, 18. COS. 41, 19. occiditur à Liguribus 23. Petilia 38, 53, 54, 55. Petilia lex 39, 6.
 Petitarus fl. 43, 25.
 Petra urbs 39, 26. 44, 32. oppugnatur 40, 22.
 C. Petreius *Epit.* 110.
 Phacium opp. 36, 13. vaſtatur 32, 13.

Pharſai

I N D E X.

Phæneas 30, 32. 33, 3. *vide*
Phaneas.
Phæstum (*vel* Phestum) opp. 36,
13.
Phalanna opp. 42, 54.
Phalannæus ager 42, 65.
Phalara (*seu* Phalera) opp. 27,
30. 35, 43. 36, 29.
Phaleria urbs 32, 15.
Phalisci. *vide* Falisci.
Phaloria opp. 36, 13. 39, 25.
Phamea Himilco *Epit.* 50.
Phanæ portus 36, 43. 39, 25.
45, 10.
Phaneas (*vel* Phæneas) princeps
Ætolor. 32, 32. 38, 8. valedi-
tudine oculor. laborat 32, 34.
Phanæ & M. Acilii alterca-
tio 36, 28. ejus ferocia frac-
ta *ibid.* Phaneas Himilconis
præf. ad Romanos transit *Epit.*
50.
Phanotea (*vel* Phanota) castel-
lum 32, 18. 43, 24. 45, 26.
Pharii ab urbe exclusi 20, 60.
Pharnaces, rex Ponticus 40, 2,
20. *Epit.* 102.
Pharsalus urbs Thessaliæ 32, 33,
35. 33, 10, 13. 36, 49. Ro-
manis deditur 36, 14.
Phaselis urbs 37, 22, 23, 24.
Pheca urbs 32, 14.
Phecadum urbs 31, 42.
Pheneus opp. & lacus 28, 7.
Pheræ opp. 32, 13. 33, 6. 35,
30. Romanis deditur 36, 14.
Pheræi 36, 9. Antiocho se
dedunt *ibid.* eorum ager va-
statur 42, 56.
Pherinum 32, 14.
Phestum. *vide* Phæstum.
Phila opp. 42, 67. 44, 2, 3, 34.
Philadelphus *Epit.* 132.
Phileas Tarentinus 25, 7.
Philemenus (*seu* Philomenus)
25, 8, 9. 27, 16.

Philetærus, frater Eumenis 42,
55.
Philippus natura dicacior, quam
regem decet 32, 34. ejus mo-
res 27, 33. 40, 3. legatos ad
Annibalem mittit 23, 33. in-
ter eum & Annibalem leges
fœderis *ibid.* legationem alte-
ram ad Annibalem mittit 39.
prope seminudus fugit 24,
40. terram Macedonicam pe-
tit *ibid.* ejus expeditiones 26,
25. prospere adversus Æto-
los & socios pugnat 27, 32.
agrum Eleum populatur *ibid.*
in cohortem Romanam incur-
rit 34. fugit *ibid.* ab Ætoli-
co bello revocatur ob dome-
sticas seditiones 35. in Asiam
trajicit 28, 7. Toronem capit
ibid. Heræam & Triphyliam
Achæis reddit 28, 8. cum
Ætolis pacem init 29, 12.
agros Apolloniatiæ vastat
ibid. cum Philippo & Roma-
nis pax *ibid.* quo anno cum
Philippo bellum initum 31, 5.
Athenas oppugnat 24. re in-
secta discedit 25. Achæos ten-
tat illigare Romano bello *ibid.*
Atheniensium agros populatur
templaque diruit 26. bellum
apparat 28. ejus exercitus 34.
equo delapsus fere capitur 37.
occupat angustias, ne Eordæ-
am appetant Romani 39. mag-
na cura bellum apparat 32,
5. cum COS. Romano col-
loquitur 10. in T. Quintium
indignatur *ibidem.* fugit &
Thessaliam petit 12. ejus ca-
stra diripiuntur 13. Thessaliæ
oppida incendit *ibid.* intra
Tempe stativa ponit 15. ejus
nomen in comitiis Argivorum
secitatum post Jovem, Apol-
linem,

I N D E X.

- linem, Herculemque 25. cum T. Quintio colloquitur 32, 35. Argivorum urbem fiduciarum Nabidi tradit 38. Dardanos opprimit 33, 19, Maronitas, qui Eumeni faverint, interficiendos curat 39, 35. Demetrium filium minorem Romam mittit 36. Antigoni præcepti recordatur 40, 21. *Æmum* montem conscendit 22. duas aras in monte *Æmo* ponit *ibid.* Petram oppugnat *ibid.* moritur 54. Philippus Epirotar. pr. 29, 12. Philippus Megalopolitanus 36, 13. per ludibrium à Philippo rege salutatur 14. insulæ præficitur 31. Philippus Pœnus, nobile scortum 39, 32. Philippus præfectus 44, 12. Philippi nummi 34, 57. 37, 58. 39, 5, 7.
- Philippopolis 39, 25. capitur 53.
- Philistio præf. Epicydis 25, 28.
- Philo 37, 45. Philo Chalcidenfis 38, 45. P. Philo 9, 26.
- Philocharis auctor Tarentinis desciscendi à Romanis 12, 8. Malum ejus consilium *ibid.*
- Philocles unus ex præfectis Philippi 31, 16. 32, 16, 23, 38. 34, 32. Atheniensium fines depopulatur 31, 26. Athenas oppugnat *ibid.* Philocles Philippi regis legat. 40, 20, 55.
- Philocrates, Rhodiorum legatus 45, 25.
- Philodemus Argivus 25, 25.
- Philomenus. *vide* Philemenus.
- Philonides Scurra Tarentinus respergit urina vestimenta Legatorum Romanorum 12, 9.
- Philopoemen (*sive* Philopomenes,) Achæor. prætor 31,
25. adversus Nabin classem educit 35, 25. fugit *ibid.* Lacedæmonios nocturnis insidiis opprimit 27. Laconicum agrum depopulatur 30. Lacedæmonios societati Achæor. adjungit 37. à Messeniis capitur 40, 49. veneno hausto expirat 50.
- Philostratus 43, 26.
- Philotas 37, 12.
- P. Furius Philus prætor. 22, 55.
- Phinthiade certamen 19, 25.
- Phliafius ager 33, 14, 15.
- Phlius, *untis*, opp. 34, 7.
- Phocææ urbis descriptio 37, 31. oppugnatur à Rom. 32. capitur & diripitur *ibid.*
- Phocæenses 33, 32, 34, 36. 38, 39.
- Phœbeum, *locus* 34, 37.
- Phœnice urbs 29, 12. 34, 13. *Epit.* 101.
- Phœnicus portus 36, 45. 37, 16.
- Phocis 28, 7. 36, 11.
- Phœnice 29, 12.
- Photinus *Epit.* 112.
- Phraates, Parthorum rex *Epit.* 59, & 100.
- Phragandæ 26, 25.
- Phricium, mons & opp. Locridis 36, 13.
- Phryges 37, 40. 38, 17.
- Phrygia 37, 54. 38, 17.
- Phrygius amnis 37, 37, 38.
- Phthiotæ 33, 36. Phthiotæ Achæi 36, 15. Phthioticus ager 33, 3, 6.
- Phylace opp. 45, 26.
- Phyllas prætor & dux *Ætolorum* 27, 32.
- Picenum 21, 62. 24, 11. 27, 45. *Epit.* 15. Picenus ager 22, 9. 27, 43, 47.
- Picentes 10, 11. *Epit.* 15.
- Piera opp. 32, 15.

Pieria

I N D E X.

Pieria 39, 26. 44, 9. Pieria fil-
va 44, 47.
Pietatis ædes 40, 34.
Pinarii, ministri sacrorum Her-
culis 1, 7.
L. Pinarius COS. 2, 56. mag.
eq. 7, 3. pr. 25. L. Pinarius
vir acer 24, 37. L. Pinarius
Mamercus tr. mil. conf. pot.
4, 25. M. Pinarius Posca pr.
40, 18.
Pineus rex 22, 33.
P. Pipius quæstor 4, 54.
Piræum, portus Athenarum 31,
26.
Pirustæ, populi Illyrici 45, 26.
Pisæ 21, 39. Pisani 40, 43. Pi-
fanus ager 34, 56.
Pisaurum, colonia deducta 39,
44.
Piscina publica 23, 32.
Pisidia 35, 14. 37, 56. Pisidæ
35, 13. 38, 13, 15.
Pisistratidæ 51, 43.
Pisistratus, Æætiæ principis
33, 29, 30.
Pisuetæ 33, 18.
Pitheculæ (æ. Pithecussæ) inf. 8,
22.
Pityusa inf. 28, 37.
Placentia 21, 39. 20, 64. ab
Asdrubale obsidetur 27, 41.
Ligustis pop. direpta 31,
10. Placentini 27, 10. 33,
24. pileati currum sequuntur
Cn. Cornelii 33, 24. Placen-
tinus ager 34, 56.
Plætorius. *vide* Pletorius.
Plator, præpositus Oreo à Phi-
lippo 28, 6, 7. 44, 30.
C. Plautius COS. 7, 12. Her-
nices devincit 15. magist. eq.
17. II COS. 7, 72. 8, 1. cen-
sor 9, 29. præ. *Epit.* 52.
L. Plautius Hypsæus pr. 37,
47. Venno COS. 8, 19. 9,

20. P. Plautius Proculus COS.
8, 22.
Pleizæ 35, 27.
Q. Pleminius propr. 29, 6. ejus
in Locrentes crudelitas 29,
8. in catenis Romam mittitur
29, 21. in vinculis moritur
29, 22. 34, 43.
Plestina opp. 10, 3.
C. Pletorius (*sive* plætorius) 34,
45. 42, 26.
Pleuratus Illyrior. rex 26, 24. 27,
30. pater Gentii 44, 30. ma-
ritima Ætolizæ populatur 38,
7. Scerdeleti fil. ad Romanos
deficit 31, 28.
Piliistia opp. 9, 21.
Plitendum opp. 38, 18.
A. Plotius *Epit.* 74.
C. Plotius 11, 25.
Pœni auxilium mittunt Roma-
nis 12, 47. sædus cum iis re-
novatur *ibid.* prima æmula-
tionum initia Pœnos inter &
Romanos 14, 40. eorum in
Sicilia successus 16, 8. Belli
causæ 22. Potentia Pœnorum
23. disceptant cum C. Clau-
dio trib. mil. 24. castra eo-
rum oppugnat Appius Clau-
dius 26. vincuntur 37. mul-
ta oppida amittunt 46. nava-
li prælio vincuntur à Duilio
17, 9. eorum res efflorescunt
11. navali prælio vincuntur
iterum 18, 8. magna eorum
victoria 19, 22. Pœni Ro-
manos invadunt 22, 4. in
fugam avertunt classem 19.
eor. in bello Cannensi cæsa
VIII millia 22, 52. focii ad
Romanos transeunt 28, 15.
II millia & CCC cæsi, uno
tantum Romanorum amisso
23, 16. Syracusis abscedunt
24, 36. victores Cn. Scipio-
nem

INDEX.

- nem insequuntur 25, 34. eor. & socior. occisa LVI millia, capta V millia & CCCC. 27, 43. naves LXXX onerariæ captæ 28, 43. funduntur, cæsis suor. XX millib. & totid. captis 30, 35. eor. in jurando mos 21, 1. *vide* Carthaginienses.
- Pœninus mons 5, 35.
- Pœtneum castellum 39, 25.
- Politorium urbs 1, 33. *Epit.* 1.
- Pollentia (*sive* Potentia) colonia deducta 39, 44. Pollentiæ Deæ signum dejectum 39, 7.
- Polia tribus 8, 37. 29, 37.
- Polusca opp. 2, 33, 39.
- Polyænus, Syracusanus, cives ad concordiam hortatur 24, 22.
- Polyaratus, princeps Rhodiorum 44, 23, 29. 45, 22.
- Polyclitus præfectus Epicydîs Syracusis 25, 28.
- Polycratia, uxor Arati, Achæorum principis 27, 31.
- Polyphantes, dux Philippi 27, 32. 28, 5.
- Polyxenidas, exul Rhodius, præfectus Classi regis Antiochi 35, 50. 36, 44. 37, 10. adversus classem Rom. proficiscitur 28. fugit XLII navibus amissis 30.
- Pometia 1, 53. ad Auruncos deficit 2, 16. capitur, ac prædæ datur militi 25. Pometinæ manubiæ 1, 55.
- Pomœrium 1, 26, 44.
- Pompeii urbs 9, 38.
- Cn. Pompeius Vestinus & Pelignos in deditionem accipit *Epit.* 76. ex Africa triumphat *Epit.* 89. COS. *Epit.* 97. de liberis Mithridatis triumphat *Epit.* 103. III COS. *Epit.* 107. occiditur *Epit.* 112. Pompeii liberi devicti à D. Cæsare 34, 9. L. Pompeius tr. mil. 42, 65. Q. Pompeius COS. Thermostinos subigit *Epit.* 54. Q. Pompeius censor *Epit.* 59. occiditur *Epit.* 77. Pompeii 9, 38.
- Numa Pompilius à Curibus accessitus 1, 34. ei regnum à Patrib. Rom. deferitur 1, 18. ejus justitia religioque *ibid.* an Pythagoræ auditor fuerit? *ibid.* & 40, 29. Deorum metum hominib. injicit 1, 19. cum Ægeria Dea sibi rem esse simulat *ibid.* annum in XII menses describit *ibid.* fastos nefastosque dies instituit 20. sacra ipse obit *ibid.* flamines creat *ibid.* Camœnis sacrat lucum 21. Fidei solenne instituit *ibid.* Vestales virgines legit, & ipsis stipendium instituit 20. Salios XII Marti Gradivo legit *ibid.* Numa pontificem Numam Marcium Marci F. ex patrib. legit *ibid.* aram Jovi Elicio dedicat *ibid.* XLIII annos regnat 21. ejus cadaver duæque arcæ inventæ 40, 29. ejusdem libri inventi *ibid.* & cremati *ibid.* Sex. Pompilius tr. pl. 4, 44.
- Pompo 40, 29.
- Pomponius 24, 17. L. Pomponius Vejentanus præf. socium 25, 1, 3. M. Pomponius tr. pl. 3, 54. 7, 4, 5. præf. 22, 7, 55. 23, 24. 31, 12. M. Pomponius Matho præf. 22, 35. 29, 11. mag. eq. 33. pont. 26, 23. æd. pleb. 28, 10. legatus Delphos ad domum ex præda Asdrubalis missus 28, 45. trib. pl. rogationi

I N D E X.

- tionem in Rhodios intercedit 45,
 21. Sex. Pomponius legat.
 21, 51.
 Pomptinus ager 4, 25. 6, 5, 6,
 12, 21. 42, 2. Pomptina tri-
 bus 7, 15. *Epit.* 7. Pompti-
 nae paludes *Epit.* 46.
 Pontia colonia deducta 9, 28.
 Pontiani pop. 27. 10.
 Cn. Pontificus prætor *Epit.* 103,
 Tib. Pontificus trib. pleb. 2,
 44.
 Cn. Pontinus prætor *Epit.* 103.
 Pontius Cominius 5, 46. C.
 Pontius Herennii F. 9, 1.
 ejus ad facialem responsio 9,
 11. capitur in pugna 11, 9.
 securi percutitur 18.
 Pontus 42, 36. *Epit.* 56, 77,
 102, &c. Ponticum mare
 40, 22.
 Silo Popædus *Epit.* 76.
 C. Popilius eques 41, 9. C.
 Popilius Lænas COS. 42, 9,
 10. legat. 44, 19. Cn. Po-
 pilius 45, 10, 12. L. Popilius
 Volsus tr. mil. conf. pot. 5,
 12. M. Popilius COS. 9, 21.
 M. Popilius Lænas COS. 7,
 12, 16. iterum COS. 17.
 ei Gallicum bellum extra or-
 dinem datum 23. trajectus
 prope humerum matari 24.
 adhortatio ejus ad milites *ibid.*
 de Gallis triumphat 25, COS.
 III. 26. Illvir 40, 33. pr.
 41, 19. M. Popilius Lænas
 COS. 41, 41. M. Popilius à
 Numantinis victus *Epit.* 55.
 P. Popilius legat. ad Sypha-
 cem 27, 4. Illvir 40, 43. T.
 Popilius legat. 26, 6. ele-
 phantos in vallo conficit
ibid.
 Populonii qui & Populonienses
 28, 45. 30, 39.
 L. Porcius propr. 28, 10. pr.
 Marfos vincit *Epit.* 74. L.
 Porcius Licinius legat. 26, 6.
 ædil. pleb. 27, 6. prætor. 27,
 37, 48. 34, 53. COS. 39, 32.
 L. Porcius L. F. Licinius
 Illvir ædem Veneris Ericynæ
 dedicat 40, 34. M. Porcius
 Cato pr. 32, 7. COS. 33, 44.
 in Hispaniam trajicit 34, 8.
 Hispaniam domat 18. & tri-
 umphat 45. Victoriæ virgi-
 nis ædem dedicat 35, 9.
 Africani inimicus 38, 54.
 censor 39, 41, 44. Rhodior.
 causam adjuvat 45, 25. funus
 mortuo filio facit *Epit.* 48.
 ejus laus 39, 42. M. Porcius
 Cato Utic. moritur *Epit.*
 114. M. Porcius Lecca tr.
 pl. 32, 7. P. Porcius Lecca
 Illvir epulo 33, 34. Porcia
 lex pro tergo civium lata
 10, 9. Porcia basilica à M.
 Porcio Catone appellata 39,
 43.
 Poris, Ænium princeps 40, 4.
 Lars Porfenna rex 2, 9. Jani-
 culum capit 10. Romam ob-
 fidet 11. pacis conditiones
 ultro fert Romanis 13. obsi-
 des accipit à Rom. *ibid.* le-
 gatos mittit de reduciendo in
 regnum Tarquinio 15. Por-
 fennæ bona vendere quid 1,
 14.
 Porta Capena 1, 26. 3, 22. Car-
 mentalis 2, 49. Collina 1,
 51. 3, 51. Cælimontana 35,
 9. Decumana 3, 5. 10, 32.
 Esquilina 3, 66. 33, 27. Flu-
 mentana 6, 20. 35, 9. Jovis
 26, 14. principalis dextra 40,
 27. principalis sinistra *ibid.*
 Quæstoria 34, 46. Quintana
 41, 7. Trigemina 41, 40.
 Pofideum

I N D E X.

Posideum prom. 44, 11.

Posidonia, colonia deducta 14, 39.

Postinus 29, 11.

Postumia virgo Vestalis 4, 44.

A. Postumius dictator 2, 19. ad lacum Regillum pugnat *ibid.* ædem Castori vovet, 20. triumphat *ibid.* COS. 21. bello Latino dictator 26. consulatu se abdicat 21. A. Postumius COS. & flamen Martialis 19, 53. A. Postumius Albus COS. 4, 5. A. Postumius Albinus pr. 39, 23. A. Postumius Albinus Lucus COS. 40, 35. A. Postumius Albinus censor 41, 40. Xvir sacror. 42, 10. COS. in carcerem conjicitur *Epit.* 48. legatus *Epit.* 76. A. Postumius Lucus legat. 45, 17. A. Postumius Regillensis trib. mil. conf. pot. 5, 16. iterum 6, 22. A. Postumius Tuberus mag. eq. 4, 23. dictator 26. ludos magnos vovet 27. ejus prudentia *ibid.* triumphus 29. L. Postumius tr. mil. conf. pot. 6, 1. COS. 9, 44. de Samnitib. triumphat *ibid.* L. Postumius consularis damnatus *Epit.* 11. prætor *Epit.* 83. L. Postumius Albinus pr. 22, 35. L. Postumius III COS. 23, 24. cum exercitu à Gallis deletus *ibid.* ejus caput præcisum Boii auro cælant poculoque eo libant *ibid.* L. Postumius Albinus pr. 40, 35. de Lusitanis triumphat 41, 11. COS. 28. censuram petit 43, 17. flamen Quirin. 43, 15. L. Postumius Megillus propr. 10, 27. COS. ædem Victoriæ facit & dedi-

cat 32. apud P. C. ob negatum sibi triumphum queritur 37. interrex & COS. 11, 10. ejus arrogantia & intemperies 11, &c. L. Postumius L. F. L. N. Megellus legatus ludibrio habetur à Tarentinis 12, 9. COS. 16, 48. ejus res gestæ *ibid.* L. Postumius Regillensis tr. mil. 6, 22. L. Postumius Tempstanus pr. 39, 23. L. Postumius cui Tympano cognomen, occiditur 34, 46. M. Postumius tr. mil. conf. pot. 4, 31. X millib. æris gravis damnatur 41. M. Postumius tr. mil. conf. pot. 5, 1. M. Postumius Albinus tr. mil. conf. pot. 5, 1. M. Postumii Pyrgensis publicani fraus & multa 25, 3. ei dies dicitur 4. M. Postumius Regillensis trib. mil. conf. pot. 4, 49. lapidib. obruitur 50. P. Postumius COS. 2, 16. de Sabinis triumphat *ibid.* Sp. Postumius censor 8, 17. COS. *ibid.* & 16. mag. eq. 23. Sp. Postumius COS. 9, 1. cum Pontio de sedere agitat 4. per facialem Samnitib. deditus non accipitur 10, 11. Sp. Postumius Albus legat. 3, 70. 4, 27. saxo ictus, acie excedit 4, 28. trib. mil. conf. pot. 4, 25. legatus Athenas mittitur ut leges Solonis, &c. describeret 3, 31. Xvir 33. Sp. Postumius Albinus pr. 37, 47. COS. 39, 6, 8. de Bacchica conjuratione refert ad senatum 14. augur 45. moritur 40, 42. Sp. Postumius Albinus pr. 39, 45. Sp. Postumius Regillensis censor

I N D E X.

censor 6, 27. Postumiana im-
 peria 4, 29.
 Potentia. *vide* Pollentia.
 Potidania, urbs Ætolizæ 28,
 8.
 Potitia gens 9, 29.
 Potitii, ministri Sacrorum Her-
 culis 1, 7, 9, 29.
 Præneste 2, 19, 6, 29. à Latinis
 ad Romanos desciscit 2, 19.
 per deditionem recipitur 6,
 29. à servitiis occupatur 31,
 26. Prænestinis bellum indi-
 ctum 6, 21. Prænestini Ro-
 mam hostili more accedunt 6,
 28. terga vertunt 29. eorum
 VIII oppida capiuntur *ibid.*
 eorum principes custodiæ causa
 concluduntur in ærario pub-
 lico 12, 26. intellecta hinc
 Oraculi fallacis Ambages *ibid.*
 Castrum occupant 23, 17.
 Prænestinis militib. senatus
 Rom. duplex stipendium &
 quinquennii militiæ vacatio-
 nem dat 20. Prænestini mon-
 tes 3, 8. Prænestinus ager
ibid.
 Præutianus ager 22, 9, 27,
 43.
 Præfix, continentis Atticæ locus
 31, 45.
 Præto, Delphica sacerdos 42, 15,
 17.
 Priaticus campus 38, 41.
 Priene urbs 38, 13, 21.
 Prisci Latini 1, 3.
 Privernum 8, 19, 27, 11. Pri-
 vernates 7, 15. vincuntur &
 eorum urbs in deditionem
 accipitur 16. deficiunt, & subi-
 guntur 8, 1. eis civitas data
 21. eorum senatus trans Ti-
 berim habitare iussus 20. de
 eis senatus consultur 21. Pri-
 vernar bellum 8, 19, 20.
 VOL. VII.

Proca rex 1, 3.
 Proculus Geganius Macerinus
 COS. 4, 12. Proculus Ju-
 lius 1, 16. Proculus Virgi-
 nius COS. 4, 12.
 Proerna urbs 36, 14.
 Propontis, finus maris 38, 16,
 18.
 Proserpina 24, 32, 39. ejus
 thesauri 29, 8. & 31, 12.
 templum 29, 19. fanum 29,
 18.
 Proxenus veneno tollitur ab
 uxore 41, 38.
 Prusias Bithyniæ rex 28, 7.
 37, 25. Annibalem post An-
 tiochum recipit 40, 51. Ro-
 mam venit 45, 46. ejus as-
 sentatio *ibid.* per legatos de
 Eumene conqueritur 44, 14.
Ep. 46. à Nicomede filio oc-
 ciditur *Epit.* 50.
 Prytanis, magistratus apud Rho-
 dios 42, 45.
 Pseudophilippus *Epit.* 49, 50.
 Pseudophilippus alter in Ma-
 cedonia cum exercitu cæditur
Epit. 53.
 Pteleum opp. 35, 45. diruitur
 42, 67.
 Ptolemæus Philadelphus ambit
 Societatem Romanorum 14,
 38. ad eum missi legati *ibid.*
 Ægypti rex 27, 4. legatos
 mittit Romam 31, 9. Pto-
 lemæus Philopator 32, 33.
 Ptolemæus Ægypti rex An-
 tiochi filiam ducit 35, 13.
 ejus legati 37, 3, 45, 13. Pto-
 lemæus major, & Ptolemæus
 minor 44, 19. reconciliantur
 45, 11. Ptolemæus Ægypt.
 rex à minore fratre regno pel-
 litur *Ep.* 46. Ptolemæus rex
 Ægypti inter curationem mo-
 ritur *Epit.* 52. Ptolemæu
 Euergetes

I N D E X.

- Euergetes** *Ep.* 59. **Ptolemæus**
 Cyrenar. rex Heredem pop.
 Rom. relinquit *Ep.* 70.
Publicia *Epit.* 48. **Publicia** tri-
 bus 7, 15.
Publicius clivus 27, 37.
C. Publicius Bibulus tr. pl. 27,
 22. **L. Publicius** Bibulus 22,
 53.
Publicolæ 7, 32.
Pubilia nobilis femina *Epit.*
 48.
C. Pubilius 8, 28. **Pubilius**
 Philo censor 8, 17. **Q. Pub-**
 lilius tr. pl. 6. 19. **M. Man-**
 lio diem dicit 20. **Vvir men-**
 farius 7, 21. **Q. Pubilius**
 Philo COS. 8, 12. pr. 15.
 & 10, 8. mag. eq. 8, 16. II.
 COS. 22. **Q. Pubilio** omni-
 um primo prolatum imperi-
 um, & acto honore decretus
 triumphus 26. **Q. Pubilius**
 Philo COS. 9, 7. ejus res
 gestæ 13. **T. Pubilius** augur
 10, 9. **Volero Pubilius** ad
 tribunos appellat 2, 55. pro-
 vocat ad populum *ibid.* lictor-
 em repellit *ibid.* trib. pl. 56.
 rogationem fert ad pop. ut
 plebeii magistratus tributis
 fiant comitiis *ibid.* à plebe
 trib. unus reficitur *ibid.*
Pudicitæ patriciæ templum 10,
 23. plebeie ara *ibid.*
Pulchri prom. 29, 27.
Pupinia regio 26, 9.
Pupiniensis ager 9, 41.
Cn. Pupius Ilvir 22, 33. **P.**
Pupius 4, 54.
L. Puppius ædilis 39, 39. pr.
 45.
Puteoli 24, 12, 13. 32, 29. 34,
 44.
Pydna, urbs Macedoniæ 44, 6,
 20, 46. **Pydnæi** 44, 49.
Pygela portus 37, 11.
Pylæ 32, 4. **Pylaicum** concili-
 um 31, 52. 33, 35.
Pylæmenes rex 1, 1.
Pylleon 42, 42.
Pylus opp. 27, 30.
Pyra (*locus Herculi sacer*) 36,
 30.
Pyrenæi montes 21, 23. *Epit.*
 21. **Pyrenæi** portus 34,
 8.
Pyrenes prom. 26, 19.
Pyrgus Eleorum castellum 27,
 34. **Pyrgi** colonia 36, 3.
Pyrrheum, propugnaculum *Am-*
braciæ 38, 5, 6.
Pyrrhias 27, 30.
Pyrrhus Epirotar. rex in Itali-
 am venit 7. 29. eum oppug-
 nantem Corcyraeos juverunt
 Tarentini 12, 14. eum arces-
 sere tentant 18. consulit
 Oraculum & ambiguum re-
 ponsum *ibid.* ejus cum Cineæ
 colloquium 19. pangit cum
 Tarentinis *ibid.* mittit Mi-
 lonem Tarentum 20. navigat
 in Italiam 23. Tarentinos
 autoritate pollentes mittit ad
 filium, alios de medio tollit
 per insidias 25. obviam it cum
 Tarentinis Lævino COS. 13,
 1. laudat Romanorum castra
 2. pugnam committit cum
 Romanis 4. quos vincit 7.
 ejus de sua victoria voces 9.
 laudat occisos Romanos 10.
 ad eum Romanorum legati
 missi redimendorum captivo-
 rum causa 14. ejus colloquium
 cum Fabricio 18. Romanos
 beneficiis vincere nititur 29.
 mittit Cineam Romam 30.
 in Apuliam movit 36. præ-
 lium alterum cum Romanis
 40. iterum pacem offert 45.
 ejus

I N D E X.

ejus expeditio in Siciliam 14,
 1. Leontini alique accedunt
 Pyrrho 3. ejus res gestæ in
 Sicilia 9, &c. Siculi deficiunt
 à Pyrrho 17. vincitur à Car-
 thaginiensibus 21. diripit Pro-
 serpinæ thesauros 23. ejus
 naves tempestas perdit 24.
 redit Tarentum 25. vincitur
 à Romanis 31, &c. redit in
 Epirum 36. ingreditur in Pe-
 loponnesum 41. ejus mors 43.
 castra primum metari docuit
 35, 14. ejus in redimendis
 captivis liberalitas 22, 59. ei
 nunciatum ut sibi à veneno
 caveret 39, 51. Pyrrhi castra
 (*locus in Triphyfia terræ Me-
 lotidis*) 32, 13. 35, 27.
 Pyrrhi regia Ambracia 38,
 10.
 Pythagoras Samius 1, 18. 40,
 29. Pythagoras præfectus præ-
 sidio Laconum, gener Nabidis
 34, 25. Lacedæmonem ad
 Nabin venit 29. causa fuit
 ne Sparta caperetur 38. sup-
 plex Quintio 39.
 Pythius Apollo 23, 11. Pythi-
 cæ sortes 5, 23. Pythicum
 oraculum 4, 15. Pythica vox
 1, 56.
 Pytho Macedo præf. 44, 12.
 Pythoum opp. 42, 53. 44, 2.
 32, 35.

Q.

Quietis fanum 4, 40.
 Quinquatria 44, 20.
 Quinquatrus 26, 27.
 Quintina porta 41, 7.
 Quintia gens 3, 12.
 Quintilius Varus 30, 1. Cn.
 Quintilius clavi figendi causa
 dictator 8, 18. M. Quintilius
 Varus tr. mil. conf. pot. 5,

1. P. Quintilius Varus pr.
 29, 38. 45, 46. cum Magone
 in agro Gallor. Infubrium
 pugnatur 30, 18. P. Quintilius
 Varus flamen Martialis me-
 ritur 44, 18. Sex. Quintilius
 Varus legatus 39, 31.
 Quintius Capitolinus leg. 4,
 17. Quintius Cincinnatus
 trib. mil. conf. pot. 4, 49.
 Cæso Quintius tribunus refi-
 cit 3, 11. capitis arcessitur
ibid. à principibus civitatis
 defenditur 12. de vi in civem
 illata accusatus 13. primos
 vades publicos dedit *ibid.* Cæ-
 so Quintius Flaminius IIvir
 22, 33. C. Quintius COS.
 15, 2. C. Quintius Cincin-
 natus trib. mil. 6, 32. Cn.
 Quintius Capitolinus ædilis
 7. 1. D. Quintius 24, 39. L.
 Quintius tr. mil. 8, 25. L.
 Quintius Cincinnatus Cæso-
 nis pater COS. 3, 12, 19.
 non patitur se contra S. C.
 consulem refici 21. ab opere
 agresti ad dictaturam arces-
 situr 26. patronus ab exercitu
 salutatur 29. triumphans ur-
 bem ingreditur *ibid.* dictatura
 in sex menses accepta se ab-
 dicat *ibid.* C. Servilius A-
 halam mag. eq. dicit 4, 14.
 L. Quintius Cincinnatus F.
 trib. mil. conf. pot. 4, 16.
 mag. eq. 17. iterum tr. mil.
 conf. pot. 35. III. trib. mil.
 conf. pot. 44. IV. 6, 6. L.
 Quintius Crispinus IIIvir 39,
 55. pr. 39, 6. de Lusitanis
 Celtiberisque triumphat 42.
 L. Quintius Flaminius au-
 gur 25, 2. pr. 31, 49. L.
 Quintius frater COS. 32, 16.
 COS. 35, 10. L. Quintius
 Flami-

Q 2

I N D E X.

Flaminius quam ob causam à senatu motus 39, 45.
P. Quintius Cincinnatus tr. mil. conf. pot. 4, 60. Q. Quintius trib. mil. conf. pot. 6, 36. T. Quintius Illvir 3, 1. vulneratur 5. T. Quintius tr. mil. conf. pot. 6, 28. mag. eq. 7, 11. Illvir 8, 16. T. Quintius Barbatus interrex, COS. 4, 7. T. Quintio COS. gratiæ actæ quod ejus opera mitigata discordia inter COS. & tribunum 2, 57. T. Quintius COS. 56. ejus ingenium 60, 64. T. Quintius Capitolinus III. COS. 3, 12. IV. COS. 66. ejus laus 69. V. COS. 4, 8. T. Quintius Capitolinus togatus 4, 11. quæstor 3, 25. T. Quintius Capitolini F. Capitolinus COS. 4, 72. tr. mil. conf. pot. 60. mag. eq. 6, 11. T. Quintius L. F. Cincinnatus (eidem & Penno cognomen) COS. 4, 26. T. Quintius Cincinnatus trib. mil. conf. pot. 6, 4. iterum 18. dictator 28. T. Quintius VIII. Prænestinorum oppida vi capit 6, 29. triumphans urbem ingreditur *ibid.* T. Quintius Crispinus 24, 39. ejus duellum cum Badio Campano 25, 18. cum magna laude ad COS. deducitur *ibid.* pr. 27, 6. T. Quintius Flaminius ædilis cur. ludos scenicos apparat 31, 4. Illvir 49. COS. 32, 7. Brundisio in Græciam solvit 9. T. Quintii & Philippi colloquium 32, 35. T. Quintius pacis leges dat 33. Corinthum proficiscitur & Anticyram 40.

Quintius Argos oppugnat 34, 25. Lacedæmonem oppugnat 26. T. Quintius civitatum legatos Corinthi alloquitur 47. per triduum triumphat 51. Naupactum se recipit 36, 34. T. Quintius sorte quad. nutriendæ Græciæ datus 35. cenfor 37, 58. 38, 28. augur 45, 46. T. Quintius Flaminius legatus 45, 44. ejus ingenium 36, 32. ejusd. & P. Scipionis comparatio 35, 10. T. Quintius Pennus COS. 4, 20. iterum 30. tr. mil. conf. pot. 31. mag. eq. 6, 42. dictator 7, 9. COS. 18, 22. T. Quintius Torquatus 8, 6. Quintii Albani in Patres lecti 1, 30. Quintia præta 3, 26. Quirina tribus 19, 65. Quirinalis flamen à Numa creatus 1, 20. Quirinalis collis 1, 44. 5, 46. Quirinus 1, 20, 32. Quirinædes 10, 46. 28, 11. Quirites unde dicti 1, 13. Quiritium fossa 1, 33.

R.

M. Rabuleius Xvir 3, 35. Racilia, uxor L. Quintii Cincinnati 3, 26. L. Ramnius Brundisius 42, 17, 41. Ramnenses equites à Romulo instituti 1, 36. Ramnenses tribus antiquæ 10, 6. Ramnensis curia 1, 13. Reate 25, 7. 26, 11, 23. 28, 45. 37, 3. 40, 2. 45. 43, 16. Regillus lacus 2, 19, 20. *Epit.* 2.

M.

I N D E X.

M. Regulus Africæ infert bellum 18, 1. victor 19. capitur 27. pacis petendæ causâ Romam mittitur 57. ejus oratio in senatu qua dissuadet pacem 58. &c. Romæ manere abnuvit 61. &c. excruciatum à Pœnis 65.

Remus 1, 5, 6.

M. Retius legat. 27, 36.

Rhætia. *vide* Rhetia.

Rhage urbs 32, 15.

Rhaphia opp. 35, 13.

Rhea Silvia 1, 3, 4.

Rhegium opp. 12, 27. 24, 1.

26, 12, 30. 28, 28. Rhegini

15, 2. 3, 30. 36, 42.

Rhenus fl. *Epit.* 137, 138, 140.

Rhetia *Epit.* 129. Rheti pop. 5, 33.

Rhinocolura urbs 45, 11.

Rhion (*vel* Rhium) fretum 27, 29, 30. 28, 7.

Rhissus Pellenensis 32, 22.

Rhizon urbs 45, 26. Rhizonitæ *ibid.*

Rhoda castellum 34, 8.

Rhodanus fl. 21, 26, 31.

Rhodii legatos ad Philippum mittunt 27, 32. eor. naves conjungunt se classi Rom. 31, 46. Perzæm à Philippo armis vindicant 33, 18. fundunt Macedonas & Perzæ potiuntur *ibid.* eorum erga pop. Rom. fides 4. Romanis auxilio veniunt 37, 9. insequuntur classem regiam 24. eis Lycia & Caria data 38, 39. legatos de pace Romam mittunt 44, 14. qui in castra ad Paullum COS. veniunt 35. Rhodii principes legatos Rom. ut Rhodum devehantur, orant 45, 10. Rhodii lin-

guam habent venalem *ibid.* eor. legati vestem mutant 20. Rhodiis ut bellum indiceretur, rogatio promulgata 21. eorum in senatu oratio 22. &c. cum Rhodiis deprecantibus societas juncta *Epit.* 46. Rhodia cohors 33, 18.

Rhoduntia, cacumen montis Oetæ 36, 16, 17, 19.

Rhœteum opp. 37, 9, 37.

Roma conditur 1, 6. intra annum instaurata 6, 4. Albæ ruinis crescit 1, 30. Anco Martio rege ut creverit 33. hostib. in civitatem acceptis augetur 33. muro lapideo cingitur 38. à Servio Tullio amplificatur 44. quadrifariam divisa regionibus 43. Romæ civitatis forma mutatur iterum anno CCCI quam condita est 3, 33. mulierum penuria laborat 1, 9. religionib. externis incessitur 25, 1. Romæ primum omnium templum Jovis Feretrij consecratum 1, 10. Romæ magnus terror audita suor. clade ad Thrasymenum 22, 7. Romæ lapidib. pluit 36. in foro boario sanguine pluit 24, 10. Romani ab Albanor. stirpe oriundi 1, 23. Romana juvenus Sabinas virgines rapit 1, 9. Romani ad veterem portam Palatii funduntur à Sabinis 12. inter Romanos & Albanos fœdus initum 24. hostib. potius quàm regibus urbem patefacere malunt 2, 15. vincunt Volscos 64. Romani milites odio Xviror. vinci se patiuntur 3, 42. Romani equites frenos equis detrahunt 4, 33. Romani cedunt

I N D E X:

cedunt Volscis 38. ab Æquis vincuntur 46. vincunt Volscos & eor. socios 57. ab Æquis fugantur 5, 28. cæsi à Gallis ut ne nuncius quidem cladis Romam venerit 38. despondent animos Gallorum adventu 39. quo pretio se à Gallis redemerint 48. Volscorum fines deprædantur 6, 31. Hetruscis invadunt 9, 37. eorum apparatus belli contra Pyrrhum 12, 25. à quo vincuntur 13, 7. in Siciliam navigant 16, 27. fabricant classem 17, 2. eorum victoriæ 17, 5, 8, 29. 18, 8, 19, 57. 20, 54. patiuntur naufragium 18, 37. copia eorum & naves 19, 1. legatos Carthaginem mittunt 21, 18. eis responsum quale redditum *ibid.* Ticinum ponte jungunt 45. Ticino relicto Placentiam perveniunt 47. à Pæno vincuntur 56. Romanorum cæsor. in Cannensi pugna numerus 46. capta Tarento cæduntur 25, 9. vincuntur navali certamine à Tarentinis 26, 39. Romani & suum habent Anni-blem 28, 18. solliciti ob Asdrubal. adventum 42. Rom. legati à Carthaginensibus prope violati 30, 25. inter Romanos & Carthaginenses potestremo pax facta 43. Romani imperii magnitudo 41, 1. Romana legatio ad Asiaticas insulas 42, 5. Romanor. in Græcia crudelitas 42, 4. 43, 4. Romana gens victa quiescere nequit 9, 3. Rom. populus invictus quod in secundis rebus sapere & consulere meminerit 30, 42. Ro-

manæ reipub. laus *præf. lib. primi.* Romanor. æquitas 32, 14. 36, 20. auctoritas ac terror 37, 45. 45, 12. avaritia 24, 32. 33, 42. 42, 52. bella felicia, quia iusta 44, 22. clades 2, 59. 10, 35. 22, 7, 31. 23, 24. 25, 16, 19, 21, 34. 36. 26, 1. 27, 14, 29. 31, 2. 44, 12. gratitudo 2, 10, 27, 12. 30, 15, 21. 44, 16. integritas 30, 25. modestia 3, 6. 36, 4. 20. virtus in adversis 26, 41.

T. Romilius 3, 25, 33.

Romphaea Thracum 31, 39.

Romulea urbs 10, 17.

Romulariæ. *vide* Riminalis.

T. Romuleius Ilvir epulo 33, 44.

T. Romulius COS. 3, 31. Xvir 33.

Romulus Silvius rex Albanor.

1, 3. Romuli & Remi educatio 4. Romulus & Remus Amulium obtruncant 5. Romulus fratrem liberat *ibid.* Romulus & Remus avum Numitorem regem salutant 6. de urbe condenda cogitant *ib.* & dissident *ibid.* Romulus Palatinum ad inaugurandum capit *ib.* Remum occidit *ib.* Urbem suo nomine condit 7. Palatinum munit: sacra Diis aliis Albano ritu facit *ibid.* jura dat 8. XII lectores instituit *ibid.* asylum aperit *ibid.* C. creat senatores, & cur *ibid.* legatos mittit ad connubium populo suo petendum 9. Neptuno ludos parat *ibid.* Sabinas raptas consolatur *ibid.* Cecinnensium regem obtruncat 10. Capitolium ascendit, ac templum Jovi

INDEX.

Jovi dedicat *ibid.* Jovis Statori templum dedicat *ibid.* populum in curias XXX dividit 3. CCC cales ad sui corporis custodiam instituit 15. terris eripitur 16. Deus creditur *ibid.* XXXVII. annos regnat 21. alter, Camillus 5, 49.
 L. Roscius *Epit.* 99. legat. 4, 17.
 Rosellanus ager. *vide* Russellanus.
 Rubra saxa, locus 2, 49.
 Rubrum mare 45, 9.
 Ruffrium (*vel* Ruffium) opp. 8, 25.
 Ruminalis (*antea* Romularis) ficus 1, 4. 10, 23.
 P. Rupilius *Epit.* 59.
 Ruscino portus 21, 24. 30, 10.
 Rusellani 21, 45. Rusellanus (*vel* Rosellanus) ager 10, 4, 57.
 Rutili pop. 1, 2, 56.
 P. Rutilius *Epit.* 70. trib. pleb. 43, 19. 44, 16. P. Rutilius Calvus pr. 45, 46. Sp. Rutilius Crassus trib. mil. conf. pot. 4, 47.

S.

Sabatina tribus 5, 5. *Epit.* 6.
 Sabitini pop. 26, 33.
 Sabelis cohortes 10, 19.
 Sabellus ager 8, 1.
 Sabini bellum contra Romanos movent ob raptum filiarum 1, 11. arcem tenent *ibid.* funduntur 12. cum Rom. pacem faciunt 13. migrant plures Romam, & Capitolium inhabitant 33. ceteri vincuntur 37. iterum fusi pacem petunt *ibid.* de Sabinis triumphatum 16. de pace legatos Romam

mittunt 18. vincuntur 26, 53. ad portas usque urbis grassantur 63. Romanos fines depopulantur 3, 26, 38. acerrimum cum Romanis praelium committunt 62. eor. castra diripiuntur 63. Sabinus bovem mirae magnitudinis ad Dianae sanum ducit 1, 45. Sabina juvenus scorta per lasciviam rapit 2, 18. Sabinæ virgines rapiuntur 1, 9. à Romulo consolantur *ibid.* ear. patres Romam migrant *ibid.* Sabinis victis civitas datur, sed absque suffragio 11, 21, 22. in Sabinis infans incertus natus 31, 12. Sabinus ager 28, 45.
 Sabius virius Companus 23, 6.
 Sacer ager 38, 39. Sacer mons 2, 32. 3, 52. *Epit.* 2. Sacra via 2, 13.
 Sacriportus 26, 39. *Epit.* 87.
 Sagalassenus ager 38, 15.
 Saguntum 21, 5, 6, &c. Saguntini legatos Romam mittunt 21, 6. oppugnantur ab Annibale 7. eor. urbs capitur 15. à Romanis recipitur 24, 42. dirutum murum reficiunt 21, 7. Pœnos à mœnib. suis exturbant 9. aurum argentumque omne in ignem conjiciunt 14. Saguntini auream coronam Jovi Capitolino donant *ibid.* Saguntini legati Italiam spectatum eunt *ibid.* Saguntina rabies 31, 17.
 Salapia 24, 20. traditur Marcello 26, 38. à quo recipitur 27, 1. Salapitani 27, 28.
 Salaria via 7, 9.
 Salassi gens *Epit.* 53, 135.
 Salentini 9, 42, 27, 38, 42. eor. ignobiles urbes ad Annibalem deficiunt

I N D E X.

deficiunt 25, 1. Salentinus
ager 10, 2.
Salera urbs 29, 34, 35.
Salernum, colonia Romana 32,
29, 34, 44.
Salagna opp. 37, 37, 38. oppug-
natur 51.
Salii 1, 20, 27.
Salinæ 1, 34, 5, 45, 24, 47. Sa-
linæ Romanæ 7, 19.
Sallentini 13, 14. subacti 15,
10, 11. Sallentinus ager *Epit.*
19.
C. Sallonius triumphus 34, 44.
42, 4. P. Sallonius 7, 41.
Q. Sallonius Sarra pr. 35, 10.
Salluvii pop. 5, 35.
Salondicus, qui etiam Oloni-
cus vocatur, dux Celtibero-
rum, 43, 7. ejus temeritas
ibid.
Salvii Galli *Epit.* 60.
Salovettius 45, 34.
Salpinates pop. 5, 31, 32.
Salpinas ager 5, 32.
Q. Salvidienus mortem sibi con-
sciscit *Epit.* 123, 127.
Salutis ædes 9, 43, 10, 1, 28,
11. ei dona vota 40, 37.
Salys pop. 5, 34, 21, 34,
31, 10. Salyum montes 21,
26.
Same inf. 36, 42, 38, 29, 30.
Samæi pop. 38, 28, 29.
Samii pop. 31, 31, 33, 20.
Samnis ager 31, 4.
Samnites primo impetu feroces
10, 28. fœdere in societatem
accepti 7, 19. Samnitum bel-
lum quibus de causis sus-
ceptum 7, 29. vincuntur 33,
36, 37. cum eis fœdus igitur
8, 2. Samnites fraude Palæ-
poli ejecti 26. ad Romanor.
castra pugnaturi accedunt 36.
funduntur *ibid.* pacem à dic-

tatore petunt *ib.* deficient
37. iniquo loco Romanos ado-
riuntur 38. ad Caudium ca-
stra locant 9, 2. intercipiunt
exercitum Rom. 3. sub jugum
mittunt 6. à Publio COS.
fusi 13. eorum VII millia
sub jugum missa 15. Samnites
rebellant 21. ad Satriculam
cæduntur *ibid.* Samnitium du-
cem magister eq. interficit 22.
Samnites ac Lucerini ad in-
ternectionem cæsi 23. Samni-
tes ad Caudium ex Apulia
redeunt 27. ineunt pugnam
adversus Rom. *ibid.* cæduntur
aut capiuntur ad XXX mil.
ibid. Romanos ex insidiis ado-
riuntur 31. eor. XX. millia
cæduntur *ibid.* auro & argen-
to scuta colant 40. vincuntur
& eorum castra diripiuntur
ibid. Q. Mattium Tremulum
COS. aggrediuntur 43. eor.
cæsa XXX millia *ibid.* in
Samnium ambo COS. mit-
tuntur *ibid.* de Samnitib. vi-
ctis à L. Postumio & T.
Minucio COS. variant au-
ctores *ibid.* Samnites legatos
de pace Romam mittunt 45.
eis fœdus antiquum redditum
ibid. Samnites arma & re-
bellionem spectare, nunciatur
à Picentibus 10, 11. COS.
fines eorum depopulantur 14.
eos in fugam conjiciunt *ib.*
finibus suis pulsi Hetruriam
petunt 16. eor. oppida à P.
Decio COS. expugnantur
17. depopulantur Rom. fines
20. relictis in dimicatione
Gallis, in castra fugiunt 29.
castra Romana oppugnant
32. adventu Postumii disce-
dunt 33. instruunt aciem 35.
nudi

I N D E X.

- nudi sub jugum mittuntur 37.
 summo conatu bellum instaurant 38. terga vertunt 41.
 iterum bellum instaurant 11,
 1. vincunt Q. Fabium Gur-
 gitem COS. 2. cum iis
 fœdus renovatum 20. quod
 violant et vincuntur 12, 6.
 fœdus ineunt cum Pyrrho 13,
 11. à quo derelinquuntur 14,
 4. domiti à Sp. Carvilio
 COS. 40. deficiunt ad Pœnos
 22, 61. Samnites Caudini
 23, 41.
 Samnium 11, 20. *Epit.*
 89.
 Samothrace (*vel* Samothraca,
five Samothracia) 44, 25, 49,
 50. 45, 2. Samothracæ 45,
 5.
 Samus inf. 37, 10, 11, &c.
 Sancus. *vide* Sangus,
 Sangarius fl. 38, 18.
 Sangus Semo 8, 20. 32, 1.
 Sappinia tribus 31, 2. 33,
 39.
 Sardies urbs 45, 34.
 Sardop. 17, 20. 20, 3, &c.
 21, 16. *Epit.* 60. subiguntur
 20, 3. 41, 41. clandesti-
 nam legationem ad Pœnos
 mittunt 23, 72. eor. XXX
 millia à T. Manlio cæsa 40.
 in ditionem populi Rom. re-
 diguntur 41, 22.
 Sardinia inf. 17, 13. 20, 4. 22,
 31. 23, 34. *Epit.* 86.
 Sare vicus 38, 41.
 Sarnii pop. *Epit.* 62.
 Sarpedon prom. 38, 38.
 Sarfinates pop. 15, 4.
 Sarus fl. 33, 41.
 Saffula urbs 7, 19.
 Satricula (*five* Saticula) 7,
 32, 34-9, 22. Satriculani
 (*vel* Saticulani) 9, 21. 27,
 12. Satriculanus ager 23,
 14.
 Satricum opp. 7, 27. 28,
 11. Romanis ademptum 2,
 39. expugnatur 6, 9. igni
 concrematur 6, 33. obseffum
 9, 16. Satricani 6, 8. 9,
 12.
 Saturnalia 2, 21. 32, 1.
 Saturnia, colonia Romanorum
 42, 20. 39, 55.
 Saturnus 2, 21. Saturni ædes
 22, 1. 41, 40.
 Satyrus princeps legationis Rho-
 diorum 42, 14.
 Savo opp. 28. 46.
 Scævola. *vide* Mutius Scæve-
 la.
 P. Scantinius pont. 23, 21.
 Scaptia tribus 8, 17.
 P. Scaptius ejus impudens oratio
 3, 71.
 Scarphia 36, 19.
 Scea, Tripolis vocata, 42,
 55.
 Sceleratus campus 8, 15. Scel-
 eratus vicus 1, 48.
 Scerdiletus (*five* Scerdilædus)
 rex 26, 24. 27, 33, 35. 44,
 31.
 Schœnus, mercator 44, 35.
 Sciathus (*vel* Scyathus) opp.
 31, 28, 45. 35, 43.
 Scipio. *vide* Cornelius.
 Sciffia 21, 60, 61.
 Scodra urbs 43, 23. 44, 32.
 Scodrenses 45, 26.
 Scodrus mons 44, 31.
 Scopas, Ætolorum prætor 26,
 24, 31, 43.
 Scordisci pop. 40, 57. *Epit.*
 56.
 Scordus mons 43, 23.
 Scotuffa (*five* Scotufa) urbs
 Thessaliæ 23, 5, 7. Scotuffæus
 ager 33, 6.

C. Scri-

I N D E X.

C. Scribonius curio max. 33, 44. 41, 34. pr. 24, 35. præfectus socium 40, 31. L. Scribonius legatus 22, 61. pr. 31, 1. tr. pl. *Epir.* 49. L. Scribonius Libo IIIvir mensarius 23, 21. pr. 29, 11. 35, 10. æd. cur. 34, 53. IIIvir 39, 23.
 Scultenna fl. 41, 17, 23.
 Scyathus. *vide* Sciathus.
 Scyllæum, promontorium Brutiorum 31, 44. 36, 42.
 Seyrus inf. 31, 45. 33, 30.
 Sedetani 34, 10. Sedetanus ager 28, 24. 29, 2.
 Segeſtica urbs 34, 17.
 Seguntia, urbs Celtiberorum 34, 19.
 Selepitani pop. 45, 26.
 Seleucia 38, 17. *Epir.* 52.
 Seleucus Antiochi f. 33, 42.
 Phocæam recipit 37, 12. agros Eumenis depopulatur 18. ex agro Pergameno movet castra 21.
 Selga, urbs Pisidiæ 35, 13.
 Selinuntii 14, 10.
 Selinus opp. 33, 20.
 Sellasi opp. 34, 28.
 A. Sellius tr. pl. 4, 42.
 Selymbria urbs Thraciæ 33, 39.
 Semo Sanguis (*ſive* Sancus) Deus 8, 20. 32, 1.
 Sempronia, uxor P. Scipionis Africani, ſuſpecta de nece mariti 59.
 Sempronius Blæſus quaëſtor 22, 31. A Sempronius COS. 2, 21, 34. A. Sempronius Afellus pr. *Epir.* 74. A Sempronius Atratinus tr. mil. conf. pot. 4, 6, 35, 44. III, 47. mag. eq. 6, 28. C. Sempronius ab Hortenſio tr. pl. accuſatur 4, 42. ejus negli-

gentia & temeritas *ibid.* 37.
 C. Sempronius COS. contra Iapidas rem male gerit *Epir.* 59. C. Sempronius Blæſus 26. 2. ædilis 39, 7. pr. 32. C. Sempronius Longus Xvir ſacror. 41, 34. C. Sempronius Rutilius tr. pl. 37, 57. C. Sempronius Tuditanus procoſ. 33, 26. Cn. Sempronius Blæſus legat. 27, 6. L. Sempronius Atratinus COS. 4, 7, 8, M. Sempronius trib. pl. 33, 23. M. Sempronius Tuditanus 26, 48. pr. 37. 47, COS. 39, 23. pont. 46. moritur 41, 34. P. Sempronius tr. pl. 9, 33. pr. 10, 21. COS. 29, 12. cum Annibale tumultuario prælio conſigit 36. P. Sempronius Blæſus tr. pl. P. Cornelio triumphum poſtulanti obſiſcit 36, 39. P. Sempronius Gracchus tr. pl. 37, 57. P. Sempronius Longus pr. 39, 32. moritur 40, 2. P. Sempronius Sophus COS. 9, 45. pont. 10, 9. cenſor. *ib.* iterum COS. 15, 8. P. Sempronius P. F. P. N. Sophus Cenſor 18, 48. P. Sempronius Tuditanus pr. 24, 43. ei prorogatum imperium 26, 1. cenſor 27, 13. luſtrum condit 27, 38. COS. 29, 11. legatus ad Ptolemæum Ægypti reg. 31, 2. T. Sempronius mag. eq. 22, 57. ædilis cur. 33, 27. T. Sempronius Gracchus COS. 23, 24, 30. II. COS. 24, 43. ei imperium prorogatur 25, 3. ei ſacriſicanti triſte prodigium factum 25, 16. cum ſuis in inſidias præcipitatur 16. exanimis ad Annibalem à Magone mittitur *ibid.* de T. Gracchi

I N D E X.

- Gracchi morte & funere
variae sententiae 17. Tib.
Sempronius Gracchus augur.
29, 38. à Philippo rege co-
mitter accipitur 37, 7. Tib.
Graccho tr. pl. gratiae actae
quod rempub. privatis simul-
tibus potiore habuisset 38,
35. ejus decretum de P. Sci-
pione Africano *ibid.* & de
L. Scipione 60. Tib. Sem-
pronius Gracchus IIIvir 39,
56. pr. 40, 35. ejus in Cel-
tiberia res gestae 41, 4, 5. de
Celtiberis triumphat 41, 12.
COS. 13. de Sardis 33. tr. pl.
Epit. 58. Tib. Sempronius
Longus COS. 21, 6. dissenti-
ente collega ad certamen mi-
lites parari jubet 53. ad comi-
tia Romam proficiscitur 57. T.
Sempronio COS. bellum ini-
tum post XXIII annos pri-
mi belli Punici 30, 44. T.
Sempronius Longus prospere
cum Hannone ad Grunnen-
tum pugnat 23, 37. T.
Sempronius C. F. Longus
Xvir sacrorum 27, 6. 34,
44. IIIvir 32, 20. praet. 33,
25. COS. 34, 41. ejus literae
de tumultu ob arma Ligu-
rum 55. T. Sempronius Mu-
sca IIIvir 45, 13. Tuditanus
pont. 33, 44. Sempronia ba-
silica 45, 16. Sempronia lex
Epit. 58.
- Sena urbs 27, 48. Senensis pop.
27, 40.
- Senectius, tribunus civitatis Ner-
viorum *Epit.* 139.
- Senones pop. 5, 34. Clusium
Romamque veniunt 35. Ro-
mam capiunt 41. Senones
Galli 10, 26, 11, 30, 12,
1, 2, &c.
- Sentinatium ager 10, 27, 30.
C. Sentius *Epit.* 70.
- Sepinum, opp. in Samnio 40,
44, 45.
- Seppius Lesius 26, 6, 13.
- Sequani pop. *Epit.* 104.
- Sergia epoto medicamento mo-
ritur 8, 18.
- C. Sergius trib. mil. conf. pot.
III 6, 30. Cn. Sergius tr.
mil. conf. pot. 6, 5. Cn. Ser-
gius Plancus praet. 31, 4. L.
Sergius 4, 30. legatus 5, 28.
COS. 4, 17. tr. mil. conf.
pot. 25. iterum COS. 50. tr.
mil. conf. pot. 5, 16. M.
Sergius Xvir 3, 35. trib. mil.
29, 6. virgis caesus 9. M.
Sergius pr. urb. 32, 22. M.
Sergius Fidenas tr. mil. conf.
pot. 4, 61. iterum 5, 8. ei
dies dicitur 11. X millibus
gravis aeris damnatur 12. M.
Sergius Silus praet. 32, 27.
legatus 44, 41. T. Sergius
Fidenas trib. mil. conf. pot.
4, 35.
- Serrheum castellum 31, 16.
- Q. Sertorius *Epit.* 90, 96.
- Servilii in Patres à Tullo Ho-
stilio lecti 1, 30.
- A. Servilius Priscus (*vel* Struc-
tus) dictator 40, 21. A.
Servilius IIIvir 21, 25. C.
Servilius COS. 2, 49. C. Ser-
vilius legat. 25, 15. pont. 27,
6. aedilis cur. 27, 23. mag.
eq. 27, 35. praet. 28, 10. pr.
urb. 46. IIvir 34, 52. C.
Servilius Casca trib. mil. 25,
3. C. Servilius Geminus di-
ctator 30, 39. pontif. max.
39, 46. 40, 42. piacula irae
Deum conquerere jubetur 40,
37. moritur 42. C. Servilius
Abala mag. eq. 4, 13. Sp.
Melium

I N D E X.

Melium obtruncat 14. COS.
15. trib. mil. conf. pot. 55.
P. Cornelium dictatorem di-
cit 57. trib. mil. iterum
ibid. trib. mil. conf. pot. III.
5, 8. mag. eq. 6, 2, 20. Cn.
Servilius COS. 21, 57, 22,
1. ad Cannas occiditur 49.
Cn. Servilius COS. 27, 35.
Cn. Servilius Cæpio pont.
max. 25, 2. æd. cur. 27, 10.
40, 58. pr. 28, 34. COS.
29, 38. pontif. moritur 41,
34. Cn. Servilius Geminus
COS. 22, 31. 29, 38. Cn.
Servilius COS. 30, 19, 27.
Cn. Servilius Geminus Xvir
31, 4. L. Servilius legatus
33, 25. L. Servilius Structus
tr. mil. conf. pot. iterum 4,
1, 47. M. Servilius augur 26,
23. IIvir 34, 44. tr. mil. 40,
27. pontif. 43, 14. M. Sur-
vilius risum movet timore
inguinum 45, 39. M. Servi-
lius Geminus mag. eq. 30,
24, 27. ædil. cur. 39, 38.
Xvir 31, 4. IIvir deduten-
dis coloniis 32, 29. P. Servi-
lius COS. 2, 21. 3, 6. ejus
populare edictum 14. sedition-
em comprimit 23. moritur
3, 7. P. Servilii res gestæ in
Sicilia 19, 31. P. Servilius
Xvir 31, 4. P. Servilius Ma-
lug. trib. mil. conf. pot. 5,
36. Q. Servilius COS. 2,
64. 7, 1, 38. cognitor 4,
30. quaestor 3, 24. trib. mil.
conf. pot. 5, 8. 6, 22. ite-
rum 6, 31. interrex 7, 17.
magist. eq. 23. procos. *Epir.*
72. Q. Servilius Cæpio COS.
43, 14. Q. Servilius Fide-
nas trib. mil. iterum 5, 14.
interrex 27. III trib. mil.

conf. pot. 24. IV. 36. V.
6, 4. VI. 6. Q. Servilius
Ahalæ COS. 7, 4. dictator 11.
interrex 17. Q. Servilius Pri-
scus 4, 26. dictator 46. Sp.
Servilius COS. 2, 51, 52. 6,
38. Sp. Servilius Priscus cen-
sor 6, 31.
Servius Cornelius 2, 41.
Sextius. *vide* Sextius. T. Sextius
Epir. 124.
Sextus (*sive* Sextos) urbs Helle-
sponti 32, 33. 37, 9.
Setia 6, 30. 27, 11. 29, 15. 32,
26. Setini pop. 8, 1. Setinus
ager 8, 19. 13, 14. Setinus
homo 8, 5.
Seutha 42, 51.
Sextilia virgo Vestalis 14,
39.
C. Sextilius trib. mil. 6, 30.
M. Sextilius Frigellanus 27,
10.
C. Sextius (*sive* Sextius) procos.
Epir. 61. L. Sextius tr. pl. 4,
94. strenuus adolescens 6,
34. leges adversus patricio-
rum opes promulgat 35. VIII.
trib. pleb. 36. continuari sibi
tribunatum recusat 39. X
trib. suffectus 42. COS. *ibid.*
& 8, 1. 10, 8. M. Sextius
Sabinus ædil. 30, 26. P.
Sextius Capitolinus COS. 5,
32. P. Sextius Xvir 3, 33,
quaest. 4, 50.
Sibaris 26, 39.
Sibylla 1, 7. 38, 45. Sibyllini
libri 5, 13. 7, 27. 11, 12.
Cn. Siccus 2, 58. L. Siccus 3,
43.
Sicilia 1, 1. 2, 34. ejus magna
parte potitur Pyrrhus 14, 1.
ejus status initio belli Punici
primi 16, 9, 10. perdomita
23, 40. tota ad Romanos
inclinat

I N D E X.

inclinat 26, 41. ejus fertilitas 26, 40. populo Rom. pace ac bello fidissimumannonæ subsidium 27, 5. in Sicilia quid gestum post Hieronymi cædem 24, 21. Siciliæ tyranni 7, 26. Siculi de M. Marcello questum veniunt Romam 26, 27. eorum exploratio 29. Sic. legati ad genua Marcelli se projiciunt 33. Sibulum bellum 24, 36. 25, 40. Siculum fretum 1, 2. 26, 29. Siculum mare 13, 35. Sicilius, defectionis Hirpinorum auctor 23, 37. Sicimina mons 45, 12. C. Sicinius trib. pl. 3, 54. Cn. Sicinius trib. pl. 2, 61. prætor. 39, 47. 41, 9. provinciam Macedoniam obtinere jubetur 42, 27. IIIvir 41, 18. T. Sicinius COS. 2, 40. Volscos devincit 41. tr. pl. 5, 24. Sicyon urbs 11, 13. 27, 31, 33, 35. 32, 23, 30. Sicyonii 32, 21. 33, 14. Sida opp. 37, 23. Sidetæ 35, 48. Sidicini 8, 2. Campanis se jungunt 7, 29. Sidicinus ager 7, 29, 30, 34. 10, 13. Sidonii pop. 35, 48. Sigeum 44, 28. Signia colonia 1, 56. 2, 21. 8, 3. 32, 2. Signini 2, 21. Sigovetus, Ambigati Gallorum regis sororis filius 5, 34. Q. Silius quest. 4, 54. Silpia urbs 28, 12. Silvani vox audita 2, 7. Silvius 1, 3. Silvii *Epir.* 1. Similæ lucus 39, 12. Sindenses pop. 38, 15. Sinope urbs 10, 21. 38, 18. Sinopenfes 40, 2.

VOL. VII.

Sintice regio 44, 50. Sintii pop. 42, 51. Sinuessia urbs 8, 11. 10, 21. 22, 14. 28, 13. 32, 9. 36, 3. Sinuessianus pop. 27, 40. Sinuessianæ aquæ 22, 13. Sipontum urbs 8, 24. 34, 44. 39, 23. Sipontus ager 34, 45. Sipylus 37, 37. Sipyrrhicas 31, 46. Siræ opp. 45, 4. Smyrna 33, 38. 35, 42. *Epir.* 122. Smyrnæi 37, 16. 38, 39. Soli castellum 33, 20. 37, 56. Solis ara 40, 22. Solonis leges à Romanis legatis descriptæ 3, 31. *Epir.* 103. Solonius ager 8, 12. Solovettius regulus 45, 34. Sopater 24, 23. 30, 26, 42. 31, 21. 42, 66. Sophonisba, uxor regis Syphacis 30. 12, 15. Sora 10, 1. capitur 7, 28. ad Samnites deficit 9, 23. capitur 24. iterum expugnatur 43. recipitur à Samnitib. 44. Sorona arx 9, 31. Soranus transfuga 9, 24, 25. Soranus ager 10, 33. Sororium tigillum 1, 26. Sosilaus Rhodius 34, 30. Sosis 24, 21. 22. 25, 25. 26, 21. Sosistratus 13, 49. Syracusas, aliaque quibus imperabat, oppida tradit Pyrrho 14, 9. effugit ad Pænos 19. Sositheus Magnes legatus ad Annibalem 23, 39. Sotpitæ Junonis Sedes 32, 30. Sotimus minister Alexandro *Epir.* 8, 24.

R

Sparta

I N D E X.

- Sparta quondam sine muro 34, 37. 39, 17. à Romanis obfidetur 34, 37. Spartana dura & horrida disciplina 38, 17. Spartanum bellum 34, 40. *vide* Lacedæmon.
- Spartacus *Epit.* 95, 97.
- S. ei ædes 21, 62. 40, 51. templum 2, 51. 24, 47. reficitur 25, 7. fulmine ictum 21, 61.
- Spelæum urbs 45, 33.
- Sperchiæ opp. 32, 13.
- Sporchius fl. 36, 14. 37, 4.
- Spoletium (*sive* Spoletum) 20, 2. 22, 9. 45, 43. Spoletani (*vel* Spoletini) 27, 10. 45, 43.
- L. Spurius Medullinus tr. mil. conf. pot. III. 4, 60.
- Q. Statorius instruit milites Syphacis regis 24, 48.
- Statiellæ 42, 21.
- Statiellates 42, 8. Statiellates Ligures 42, 21. Statiellas ager 42, 7.
- Marius Statilius præfectus 22, 43.
- Statius 23, 1. Statius Metius 24, 19. T. Statius tr. 2, 52.
- Statorius 30, 28.
- Stellæ ager, 10, 31. Stellates campi *ibid.*
- Stellatina tribus 6, 5. 7, 4. *Epit.* 61.
- Stenis, hospes Annibalis Capuz 23, 8.
- C. Stertinius pr. 38, 35. L. Stertinius 33, 38. quæstor 45, 14.
- Sthena 32, 5.
- Stimo 32, 14.
- Stobi opp. 32, 53. 40, 21.
- Stobi Pelagoniæ 33, 19.
- Sroni *Epit.* 62.
- Stratii 43, 22.
- Stratius medicus 45, 19.
- Straton *Epit.* 124.
- Stratonicea urbs 33, 18, 30. Stratonicensis ager 33, 18, Stratonides 33, 28.
- Stratum urbs 36, 11. 38, 4, 5. 43, 21.
- Strymo fl. 44, 48.
- Stubera urbs 31, 39. 43, 21, 22, 23.
- Stymphalia terra 33, 14.
- Stymphalis, Macedoniæ regio 45, 30.
- Sublicius pons 1, 23. 5, 40.
- Subota inf. 44, 28.
- Suburra 3, 13. Suburrana trib. *Epit.* 20.
- Sucro opp. 28, 24, 26, 28, 29.
- Sueffa colonia 9, 28. 27, 11. 29, 15. Sueffa Aurunca appellata 8, 15. Sueffa Pometia 1, 41.
- Sueffetani 34, 19. Sueffetanus ager 27, 24.
- Sueffana cohors 10, 33.
- Sueffani (*rectius* Sueffulani) 7, 38.
- Sueffiones *Epit.* 104.
- Sueffula 7, 37. 23, 60. 26, 9. Sueffulani 8, 15.
- Mettius Suffetius 1, 23, 28.
- Suiffmontium mons 39, 2. 40, 41.
- Sulla. *vide* Cornelius & Sylla.
- Sulmo opp. 26, 11.
- Sulpiæ 39, 11.
- C. Sulpicius tr. mil. conf. pot. 6, 22. legat. 7, 7. dictator 12. ejus cunctationem ægre ferunt milites *ibid.* ejusd. Arategema 14. de Gallis triumphat 15. interrex 17, 22. pr. 25, 41. tr. pl. 43, 17. C. Sulpicius Camerinus censor 6, 27. C. Sulpicius Galba pont.

I N D E X.

pont. 41, 34. pr. 28. C. Sulpicius Gallus 43, 2. trib. mil. defectum lunæ militib. prædicat 44, 38. COS. 45, 44. Gallos Ligures domat *Epit.* 46. C. Sulpicius Longus COS. 8, 15. iterum 37. 9, 24. C. Sulpicius Q. F. Q. N. Paternulus COS. 17, 22, 26, 27. C. Sulpicius Peticus III. COS. 7, 17. IV. COS. 19, 22. L. Sulpicius COS. 8, 9. trib. mil. 40, 27. L. Sulpicius Galba pont. moritur 32, 7. M. Sulpicius Gallus pr. 43, 14. T. Sulpicius Xvir 3, 33. legatus consularis 50. equitib. præficatur 70. trib. mil. 5, 47. interrex 10, 11. P. Sulpicio in annum prorogatum imperium 27, 7. P. Sulpicius procos. 10. Elin intrat 34. *Æginam* classe profectus Attalo conjungitur 35. P. Sulpicius ager Pergami subhsit 35, 13. P. Sulpicius à servo occiditur *Epit.* 77. P. Sulpicius Saverrio COS. 9, 45. censor 10, 9. COS. 13, 36. P. Sulpicius Camerinus 3, 31. P. Sulpicius Servii F. Galba COS. 25, 41. P. Sulpicius Galba COS. 31, 4. fert ad populum de bello Macedonico 6. paludatus cum lictorib. ab urbe proficiscitur in Mac. 31, 14. P. Sulpicius Longus trib. mil. 5, 36. Q. Sulpicius COS. 4, 23. legatus 27. Q. Sulpicius Camerinus trib. mil. conf. pot. iterum 5, 14. Servius Sulpicius COS. 2, 19. curio max. moritur 3, 7. COS. trib. mil. conf. pot. 5, 32. trib. mil. 6, 32, 36. majorem M. Fabii

Ambusti filiam ducit 34. COS. *Epit.* 108. Ser. Sulpicius Camerinus 7, 38. Ser. Sulpicius Galba *Ep.* 48. ædil. cur. 27, 23. legat. ad Attalum 29, 11. pontifex 30, 26, 39. moritur 32, 8. præt. 38, 42. tr. mil. Paulli inimicus 45, 35. pr. male adversus Lufitanos pugnat *Epit.* 48. Ser. Sulpicius Rufus tr. mil. conf. pot. 6, 4. iterum 18. III 21. T. Sulpicius Peticus COS. 7, 2. Summani ædes Romæ de cælo tacta 32, 29. Sunium 28, 8. 31, 23. 32, 17. Suovetaurilia 1, 44. 8, 10. Superum mare 45, 2. P. Sura legatus 22, 31. Surdetanum forum 26, 23. Surenas dux *Epit.* 106. Surrentini pop. 22, 61. Sufus Phalaferneus 42, 51. Sutrium 9, 32. 10, 14. 27, 11. 29, 15. à Camillo recipitur victis Etruscis 9, 35. Sutrinus ager 26, 34. Sycurium opp. 42, 54, 57, 62, 64. Syleum urbs 38, 14. L. Sylla Athenas expugnat *Epit.* 82. dictator *Epit.* 89. T. Syllæ crudelitas *Epit.* 87. Sylla in campo Martio sepelitur *Epit.* 90. *vide* Cornelius. M. Syllanus, legatus Scipionis 28, 17. Syllus Gnoesium dux 42, 51. Sylo Popedius *Epit.* 76. Synnada urbs 38, 15. 45, 34. Synope urbs 10, 22. Syphax rex Numid. 24, 47. 28, 17. à Masinissa victus 24, 49. in Maurusios fugit *ibid.* quibus

I N D E X.

quibus donis à Romanis affectus 27, 4. Asdrubalis filiam ducit 29, 23. ad P. Scipionem legatos mittit 24. consilio Asdrubalis adversus Masinissam bellum suscipit 31. adversus Masinif. & Scip. copias educit 30, 11. capitur 12. milites semilixas statarios habet 28. cum reliquis captivis ad Scip. ducitur 16. in custodiam Albam mittitur 17. Tibure moritur 45. publico funere elatus *ibid.*

Sypheum opp. 30, 19.

Syracusæ 25, 23. obediuntur à Carthaginienfibus 13, 50. deduntur Pyrrho 14, 9. oppugnantur à Rom. 24, 33. capiuntur 25, 24. direptæ 31. ear. captar. ingens præda 40. Syracusani legatos mittunt ad Romanos 24, 29. eorum seditio 32. Syracusanis portus 25, 25.

Syri 36, 17. 37, 16.

Syria 37, 3. *Epit.* 35, 52.

Syrtis minor 29, 33. 34, 62.

T.

T Abæ urbs 38, 13.

Tabernæ Novæ 3, 48.

Tabularium, *locus Romæ*

43, 19.

Tabulius ager 31, 13.

Tagus fl. 21, 5. 27, 19.

Talassius, unde nuptialis vox 1, 9.

Tamiani pop. 33, 18.

Tanagra urbs 33, 30. 35, 51.

Tanais amnis 38, 38.

Tanaquil. Lucumonis uxor 1, 34, 39, 41.

Tanetus vicus 21, 25. 30, 29.

Tapfus. *vide* Thapfus.

Tarentum 12, 7. 23, 38. 27, 17. Tarentini 24, 20. eorum bellum cum Romanis 12, 7, &c. belli finis 14, 40, puniuntur 15, 1. Tarentini quidam nobiles cum Annibale colloquuntur de prodendo Tarento 25, 8. Tarentini obfides occiduntur 7. Tarentina arx 12, 20. 25, 11. ab Annibale oppugnatur *ibid.* Tarentina tribus 10, 9. Tarentinus ager 24, 2.

Tarpeia virgo 10, 11. Tarpeia rupes 6, 17.

Tarpeius mons 1, 54. Tarpeium saxum 6, 20.

Sp. Tarpeius Romanæ arcis præfectus 1, 11. COS. 3, 31. trib. pl. 65.

Tarquinius urbs 1, 34. *Epit.* 1, Tarquinienses agrum Rom. depopulantur 5, 16. opprimuntur *ibid.* CCCVII. milites Rom. immolant 7, 15. ideo in eos victos acerbè sævitum 19. inducias in XL annos impetrant 22.

Tarquiniensis ager 6, 4.

Aruns Tarquinius 1, 46. L.

Tarquinius Collatinus COS.

2, 2. L. Tarquinius Prisci nomen 1, 34. L. Tarquinius

Priscus tutor liberis regis

1, 35. regnum affectat *ibid.*

creatus rex *ibid.* centum in

Patres legit *ibid.* circum max.

ædificat *ibid.* muro lapideo

urbem circumdat 35. Sabinis

bellum infert *ibid.* centuriis

equitum numerum auget *ibid.*

augures eludit *ibid.* iterum

Sabinis bellum infert 37. triumphans Romam redit *ibid.*

Latinos domat 38. arcem

ad

I N D E X.

ad ædem in Jovis Capitolio fundandam occupat *ibid.* Servio Tullio filiam suam despondet 39. ei parantur infidiæ *ibid.* securi feritur *ibid.* XXXVIII annos regnavit *ibid.* Tarquinius Superb. regnum affectat 1, 47. cum Servio Tullio disceptat 48. Servium è curia deducit *ibid.* eum interficit *ibid.* quare Superbus appellatus 49. primores Patrum interficit *ibid.* armatus corpus circumsepit *ibid.* injussu populi & Patrum regnat *ibid.* primus morem senatus consulendi solvit *ibid.* metu fuor. peregrinos sibi conciliat *ibid.* Latinor. procerib. conventum indicit 50. Octavio Mamilio filiam nuptum dat *ibid.* Turno Herdonio necem machinatur 51. fœdus cum Latinis renovat 52. Volskis bellum in annos CC movet *ibid.* quare summa papaverum capita decutit 54. pacem cum Æquis facit 55. Jovis templum in monte Tarpeio ædificat *ibid.* ei imperium abrogatur 50. ei clauduntur portæ 60. annos XXV regnavit *ibid.* Hetruscos ad bellum sollicitat 2, 6. exsulatum ad generum Mamilium Octavium Tusculum abit 15. ejus mors 21. Sextus Tarquinius ejus F. 1, 53. benigne à Gabinis suscipitur *ibid.* nuncium ad patrem mittit 54. Lucretiæ vim affert 58. Tarquiniorum nomen populo invisum 2, 2. eorum ager Marti consecratus 5.

Tarquitius 3, 27.

Taracinæ 4, 59. illic lapidibus pluit 36, 37. Tarracina colonia 36, 3. Tarracinæ Jovis ædes tacta de cœlo 28, 11. & porta 29, 14.

Tarracon 22, 19. Tarraconensis conventus 26, 51.

Tatienfes 1, 13, 36. 10, 6.

Q. Tattus 28, 45. Titius Tattius 1, 10, 13, 14, 17, 34.

Taulantii 45, 26.

Taurasinini 40, 38. campi 14, 29.

Taurea Jubellius Campanus 26, 15. *vide* Jubellius Taurea.

Taurilia ludi 39, 22.

Taurini pop. 21, 38, 39. Taurini saltus 5, 34.

Tauromenii pop. 16, 16.

Tauromenitani 14, 2.

Tauropolos Diana 44, 48.

Taurus mons 27, 35, 52, 55. 35, 13. 37, 8. Taurus fl. 38, 15.

Tagetus, mons Laconiz in Peloponnefo 34, 28.

Teanum 22, 57. 23, 24. 26, 14, 15.

Teanenses pop. 9, 20.

Tectosagi pop. 38, 16, 19, 25.

Tegea urbs 35, 27. 38, 34.

Tegmon opp. 45, 26.

Teium (*sive* Theium) opp. 37, 27. 38, 1. Teii 37, 27.

Telefia urbs 22, 13. 24, 20.

Telleni (*al.* Tellena, Tellenæ *vel* Tellini) 1, 33.

Telemessus (*vel* Thelmessus Termessus, *sive* Telmessus) 38, 39. Telmessicus sinus 37, 16.

Tellus Dea 10, 29. Telluris ædes 2, 41.

Temenis porta Tarenti 25, 9.

I N D E X.

- Sex. Tempanius dec. mil. 4,
 38. S. Tempanius 4, 40,
 42.
 Tempe Theffalica 32, 15. 33,
 35. 36, 10. 42, 4, 67. 44,
 6.
 Temsa, urbs Bruttiorum 54, 45.
 Tempfanus ager *ibid.*
 Tempyra 38, 41.
 Tenchtheri pop. *Epit.* 138.
 Tendeba 33, 18.
 Tenedus inf. 31, 16. 44, 28.
 Tenus (*sive* Tenos) urbs 36,
 21.
 Terentilla lex 3, 10.
 C. Terentillus Arsa 3, 9.
 Terentina tribus 10, 9. *Epit.*
 10.
 A. Terentius Varro præd. 39,
 31. C. Terentius Istra pr. 39,
 56. Illvir 40, 29. C. Te-
 rentius Varro sordido loco
 natus 22, 26. suator legis
 de abrogando dictatore *ibid.*
 COS. 35. conciones multas
 ac seroces habet 38. Anni-
 balem adoritur 45. vincitur
 49. ei redeuntur à clade
 Cannensi obviam itum ab om-
 nib. ordinib. 61. C. Teren-
 tius Varro 27, 26. propr.
 37. legat. ad Philip. 30, 26.
 legat. in Africam 31, 11.
 Illvir 31, 49. L. Terentius
 legat. 33, 41. L. Terentius
 Massa præd. 38, 42. ædil.
 pl. 31, 50. M. Terentius
 Varro 13, 35. P. Terentius
 Tusciveicanus 45, 17. Q.
 Terentius legat. 21, 63. Q.
 Terentius Culleo Romanis
 traditur 30, 43. Scipionem
 triumphantem sequitur 45.
 legat. 33, 49. pr. 38, 42,
 54.
 Tergemina porta 4, 16.
 Tergemini 1, 25. *vide* Hora-
 tii.
 Terrina, oppidum Bruttiorum
 8, 24.
 Termessus urbs 38, 15. Ter-
 messenses *ibid.*
 Termetini pop. Hispania *Epit.*
 54.
 Terminalia festa 43, 14. 45,
 46.
 Terminus Deus 5, 54. *Epit.* 1.
 Terra mater 8, 6.
 Tetraphylia urbs 38, 1.
 Teuticus, Gentii Orator 44,
 31.
 Teutomalius rex *Epit.* 61.
 Teutoni pop. *Epit.* 67, 68.
 Teus 37, 27. Teii 37, 27,
 28.
 Thabusion castellum 38, 14.
 Thalassius 1, 9. *vide* Talass.
 Thapsus (*sive* Tapsus) urbs 29,
 30. 33, 50. *Epit.* 114.
 Thasii 31, 31.
 Thassus inf. 33, 16, &c.
 Thaumaci pop. 36, 14. ubi siti
 32, 4. unde appellati *ibid.* à
 Philippo oppugnantur *ibid.*
 capiuntur 36, 14.
 Theanum. *vide* Teanum.
 Theanus Sidicinus tr. mil. 22,
 57.
 Theates pop. 9, 20.
 Thebæ Bæotiae caput 42, 44.
 Romanis deduntur 63. di-
 ruuntur 9, 18. *Epit.* 52.
 Thebani in latrocinium ver-
 si 33, 15. seditiones exci-
 tant 42, 43. Romanas par-
 tes sequuntur 44. Thebæ
 Phthiæ 33, 13, 49. 39, 25.
 Thebæ Phthioticæ 28, 7.
 33, 20.
 Thebes campus Homeri carmi-
 ne nobilitatus 37, 19.
 Theium. *vide* Teium.
 Thelmessus

I N D E X.

- Thelmeffus. *vide* Telmeffus.
 Themistus, Gelonis gener 24, 24, 25, 26.
 Theodorus 24, 5, 22. 45, 26. *Epit.* 112.
 Theogenes præfectus 44, 32.
 Theondas magistratus 45, 5.
 Theoxena, singularis virtutis femina 40, 4.
 Theoxenus, dux exercitus Achaici 33, 18.
 Thermeffini *Epit.* 54.
 Thermopylae 28, 7. 33, 21. 36, 42. 45, 22. unde dictæ 36, 15. earum descriptio *ibid.*
 Thespiae urbs 42, 43.
 Thesproti pop. 43, 24. Thesprotius sinus 8, 24.
 Thessalia 27, 30, 32. Thessaliae campi 31, 41. 32, 15. Thessali 13, 7. 14, 34. 29, 12. 42, 5. de Philippo queruntur 39, 25. eis libertas datur 33, 20.
 Thessalica Tempe 39, 24.
 Thessalonica (*vel* Thessalonice) 33, 3. 39, 27.
 Thetidium 33, 6, 7.
 Theudoria urbs 38, 1.
 Theuma vicus 32, 13.
 Thimarum 32, 14.
 Thoas 35, 12. 32, 42, 45.
 Thænio dominationem affectat 13, 49. occurrit Pyrrho 14, 1. à quo occiditur 19.
 Tholistobogii. *vide* Tolistobogii.
 Thorax nomen collis 16, 16.
 Thraces gens ferocissima 42, 52. latrocinii vitam agunt 38, 46. Manlii exercitum adoriuntur *ibid.* 40. difficiles commercio 40, 57. in montem Donucam concedunt *ibid.* romphæis longis pugnant 31, 39. eorum legati Romam missi 42, 19. Romam veniunt 45, 42. equis crura succidunt, ilia suffodiunt 42, 59.
 Thracia 37, 60. 38, 16, &c.
 Thrasippus Eulyestas 42, 51.
 Thrasimenus (*sive* Trasimenus) lacus 22, 4, 6. *Epit.* 22.
 Thrafo 24, 5.
 Thrasymedes Parius nobilis Artifex 11, 13.
 Thrausi 38, 41.
 Thrax 39, 1.
 Thronium 32, 36. 35, 37. 36, 20.
 Thurii (*sive* Thuriæ) urbs 9, 19. in Salentinis capta 10, 2. reddita veteri cultori *ibid.* à Romanis capta 12, 6. à Tarentinis 9, 11, 29. Thurini in fidem populi Romani redeunt 25, 1. ad Annibalem deficiunt 15. Thurinus agor 34, 52.
 Thyatira opp. 37, 8, 21.
 Thymbris fl. 38, 18.
 Thyrium 36, 11, 12. 43, 17.
 Thyrsis Stuberæus 40, 14.
 Tiberinus Silvius rex 1, 3. Tiberinus fl. 5, 37.
 Tiberis (prius *Albula* vocat.) fl. 1, 3, 4. innavigabilis propter rigidam hiemem 5, 13. ab Hercule nando trajicitur 1, 7. ejus inundatio 19, 64. 24, 9. 30, 38. 35, 9, 21. 38, 28. Tiberina ostia 26, 19.
 Tiberius Nero *Epit.* 136.
 Tibertini 9, 30.
 Tibur 22, 11. Tiburs populus 8, 12. Tiburs ager 7, 11. Tiburtes 7, 9. 8, 13. eis bellum indicitur 7, 9. nocte ad Romæ mœnia veniunt 12. Rom. se dedunt 19.
 Tichiûs cacumen Oetæ m. 36, 16, 18.
 Ticinius fl. 5, 34, 21, 39, 45.

Tifata

I N D E X.

- Tifata colles 7, 29. 23, 36. Tifata mons Capuæ imminens 26, 5. 32, 7.
 Tifernum mons 9, 44. 10, 14, 30.
 Tigillum fororium 1, 26.
 Tigranes, Armeniorum rex *Epit.* 97, 98, 100, 101, 103.
 Tigurini Galli *Epit.* 65.
 Timanor Dolops, Persei funditoribus præfectus 42, 58.
 Timasircrates Rhodius 37, 14.
 Timasitheus, princeps Liparensium 5, 28. Timasitheo gratiam referunt Romani 18, 46.
 Timavi lacus 41, 1, 2.
 Timochares accedit ad Fabricium veneno Pyrrhum necaturus 13, 44.
 Timocrates, Pellenensis 34, 29, 40.
 Timoleon vincit Carthaginienfes 16, 8.
 Timon, Lydiæ præpositus 33, 5, 37, 44.
 Timotheus, unus ex Persei præfectis 42, 67.
 Tirustæ pop. 45, 26.
 Tisippus 45, 28. Tisæus 28, 5.
 Tiso præfectus classis Patrensis 35, 26.
 Titienfes. *vide* Tatiensfes.
 C. Titinius (*sive* Titinnius) tr. mil. conf. pot. 5, 13. iterum 18. M. Titinius tr. pl. 3, 54, 35, 8. mag. eq. 10, 1. M. Titinius Curvus pr. 40, 58.
 L. Titinius tr. mil. conf. pot. 5, 12. legat. 31, 21. Sex. Titinius tr. pl. 4, 16.
 Titium atrium 39, 44.
 Titius Tatius. *vide* Tatius.
 Titorius *Epit.* 106.
 Toletum opp. 35, 7, 22. 39, 30. Toletani 35, 22.
 Tholistobogii (*vel* Tholistobogii) 38, 16, 19. *Epit.* 38.
 Lar. Tolumnius 4, 17, 19. *Epit.* 4.
 Torone opp. 44, 12. à Philippo capitur 28, 7. Toronæ prom. 31, 45.
 Toronaicum mare 44, 11.
 Tralles 31, 35. sagittarii 37, 40. Tralles Romanis deduntur *ibid.* 44. Eumeni attribuuntur 38, 39.
 Tralli Thraces 27, 32. 38, 21.
 Transdanubiana regio 40, 57.
 Transrhenanæ gentes *Epit.* 139.
 Transiberina habitatio quasi exsilium 3, 13. assignata rebellantibus 8, 20, 26, 34.
 Trasimenus. *vide* Thrasimenus.
 M. Trebellius Fregellanus 43, 24. Q. Trebellius Pollio centurio legionis quartæ 26, 48.
 Trebia fl. 21, 48. Trebia opp. 2, 39. Trebianus ager 23, 14.
 Trebius 23, 1.
 C. Trebonius *Epit.* 105, 110. tr. pl. 5, 11. L. Trebonius Asper tr. pl. 3, 65. M. Trebonius trib. mil. conf. pot. 6, 21. Trebonia lex 5, 11, 12.
 Trebula urbs 23, 39.
 Trebulanis civitas data 10, 1.
 C. Tremellius Xvir 42, 4. C. Tremellius Flaccus legat. 29, 11. Cn. Tremellius trib. pl. 45, 15. *Epit.* 47. Cn. Tremellius Flaccus æd. 30, 26.
 Treviri à C. Cæsare victi *Epit.* 107.
 C. Triarius legat. *Ep.* 118. L. Triarius *Epit.* 98.
 Triballi, Illyrior. gens 27, 34, 31, 35. Triballi Thraces funditores 38, 21.
 Tricassini pop. 5, 34. 21, 31.
 Tricca

I N D E X.

Tricca opp. 32, 13. 36, 13. 39, 25.
 Tricipitinus *Epit.* 1.
 Tricorii pop. 21, 31.
 Trientius ager 31, 13.
 Trifanum, *locus* 8, 11.
 Trigemina porta 4, 16. 35, 10, 41. 50, 51. 41, 40. Trigemini fratres. *vide* Tergemini.
 Tryphylia 32, 5. à Philippo Achæis reddita 28, 8. 34, 20.
 Tripolis Laconici agri 35, 27.
 Tripolis 42, 53. Scea vocata 55. à Rom. recipitur 42, 67.
 Tripolitanus ager 36, 10. Tritonon opp. 28, 7.
 Trocmi, populi Galatiæ in Asia minori 38, 17. *Epit.* 38.
 Trogilionum po tus 25, 23.
 Troja capta, in Trojanos sævitum 1, 1. Troja X. annis oppugnata 5, 4. Troja altera & tertia 1, 1. Trojanus pagus *ibid.* Trojugena 25, 12.
 Troilium in Etruria oppidum capitur 10, 46.
 Tromentina tribus 6, 5. *Epit.* 6.
 Trophonis specus 45, 27.
 Tubero 10, 9. Q. Tubero 4, 23.
 Tuccia virgo Vestalis 20, 16.
 M. Tuccius 39, 21. tr. pl. 35, 41. pr. 36, 45. Illvir 39, 23.
 Tullia 1, 46, 47, 48, 58. *Epit.* 1. Tullia 1, 46.
 Tullii in Patres lecti 1, 30.
 Accius Tullius 2, 35. C. Tullius COS. 2, 43. M. Tullius Cicero 13, 42. *Ep.* 102, 103. ab exilio reducitur *Epit.* 104. ejus caput cum manu dextra in Rostris ponitur *Epit.* 102.
 Servius Tullius rex 1, 18,

39. Servius Tullius captiva Corniculana natus 4, 3. ei caput ardet 1, 39. de eo variae sententiæ *ibid.* cum trabea & lictoribus prodit 41. rex creatur *ibid.* fortiter adversus Vcientes se gerit 42. censum instituit, civitatemque in classes dividit 43. lustrum condit 43, 44. duos colles urbi adjicit *ibid.* agrum ex hostib. captum viritim dividit 46. plebis consensu declaratus rex *ibid.* Sex. Tullius 7, 15. Tullianus carcer 29, 22.
 Tuneta urbs Africæ 30, 9, 16.
 Turba opp. 33, 30.
 Turdetania 28, 34. 34, 16, 19.
 Turdetani 21, 6. sub corona venditi 24, 42.
 Turduli pop. Hisp. 28, 29. 34, 17.
 Turdulum bellum 34, 20.
 Turia. *vide* Tutia.
 Turnus rex Rutulor. 1, 2.
 Turrus rex 40, 49.
 Tusci 2, 34. Janiculum occupant 2, 51. opprimuntur à Romanis 5, 45. jungant se Gallis 12, 1.
 Tuscum mare 5, 33. Tuscus vicus 2, 14. 23, 11. 27, 39.
 Tuscus ager 2, 49.
 Tusculum 2, 15, 16. 27, 4. à Latinis captum 6, 33. recipitur, Latinis cæsis *ibid.* Tusculani Romanis ultro suppeditas ferunt 3, 18. Capitolium oppugnant *ibid.* qua arte fidos se Romanis socios fuisse ostenderit 6, 25. pacem, deinde civitatem impetrant 26. de Tusculanis pop. judicium 8, 37. Tusculana arx 26, 9. ab Æquis capitur 3, 23. Tusculanus

I N D E X.

lanus ager 3, 7. Tusculan
colles 3, 7, 8. Tusculana ex-
peditio 6, 27.
Tutia (*vel* Turia) fl. 26, 11.
Tycha 24, 21. pars Syracusa-
rum 25, 25.
Tymbretis fl. 38, 18.
Tyndarion 14, 2.
Tyndaritæ 16, 16, 46.
Tyndarion urbs 36, 2.
Tyrrhenum mare 5, 33.
Tyrrheum opp. 36, 11. 38, 9.
Tyrrhenes 36, 12.
Tyrus legatus 33, 48, 49. 34,
61. Tyri 35, 48.
Tyscos vicus 38, 18.

U.

V Accæti pop. 35, 7. 40, 47,
50. iis motum bellum ab
Annibale 21, 5. subi-
guntur *Epit.* 48. ipsi se in-
terimunt *Epit.* 57.
Vacciprata 8, 19.
Vadimonis lacus 9, 39.
Valentia opp. *Epit.* 55.
Valeriani 6, 9.
Valerius Lævinus *Epit.* 13. Va-
lerius Max. censor *Epit.* 18.
A. Valerius tr. mil. 6, 36.
A. Valerius Publicola tr. mil.
conf. pot. II. 5, 1. C. Va-
lerius tr. mil. 6, 36. C. Va-
lerius Lævini F. 38, 9. C.
Valerius 42, 6. C. Valerius
Flaccus decemvir sacris faci-
und. 27, 8. captus à P. Li-
cinio pont. max. *ibid.* quia
flam. Dial. erat, in leges jura-
re non poterat 31, 50. C. Va-
lerius Lævinus pr. 41, 13. vin-
cit Ligures 41, 23. de quibus
triumphat *ibid.* petit censu-
ram 43, 17. C. Valerius Po-
titus tr. mil. conf. pot. 4,

49. COS. 53. ovans urbem
introit *ibid.* tr. mil. II. 57.
tr. mil. conf. pot. III. 61.
C. Valerius Trappo trib. pl.
38, 36. L. Valerius Quæstor
2, 41. L. Valerius COS. 42.
COS. II. 61. ejus res gestæ
62. 3, 5. interrex 5, 17. le-
gat. Delphos mittitur 5, 28.
mag. eq. 5, 48. 8, 18. pontif.
33, 44. trib. pl. 34, 1.
L. Valerius decemvir Navalis
12, 7. L. Valerius M. F. M.
N. Flaccus COS. 16, 59. L.
Valerius Flaccus æd. cur. 31,
4. præt. 50. COS. 33, 44.
cum Boiis configit 34, 22.
procos. cum Gallis Insubrib.
& Boiis pugnat 45. L. Vale-
rius P. Flaccus triumvir 37,
46, 57. L. Valerius Flaccus
cens. 39, 41. pontif. moritur
40, 42. L. Valerius Flaccus
occiditur à C. Fimbria *Epit.*
82. L. Valerius Lævinus pr.
40, 44. L. Valerius Publicola
COS. 3, 55. ejus leges *ibid.*
adversus Æquos & Volscos
consilio bellum sustinet 60.
tr. mil. conf. pot. 5, 26. III.
6, 5. IV. 21. V. 27. L. Va-
lerius Potitus 3, 39. tr. mil.
conf. pot. II. 58. Antium
petit. 59. tr. mil. conf. pot.
III. 5, 1. IV. 10. V. 14.
L. Valerius Potitus COS. 5,
31. interrex 32. 6, 5. L.
Valerius Tappus pr. 35, 10.
L. Valerius C. F. Tappus 37,
46. triumvir 57. M. Vale-
rius fecialis 1, 24. M. Vale-
rius M. F. Volefi nepos 2, 18.
COS. 16. de Sabinis trium-
phat *ibid.* & 16. M. Vale-
rius, Publicolæ frater transfi-
gitur in acie 2, 20. M. Vale-
rius

I N D E X.

rius Volefi F. dictator 2, 18.
de Sabinis triumphat 31. ei
fella curulis in circo posita
ibid. dictatura se abdicat 2,
31. M. Valerius augur mo-
ritur 3, 7. M. Valerius Va-
lerii F. Valerii N. quæstor
3, 25. M. Valerius COS. 3,
31. M. Valerius IV. prætor
9, 41. M. Valerius COS.
fert legem de provocatione
tertio 10, 9. M. Valerius
COS. Hetruscos compescit
11. M. Valerius tr. mil. 10,
14. mag. eq. 7, 12. ejus ga-
leæ corvus insidet 26. Gallum
obtruncat *ibid.* X bobus au-
reaque corona donatur *ibid.*
M. Valerius Corvinus COS.
ibid. II. COS. 27. COS. III.
28. ejus laus 33. M. Vale-
rius primus arma in Samnium
intulit 10, 31. de Samnitib.
triumphat 8, 38. dictator 39.
interrex 8, 3. IV. COS. 16.
interrex 17. iterum 9, 7. M.
Valerius Falco legatus ad At-
tatum regem 29, 3. æd. cur.
36, 26. M. Valerius Lævinus
pr. 23, 24, 30. COS. 27,
22. in senatu res à se gestas
commemorat 27, 5. ei in an-
num prorogatum imperium
10, 7, 24. COS. 30. procos.
in Africa late populationes
facit 38, 4, 10. M. Valerius
Lævinus 28, 46. legatus ad
Attalum 29, 11. M. Valerii
Lævini causa à P. & M. fi-
liis ludi facti 31, 50. pr. 39,
5, 16. M. Valerius M. F.
Maximus tr. mil. COS. pot.
5, 14. iterum 24. censor 9,
43. dictator 10, 3. M. Va-
lerius M. F. M. N. Maximus
COS. 16, 43. M. Valerius

Messala 28, 5. pr. 34, 53.
COS. 37, 47. 38, 35. Xvir
sacror. 42, 28. M. Valerius
Poplicola COS. 7, 18. ite-
rum 19. M. Valerius Potitus
COS. 11, 27. P. Valerius
COS. 2, 52. cum exercitu
Veios mittitur 53. P. Vale-
rius Flaccus legatus ad Anni-
balem 21, 6. P. Valerius
Flaccus legat. 23, 16. ejus sen-
tentia in senatu 26, 8. P.
Valerius Lævinus COS. dux
belli contra Pyrrhum 13, 1.
&c. pugnat cum Gallis 20,
3. P. Valerius Volefi F. 1,
58. COS. 2. 2. triumphans
redit Romam 7. affectati reg-
ni in suspicionem venit *ibid.*
in concionem ascendit *ibid.*
legem de provocatione ad po-
pulum fert 8. P. Valerius
COS. cur Publicola dictus 2,
8. ad Veientium bellum pro-
ficiscitur *ibid.* COS. iterum
ibid. ejus consilium 11. III.
COS. 15. IV. COS. 16. mo-
ritur *ibid.* sumptibus publicis
effertur *ibid.* à matronis luge-
tur *ibid.* P. Valerius Publi-
cola 3, 8. COS. 15. Capito-
lium ab App. Herdonio oc-
cupatum oppugnat 18. inter-
ficitur *ibid.* pr. 7, 23. dicta-
tor 28. P. Valerius Potitus
tr. mil. conf. pot. 6, 6. tr.
mil. conf. pot. iterum 18.
tr. mil. III. 21. IV. 32. VI.
42. Q. Valerius, Proprætor,
triumphat 19, 65. T. Vale-
rius COS. 8, 18. legat. 24,
40. Valeria lex, 10, 9. Va-
lerii 3, 39.

Vardæi pop. Illyrici *Epit.* 56.

P. Varenus *Epit.* 95.

Varroniani milites 23, 38.

Varus

I N D E X.

- Varus** *Epit.* 110.
Vastetani Hispaniæ pop. 37, 46.
Vaticanus ager 10, 26, 27.
Vatinius *Epit.* 118.
Vecilius mons 3, 50.
Vestones pop. 35, 7, 22.
Vcii oppugnantur 5, 21. **Veio-**
rum urbs quamdiu obsessa 22.
de Veior. præda dividenda va-
 riæ in senatu sententiæ 20.
Veii de cælo lapidatum 27,
 38. **Veientes** ubi siti 1, 30.
 in fines Romanor. excurrunt
 1, 5. fusi à Romanis pacem
 petunt 1, 15. iterum fundun-
 tur 27. **Veientes & Tarqui-**
nienfes in agrum Rom. duce
L. Tar. superbo excurrunt 2,
 6. **Veientes** Rom. agrum de-
 populantur 43. ead. arte qua
Fabios ceperant, capti 51. su-
 perantur 53. eis induciæ datæ
 in annos XL. 54. fines Rom.
 depopulantur 4, 1. à **L. Ser-**
gio fusi 17. in veientem agrum
 exercitus missus **M. Cornelio**
Malug. & L. Papirio Crasso
COSS. 21. **Veientes** agrum
 Rom. populantur *ibid.* vin-
 cuntur 22. excursiones faci-
 unt in agrum Rom. 30. **Ve-**
ientib & Æquis induciæ dan-
 tur 35. **Veientis** senatus su-
 perbum responsum 10, 58.
Veientes regem creant 5, 1.
Romanor. munimenta incen-
 dunt 7. **Veientanus** ager ple-
 bi dividitur 30. **Veientana**
 arx 5, 21.
Velabrum, vicus Romæ 27, 39.
Velia, regio in urbe Roma 2, 7.
 26, 39. 40, 16.
Velina tribus 19, 65.
Velitræ 2, 30. **Velitræ** colonia
 8, 3. expugnantur 6, 29. ob-
 sidentur 36. **Velitris** numerus
 colonor. auctus 2, 34. ad
Velitras feliciter à Romanis
 pugnatum 6, 22. **Veliternus**
 pop. 8, 12. **Veliterni** 6, 21,
 22. 8, 14. **Veliternus** ager
 30, 38.
Venetia 39, 22. **Veneti** pop. 1,
 1. Græcis fugientib. obsi-
 stunt 10, 2. vincuntur à Cæ-
 sare *Epit.* 104.
P. Ventidius *Epit.* 127.
Venus 1, 1. **Venus** **Ericyna** 22,
 9. **Venus** **Genetrix** *Epit.* 116.
Veneris ædes 41, 40. ex mul-
 tatio ære facta 10, 31.
 templum 32, 33, 34. **Veneris**
Ericynæ ædes 22, 10. 23, 30,
 31. 40, 34.
Venusia, urbs Apuliæ 11, 16,
 17. 22, 49, 54. 27, 2. **Ve-**
nufini 22, 54. 27, 12.
Vercingetorix (*vel* **Vercingeto-**
rix) dux Arvernorum *Epit.*
 107.
Ver sacrum 21, 9. 33, 29. 34,
 43.
Veragri 21, 38.
Vercellius, defectionis Hirpino-
 rum auctor 23, 37.
Vergæ opp. 30, 19.
Vergestani pop. 34, 21.
Vergiliæ 21, 35.
Vergium castrum, receptaculum
 prædonum, capitur à **M. Ca-**
tone 34, 21.
Vermina **Syphacis** **F.** 29, 33.
 fugit 30, 36. pacis conditio-
 nes à Rom. accipit 31, 19.
 ejus ad senatum legati 31,
 11.
Veromandi *Epit.* 104.
Verona urbs 5, 35.
Verrugo opp. 4, 1, 55, 56.
Verulanus pop. 9, 42, 43.
Vesclia opp. 35, 22.
Vesclia urbs 8, 11. 9, 25.
Vesclius

I N D E X.

- Vescinus ager 10, 31, 46.
 Vesperis fl. 8, 8. 10, 28.
 Vesta 1, 20. Vestæ ignis 4, 54.
 in æde extinctus 28, 11. ædes
 Vestæ ardet 19, 64. Vestæ de-
 lubra à Cæritib. religiose culta
 7, 20. Vestales virgines 1, 20.
 7, 20. Vestales duæ stupri
 compertæ 22, 57. Vestalis
 flagro cæsa 28, 11. Vestales
 flamines 7, 20.
 Vestia Oppia 26, 33.
 Vestini *Epit.* 72. Samnitibus se
 conjungunt 8, 29. vincuntur
ibid. in deditionem accipiuntur
Epit. 75. cum eis fœdus ictum
 10, 3.
 Vesuvius mons 8, 8. 23, 39.
 Veteres campi 25, 16.
 Vetii pop. 45, 30.
 Veturia, mater M. Coriolani 2,
 40. Veturia prærogativa 26,
 22.
 C. Veturius COS. 3, 31. XV
 milliib. æris damnatur *ibid.* au-
 gur 32. C. Veturius tr. mil. 6,
 32, 36. L. Veturius tr. mil.
 6, 38, 42. L. Veturius Xvir
 3, 33. legat. 28, 9. L. Vetu-
 rius Philo dictator 22, 33. vi-
 tio creatus *ibid.* Claudii lega-
 tus 26, 33. censor 27, 6, 36.
 præt. 27, 6, 12. ei proroga-
 tum imperium 23. legatus
 pugnam cum Asdrubale in se-
 natu exponit 7, 53. COS. 28,
 10. illi mandatum ut cum
 Annibale bellum gereret *ibid.*
 comitia consularia habet 38.
 mag. eq. 29, 11. L. Veturius
 Philo legat. 30, 38, 40. M.
 Veturius tr. mil. conf. pot. 5,
 13. T. Veturius COS. 8, 16.
 T. Veturius Calvinus COS.
 VOL. VII.
- 9, 1. cum Pontio de fœdere
 agitat 5. T. Veturius Gerni-
 nus COS. 3, 8. Volcos fur-
 dit *ibid.* T. Veturius fami-
 liæ consularis ob æs alienum
 lubens dedit se in nexum 11,
 25. liberatur *ibid.* T. Vetu-
 rius Gracchus Sempronianus
 Augur 41, 34. T. Vetu-
 rius Philo flam. Martialis 29,
 38.
 C. Vetusius COS. 2, 19. T. Ve-
 tufius COS. 2, 28.
 Ufens. *vide* Utens.
 Ufentina tribus 9, 20.
 Uffugum opp. 30, 19.
 Vibius 27, 15. Vibius Accuzæus
 25, 14. Vibius Virius 23, 6.
 29, 13, 14.
 Vibo Colonia 31, 3. 35, 40.
 Vibonensis ager 21, 51.
 Vicilinus Jupiter 24, 44.
 Victoriæ ædes 10, 33. 29, 14.
 35, 9. Victoriæ virginis ædi-
 cula 35, 9. Victoriæ mons
 24, 41.
 Q. Victorius, primipili centurio
 34, 46.
 Victumviæ (*vel* Vicumviæ) em-
 porium 21, 45, 57.
 Vicus Longus 10, 23. Vicus
 Tuscus 33, 18.
 Villa publica 34, 44.
 L. Villius Tappulus æd. pl. 25,
 2. pr. 31, 49. P. Villius
 legat. 33, 41. P. Villius
 Tappulus COS. 31, 49. Phi-
 lippum fundit fugatque 32,
 6. Xvir 31, 4. pr. 29, 38.
 Viminalis collis 1, 44.
 Vindalium opp. *Epit.* 61.
 Vindicius, servus, à quo vin-
 dicta 2, 5.
 Virbius clivus 1, 48.
 S
- Virginia

I N D E X.

- Virginia filia L. Virginii 3, 46, 58. Virginia A. filia 10, 23.
- A. Virginius in Volscos proficiscitur 1, 30. COS. 63. Illvir 3, 1. tr. pl. 3, 54. L. Virginius 3, 44. ejus filia ad tribunal App. Xvir vocatur *ibid.* à castris excitur ad tutandam filiae pudicitiam 46. filiam cultro transfigit 48. in castra profectus opem commilitonum implorat 50. Appio diem dicit 56. COS. 4, 21. senatum in aede Quirini consulit *ibid.* iterum COS. 23. ei dies dicitur 5, 11. X millib. gravis æris damnatur 12. trib. mil. conf. pot. 6, 1. trib. mil. 27, 45. Opiter Virginius COS. 2, 17. iterum 54. Proculus Virginius COS. 2, 41. Sp. Virginius COS. 3, 31. T. Virginius COS. 2, 21, 48. T. Virginius Caelimontanus COS. 3, 65. T. Virginius Rutilus augur moritur 3, 7.
- Vitriatus, ex pastore venator, exinde latro, Lusitanus *Epit.* 52, 54, 55.
- Viridomarus vel Britomarus, Insubrium Gallorum dux à Marcello occiditur 20, 53.
- Viromandui *Epit.* 104.
- Virtutis aedes 27, 25. 29, 11.
- Vitellia opp. 2, 39.
- Vitellii 2, 4.
- M. Vitellius (*sive* Vitilius) capitur à Viriato *Epit.* 52.
- Vitruvius Vaccus Fundanorum dux, incarceratus 8, 19, 20.
- Ulysses 1, 49.
- Umbria 9, 19. 27, 45. Umbria, Sopiaia tribus vocata 31, 2.
- Umbri pop. 5, 35. à Romanis deficiunt 9, 41. Romanis se dedunt *ibid.*
- Vocanus ager 33, 34.
- Q. Voconius Saxa *Epit.* 41.
- Vocontii pop. 21, 31.
- Volæ 4, 49.
- Volana 10, 44, 45.
- Volani 4, 49. ager Volanus 4, 49, 51.
- Volaterræ urbs 10, 12. *Epit.* 89. Volaterrani 28, 45.
- Volcæ gens valida Gallia 21, 26.
- Volerones, trib. plebis ab Ap. Claudio sic dicti 2, 58.
- Volefus 1, 58. 2, 30. 3, 25.
- Volscentes Q. Fulvio se dedunt 27, 17.
- Volsci, gens qualis 7, 27. obsides dant CCC principum 2, 22. eorum perfidia *ibid.* funduntur 25, 30. à Romanis deficiunt 39. à L. Æmilio COS. vincuntur 42. rebellant *ibid.* fines Latinor. vastant 2, 53. à Romanis fusi 63. de iis triumphus 3, 10. exercitus rescitunt *ibid.* vincuntur 70. obsidentes Ardeam à Romanis obsidentur 4, 9. sub jugum missi à Tusculanis occiduntur 10. Latinum agrum prædantur 55. bellum redintegrant 56. in eos mittuntur tres ex trib. mil. 59. qui pacem impetrant 5, 23. 6, 2. se dedunt *ibid.* à suis deseruntur 8. terga vertunt, & eor. castra diripiuntur 13. vincuntur Camilli virtute 24. Romanor. castra dolo invadunt 30. fuga se eripiunt 8, 1. *vide* & Æqui.

I N D E X.

Volsciani pop. 21, 19.
 M. Volscius 3, 24, 29. M. Vol-
 scius Pictor 3, 13.
 Volturnii (*vel* Vulturnii) capti 10,
 37. Volturnii clavi fixi, indi-
 ces numeri annor. 7, 3. Vol-
 turnienfes 5, 31. 11, 29. 32,
 9, 41. eorum servi puniun-
 tur 16, 39. Volturnienfis ager
 5, 32.
 Voltumnæ fanum 4, 23, 25,
 61.
 Voltumnia, uxor M. Coriolani
 2, 1, 40.
 L. Volumnius COS. cum
 Salentinis bellum gerit 9.
 42. in Hetruriam arcessitus
 10, 18. ejus facundiam App.
 Claudius sibi acceptam refer-
 ri dicit 19. ejus argutum
 responsum ad App. Claudi-
 um *ibid.* Samnites aggredi-
 tur 20. ad senatum literas
 dat 21. Romam revocatur
ibid. ei prorogatur imperium
 22, 27. in Samnio feliciter
 res gerit 30. L. Volumnius
 C. F. C. N. Flamma violens,
 mag. eq. 11, 29. P. Vo-
 lumnus COS. 3, 10, 18.
 Volustana, montes 44, 2.
 Vortumnus Deus 44, 16.
 Urbicua opp. 40, 16.
 Urites pop. 42, 48.
 C. Urfanius tr. pl. 33, 23.
 Uscana Illyrici opp. 43, 13.
 Uscana Penestianæ terræ urbs
 43, 21. Uscanienfes *ibid.* &
 22.
 Utens (*sive* Ufens) fl. 5, 35.
 Utica 16, 1. 25, 31. 28, 4.
 29, 28. à P. Scipione obfi-
 detur 29, 35. obsidione li-
 beratur *ibid.* Uticenses *Epit.*

49. Uticenis ager 27, 5
 28, 4.
 Vulcanus 24, 26. 30, 7. Vul-
 cani caput ardet 34, 44.
 Vulcani ædes 24, 2, 10. 33,
 45. area 9, 46. 39, 46. 40,
 19. insulæ 21, 49, 51.
 Vulcienes 13, 35.
 Vulturnienfes 13, 35. 15, 14,
 15. Vulturnii lacus sanguine
 manat 27, 25. *vide* Vol-
 turnii.
 Vulturnus fl. 8, 11. 10, 20, 31.
 22, 14. 26, 5. 32, 29. 33,
 30, 35. Vulturni ostium 25,
 20, 22.
 Vulturnum urbs, deinde Caput
 appellata 4, 37. 34, 44.

X.

X Antippos, Lacedæmonio-
 rum dux 28, 43. 18, 22,
 23, 28.
 Xenarchus prætor Achæorum
 41, 36.
 Xenocles, Chalcidenfis dux 35,
 38, 50.
 Xenophanes, legatus Philippi ad
 Annibalem 23, 33, 34.
 Xenophon Achæus 32, 30. 33,
 48.
 Xylime come 38, 15.
 Xyniæ opp. 31, 13. 32, 13.
 39, 26.
 Xychus, scriba falsarius 40, 55.

Z.

Z Acynthus inf. 21, 7. pro-
 pinqua Ætolia 26, 24.
 Philippi Maedonum re-
 gis 36, 31. Romanis tradi-
 tur 32.

Zama

I N D E X.

Zama inf. 30, 29. 32, 16. Zelasium prom. 31, 46. Zeno princeps Magnetum 35, 31. 37, 44. 38, 1. Zephyrium promont. 33, 4. Zerinthus opp. 38, 41. Zeuxippus, Bæotiorum princeps 33, 13, 14.	Zeuxis, præfectus Lydiæ 37, 45. Zeuxides 33, 16. Zoilus, Hieronis gener 24, 5. Zoippus 24, 4, 5, 26. Zybæa devictus à Nicomede 38, 16.
---	---

F I N I S.

